Aaron David

Viața secretă a lui Dumnezeu

MISTICA

spiritualitate

Aaron David

Viaţa secretă a lui Dumnezeu

Serie coordonată de Risvan Vlad Rus

„Dumnezeu îşi trăieşte viaţa secretă prin intermediul nostru. Opreşte-te o clipă pentru a contempla, a simţi şi a gusta acest delicios adevăr. Dedică-ţi întreaga viaţă pentru a-l trăi şi a-l sărbători”.

Aaron David

Care este adevărata noastră misiune pe pământ? Cât de liberi suntem ca să determinăm întâmplările şi împlinirile din viaţa noastră pentru a atinge perfecţiunea? Şi în ce măsură Dumnezeu dirijează cu adevărat lumea?

Este povestea omului un monolog în care Dumnezeu Autorul vorbeşte pe mai multe voci diferite prin personajele sale ale căror vieţi sunt în totalitate determinate? Sau este un dialog în care interacţionăm cu Dumnezeu şi contribuim la poveste prin alegerile noastre libere?

Iată câteva din întrebările la care Aaron David ne promite un răspuns.

Aaron David, fiu al unui supravieţuitor al Holocaustului, a studiat Tora şi mistica iudaică în Israel, sub îndrumarea unor maeştri. În 1979 a devenit rabin. Conferenţiază adesea în SUA şi participă la emisiuni de radio şi televiziune. A întemeiat Isralight, organizaţie internaţională care are reprezentanţe şi derulează proiecte în America şi Israel. A publicat volumele *Endless Light*: *The Ancient Path of the Kabbalah to Love, Spiritual*

Growth and Personal Power (1997) şi *Seeing God*: *Ten Life-Changing Lessons of the Kabbalah* (2001, 2002). Locuieşte la Ierusalim împreună cu soţia şi cei şapte copii.

Aaron David

Viaţa secretă a lui Dumnezeu

Traducere din limba engleză
Carmen Ilie-Dumitrescu

MISTICA

Coperta: Cristian FLORESCU
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
AARON, DAVID
Viaţa secretă a lui Dumnezeu / David Aaron;
trad.: Carmen Ilie-Dumitrescu. — Bucureşti:
Nemira Publishing House, 2013
ISBN 978 – 606 – 579 – 664 – 5
I. Ilie-Dumitrescu, Carmen (trad.)
821.111 – 97 = 135.1
David Aaron
THE SECRET LIFE OF COD © 2004 by David Aaron
© Nemira, 2013
Redactor: Oana IONAŞCU Tehnoredactor: Irina POPESCU
Tiparul executat de FED PRINT S. A.
ISBN 978 – 606 – 579 – 664 – 5

MULŢUMIRI

Mii de mulţumiri soţiei mele, Chana. Dragostea ei necondiţionată şi încurajările blânde m-au ajutat să fac faţă provocărilor, să aleg ce trebuie şi să evoluez.

Multe mulţumiri editorului meu, Sarah Rigler, care mi-a acordat tot sprijinul să aştern pe hârtie aceste taine. Vreau să-i mulţumesc şi Urielei Sagiv pentru ajutorul ei profesional, redând ideilor mele o mai mare claritate.

Toată recunoştinţa mea Kendrei Crossen Burroughs de la Shambhala Publications pentru expertiza şi sfaturile sale.

Le mulţumesc prietenilor şi suporterilor de la Isralight a căror generozitate mi-a oferit prilejul să expun ideile acestei cărţi, dar în special următorilor: Dr Herb Caskey, Robby şi Hélène Rothenberg, Dr Michael şi Jackie Abels, George şi Pam Rohr, Steven Alevy, Mitch şi Karen Kuflik, Mayer Offman, David şi Dena Reiss, Dr Bob şi Sarah Friedman, Moshe şi Sarah Hermelin, Aba şi Pamela Claman, Robin Barsky şi Tzvi Fishman, pentru dragostea şi sprijinul lor.

Le sunt recunoscător studenţilor care au asistat la conferinţele şi seminariile mele de la Isralight. Întrebările, provocările şi receptivitatea de care aţi dat dovadă mi-au dat puterea să scriu şi să împărtăşesc aceste învăţături tainice.

Le rămân profund îndatorat profesorilor mei, în special rabinului Shlomo Fischer *shlita*, pentru căldura şi mintea lor sclipitoare.

Îţi mulţumesc, Hashem. Tu eşti unicul Autor. Întreaga mea fiinţă s-a umplut de bucurie şi recunoştinţă

că Te slujeşte pe Tine.

DAVID AARON
Ierusalim, oraşul vechi

INTRODUCERE

În copilărie aveam o foarte puternică legătură cu Dumnezeu, sau cel puţin aşa îmi închipuiam. Îmi amintesc multe momente în care făceam o înţelegere cu El. Ştiam că era implicat în toate şi că putea face tot ce voia. Ceea ce însemna că trebuia să-l atrag de partea mea.

Amuzant este că mi-am clădit relaţia cu Dumnezeu în timpul petrecut în baie. Acordaţi-mi, vă rog, o clipă să vă explic.

De câte ori părinţii mei plecau de acasă, începeam să mă îngrijorez. În primele două ore simţeam o mică încordare, dar, după o vreme, când mă gândeam că trebuia să se fi întors deja, deveneam foarte agitat. Mi se strângea stomacul şi simţeam nevoia urgentă de a merge la baie. Atunci şi acolo mi-am vărsat măruntaiele în faţa lui Dumnezeu. Mă rugam să-mi aducă părinţii acasă în siguranţă. La schimb, promiteam că voi fi cel mai bun băieţel din lume. De fiecare dată încheiam un legământ că aveam să fac fapte bune.

Uluitor era că se întâmpla ca părinţii mei să se întoarcă la scurtă vreme după ce promiteam. Ceea ce îmi confirma că baia era un loc special de întâlnire cu Dumnezeu. Credeam că pentru mine baia era sanctuarul unde Dumnezeu îmi asculta rugăciunile. Alţii mergeau la sinagogă sau la biserică, dar Dumnezeu şi cu mine aveam un loc special de întâlnire – în baie.

Câteodată, când la doar câteva secunde după rostirea rugăciunilor părinţii mei soseau acasă, simţeam că Dumnezeu mă manipula. Îmi spuneam (deşi ştiam că îmi citeşte gândurile): „Ai ştiut tot timpul că ei sunt pe drum şi i-ai făcut să întârzie. Mi-ai întins o cursă ca să obţii cea mai bună tocmeală”.

Tocmeala părea să ocupe cea mai mare parte din dialogul meu cu Dumnezeu, din copilărie până la adolescenţă. În cele din urmă n-am mai suportat să trăiesc în teamă şi cu permanentul sentiment că, pentru a obţine ceva de la Dumnezeu, trebuie să existe întotdeauna un sacrificiu de sine.

Şi într-o bună zi mi-am făcut în sfârşit curaj să-l neg pe Dumnezeu. Dar chiar şi după ce am încetat să mai cred în El, am continuat totuşi să mă tem de El.

Deseori fericirea, încrederea şi dezvoltarea spirituală sunt limitate de modul în care îl percepem. Mulţi oameni trăiesc încă sub semnul Dumnezeului copilăriei lor şi simt nevoia să se elibereze de umbra Lui copleşitoare. Soluţia la această problemă este să ne confruntăm în mod matur cu adevărata identitate a lui Dumnezeu, dar şi a noastră. Oare simpla lectură a Bibliei ne oferă întreaga perspectivă?

Iată ce tratează această carte. Probabil că vă întrebaţi cine sunt eu să vorbesc despre viaţa secretă a lui Dumnezeu şi cum pot şti care este ea.

Timp de douăzeci şi cinci de ani am aprofundat această problemă. Nu am făcut-o ca să scriu lucrarea de faţă, ci ca să mă vindec de teofobie – să-mi eliberez sufletul de o teamă copleşitoare de Dumnezeu şi să găsesc propria iluminare şi fericire, în inima mea ştiam că aveam de-a face cu o zeitate creată de propria imaginaţie, născută din temerile şi îndoielile mele.

Am hotărât că trebuia să găsesc sursa care să-mi răspundă cine este Dumnezeu şi de ce exist eu. Aveam nevoie de o carte intitulată *Totul despre ce ţi-ai dorit întotdeauna să afli despre Dumnezeu şi despre tine, dar ţi-a fost teamă să întrebi*.

În căutările mele n-am dat peste o asemenea carte, în

schimb am descoperit ceva mai bun: o întreagă tradiţie care abordează exact această problemă. Se numeşte Cabala.

Cabala este interpretarea mistică a Torei, care cuprinde învăţăturile profetului Moise. Este o tradiţie care constă în înţelepciunea străveche ce dezvăluie povestea lăuntrică a lui Dumnezeu şi a umanităţii create după chipul şi asemănarea Lui. Ne înfăţişează viaţa secretă a lui Dumnezeu şi menirea noastră pe Pământ.

Oferă răspunsuri înţelepte la întrebări precum:

— De ce un Dumnezeu perfect a creat un eu atât de imperfect?

— Dacă Dumnezeu este atât de bun, de ce lumea este atât de rea?

— Dacă Dumnezeu este atât de milostiv, de ce există atât de multă suferinţă în lume?

— De ce li se întâmplă oamenilor buni lucruri rele?

— În definitiv, de ce exist eu?

— Ce vrea Dumnezeu de la mine?

— Pot fi vreodată suficient de bun?

— Are Dumnezeu nevoie de mine?

— Cât de mult contează alegerile mele?

— Sunt liber sau viaţa este predeterminată?

— Dacă Dumnezeu este atotputernic, de ce vrea ca să-l slujesc?

— De ce Dumnezeu este un El? De ce nu poate fi o femeie?

— Ce se întâmplă cu toate minunile?

Răspunsul la unele dintre aceste întrebări începe într-un capitol, altele necesită o viaţă întreagă.

Răspunsurile din prezenta lucrare nu sunt ale mele. Eu doar traduc tainele aflate în Cabala într-o limbă accesibilă tuturor.

Tot ce vreau este să împărtăşesc incredibila uşurare pe care am resimţit-o când am descoperit că Dumnezeu nu este cel pe care mi-l închipuisem. Totodată vreau să împărtăşesc puterea ce mi s-a dat în dar şi minunata bucurie prilejuită de cunoaşterea adevăratului „eu” şi a

adevăratului „voi”.

Îmi exprim speranţa că la sfârşitul lecturării acestei cărţi nu numai că veţi afla răspunsuri, ci şi că vă veţi fi făcut o scurtă idee despre bogata comoară regăsită a înţelepciunii care să vă conducă direct la izvorul vieţii, al iubirii şi al fericirii.

În tradiţia iudaică, numele perfect al lui Dumnezeu este cunoscut sub forma Tetragrammaton (din limba greacă, „patru litere”), transliterat din ebraică YHVH (*yod heh vav heh*). Ca semn de aducere aminte că Dumnezeu nu poate fi cuprins cu mintea, acest nume nu este niciodată rostit, nici măcar în rugăciuni, în mod curent, când se vorbeşte despre el, se foloseşte cuvântul ebraic *Hashem*, care literal înseamnă „numele”. Aşa fac şi eu în viaţa personală şi aceasta este abordarea avută în lucrările mele precedente, *Endless Light* („Lumina fără sfârşit”) şi *Seeing Cod* („Văzându-l pe Dumnezeu”). Dar pentru a servi scopului prezentului volum, deoarece ne referim la înţelegerea greşită cu privire la Dumnezeu, am considerat necesar să folosesc cuvântul „Dumnezeu” pentru a reuşi să-l redefinesc şi să-l dezbrac de bagajul pe care i-l atribuie oamenii.

Şi pentru a evita căile întortocheate ale limbii, m-am încăpăţânat să folosesc pronumele *El*, deşi (după cum vom vedea în capitolul 5) poate fi foarte înşelător şi nu ne dezvăluie pe deplin adevărul despre Dumnezeu.

Subtitlul cărţii sugerează că toţi suntem agenţii secreţi ai lui Dumnezeu în viaţa lui secretă. Într-adevăr, viaţa secretă a lui Dumnezeu este atât de secretă încât este secretă pentru majoritatea dintre noi, care, de fapt, o trăim, însă nu trebuie să fie aşa…

1
TRĂIND VIAŢA SECRETĂ A LUI DUMNEZEU

A cuprinde cu mintea adevărul despre viaţă e ca şi cum ai privi o fotografie în plin proces de developare – mai întâi apare o pată gri într-un colţ, apoi în centru se iveşte o altă pată ceva mai închisă la culoare; încetul cu încetul, se conturează umbrele, se definesc formele şi în cele din

urmă adevăratele imagini devin vizibile. Însă numai când întreaga imagine prinde contur îţi poţi da seama ce reprezintă.

Fotografiile nu se developează niciodată liniar sau pe orizontală – întotdeauna petele apar ici şi colo. Tot aşa este şi cu adevărul – dacă vrei să-l cuprinzi, trebuie înainte de toate să vezi întreaga imagine. Deci vă rog să daţi dovadă de puţină răbdare citind această carte. Începutul va căpăta mai mult înţeles pe măsură ce vă veţi apropia de final. Totuşi, chiar şi după ce obţineţi întreaga imagine, nu uitaţi că este doar o „imagine" a adevărului. Nu este adevărul însuşi. Ea nu este adevăr aşa cum niciun meniu nu este mâncare. Oricât de delicioase par felurile de mâncare menţionate în meniu, trebuie să le gustaţi pentru a afla ce sunt.

Am văzut odată o pisică furioasă care ataca fotografia unui hamburger, atârnată în colţul de jos al ferestrei unui restaurant. Orbită de foame, a confundat imaginea cu mâncarea în sine. Important este să nu faceţi aceeaşi greşeală şi să confundaţi imaginea cu adevărul.

Imaginea este doar o aproximare a adevărului în cuvinte şi concepte. Pentru a cunoaşte adevărul, trebuie să-l trăieşti. Ceea ce este adevărat, mai ales când vine vorba despre Cabala. Scrierile Cabalei seamănă cu partiturile muzicale. Cineva care nu le poate citi nu va crede niciodată că acele linii, puncte, bucle şi numere exprimă, de fapt, pasiune, armonie şi mişcare. O partitură muzicală pare foarte tehnică, rigidă şi matematică. Dar, chiar dacă la prima vedere nu lasă impresia că ar fi muzică, ea este, şi numai un muzician o poate transpune în cântec.

Pentru a aprecia adevărata valoare a Cabalei, trebuie să învăţaţi să îi transpuneţi partitura în cântec.

Există pe piaţă nenumărate cărţi despre Cabala şi misticismul iudaic, iar când terminaţi de citit vreuna (în special cele sofisticate), vă simţiţi de-a dreptul năuciţi, nefiind în stare să vă daţi seama despre ce vorbea autorul. Însă asta este o impresie falsă. Cabala are un sens. Ea

poate fi înţeleasă dacă sunteţi atenţi şi discerneţi între partitură şi cântec, între meniu şi mâncare, între imaginea adevărului şi adevăr.

Cabala are un sens, însă în mintea noastră uneori nu are logică, aşa cum are ecuaţia 1 + 1 = 2. Cabala are un sens *spiritual* pentru sufletul nostru, ca ecuaţia 1 + 1 = 1, care este ecuaţia iubirii. Iubirea are sens, dar n-o puteţi înţelege doar gândindu-vă la ea; trebuie s-o trăiţi.

Deci, pentru început, trebuie să studiem un pic partiturile Cabalei. Totuşi, ţineţi cont de faptul că partiturile pe care vi le înfăţişez nu constituie o operă complexă – ar fi imposibil să tratez într-o singură carte despre toate melodiile divine scrise pentru simfonia vieţii. Prin urmare este o versiune abreviată – o „schiţă" a adevărului. Dar chiar şi aşa, este suficient pentru a răspunde la întrebările profunde care vor fi puse.

În acest prim capitol veţi descoperi răspunsuri la câteva dintre cele mai serioase şi provocatoare întrebări care s-au pus vreodată despre Dumnezeu. Dar, ca să înţelegeţi pe deplin răspunsurile, trebuie să le trăiţi în propria viaţă.

ÎNTREBĂRILE:

— Este Dumnezeu perfect?

— Dacă Dumnezeu este perfect, atunci de ce a creat o lume şi un eu atât de imperfecte?

— Poate da greş Dumnezeu, se poate confrunta cu eşecul şi poate resimţi extazul triumfului?

— Poate Dumnezeu simţi suferinţă? Poate să se ridice la provocarea suferinţei, să o transcendă şi să simtă plăcere?

— Poate Dumnezeu simţi tristeţe? Se poate lupta cu tristeţea, o poate depăşi pentru a atinge bucuria?

— Poate Dumnezeu să facă greşeli, să regrete, să se căiască şi să înveţe din greşeli?

— Este Dumnezeu bun în mod absolut?

— Dacă Dumnezeu este bun în mod absolut, poate El să se lupte cu răul şi să aleagă triumfător binele?

— De ce a creat Dumnezeu o lume în care există într-

o măsură atât de mare înclinaţia spre a face rău?

— De ce Dumnezeu permite existenţa oamenilor răi?

Pentru a răspunde la aceste întrebări, vom examina câteva idei incredibil de importante care ne vor dezvălui cine este Dumnezeu, cine suntem noi, de ce existăm şi cine am putea deveni.

O NOUĂ IMAGINE

Într-o bună zi, în timpul unei plimbări prin Manhattan, am devenit brusc conştient de existenţa zgârie-norilor şi de forfota a mii de oameni din jurul meu. A fost un sentiment frustrant. Când am ajuns la colţul străzii, semaforul arăta culoarea roşie şi, aşteptând la traversare, o mulţime de indivizi au început să mă împresoare, făcându-mă să mă simt stors şi copleşit. Şi atunci m-a lovit ideea: Nu sunt decât o fibră în această imensă masă de carne, în acest talmeş-balmeş care este New York-ul. Când a apărut culoarea verde, m-am trezit luat pe sus de o hoarda a Manhattanului, simţind că mă înec în curentul umanităţii topite. Imediat ce am ajuns pe trotuarul de vizavi, am văzut un anunţ lipit pe o cabină telefonică. Aproape ilizibil, pe bileţel scria:

Vino la Cocoa Cafe şi ascultă cel mai mare chitarist din LUME.

Fii acolo, sau rămâi un demodat!

Ei bine, asta era prea mult pentru mine. Şi aşa era greu să fiu un nimic, dar să fiu un „nimic demodat” era ceva ce nu puteam suporta. Ba, mai mult decât atât, am rămas de-a dreptul siderat că, în mijlocul acestei lumi uriaşe, era cineva care avea neruşinarea şi tupeul să-şi închipuie nu doar că este *ceva*, ci *cel mai mare* ceva din lume.

Şi deodată mi-am dat seama că, într-un fel, ar fi putut avea dreptate.

Sir Arthur Eddington, celebrul astrofizician, ne spunea că, dacă ar fi să facem o paralelă între Univers şi Grand Central Station umplută până la refuz cu praf, atunci un grăunte de praf ar fi echivalent cu planeta Pământ. Acum, luaţi în consideraţie următoarele: Dacă pe

grăuntele nostru planetar de praf trăiesc aproximativ 6 miliarde de oameni, asta înseamnă că tu şi cu mine suntem a şasea miliardime dintr-un grăunte de praf, fără să socotim aici şi toate animalele, toţi copacii şi toate creaturile microscopice care vieţuiesc pe Pământ.

Cântecul „Dust in the Wind" („Praf în vânt") este de fapt foarte optimist, deoarece suntem chiar mai puţin decât praful în bătaia vântului. Şi totuşi, deşi din punct de vedere ştiinţific sunt un „nimic" – căci cum altfel aş putea spune? –, adânc în sufletul meu ştiu că sunt ceva. Simt că reprezint ceva. Îndrăznesc să cred că sunt diferit în această lume.

Prin urmare, cine suntem? De ce suntem? De ce ne-a creat Dumnezeu? Are vreo importanţă existenţa noastră?

Ca răspuns, permiteţi-mi să vă spun o poveste din Cabala. Când citiţi, ţineţi cont că în Cabala Dumnezeu nu este numit „Dumnezeu". Descriind creatorul Universului, Cabala îl numeşte Ein Sof, „Cel-fără-sfârşit". Mai departe, atât Cabala, cât şi alte surse de înţelepciune evreiască presupun că Dumnezeu nu poate fi cunoscut, că noi nu putem cunoaşte decât anumite *aspecte* ale Lui care ne sunt revelate. Astfel, înţelepţii ne vorbesc despre *lumina* lui Dumnezeu – „lumina-fără-sfârşit", care este o metaforă pentru revelaţie. Despre Dumnezeu putem cunoaşte doar ceea ce ne este revelat.

Şi acum povestea:

Când Cel-fără-sfârşit a vrut să creeze lumea, şi-a retras lumina-fără-sfârşit din centru, formând o sferă de vid. Aici El a creat recipientele, apoi a proiectat asupra lor o rază din lumina-fără-sfârşit. Însă, întrucât nu puteau reţine în interiorul lor lumina, vasele s-au spart, iar cosmosul a fost cuprins de o stare de haos. Cabala explică aici că viaţa e menită a fi un proces de *tikkum*, adică de „reparare", „peticire" sau „reconstrucţie".

Vasele trebuie reconstruite astfel încât într-o bună zi să poată păstra lumina în ele. Viaţa nu înseamnă decât repararea vaselor sparte astfel încât să fie capabile să primească lumina.

Povestea se încheie cu un paradox. Se afirmă că, deşi lumina *înconjoară* vidul, totuşi ea *umple* acel vid. Asta înseamnă că, deşi lumina a fost retrasă, în mod misterios ea continuă să rămână în acel loc.

Pentru Cabala, paradoxul nu reprezintă o problemă, deoarece viaţa nu trebuie să se conformeze condiţiilor a priori ale logicii, aşa cum au fost ele formulate de vechii greci. În tradiţia iudaică nu se crede că Dumnezeu gândeşte aşa cum o facem noi, şi nici că El a creat lumea conform modului nostru de a gândi, într-adevăr, Dumnezeu spune: „Căci sfaturile Mele nu sunt ca sfaturile voastre „(*Isaia*, 55 – 8).[1] Universul funcţionează după o logică divină, celestă.

Una dintre cele mai mari provocări destinate ştiinţei moderne a fost lansată de paradoxurile lumii. De pildă, când s-a descoperit că lumina este atât undă, cât şi particulă, ştiinţa a trebuit să pună la îndoială logica logicii. Căci a fi simultan atât undă, cât şi particulă este o contradicţie. Astfel, ştiinţa s-a văzut nevoită să accepte faptul că realitatea nu funcţionează întotdeauna conform principiului logicii clasice „sau/său”. Poate că există un alt fel de logică dincolo de limitările lui „sau/său”.

Într-adevăr, ştiinţa a dezvoltat un nou tip de logică, şi anume logica cuantică. Dar cabaliştii cunoşteau logica cuantică cu mult înaintea oamenilor de ştiinţă; ei cunoşteau Teoria relativităţii cu mult înaintea lui Einstein. Iată de ce cabaliştii nu ar încerca niciodată să descrie lumea din perspectiva lui Dumnezeu. N-am putea privi din perspectiva Lui decât dacă am fi *noi înşine* Dumnezeu. După cum am menţionat mai sus, despre Dumnezeu putem şti doar cele ce ne sunt revelate, în funcţie de percepţia noastră.

În mod accidental, oamenii de ştiinţă fac aceeaşi afirmaţie: „Nu descriem particula aşa cum este ea în sine, ci doar aşa cum ne apare ea nouă. Prin urmare, lumina poate fi atât o undă, cât şi o particulă. Lumina ne apare diferit în funcţie de experimentul pe care îl facem. *Totul*

1 Cf. Biblia Ortodoxă, trad. Bartolomeu Valeriu Anania.

este relativ la perspectiva noastră umană”.

Cabala este sută la sută de acord cu această declaraţie, la care adaugă: „Aici este inclusă şi viziunea noastră asupra lui Dumnezeu”.

Când încercăm să formulăm logic adevărul despre divinitate, sfârşim prin a face afirmaţii paradoxale. Fiţi, vă rog, atenţi să nu confundaţi meniul cu mâncarea. Deşi meniul este un paradox, mâncarea este un paradis.

ESTE DUMNEZEU PERFECT?

Pentru a înţelege această poveste cabalistică şi argumentaţia ei paradoxală, trebuie să punem întrebări care iniţial pot părea ridicole: Este Dumnezeu perfect? Dacă da, poate un Dumnezeu perfect să devină perfect?

Majoritatea dintre noi ar răspunde pe dată: Dacă Dumnezeu poate să devină perfect, asta înseamnă că la început el nu a fost perfect. Aşadar, dacă el *este* perfect, el nu poate *deveni* perfect.

Dar dacă ne-am gândi mai bine, am răspunde: Dacă „Cel Perfect” nu poate deveni perfect, nu ar fi asta o imperfecţiune? N-ar fi asta o limitare? Ar însemna că Dumnezeul perfect n-ar putea participa la un proces dinamic de dezvoltare şi transformare graduală de la imperfecţiune la perfecţiune? Adică Dumnezeu ar trăi o viaţă plictisitoare, statică şi lipsită de aventură? îi lipseşte lui Dumnezeu bucuria de a trăi care ne este proprie – bucuria de a accepta provocări şi de a atinge scopul dorit?

„Poate un Dumnezeu perfect să devină perfect?” este similară întrebării cu care oamenii îi înnebunesc pe teologi: Poate crea Dumnezeu o piatră atât de mare încât el însuşi să nu fie în stare să o ridice?

Bineînţeles că, dacă răspundeţi negativ, ei vor zice că Dumnezeu nu este Atotputernic. „Ce? Nu este în stare să creeze o piatră pe care să nu o poată ridica?” Şi atunci spuneţi: Da, OK, Dumnezeu poate crea o astfel de piatră. Dar atunci ei ar replica în bătaie de joc: „Adică, nu este El Atotputernic? Nu e în stare să o ridice?”

Întrebarea vă pune într-o dificultate logică. Cabala are însă un răspuns: Şi da, şi nu.

Aţi putea comenta: Trebuie să fie ori da, ori ba. Totuşi asta ar însemna să-i cerem lui Dumnezeu (care este Realitatea supremă şi sursa logicii) să se încadreze între graniţele rigide ale logicii umane. Cine pretinde că Realitatea supremă funcţionează după logica umană? Cine zice că mintea umană este construită astfel încât să descrie exhaustiv Realitatea supremă?

Cabala spune că răspunsul este şi da, şi nu, deoarece Dumnezeu este dincolo de „sau/său". Prin urmare, la întrebarea „Poate perfectul deveni perfect?" răspunsul este şi da, şi nu.

Cu alte cuvinte, când descriem perfecţiunea absolută a lui Dumnezeu, trebuie să o facem într-o manieră paradoxală. Perfecţiunea absolută conţine în ea posibilitatea existenţei a doua tipuri de perfecţiune, care pot coexista – a fi perfect şi a deveni perfect. Adică, perfecţiunea absolută include posibilitatea atât a unei perfecţiuni statice care nu se schimbă niciodată, cât şi a uneia dinamice care este într-o continuă transformare, evoluţie şi dezvoltare de la „imperfecţiune" la „perfecţiune".

PERFECȚIUNEA ABSOLUTĂ	
a fi perfect	a deveni perfect
perfecțiune statică	perfecțiune dinamică
fără transformare	transformare continuă

Totuşi, luaţi aminte că descrierea aceasta este relativă la punctul nostru de vedere mărginit. Din perspectiva lui Dumnezeu există doar simpla unitate. Din cauza limitelor gândirii noastre logice, noi îl descriem pe unicul Dumnezeu ca având două tipuri de perfecţiune: una statică şi alta dinamică; faptul de a fi perfect şi cel de a deveni perfect.

Aşadar, când îl descriem pe Dumnezeu – Realitatea supremă, Unul absolut perfect –, trebuie să menţionăm că din definiţia completă a perfecţiunii sale absolute face parte şi posibilitatea de a deveni gradual perfect (de la imperfecţiune la perfecţiune), simultan cu perfecţiunea lui intrinsecă.

Observaţi, vă rog, că sunt foarte atent la cuvinte: vorbesc despre o *posibilitate*. Nu spun că Dumnezeu trebuie neapărat să devină perfect, căci asta ar însemna o limitare. Dumnezeu nu trebuie să facă nimic. El acţionează liber. Totuşi, pentru a deveni perfect, ceva are nevoie să se perfecţioneze, fiind imperfect. Prin urmare, perfecţiunea absolută cuprinde posibilitatea imperfecţiunii, ca fundament al procesului prin care Dumnezeu devine perfect.

Iată cum poate fi totul exprimat în limbajul Cabalei. La început era Lumina-fără-sfârşit – Perfecţiunea absolută. Când Dumnezeu Cel-fără-sfârşit a vrut să creeze posibilitatea procesului prin care să devină perfect, el a îndepărtat perfecţiunea absolută şi a făcut un vid, o lipsă, un gol. În acest vid el a plăsmuit vase mărginite şi le-a dat Lumina-fără-sfârşit, chiar dacă ştia că ele n-o vor putea cuprinde în întregime şi se vor sparge. Cu alte cuvinte, el a provocat cu bună ştiinţă colaps, haos şi imperfecţiune. Dumnezeu a vrut ca vasele să guste din lumina perfectă în ciuda spargerii lor iminente, tocmai pentru ca ele să tânjească, să lucreze şi să evolueze urmărind perfecţiunea. Astfel a creat imperfecţiunea şi a dat naştere unui proces dinamic de dezvoltare şi devenire îndreptat către perfecţiune. Însă, deşi Lumina-fără-sfarşit împresoară acest vid, ea continuă să-l umple, rămânând o perfecţiune statică. Prin urmare, în mod miraculos, există simultan atât faptul de a fi perfect, cât şi cel de a deveni perfect.

Pe scurt, divinului îi este intrinsec un proces dinamic în plină desfăşurare. În divin există posibilitatea imperfecţiunii care evoluează către perfecţiune.

Acum putem înţelege de ce tu şi cu mine existăm. Noi suntem vasele imperfecte. Dumnezeu a creat fiinţele umane imperfecte pentru ca ele să se străduiască să devină mai bune şi să aspire la perfecţiune. Noi suntem vasele sparte şi prin noi Dumnezeu îşi împlineşte dorinţa de a se manifesta şi a participa la un proces de evoluţie către perfecţiune.

Tu şi cu mine, care suntem imperfecţi, răzbătând

într-o lume imperfectă, zbătându-ne să obţinem perfecţiunea, suntem de fapt mijloacele necesare manifestării aspectului dinamic al perfecţiunii divine. Suntem acele vase sparte trăind într-o lume a haosului. Păstrăm însă amintirea luminii perfecte, către care tânjim şi ne îndreptăm toată strădania. Am venit pe lume nerăbdători să ajungem undeva. Ne-am născut cu setea de a dobândi puterea nelimitată a perfecţiunii, deoarece, deşi numai pentru o clipă, i-am simţit gustul.

Perfecţiunea absolută cuprinde posibilitatea unei perfecţiuni dinamice. Când Dumnezeu a decis să pună în act această posibilitate, ne-a creat pe tine şi pe mine drept mijloace de manifestare a acestui tip de perfecţiune, a acestui aspect al divinităţii. Iată divinul din umanitatea noastră. Iată ce este perfect în imperfecţiunea noastră. Iată ce este perfect în permanenta dorinţă şi în lupta de a construi şi îmbunătăţi lumea şi pe noi înşine.

ARE DUMNEZEU NEVOIE DE NOI?

În copilărie credeam că Dumnezeu se plictisea şi îşi dorea un animăluţ cu care să se joace, din moment ce eu, când mă dobora plictiseala, mă distram cu hamsterul meu, supunându-l unor provocări interesante ce implicau labirinturi şi tot felul de obstacole construite din cărţi de joc. Îmi închipuiam că şi Dumnezeu făcea acelaşi lucru, numai că eu eram hamsterul.

Mulţi adulţi au şi azi o idee similară despre divinitate şi creaţie. Cred că Dumnezeu plutea pe undeva prin văzduh şi, din cine ştie ce motiv bizar şi ridicol, s-a decis să creeze oamenii. Ei spun că Dumnezeu nu avea nevoie de prezenţa noastră, că nu constituiam un interes deosebit, ci că doar „i-a venit” să ne creeze.

Această perspectivă ne privează de orice valoare divină ce ne-ar fi intrinsecă. Ne învaţă că prin esenţa noastră nu putem face nimic pentru El, poate doar să-l amuzăm în momentele lui de plictiseală. Nu contribuim cu nimic decisiv. Existenţa noastră nu contează cu adevărat şi îi este indiferentă lui Dumnezeu.

Dar nu este deloc aşa. Şi odată ce începeţi să

înţelegeţi profunzimile învăţăturii Cabalei, începeţi să vă conştientizaţi importanţa. Dumnezeu are nevoie de noi sau, pentru a îndepărta orice confuzie, El alege să aibă nevoie de noi. Nu este necesar ca El să-şi manifeste perfecţiunea dinamică, deşi este liber să o facă. Totuşi, odată ce El alege să-şi manifeste această posibilitate, atunci noi, care suntem imperfecţi, zbătându-ne într-o lume imperfectă aflată într-un proces de devenire şi aspiraţie către perfecţiune, îi suntem necesari. Iată ce are în vedere tradiţia iudaică atunci când ne învaţă că lucrarea omenirii îi este de mare trebuinţă lui Dumnezeu.

S-a spus că fericirea este certitudinea de a fi necesari cuiva. Dacă simţi că eşti complet inutil şi de înlocuit, dacă îţi închipui că nimeni nu are nevoie de tine, atunci nu vei fi fericit. Oamenii simt nevoia de a fi necesari cuiva. Şi asta pentru că existăm.

Cabala ne învaţă că Dumnezeu alege să aibă nevoie de noi. Umanitatea, imperfecţiunea şi strădania noastră de a ne îndrepta către perfecţiune îi sunt necesare şi folositoare lui Dumnezeu ca parte a dorinţei lui de a se manifesta şi a participa la acest tip de perfecţiune – „posibilitatea de a deveni perfect”.

DE CE A CREAT DUMNEZEU ACEASTĂ LUME IMPERFECTĂ?

Dacă Dumnezeu este perfect, de ce a creat el o astfel de lume imperfectă populată de oameni imperfecţi?

Chiar primul verset al Cărţii Facerii spune: „La început a făcut Dumnezeu cerul şi pământul. Şi pământul era netocmit şi gol”. De aici reiese că Dumnezeu ar fi făcut o treabă de mântuială. Încă din momentul creării ei, lumea se află într-o stare de haos.

Adevărul este însă că Dumnezeu a făcut o treabă perfectă. Tocmai în acest haos rezidă perfecţiunea ei. Este locul perfect pentru dezvoltare. Este locul perfect pentru provocări. Este calea perfectă către triumf. Este locul perfect pentru palpitanta punere în scenă a aspiraţiei către perfecţiune.

Dacă te lupţi cu haosul din tine şi din preajma ta şi îi

imprimi o ordine, atunci aduci un mare serviciu divinităţii. Dacă îţi conştientizezi imperfecţiunile, dar şi pe cele ale lumii acesteia, dacă munceşti din greu şi accepţi provocarea de a le îndrepta, atunci devii mijlocul prin care Dumnezeu îşi manifestă perfecţiunea dinamică.

Iată în ce constă măreţia umanităţii. Iată misiunea noastră pe pământ şi serviciul pe care i-l facem lui Dumnezeu. Noi suntem personajele umane într-o piesă divină.

Expresia „Nimeni nu-i perfect" reflectă tocmai ceea ce este perfect în fiecare. Totuşi acest lucru este valabil doar în cazul în care imperfecţiunea este punctul de plecare pe calea dezvoltării tale. Dacă n-o faci, atunci nu iei parte la procesul divin, iar Dumnezeu nu participă la viaţa ta. Şi astfel pierzi sensul şi valoarea existenţei tale.

Lumea este prin definiţie plină de dificultăţi, iar menirea vieţii tale pe pământ este o continuă luptă, presărată cu aventuri, provocări şi victorii. Aceasta este misiunea ta divină, dacă eşti dispus să o primeşti. Iar dacă o accepţi, vei avea puterea de a reuşi.

De ce a creat Dumnezeu o lume imperfectă populată de oameni imperfecţi? Deoarece perfecţiunea absolută a divinităţii cuprinde posibilitatea perfecţiunii dinamice – „faptul de a deveni perfect". Acest tip de perfecţiune este manifestat prin noi, cei imperfecţi, care ne zbatem în lumea noastră imperfectă pentru a deveni mai buni şi a face lumea mai bună, tânjind şi muncind din greu pentru a atinge perfecţiunea.

POATE DA GREŞ DUMNEZEU?

Dacă Dumnezeu este perfect, îi lipseşte cumva capacitatea de a da greş, de a lupta şi de a ieşi triumfător?

Ţi-ai dori o viaţă în care să nu existe posibilitatea eşecului? Cum e posibil să câştigi vreodată dacă nu poţi niciodată să dai greş? Ţi-ai dori să joci fotbal cu o echipă formată din copii de cinci ani, când ştii că vei câştiga cu siguranţă? Unde mai e distracţia?

Îţi doreşti să joci ceva care să te provoace. Vrei să intri într-un joc în care ştii că poţi să pierzi, dar în care să

lupţi până la victorie. Dacă nu există posibilitatea de a pierde, nu există nici cea de a câştiga. Într-adevăr, n-ar mai fi vorba nici de aventură, nici de amuzament în acest joc. De fapt, n-ar mai fi vorba de niciun joc. Participanţii se întorc adesea dintr-o întrecere dificilă plini de vânătăi, şchiopătând şi totuşi exclamând: „Ce joc minunat!”

Tuturor le plac provocarea, posibilitatea eşecului, şansa de a se lupta şi euforia victoriei.

Oare lui Dumnezeu îi lipseşte aşa ceva? Nu. El participă la toate astea prin intermediul tău şi al meu. Dumnezeu a creat fiinţa umană imperfectă, în care a introdus un aspect al divinităţii sale – sufletul. În tradiţia iudaică, descrierea metaforică a sufletului, adică a adevăratului sine, este scânteia lui Dumnezeu.

M-am întrebat deseori ce caută scânteia Dumnezeului perfect într-un personaj imperfect, aşa cum sunt eu, şi într-o lume imperfectă precum cea în care trăiesc.

Cabala mi-a oferit răspunsul: „Iată în ce constă măreţia ta – în faptul că nu eşti atât de măreţ! Şi iată în ce constă perfecţiunea ta – în faptul că nu eşti perfect!”

Spiritul de iniţiativă uman este mijlocul esenţial pentru manifestarea perfecţiunii dinamice divine. Perfecţiunea absolută a lui Dumnezeu include posibilitatea existenţei simultane a faptului de a fi perfect şi a celui de a deveni perfect. Lumina împresoară vidul. Există un vid. Există gol şi există lipsă. Există insuficienţă şi eşec. Există probleme şi dezordine. Prin urmare există şansa schimbării, a luptei, a aventurii, a provocării, a creativităţii şi a înflăcărării. Există jocul interesant al vieţii.

Dumnezeu este prezent, participând la eşec, luptă şi triumf, căci el a înzestrat cu o scânteie din divinitatea sa fiinţa umană – un personaj imperfect în această lume dificilă şi incitantă. Dumnezeu trăieşte în lume şi ia parte la provocarea şi aventura de a deveni perfect prin intermediul tău şi al meu. Dar asta nu înseamnă că noi suntem Dumnezeu, ci doar că suntem un aspect al divinităţii – tu şi cu mine suntem scântei din Dumnezeu.

Iată ce trebuie să ne amintim permanent: deşi Dumnezeu este prezent în noi, el continuă să fie dincolo de noi.

SUFERĂ DUMNEZEU?

Cum ar fi viaţa fără suferinţă? Ar mai exista plăcere? Imaginează-ţi că eşti bogat, prietenii sunt bogaţi şi locuieşti într-un cartier de oameni bogaţi. Să spunem că trăieşti o viaţă confortabilă şi că nu ai văzut niciodată o revistă, un ziar sau un film care să aibă ca subiect sărăcia. Ai mai fi bogat dacă n-ai fi intrat niciodată în contact cu sărăcia?

Legendarul Kirk Douglas mi-a spus cândva: „Le-am oferit copiilor mei totul, cu excepţia unui singur dar, cel al sărăciei”. Kirk a crescut într-o familie nevoiaşă, cu nouă membri, de multe ori neavând pe masă decât un singur ou.

În urmă cu câţiva ani, o femeie s-a înscris la un seminar pe care l-am ţinut la Isralight, un loc de refugiu spiritual al cărui fondator sunt. Era unul dintre cei mai uimitori oameni pe care i-am cunoscut. Radia de bucuria vieţii.

— Eşti o persoană remarcabilă, i-am zis. Străluceşti de-a dreptul.

— O, rabinule, să-ţi spun şi de ce.

Şi-a suflecat mâneca şi mi-a arătat braţul brăzdat de cicatrice. Apoi şi-a dezvelit şi celălalt braţ, de asemenea plin de răni vindecate.

— Rabinule, am cicatrice pe tot corpul. Acum cinci ani am avut un accident. Prietena mea a pierdut controlul volanului şi maşina a căzut de pe stânci. S-a rostogolit de câteva ori până să se oprească. În acea clipă mi-am dat seama că sunt conştientă, că sunt încă în viaţă. M-am târât afară din maşină, apoi am văzut că prietena mea rămăsese blocată între fiarele contorsionate. M-am grăbit s-o scot de acolo. În acel moment automobilul a explodat. Şi eu odată cu el. A venit ambulanţa şi m-a transportat la spital. Am stat la recuperare un an şi jumătate, pentru a reînvăţa ABC-ul motricităţii. Trebuie să-ţi spun, rabinule, că ăsta a fost cel mai mare dar al vieţii mele. Strălucirea şi fericirea mi le-am căpătat cu multă suferinţă şi trudă.

Mulţi dintre marii lideri care au exercitat o puternică influenţă asupra civilizaţiei au avut o viaţă foarte grea. Tăria de caracter, spiritul de conducător şi determinarea rareori apar fără preţul provocării, al durerii şi al luptei. Vieţile lor au fost ca un montagne-russe, nu ca un carusel. Cei mai mulţi dintre ei admit că pofta de viaţă, profunzimea intelectuală, viziunea idealistă şi angajamentul provin din zbucium şi conflict interior.

Odată m-am adresat unui grup de persoane din Miami care au avut de suferit în urma uraganului Andrew. Prelegerea se intitula „Serenitate şi suferinţă" şi avea loc într-una din clădirile puternic afectate de urgia din 1992. Bineînţeles că participanţii se aflau încă sub influenţa experienţei terifiante prin care tocmai trecuseră. I-am întrebat cum se simt şi am rămas surprins de răspunsul lor: „A fost nemaipomenit. Am nutrit atâta iubire unul faţă de altul, simţământ pe care nu l-am mai trăit atât de intens niciodată. Vom păstra mereu în inima noastră minunatul sentiment al unităţii şi compasiunii şi sensibilitatea care a ieşit la iveală în acele clipe îngrozitoare. Deşi am trecut prin momente dureroase, am avut parte de trăiri nepreţuite şi de realizări nesperate tocmai datorate acelor momente".

Oare Dumnezeu simte aceste nemăsurate plăceri ale vieţii care se nasc doar din provocările şi dificultăţile traiului pe Pământ? Oare Dumnezeu suferă, se zbate în suferinţă, o transcende şi trăieşte plăcerea triumfului?

Da, prin tine şi prin mine.

Dacă citeşti relatările supravieţuitorilor Holocaustului, vei descoperi că fiecare în parte este o capodoperă. Îl înţeleg pe deplin pe Steven Spielberg, care a investit milioane de dolari în construirea unei arhive a Holocaustului care să cuprindă orice mărturie posibilă. În calitate de regizor, el înţelege că fiecare din ele poate câştiga Oscarul (deşi sunt convins că n-o face ca să obţină vreun premiu). Aceste mărturii sunt poveştile dramatice ale inimilor şi sufletelor oamenilor care, în lupta lor, au atins virtuţi minunate precum iubirea, grija, integritatea,

încrederea, speranţa, curajul – lista este nesfârşită.

Da, au fost şi eşecuri. Nu întotdeauna aceste scene terifiante scot la iveală tot ce-i mai bun în om. Da, vorbim despre morţi tragice. Dar ăsta este preţul pe care trebuie să-l plătim. Preţul binelui este posibilitatea răului, preţul dragostei este posibilitatea urii, preţul fericirii este posibilitatea tristeţii şi preţul victoriei este posibilitatea eşecului.

Poate Dumnezeu să plătească preţul, să facă faţă acestor provocări pe care numai viaţa pe Pământ le oferă şi să dobândească bunătate, dragoste, fericire, victorie?

Da. Prin tine şi prin mine.

Şi putem experimenta acest adevăr extatic atunci când îl invocăm pe Dumnezeu în zbuciumul nostru zilnic, rugându-ne şi rezistând în fats provocărilor în încercarea de a face o lume mai bună, şi pe noi odată cu ea. Iată adevăratul înţeles al slujirii Domnului. Iată ce putem face pentru El.

Viaţa este o piesă de teatru divină. Tema dramei vieţii o constituie provocarea, alegerea, dezvoltarea personală şi dragostea. Totul se rezumă la drumul pe care-l parcurgem în existenţa noastră pe Pământ. Noi – cu problemele şi complexităţile noastre – suntem vedetele spectacolului. Scena ideală este lumea întoarsă pe dos. Adevăratul nostru sine, totuşi, nu este altul decât sufletul – o scânteie din Dumnezeu.

Misiunea ce ne revine este să acceptăm provocarea şi să o transformăm într-un serviciu adus Domnului. împlinirea şi adevăratul sens al vieţii noastre provin din cunoaşterea faptului că Dumnezeu are nevoie de noi şi ni se alătură pentru a fi parte constitutivă a unui proces dinamic şi plin de provocări al devenirii perfecte.

Dumnezeu îşi trăieşte viaţa secretă prin tine şi prin mine, dacă-L lăsăm.

SIMTE DUMNEZEU TRISTEŢE?

Cu mulţi ani în urmă, întorcându-mă dintr-o călătorie în Israel, părinţii m-au întâmpinat la aeroport şi mi-au spus cu întristare că urma să mergem la funeraliile vărului meu,

care murise într-un accident de maşină. La înmormântare, rabinul a rostit ceva ce m-a înfuriat atât de tare încât mi-a pus la încercare credinţa în Dumnezeu. În necrologul său, el a citat o zicală idiş: „Ce ştim noi? Oamenii încearcă să afle, iar Dumnezeu râde. „Intenţia lui era să sublinieze că numai din perspectiva noastră accidentele teribile par teribile. Privind urzeala covorului vieţii, noi nu vedem decât nişte fire de lână înnodate la întâmplare. Pe când Dumnezeu vede întreaga imagine minunată, admirând adevărata faţă a covorului, şi râde pentru că toate sunt la locul lor, toate au un înţeles.

Însă cuvintele rabinului mă supăraseră la culme. Bravo lui Dumnezeu că e atotştiutor! Dar cum rămâne cu noi? Era ca şi cum am fi fost nişte bieţi şoricei alergând de colo-colo, cuprinşi de durere şi teamă, încercând să găsim drumul cel bun prin labirint, în vreme ce Dumnezeu râde. Nu mi-a plăcut deloc această imagine. Doar mi-a întărit ideile copilăriei, de care mă străduisem atât de mult să scap.

Numai că înţelesesem totul pe dos. Crezusem că rabinul spusese că Dumnezeu este transcendent şi complet în afara durerii şi tristeţii din lumea asta. Însă nimic din toate acestea nu este adevărat. Da, Tora şi Cabala ne învaţă că Dumnezeu este transcendent, „în afară" lumii, o fiinţă perfectă. De asemenea aflăm de aici că El este imanent, „în „lume, şi se manifestă ca o perfecţiune în devenire – însuşi sufletul omenirii, pe deplin implicat în suişurile şi coborâşurile din viaţa noastră, în perioadele de fericire sau de tristeţe.

Există o poveste despre un om de afaceri a cărui companie a cumpărat o mină de cărbune. Totuşi, la scurtă vreme după achiziţie, preţul cărbunelui a început să scadă ca efect al fluctuaţiei preţului combustibililor fosili. Tulburat de pierderea financiară, omul s-a dus să ceară sfatul unui cabalist. Înţeleptul i-a spus: „Talmudul zice că atunci când o persoană simte tulburare, asta face ca *Shekhinah*, adică prezenţa lui Dumnezeu în lume, să simtă la rândul ei nelinişte. Dacă suferi în urma pierderii tale

financiare, asta face ca Domnul să sufere odată cu tine. Şi ce-ţi închipui tu? Crezi că merită ca Dumnezeu să se întristeze din cauza câtorva bucăţi de cărbune?”

Viaţa e grea, dar, din nou, depinde cum o priveşti. Cândva mi-am urmărit copiii cum s-au chinuit ore în şir să potrivească sutele de piese ale unui puzzle. Plănuisem să înrămez imaginea rezultată, însă ei au fost de altă părere. Au sărbătorit rezolvarea jocului, distrugându-l. De ce? Deoarece nu-i interesa ducerea jocului la bun sfârşit, ci sentimentul care-i cuprinsese în momentele asamblării pieselor, provocarea şi aventura realizării lui. Asta savurau ei.

Copiii mei au înţeles ceva ce ar trebui să înţelegem cu toţii. Totul este atât de viu şi de valoros în desfăşurarea vieţii, iar noi evoluăm şi devenim pe zi ce trece mai conştienţi pe parcursul călătoriei, oricât de grea ar părea uneori.

Cabala ne învaţă că Dumnezeu călătoreşte alături de noi. El se implică adânc în provocările şi strădiunţele noastre zilnice, în momentele noastre de vârf sau de declin. Dumnezeu împărtăşeşte alături de noi durerea şi necazurile, dar şi plăcerile şi realizările. Dacă putem pricepe asta, experienţele dificile sunt mai uşor de rezolvat şi mai pline de înţeles. De asemenea, momentele bune parcă devin şi mai bune. Am aflat că atunci când îţi împărtăşeşti bucuria, ea se dublează. Cu atât mai mult se întâmplă astfel atunci când îţi dai seama că îţi împărtăşeşte atât tristeţile, cât şi bucuriile.

Toţi ne aflăm aici, pregătiţi pentru călătorie. Totuşi ea capătă o şi mai mare importanţă dacă o transformăm într-o călătorie sfântă, realizând faptul că Dumnezeu este alături de noi.

POATE DUMNEZEU SĂ GREŞEASCĂ?

Poate Dumnezeu să greşească, să regrete, să se căiască şi să trăiască bucuria de a învăţa din greşeli?

Da. Prin tine şi prin mine.

Este esenţial să înţelegem că laitmotivul vieţii îl constituie *teshuvah*. Tradusă de cele mai multe ori prin

„căinţă”, *teshuvah* nu are legătură cu îndurarea penitenţei (de pildă, veşmintele din pânză aspră de sac sau cenuşa); literal înseamnă „a se întoarce” şi descrie procesul complex de întoarcere către Dumnezeu, către o viaţă dedicată dezvoltării personale şi perfecţiunii dinamice, acceptând încă o dată şansa de a-L sluji pe Dumnezeu.

Procesul complex începe prin repararea greşelilor şi nerepetarea lor, dar înseamnă mult mai mult.

Cabala ne învaţă că *teshuvah* este laitmotivul cosmosului. Dumnezeu a pus la cale în mod expres spargerea vaselor. A creat intenţionat o lume dominată de haos, astfel încât să existe şansa provocării, care dă naştere posibilităţii erorii. Făcând greşeli, putem trăi experienţa remuşcării şi a luptei interioare pentru a găsi curajul de a ne schimba în bine. Ne putem dovedi smerenia cerând iertare şi ne putem supune unei continue dezvoltări.

Prin urmare, *teshuvah* nu are relevanţă numai pentru indivizi şi greşelile lor. Oricare ar fi acţiunile cuiva, ele afectează întregul cosmos, deoarece tot ce se întâmplă este în vederea creării ordinii din haos şi contribuie la procesul devenirii perfecte.

Teshuvah este de fapt laitmotivul vieţii. Noi ne aflăm în permanenţă în mijlocul ei. Viaţa este o nesfârşită călătorie – o aventură în plină desfăşurare. Este vorba despre îmbunătăţire, construire şi îndeplinire – iată ce ne place să facem.

Dar asta nu pare întotdeauna atât de minunat. Căci dacă ar fi aşa, n-ar mai exista dezvoltare. Am pierde ocazia de a face greşeli, de a învăţa din ele, de a sărbători triumful şi de a simţi dulcele gust al iertării.

Dumnezeu ne-a destinat un loc în această lume (care este o importantă cursă cu obstacole), însă ne stă alături pe tot parcursul competiţiei.

Dumnezeu este ca un antrenor valoros care ne pregăteşte pentru Olimpiadă. El amenajează un teren plin cu obstacole. Iată darul Lui. De fapt, el îţi oferă şansa unui salt cât mai înalt. El ştie că, pe cât de mare este dorinţa

noastră de a sări mai sus, pe atât de mare poate fi căderea. Dar ăsta e preţul care trebuie plătit pentru a intra în competiţie. Uneori ne este dat să greşim sau să eşuăm. Dar când o facem, nu trebuie să disperăm. Este doar o etapă a acestui proces. Trebuie să mai încercăm o dată şi să mergem înainte. Nu trebuie să ne pierdem timpul preţios văicărindu-ne în privinţa trecutului, tânguindu-ne că am făcut multe greşeli. Tradiţia iudaică ne atrage atenţia că oamenii importanţi fac greşeli importante.

Bineînţeles că trebuie să ne recunoaştem greşeala, să regretăm că am făcut-o şi să avem grijă să nu o mai repetăm. Dar să nu ne închipuim că nu vom mai face niciodată vreo greşeală. De fapt, trebuie să ne aşteptăm oricând la aşa ceva şi niciun om nu face excepţie de la această regulă.

Aspectul perfecţiunii divine absolute pe care noi îl manifestăm este parte din serviciul pe care noi îl aducem lui Dumnezeu. Totuşi, nu trebuie neglijat misterul faptului că Dumnezeu nu este doar antrenorul care ne îndrumă paşii către realizări mai mari, ci este şi obârşia alergătorului din noi, adică sufletul. Iar El este interesat în mod special de rezultatul cursei.

Am citit mai demult o carte care se intitula I’m OK, *You’re* OK („Eu sunt OK, tu eşti OK”). După lecturarea ei, m-am simţit OK, dar nu minunat. Poate i-am înţeles eu greşit mesajul, pe care l-am interpretat drept „Nimeni nu-i perfect”. Oricine greşeşte, aşa că trebuie să accepţi doar că ei sunt OK, ceea ce e OK, prin urmare şi tu eşti OK.

Intenţia Torei şi a Cabalei nu este de a ne face să credem că suntem OK, ci să ne simţim minunat. Mesajul lor este: „Eu mă simt minunat, tu te simţi minunat”. Cu toţii suntem manifestări ale măreţiei lui Dumnezeu în această lume. Suntem vehiculele manifestării unui tip de perfecţiune divină – perfecţiunea dinamică. Prin intermediul nostru, Dumnezeu îşi împlineşte dorinţa de a participa la procesul *teshuvah*, făcând greşeli şi învăţând din ele.

Ne simţim nu OK, ci minunat. Şi parte a acestui dar

nepreţuit este posibilitatea de a greşi, de a ne împiedica şi de a cădea uneori. Nu că *am vrea* sau *am încerca* să cădem. Câteodată, totuşi, mai facem şi greşeli. Oricât de jos am cădea – chiar şi atunci când în mod intenţionat comitem fărădelegi dezgustătoare – putem oricând să ne reciclăm faptele murdare, transformându-le în aurul dezvoltării şi în perfecţiunea dinamică.

Dacă vom realiza acest lucru, vom fi capabili să iertăm şi să conştientizăm cât de multe ne iartă Dumnezeu. Când a creat această lume a haosului, El a ştiut că miza este mare. A făurit o lume care oferă şansa celei mai mari aventuri pe calea devenirii perfecte. Există cea mai mare ocazie de a greşi, dar şi cea mai mare ocazie de a schimba ceva şi de a ierta. Există cea mai mare ocazie de a urî, dar şi cea mai mare ocazie de a iubi. Există cea mai mare ocazie de a manifesta cruzime, dar şi cea mai mare ocazie de a ne dovedi bunătatea.

Dumnezeu a ştiut că miza este foarte mare. Prin urmare, El ne iartă atunci când săvârşim greşeli, dacă le recunoaştem sincer şi muncim din greu să le îndreptăm.

Talmudul, această culegere de învăţături orale ale evreilor, spune că Dumnezeu vrea la rândul Lui să-L iertăm. Cum este posibil acest lucru?

Am un stomatolog foarte grijuliu şi, de câte ori foloseşte freza dentară, îmi cere întruna iertare pentru durerea pe care mi-o provoacă. Şi, deşi tot ce face este numai spre binele meu, este posibil să uit asta din când în când şi să mă supăr pe el. Tot astfel, în viaţa aceasta uneori plină de durere şi de provocări a devenirii perfecte, este important ca să-L iertăm pe Dumnezeu a rândul nostru, deşi în adâncul sufletului nostru intuim că tot ce se întâmplă este manifestarea binelui suprem. Şansa de a-L sluji pe Dumnezeu şi de a fi mijlocul de manifestare în procesul devenirii perfecte este însuşi darul vieţii.

ESTE DUMNEZEU BUN ÎN MOD ABSOLUT?

Este Dumnezeu bun? Poate El să aleagă binele?

Binele care nu rezultă în urma unei alegeri nu este un bine desăvârşit. Dacă nu am ales binele – dacă suntem

buni de la natură sau dacă binele a fost singura opţiune disponibilă –, cum poate fi aceasta cea mai înaltă expresie a bunătăţii?

Cunosc un tip care în fiecare weekend găzduieşte o mulţime de oaspeţi. Când l-am lăudat pentru ospitalitatea lui, mi-a replicat: „Ce tot vorbeşti? Pentru mine este ceva firesc. Nu este o corvoadă. Ador să fac asta!”

Alege el într-adevăr binele? Dacă vine de la sine, este vorba oare de un bine desăvârşit? Binele care nu provine în urma unei alegeri nu poate fi considerat binele suprem. Numai atunci când te lupţi cu forţele răului şi alegi binele vei atinge binele adevărat şi desăvârşit.

Se luptă oare Dumnezeu cu forţele răului? Poate El trăi experienţa binelui desăvârşit rezultată din învingerea răului şi alegerea binelui?

Da. Prin tine şi prin mine. Dumnezeu participă la binele desăvârşit prin intermediul alegerilor noastre.

Serviciul pe care noi îl aducem lui Dumnezeu este alegerea binelui. Iată de ce trăim într-o lume în care există la tot pasul tentaţia comiterii faptelor rele – ca să facem faţă provocării şi să alegem binele. Iată în ce fel îl slujim pe Dumnezeu. El are nevoie ca noi să alegem binele. Ca să existe alegere, răul trebuie să fie foarte atractiv. Dacă nu suntem interesaţi de una dintre variante, atunci nu poate fi vorba de alegere. Cu alte cuvinte, dacă cineva pune în faţa mea un platou cu mâncare delicioasă, apetisantă, şi alături de ea o tavă cu (iertaţi-mă!) vomă, ar fi oare nemaipomenit de greu să aleg mâncarea şi nu voma?

Prin urmare, ca să existe ocazia optimă de a alege binele, răul trebuie să fie extrem de seducător. Oamenii îşi închipuie că Diavolul este un personaj bine definit, cu chipul roşu şi urât, cu coame pe cap şi cu o furcă în mână. Cabala ne învaţă că forţele răului au fost create de Dumnezeu, iar cele mai puternice dintre ele sunt un bine contrafăcut. Ele arată exact ca binele, de aceea reprezintă o provocare atât de mare. Binele şi răul nu sunt întotdeauna ca albul şi negml. Răul aparent stilat nu se poate deosebi de bine. Cu toate acestea el este

contrafăcut. Un lucru contrafăcut este acela care arată ca unul autentic, dar nu este.

Intru într-un magazin. îi înmânez casierului o bancnotă. Acesta spune: „Mulţumesc, domnule. Ah, staţi o clipă!... Domnule, îmi pare rău, dar bancnota de o sută de dolari este fără valoare. Este contrafăcută".

Şi atunci încep să mă cert: „Ce tot vorbeşti acolo? Este o bancnotă de o sută! Vezi cifra inscripţionată în colţ?"

Casierul dă din umeri: „Nu, îmi pare rău, domnule, dar bucăţica asta de hârtie nu are nicio valoare. Ochiul drept al preşedintelui nu este la locul lui".

„Nu, nu, ăştia sunt o sută de dolari! Ce are-a face ochiul cu banii?"

„Domnule, doar fiindcă arată, miroase şi seamănă la pipăit cu o bancnotă de o sută, asta nu o face să fie o bancnotă de o sută! Dacă nu este tipărită la Monetăria statului, este lipsită de valoare".

La fel, alegerea binelui în viaţa reală este de multe ori mai subtilă decât admit unii dintre noi. Există o diferenţă nuanţată, dar reală între „a arăta bun" şi „a fi bun".

Tora şi Cabala ne învaţă că Dumnezeu a creat lumea în vederea înlesnirii posibilităţii manifestării binelui suprem, adică binelui care a fost ales. Serviciul pe care noi îl aducem Domnului este alegerea binelui.

Totul în viaţa noastră este determinat de alegeri. Întotdeauna există alegeri de făcut. În fiecare zi ne confruntăm cu ele. Zilnic facem faţă diferitelor provocări. Nimeni nu se aşteaptă ca viaţa să fie floare la ureche într-o lume a provocărilor.

Dar nu vă faceţi griji! Daţi-vă toată silinţa şi, dacă faceţi vreo greşeală, puteţi apela la *teshuvah*. Puteţi fi iertaţi. Dar nu uitaţi, Dumnezeu ştie că miza e mare şi este alături de voi în suferinţă şi străduinţă.

De fapt, Talmudul ne spune că înainte de a crea lumea, Dumnezeu a creat puterea acestei *teshuvah*, întrucât probabilitatea ca omul să cadă în greşeală era atât

de mare încât n-am fi putut dăinui nicio clipă fără posibilitatea ca *teshuvah* să ne fie la îndemână.

Teshuvah este nemaipomenită. Talmudul zice că dacă greşim, iar mai târziu ne schimbăm deoarece ne temem de pedeapsă, atunci greşeala noastră este considerată nulă şi neavenită. Însă dacă am făcut o greşeală, iar mai târziu încercăm să o reparăm în numele iubirii de Dumnezeu, atunci ea este socotită drept merit în lumea spirituală.

Imaginaţi-vă o persoană care şi-a petrecut întreaga viaţă alegând răul şi întunericul. Dar cu câteva clipe înaintea morţii, ea ajunge la *teshuvah* în numele iubirii de Dumnezeu. Atunci are posibilitatea ca toate greşelile să îi fie transformate în merite şi lumină. Cum de este cu putinţă acest lucru?

Când ajungem la *teshuvah* mânaţi de frică, înseamnă că ne e teamă de durerea la care ne aşteptăm ca urmare a alegerilor noastre. Când frica este motivul transformării noastre, o facem din dorinţa de a ne pune la adăpost. Iar asta este o mişcare excelentă.

Totuşi, atunci când apelăm la *teshuvah* din iubire faţă de Dumnezeu, motivaţia este faptul că ne dăm seama că i-am provocat suferinţă şi l-am dezamăgit pe Dumnezeu. Domnul se baza pe noi că vom lupta împotriva răului şi vom alege binele, iar noi i-am înşelat aşteptările. Şi acum ne pare rău că am pierdut prilejul de a dezvălui acest imens bine născut din alegerea noastră.

Teshuvah în numele iubirii apare atunci când realizăm că ne aflăm pe pământ pentru a îndeplini o sarcină divină – să alegem binele de dragul lui Dumnezeu. Domnul vrea să participe cu o bunătate absolută la lupta noastră împotriva răului şi la alegerea noastră a binelui, numai că noi l-am greşit. Am ajuns la *teshuvah* nu pentru că ne temem de pedeapsă, ci datorită iubirii de Dumnezeu, ştiind că, într-un fel, l-am dezamăgit. Însăşi conştientizarea acestui fapt ne aduce mai aproape de Dumnezeu, ba chiar mai aproape decât eram înainte de a face acele greşeli. Prin urmare, toate păcatele se transformă în merite. Întunericul devine lumină.

Dacă Dumnezeu este atât de bun, de ce a creat o lume în care există atât de multă răutate?

Binele suprem, adică Binele obţinut în urma alegerii, implică posibilitatea existenţei răului. Odată ce înţelegeţi asta, veţi realiza ce rol important joacă răul în această lume. Ceea ce este bun în această lume este tocmai răul din ea. Lumea noastră ne oferă şansa de a învinge răul şi de a alege binele.

Cu alte cuvinte, Cabala ne învaţă că principala trăsătură şi avantajul lumii acesteia îl reprezintă răul din ea. Lumea nu a fost creată pentru ceva ce este deja bun în ea. Menirea ei este de a fi un mediu pentru un nou tip, mai înalt, de Bine – Binele izvorât din învingerea răului şi alegerea de a face bine.

Închipuiţi-vă că intraţi într-o fabrică şi observaţi că sunt aduse tone de gunoi încărcate în camioane. Apoi descoperiţi că de fapt ei cumpără gunoiul, care constituie materia lor primă cea mai valoroasă. Totul vi se poate părea o aiureală până în momentul în care aflaţi că fabrica are ca domeniu de activitate reciclarea. Cumpără gunoi şi îl transformă în deşeuri utilizabile. Bine aţi venit la LUMEA S. A!

Da, lumea asta este o uzină de reciclare. De aceea este atât de plină de gunoaie. Tot gunoiul din noi şi din jurul nostru există tocmai pentru ca noi să-l reciclăm pentru a deveni deşeuri utilizabile – lecţii de viaţă şi realizări, dezvoltări şi împliniri, înainte de a învăţa acest lucru din Cabala, mă întrebam întruna de ce există atât de mult rău în lume. Totuşi, după ce am pătruns această taină, m-am întrebat: De ce nu mai este atât de mult rău în lume? Răspunsul este, bineînţeles, acela că ne străduim din răsputeri şi chiar reuşim să ne îndeplinim misiunea pe pământ, şi anume să alegem binele.

NU SUNTEM SINGURI

În toată istoria umanităţii, nu s-a vărsat nicio lacrimă fără ca Dumnezeu să participe la suferinţa noastră. Nu suntem niciodată singuri, deşi putem alege să dăm uitării adevărul şi să-l izgonim pe Dumnezeu din conştiinţa

noastră, din lupta şi provocările vieţii.

Când ne rugăm la Dumnezeu, nu spunem: „Doamne, îndepărtează toate problemele şi fă ca totul să fie mai uşor. Pocneşte din degetele Tale cosmice şi fă totul mai bun. „Când ne rugăm, de fapt noi îl invităm pe Dumnezeu să participe la lupta noastră. Astfel căpătăm putere pentru a ne îndeplini misiunea lumească. În Cabala, forţele răului sunt numite *sitra acher*, „partea cealaltă". Unul din trucurile la care apelează răul este încercarea de a ne convinge că Dumnezeu se află de partea cealaltă. Noi suntem de o parte, iar El este de cealaltă. Nu este de partea noastră. Este împotriva noastră.

Asta este o minciună. Dumnezeu este întotdeauna de partea noastră. Nu contează cât de rău ne simţim sau cât de tare am căzut, Domnul este întotdeauna de partea noastră. Şi ca să vedem asta trebuie doar să-L invităm înăuntru.

Un copil şi-a întrebat părintele unde se află Dumnezeu. Tatăl său i-a răspuns: „Oriunde îl laşi să intre".

Tora şi Cabala ne învaţă cum să-l primim pe Dumnezeu în viaţa noastră, să-l invităm să participe la provocările cu care ne confruntăm şi cum să recunoaştem cât de mult vrea să se implice şi cât este de implicat, deoarece adevăratul nostru sine este sufletul, o scânteie din Dumnezeu.

Prin urmare suntem incredibil de importanţi pentru El. Iar El este mereu alături de noi. Şi dacă alegem să nu credem asta, atunci, deşi suntem la fel de importanţi pentru Domnul şi El este întotdeauna alături de noi, nu vom trăi bucuria acestui adevăr.

PE SCURT

Dumnezeu nu stă la pândă să te prindă la cotitură. El nu este de partea cealaltă. Dumnezeu este întotdeauna de partea noastră. El se implică necondiţionat în viaţa noastră – pentru că noi suntem un suflet, o scânteie din El însuşi. Deşi Dumnezeu este transcendent, un aspect al divinităţii devine manifest în noi. În orice situaţie ne-am afla, Domnul face în aşa fel încât să maximizeze posibilitatea ca noi să

alegem binele, maturizarea şi îndeplinirea misiunii.

Dumnezeu nu este un magician care uneori pocneşte din degete şi ne creează, fără să se implice în vreun fel în ceea ce urmează să ni se întâmple. El nu este o forţă oarecare înlăturată din procesul vieţii noastre, din suferinţa şi din lupta noastră, privindu-ne de sus, stoic, în timp ce ne zbatem să supravieţuim în această lume.

Potrivit Torei şi Cabalei, Dumnezeu, care este iubitor şi grijuliu, ne-a plăsmuit ca să servim drept mijloc de expresie a propriei Lui posibilităţi depline – perfecţiunea Sa absolută.

Perfecţiunea absolută a lui Dumnezeu, aşa cum poate fi ea explicată din perspectiva limitată a omului, are două aspecte: perfecţiunea statică (faptul de a fi perfect) şi perfecţiunea dinamică (faptul de a deveni perfect). Prin noi, Dumnezeu îşi îndeplineşte dorinţa de a se manifesta şi de a participa la procesul incitant şi aventuros al perfecţiunii în devenire.

Când realizăm că participăm la viaţa lui Dumnezeu şi că El participă la viaţa noastră, vom descoperi sfinţenia din noi, importanţa şi însemnătatea noastră. Când ne dăm seama că sălăşluim în Lumina-fără-sfârşit a lui Dumnezeu, vom descoperi că de fapt şi această lumină sălăşluieşte în noi. Vom înţelege că un aspect al perfecţiunii divine absolute – perfecţiunea dinamică – se manifestă prin intermediul nostru. Privilegiul nostru divin este de a fi fiinţe umane care servesc drept mijloc de manifestare pentru Domnul. Când te afli în slujba supremului, eşti o părticică din suprem. Când conştientizezi că eşti o părticică din suprem, atunci trăieşti perfecţiunea fiecărui moment.

Iată meniul în cele mai simple cuvinte: Dumnezeu îşi trăieşte viaţa secretă prin intermediul nostru.

Opreşte-te o clipă pentru a contempla, a simţi şi a gusta acest delicios adevăr. Dedică-ţi întreaga viaţă pentru a-l trăi şi a-l sărbători.

2
MISIUNEA NOASTRĂ DIVINĂ

Pentru a înţelege mai bine cele discutate, aş vrea să supun atenţiei o întâmplare ciudată povestită în Talmud. Înţelepţii au încriptat idei deosebit de profunde în astfel de poveşti alegorice, care nu trebuie luate ad litteram.

Tâlcul poveştii, după cum se va vedea în curând, este de a explica cine suntem şi ce vrea Dumnezeu de la noi pe acest pământ.

Aici voi reda ideile principale, folosind un stil mai apropiat de zilele noastre, depăşind terminologia talmudică şi simplificând limbajul. Şi voi strecura în povestire mesajul filosofic menit a fi comunicat.

Povestea începe cu bucuria îngerilor la vederea nepreţuitei comori pe care Dumnezeu a adus-o din magazia sa: Cele Zece Porunci. Îngerii ştiu că ele presupun o misiune specială pe care Dumnezeu trebuie s-o încredinţeze cuiva. Şi cum ei sunt agenţii tuturor misiunilor lui Dumnezeu, abia aşteaptă să afle care dintre ei este delegat de această dată.

Şi atunci, spre marea lor mirare, şuierând şi gâfâind împleticit, urcă muntele un bărbat care, înfăţişându-se la porţile raiului, se bâlbâie de emoţie. Îngerii sunt oripilaţi.

— Făcător al Universului, ce caută această creatură pământeană imperfectă printre noi, fiinţe cereşti perfecte?

— Nu vă faceţi griji! îi linişteşte Domnul. Nu rămâne aici. A venit doar să ia Cele Zece Porunci.

Îngerii nu au găsit nimic liniştitor în asta.

— Poftim? De 974 de generaţii amâni să încredinţezi cuiva preţioasa misiune şi acum o vei da acestui muritor? Ce calităţi are el ca să o primească? El doar le va duce pe pământ pentru a fi despuiate de sfinţenie! Nu le da lui – dă-ni-le nouă!

Dar Dumnezeu se întoarce către Moise, zicându-i:

— Trebuie să le răspunzi. Trebuie să le respingi obiecţiile.

De ce respinge Domnul obiecţia îngerilor?

— Nu poţi dobândi această preţioasă misiune decât dacă ştii motivul pentru care o primeşti, îi zice El lui Moise. Nimeni nu poate răspunde la aceste întrebări în

locul tău. Trebuie să găseşti în tine încrederea şi curajul de a-ţi rosti cu glas tare meritele. Trebuie să-ţi conştientizezi calităţile de fiinţă umană necesare pentru a dobândi această onoare. Căci, atunci când accepţi poruncile lui Dumnezeu, înseamnă că accepţi o misiune divină: devii agentul Domnului.

AGENTUL SECRET

A fi agentul lui Dumnezeu presupune o responsabilitate extraordinară. Dacă numeşti pe cineva agent al tău, el sau ea îţi devin egali. Ai împuternicit această persoană să acţioneze în numele tău.

Iată ce sunt poruncile: o declaraţie a misiunii care urmează să fie îndeplinită, în numele lui Dumnezeu, de fiinţele umane. Când accepţi misiunea poruncilor, devii agentul lui Dumnezeu pe pământ, aşa cum îngerii sunt agenţii Lui în ceruri. De aceea

Moise a trebuit să se ducă pe tărâmul îngerilor pentru a lua comoara şi a o aduce pe pământ.

Îngerii nu cunosc detaliile misiunii; tot ce ştiu ei este că trebuie să fie cu adevărat important pentru Dumnezeu, din moment ce a amânat însărcinarea timp de generaţii întregi şi încă n-a desemnat pe nimeni să o ducă la îndeplinire. Dar o fiinţă umană?! Asta este total absurd!

Din perspectiva îngerilor, oamenii sunt fiinţe josnice, cu înclinaţii gregare. Cum le poate fi încredinţat ceva atât de sfânt? Cum este posibil ca această fiinţă imperfectă să întreacă puterea îngerilor şi să îndeplinească preţioasa misiune dumnezeiască într-un loc plin de haos cum este pământul?

Dumnezeu îi zice lui Moise: „Trebuie să răspunzi plângerilor îngerilor. Trebuie să înţelegi de ce meriţi această misiune. Explică-le calificările tale”.

Mulţi oameni cred că Poruncile presupun doar credinţă în Dumnezeu. Dar asta nu este decât o variantă a poveştii. Mesajul încifrat în ele este despre credinţa în noi înşine. Pentru a accepta poruncile, trebuie să credem că avem puterea de a-L sluji pe Dumnezeu. Suntem vrednici de a fi agenţii Lui pe pământ şi de a îndeplini o misiune

sfântă. Asta cere o enormă cantitate de încredere în forţele proprii şi de respect de sine. Puteţi face ceva pentru Dumnezeu. Puteţi fi reprezentantul Lui din moment ce v-a împuternicit pentru asta.

Această viziune este total opusă aceleia care a dominat cultura occidentală sub influenţa gândirii elene. Grecii credeau că zeii sunt atât de măreţi, încât este dincolo de demnitatea lor divină să le pese de fiinţele umane. „În adevăr, trebile omeneşti nu sunt vrednice să ne frământăm aşa de mult pentru ele; totuşi suntem siliţi să facem lucrul acesta, ceea ce nu e o soartă fericită”[2], spune

Platon în *Legile*, Cartea a VII-a. Potrivit lui Aristotel, zeilor nu le pasă de distribuirea norocului sau a ghinionului ori de lucrurile exterioare (*Magna Moralia*, II, 8, 1207 – 1209). Cicero zicea că „zeii se preocupă de lucruri măreţe, dar le neglijează pe cele mărunte” (*De natura deorum*, II, 167).

Însă din Porunci înţelegem că Dumnezeu este atât de mare, încât îi pasă până şi de fiinţele mărunte ca tine şi ca mine sau de neînsemnatele noastre fapte. Iată măreţia Lui. Mesajul Torei este că noi suntem cu adevărat importanţi, însemnaţi şi puternici. Am primit în dar puterea de a-L reprezenta pe Atotputernic. Am fost înzestraţi cu puterea judecăţii pentru a evolua, a învinge răul, a alege binele şi a clădi o lume mai bună în numele Său.

CUNOAŞTE-ŢI MĂREŢIA

Povestea continuă. Dumnezeu îi spune lui Moise:

— Eu nu am cum să răspund în locul tău şi, dacă nu-ţi dai seama singur care sunt calităţile tale, nu poţi dobândi preţioasa misiune.

Moise începe să tremure:

— Stăpân al Universului, mă tem că nu sunt în stare să mă întrec cu îngerii. Sunt un nimic în comparaţie cu ei.

Dumnezeu îi dă un indiciu:

— Moise, ai dreptate! De unul singur eşti un nimic. Virtutea ta provine din faptul că eşti slujitorul şi agentul

2 Platon, Legile, trad. E. Bezdechi, Ed. Iri, Bucureşti, 1995, p. 215 (n. tr.).

Meu.

Auzind acestea, Moise capătă o uluitoare încredere în sine pentru a-i înfrunta pe îngeri. De faţă cu ei, îl întreabă pe Dumnezeu:

— Ce conţin Cele Zece Porunci?

Domnul răspunde:

— Acolo se spune: Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, Care te-a scos din pământul Egiptului şi din casa robiei.

Moise îi provoacă atunci pe îngeri:

— Aţi petrecut voi două sute zece ani în Egipt? Ştiţi voi ce înseamnă să suferi ca sclav, făcând o muncă umilitoare şi istovitoare, să fiţi biciuiţi de supraveghetorii cruzi? Vă spun ceva aceste cuvinte?

Îngerii admit că nu au trăit decât o viaţă perfectă şi binecuvântată, sus, în ceruri.

Moise îşi continuă pledoaria.

— Dumnezeule, ce altceva mai există în Cele Zece Porunci?

— Să nu aveţi alţi dumnezei.

Moise îi confruntă pe îngeri:

— Trăiţi cumva printre popoare care se închină la idoli?

Ca să înţelegeţi pledoaria lui Moise, trebuie să vă faceţi o idee despre ce însemna idolatria. Aceasta presupunea multă distracţie. Majoritatea practicilor idolatre gravitau în jurul promiscuităţii. Idolatrii credeau că orgiile erau servicii religioase închinate zeilor. Idolatria nu era o simplă închinare la pietre sau copaci. Adepţii deificau natura, adică spuneau că este măreţ tot ce se întâmplă în mod natural. Dacă simţi imboldul de a face ceva, este în regulă, deoarece nu faci decât să-ţi afirmi şinele natural, iar asta înseamnă sănătate şi bunăstare. Acum puteţi înţelege puterea de atracţie şi ameninţarea acestei filosofii.

Moise pledează astfel în faţa îngerilor:

— Trăiţi cumva într-o societate care zilnic vă ademeneşte cu ceva şi încearcă să vă seducă?

Îngerii răspund:

— Nuuu! Noi suntem îngeri!

— Dumnezeule, ce altceva se mai găseşte în Cele Zece Porunci? întreabă Moise.

— Ţine Sabatul Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta. Nu ucide. Nu preacurvi. Nu fura.

Moise continuă:

— Îngerilor, munciţi voi din greu? Aveţi nevoie de odihnă? Aveţi mamă şi tată pe care să-i cinstiţi? Gelozia trăieşte printre voi? Aveţi înclinaţii răutăcioase şi distructive?

Îngerii rămân muţi.

Iată calităţile pe care Moise le înfăţişează pentru a demonstra de ce merită omenirea să obţină misiunea Celor Zece Porunci.

În esenţă, argumentaţia lui Moise este: „Noi, oamenii, nu suntem fiinţe angelice perfecte, ci fiinţe josnice, imperfecte. Ne luptăm mereu cu impulsul de a face rău. Trăim într-o societate materialistă, plină de tentaţii zilnice. Prin urmare, trebuie să obţinem misiunea de la Dumnezeu! Suntem calificaţi pentru ea, întrucât suntem supuşi greşelii. Suntem bombardaţi cu probleme şi provocări atât din interior, cât şi din exterior. Suntem candidaţii perfecţi pentru această muncă tocmai pentru că suntem aşa de imperfecţi.

Îngerii sunt impresionaţi de pledoarie şi încuviinţează. Povestea se încheie prin cuvintele lor de laudă:

— Sfinte Dumnezeule, binecuvântat fie numele Tău! O, Doamne, cât de măreţ este numele Tău pe pământ!

Ei s-au lăsat într-atât de convinşi, încât hotărăsc să devină prietenii oamenilor şi îi dau lui Moise sfaturi preţioase pentru a ajuta omenirea în misiunea ei plină de provocări şi de dificultăţi.

IMPERFECT ÎN MOD PERFECT

Dumnezeu a creat lumea pentru a-i servi drept mijlocul prin care să-şi manifeste perfecţiunea dinamică şi să participe la efortul de a deveni perfect. Suntem supercalificaţi pentru numita misiune, deoarece suntem

personaje imperfecte trăind într-o lume imperfectă. Avem o înclinaţie către rău care constituie o permanentă sursă de provocări. Avem în noi capacitatea de a face un mare rău, dar, pe de altă parte, suntem în stare şi să facem un mare bine. Putem să eşuăm, dar şi să reuşim; să distrugem, dar şi să construim. Viaţa noastră este presărată cu provocare, aventură şi evoluţie.

Îngerii sunt fiinţe perfecte – nu au nicio înclinaţie malefică, dar nici liber-arbitru, nu duc o luptă de supravieţuire şi nu pot da greş. Nu se zbat să învingă răul. Numai oamenii sunt capabili să îndeplinească această misiune divină, deoarece sunt personaje imperfecte care se străduiesc să devină mai bune, să devină perfecte. Numai fiinţele omeneşti se pot lupta cu răul, îl pot învinge, pot alege binele şi pot evolua. Iată misiunea noastră divină, dacă suntem dispuşi s-o acceptăm. Iată serviciul nostru adus Domnului.

Preafericiţi, îngerii înalţă cântece de slavă către Dumnezeu, într-un tărâm paradiziac perfect. Totuşi, imnurile noastre le întrec pe cele ale îngerilor, întrucât avem motive serioase să nu cântăm în timp ce ne luptăm cu problemele, cu durerea şi cu provocările, aici, pe pământ.

Talmudul spune că nu ai cum să reuşeşti dacă nu dai greş mai întâi. Cu alte cuvinte, misiunea noastră înseamnă şi să greşim, să regretăm greşeala, să facem orice ca s-o îndreptăm, să alegem binele şi să reuşim. De fapt, câteodată Dumnezeu face în aşa fel încât să existe o situaţie în care să eşuăm tocmai pentru a atinge un nivel superior, odată reparată greşeala.

Ecclesiastul spune: „Căci nu este om drept pe pământ care să facă binele şi să nu păcătuiască. „A greşi este omeneşte. Observaţi că versetul specifică „pe pământ”, deoarece, dacă ieşi din lumea aceasta, ai putea fi perfect. Dacă ai trăi pe o insulă pustie, izolat total de societate, atunci n-ai răni sentimentele nimănui, n-ai avea cu cine să te certi, n-ai avea motiv de gelozie şi probabil n-ai face nicio greşeală.

Însă nu eşti acolo şi nici nu poţi fi, deşi unii încearcă acest lucru.

Sunt oameni care se îndreaptă către religie, crezând că găsesc în ea un refugiu în faţa agitaţiei cotidiene, a îndoielii, a conflictelor interioare şi a tulburării sufleteşti. Ei aşteaptă de la religie să le ofere pe loc pace interioară, mulţumire spirituală şi linişte pentru sufletele lor tulburate.

Potrivit Cabalei, nu acesta este scopul vieţii pe pământ. De fapt, este tocmai invers. Am fost aruncaţi chiar în mijlocul mării furtunoase a traiului zilnic. Ne confruntăm cu problemele lumii şi ni se porunceşte să le rezolvăm ca şi cum ar fi ale noastre. Poruncile nu numai că ne arată lucrarea care trebuie îndeplinită, dar ne şi pun în faţa mai multor dificultăţi.

Talmudul ne învaţă că stă în natura omului ca fiecare poruncă să stârnească în noi dorinţa de a ne răzvrăti. Imediat ce descoperim că nu ni se permite să facem ceva sau suntem obligaţi să acţionăm cumva, se trezesc în noi impulsul şi dorinţa de a face contrariul. Iată problemele majore ale condiţiei umane – încăpăţânarea, firea dificilă şi complexitatea. Prin urmare, Poruncile nu ne uşurează viaţa, ci ne-o îngreunează.

Totuşi, când înţelegem că laitmotivul vieţii este tocmai acceptarea provocării, atunci putem aprecia cum provocarea ridică miza jocului. Să nu uităm că regulile fac jocul până la urmă. Să ne imaginăm că fotbalul sau baseballul n-ar avea reguli, îngrădiri sau şmecherii. Deşi regulile fac jocul mai competitiv, ele îl fac şi mai amuzant, ba chiar ne oferă un sentiment de împlinire atunci când câştigăm.

ACŢIONARII DIVINI

Când îngerii au înţeles ce înseamnă preţioasa misiune încredinţată de Dumnezeu, au vrut şi ei să participe într-un fel la ea. Aşa că le-au oferit oamenilor daruri – taine folositoare – ca un fel de investiţie în întreprinderea umană. Au dorit să devină acţionari la Devenirea Umană S.A. Dacă nu poţi lucra pentru

companie, atunci măcar investeşte în ea şi bucură-te de dividende în calitate de acţionar.

Dumnezeu este cel mai mare acţionar în cadrul companiei. El este principalul investitor la Devenirea Umană S.A. Dumnezeu a investit o scânteie din propriul Sine – este vorba despre suflet – în fiinţele umane cu scopul de a lua parte la această lume. Cabala ne învaţă că Domnul îşi doreşte să fie în lume. Dumnezeu trăieşte m şi participă la ea prin tine şi prin mine. Noi trăim şi ne bucurăm de această onoare doar dacă îl invităm pe Domnul în lumea noastră, acceptând provocările vieţii ca fiind misiunea divină pe care El ne-a încredinţat-o.

Orice om poate fi reprezentantul şi agentul lui Dumnezeu. Orice facem poate fi pentru Dumnezeu. Iată cea mai mare onoare şi cea mai mare plăcere pe care le poate simţi cineva. A trăi doar pentru tine nu-ţi oferă împlinirea şi fericirea supremă. Dar când te transformi în instrumentul lui Dumnezeu şi iei decizii în numele Lui, atunci chiar trăieşti experienţa raiului pe pământ.

Uneori le cer cursanţilor mei de la Isralight să-şi imagineze cum ar gândi şi ar pune planul în aplicare dacă ar fi să cumpere o maşină pentru Dumnezeu. Ce ar lua în consideraţie în alegerea modelului? Firesc, înlătură de la bun început criteriul aspectului şi al mărcii automobilului – nu le pasă dacă e roşie, dacă e un Ferrari sau dacă are motor turbo. Contează siguranţa, factorul poluant, consumul de combustibil şi raportul calitatepreţ. Cu alte cuvinte, primează grija pentru viaţa pasagerilor, pentru mediu, pentru conservarea resurselor şi pentru luarea unei decizii avantajoase din punct de vedere economic.

Data viitoare când eşti pe cale să iei o hotărâre, întreabă-te: „Dacă ar fi să fac asta pentru Dumnezeu, care ar fi alegerea corectă? Dacă aş fi reprezentantul Său pe pământ, cum aş acţiona?”

Iată adevărata cale către responsabilizare. În orice acţiune pe care o întreprindem ar trebui să simţim o responsabilitate faţă de Dumnezeu. Nu-ţi face griji – responsabilitatea pe care o presupune faptul de a fi

agentul lui Dumnezeu nu te transformă într-o fiinţă nevrotică. Îţi oferă inspiraţie, claritate în gândire şi vitalitate.

VIAŢA ESTE O MISIUNE

Viaţa este o misiune. Dacă nu pricepem asta, atunci viaţa noastră se rezumă la o colecţie de momente şi evenimente disparate, care nu conduc nicăieri.

Sensul tău este misiunea ta.

Dacă tu cunoşti definiţia fiecărui cuvânt în parte, dar nu ştii cum să le aranjezi în propoziţii, iar propoziţiile în fraze, atunci nu poţi avea o poveste cu sens. Dacă n-ai habar cum evenimentele din viaţa ta sunt legate de un scop superior şi servesc unui context mai larg, atunci povestea vieţii tale nu are niciun sens.

„Viaţa este o misiune” nu este doar o propoziţie interesantă. Este cheia care deschide comorile Torei şi ale Cabalei, înţelesul tuturor Poruncilor, sensul vieţii şi bucuria de a-L sluji pe Dumnezeu.

Îmi amintesc o caricatură care îl înfăţişa pe Moise coborând de pe Muntele Sinai cu Cele Zece Porunci săpate în piatră. „Am o veste bună şi una proastă” îi anunţă el pe evreii care îl aşteptau nerăbdători la poalele muntelui. „Vestea bună este că L-am convins să fie doar zece”. Mulţimea îşi manifestă bucuria. „Vestea proastă e că adulterul se numără printre ele”.

Este ceva obişnuit ca oamenii să creadă că Poruncile strică partea amuzantă a vieţii – că Dumnezeu este de fapt primul care părăseşte petrecerea, că există un conflict de interese între noi şi El.

Oamenii îşi închipuie că a-L sluji pe Dumnezeu este ceva umilitor; că servitutea presupune o relaţie stăpân-sclav. Dar nu este adevărat. Ocazia de a te afla în slujba Lui este cel mai mare dar pe care ni-l putem imagina. Şi asta ne dă aripi. A-L sluji pe Domnul înseamnă că putem face ceva în numele Lui. E o onoare de neînchipuit!

Talmudul spune că, dacă stai în preajma focului, te încălzeşti, iar slujitorul care stă în preajma regelui împărtăşeşte cu acesta viaţa regală.

Am fost în casele unor oameni foarte bogaţi. Întotdeauna mi s-a părut interesant că diverşi angajaţi ai casei – grădinari, bucătari, croitori etc. – trăiesc sub acelaşi acoperiş cu angajatorul lor, mănâncă aceeaşi mâncare şi în pauze se bucură de aceleaşi facilităţi (piscina, sauna, jacuzzi).

În multe privinţe slujitorii palatului se bucură de o viaţă regală. Şi au privilegiul de a-l vedea pe rege în momentele sale de intimitate. îl văd chiar în pijama. Ei îi sunt cel mai aproape şi prin urmare se bucură de cele mai intime întâlniri cu acesta.

A lucra pentru Dumnezeu nu este o experienţă umilitoare. Din contră, este poziţia cea mai înaltă la care putem accede. Dacă pun pe roate o afacere de dragul meu, ca să câştig bani pentru *mine*, nu înseamnă mare lucru. Dar dacă o fac pentru Dumnezeu, dacă analizez mai bine munca mea şi îmi pun problema cum să promovez mai bine scopul divin în această lume – cum să aduc mai multă dragoste, pace, bunătate, dreptate şi înţelepciune în lume, cum să fiu o unealtă cu ajutorul căreia să înfăţişez oamenilor atributele şi idealurile divine –, văd că mi se iveşte un prilej nemaipomenit. Iată secretul unei vieţi împlinite, pline de înţelesuri profunde.

Bob Dylan a scris un vers uluitor: „Va trebui să slujeşti pe cineva. „Oricine slujeşte pe cineva. Nu există nimeni în lumea asta care să nu slujească ceva sau pe cineva. Întrebarea corectă nu este „A sluji sau a nu sluji?”, ci este „Pe *cine* să slujesc?”

Dacă mi-am petrecut viaţa căutând mereu aprobare din partea altora, înseamnă că sunt mai prejos decât ei. Dar dacă mi-am dedicat viaţa Domnului, atunci doar cerul îmi este hotar în respectul de sine. Nu mă poate aştepta o misiune mai măreaţă, mai înaltă.

Misiunea mea pe pământ nu presupune acumularea de averi, însă, dacă ar fi, atunci sloganul acela imprimat pe tricouri este just: „Câştigă cel ce moare cu cele mai multe jucării asupra lui”. Dar Cabala ne spune că am venit pe lume ca să îndeplinim misiunea supremă – cea care ne

înalţă spiritual şi care conferă sfinţenie vieţii. O viaţă fără misiune nu mai este deloc viaţă. Dacă cineva se trezeşte dimineaţa şi constată că nu are de făcut nimic urgent, după o vreme se va întreba „Am oare vreo însemnătate? Viaţa mea contează cu adevărat?”

ÎN CĂUTAREA MISIUNII NOASTRE

Acum putem judeca mai bine afirmaţia că omul a fost creat după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, pe care o găsim în *Cartea Facerii* în calitate de reprezentant al Domnului, noi suntem „reprezentarea” divinităţii pe pământ. Astfel, treaba noastră este să avem o contribuţie la creaţie, să facem lumea mai bună, să înfruntăm provocări, să alegem binele şi să evoluăm. Iată ce putem face în numele şi de dragul lui Dumnezeu.

Tuturor fiinţelor umane li s-a oferit această misiune. Este o misiune universală de care suntem legaţi cu toţii. Există totuşi o misiune unică pentru fiecare naţiune – Statele Unite, Anglia.

China, Israel ş.a.m.d. Şi în cadrul fiecărei misiuni naţionale fiecare cetăţean are propria misiune specială.

Este evident că misiunea mea personală este să predau învăţăturile Torei şi ale Cabalei. Desigur, oricine este obligat să-şi înveţe copiii care sunt căile Domnului (aşa cum scrie în *Deuteronom*, 6: 7). Însă întreaga viaţa eu mi-o dedic misiunii mele; ea se întrepătrunde cu celelalte obligaţii: să-mi cinstesc părinţii, să dau de pomană, să merg la căpătâiul bolnavilor. Cunosc persoane a căror misiune specială presupune actele de caritate – întreaga lor fiinţă emană caritate. Alte persoane au misiunea de a-i învăţa pe alţii cât de mult pot dăuna sau vindeca unele cuvinte – cum să vorbească de bine, iar nu de rău, despre alţii.

Uneori oamenii îşi cunosc misiunea, alteori nu. Dar asta nu înseamnă că nu şi-o îndeplinesc.

În Talmud este o poveste frumoasă despre Rabinul Tarfon, cunoscut drept un fiu iubitor şi grijuliu.

Într-o zi rabinul s-a îmbolnăvit de moarte. Mama lui s-a dus la înţelepţi cu rugămintea ca aceştia să se roage

pentru fiul ei. „E un băiat minunat. Nu ştiu dacă mai există pe lume vreun fiu care s-o cinstească mai mult pe mama lui decât mă cinsteşte el pe mine. Mă cinsteşte mai mult decât trebuie”.

La care înţelepţii i-au răspuns: „Spui că fiul tău te cinsteşte mai mult decât trebuie? Şi dacă te-ar cinsti de o mie de ori mai mult, tot n-ar fi suficient”.

Mama rabinului Tarfon a rămas uluită de cuvintele aspre pe care înţelepţii le-au rostit la adresa fiului ei. Ea a încercat să construiască o pledoarie pentru recuperarea lui, lăudându-i faptele, iar aceştia îi zic că nu este suficient.

De ce au făcut asta înţelepţii? Ei erau îngrijoraţi că, aducându-i laude, mama pune în pericol însănătoşirea fiului ei. Când zice „Mă cinsteşte mai mult decât trebuie”, de fapt spune, deşi neintenţionat, că misiunea fiului său pe pământ s-a încheiat şi că nu mai este nevoie de el pe această lume.

În mod eronat, mama lui a presupus că misiunea copilului ei era de a fi un mare învăţător. Totuşi, înţelepţii ştiau mai bine. Ei şi-au dat seama că misiunea rabinului Tarfon ar fi putut fi aceea de a-şi cinsti mama. În acest caz, toate laudele mamei ar împiedica însănătoşirea fiului. Deoarece, dacă a cinstit-o mai mult decât trebuie, atunci misiunea lui pe pământ s-a încheiat şi prezenţa lui în lume nu mai este necesară.

Odată încheiată misiunea, părăseşti lumea asta.

Prin urmare, înţelepţii au început să se certe cu ea şi să insiste că fiul ei este departe de a-şi fi îndeplinit misiunea.

Bineînţeles, chiar şi cei care cred că-şi cunosc misiunea se pot înşela. De pildă, eu spun că a mea este să predau învăţăturile Torei şi ale Cabalei, dar poate că eu trebuie să fiu un părinte grijuliu, care să reuşească să stabilească un echilibru între viaţa privată şi cea publică. Adică, deşi am devenit un profesor şi un autor de succes, poate că am dat greş în misiunea mea dacă mi-am neglijat familia în tot acest timp. Străduindu-mă atât de tare să devin un profesor de renume mondial, fac eu oare asta ca

să-L slujesc pe Dumnezeu, sau totul e doar o spoială egoistă?

Cunosc un om care se dedica întru totul ajutorării oamenilor fără adăpost. A fost lăudat de primar şi de multe organizaţii din oraşul său pentru căminele pe care le-a construit şi pentru programele pe care le-a iniţiat. Însă nu l-a vizitat niciodată pe tatăl său care se afla de luni bune într-un azil de bătrâni, atât de preocupat era să-şi îndeplinească misiunea. Nu e nicio coincidenţă în faptul că îngrijirea bolnavilor îi aducea atâta bucurie şi că nu se înţelegea prea bine cu tatăl său. S-a autoconvins că eschivarea de la a-l cinsti pe tatăl său este îndreptăţită în numele servirii unui scop mai înalt, divin.

Însă misiunea nu este niciodată atât de simplă sau autosatisfăcătoare. De cele mai multe ori, ceea ce te solicită cel mai mult ca om poate fi tocmai motivul pentru care te-ai născut pe acest pământ şi de aceea trebuie să-i faci faţă.

Deseori misiunea noastră poate avea un scop nemanifest. Dacă ar fi atât de evident, am fi înclinaţi să ignorăm orice altceva. Totuşi există multe obligaţii pe care trebuie să le îndeplinim, chiar dacă nu au legătură directă cu misiunea noastră personală, deoarece ele privesc misiunea globală, ca fiinţe umane, ca membri ai comunităţii şi ai naţiunii noastre.

Cu alte cuvinte, e important să luăm aminte că deşi nu suntem siguri care este misiunea personală – chiar dacă simţim că nu o putem duce la îndeplinire –, este posibil totuşi să ne atingem scopul. Iată una dintre cele mai importante lecţii pe care ni le oferă Tora şi Cabala. Fiecare dintre noi are un scop divin şi o misiune de îndeplinit pe acest pământ.

CUM SĂ AFLI CARE ÎŢI ESTE MISIUNEA

Cred că acum vă întrebaţi cum vă puteţi da seama care este menirea şi misiunea voastră. Vilna Gaon, unul dintre cei mai mari înţelepţi ai secolului al XVIII-lea, ne învaţă cum. El citează din *Pildele lui Solomon* (3: 6) – „Pe toate căile gândeşte la Dânsul şi El îţi va netezi toate

cărările tale”. – şi explică diferenţa dintre „cale” şi „cărare”: „calea” e cunoscută tuturor. Este ca o autostradă. Toată lumea ştie unde se află aceasta. Este un drum public. Însă „cărarea” este undeva în afara drumului bătătorit. Cărarea nu este publică. Este calea unică, individuală, a fiecăruia.

Există mai multe căi de a-L sluji pe Dumnezeu, care sunt la îndemână. Ele nu sunt unice. Sunt autostrăzi ale vieţii. Nu poţi ajunge niciunde dacă nu o iei pe aceste autostrăzi. Totuşi, odată ce ajungi pe una din ele, deodată apare un indicator pe care scrie „David – ieşirea 5 km la stânga”. Pe acolo trebuie să o cotească David ca să-şi poată continua călătoria ce-l ajută la îndeplinirea misiunii. Jan, care se află şi ea pe aceeaşi autostradă, îl vede pe David că virează la stânga şi devine uşor invidioasă: „Norocosul! Şi-a găsit cărarea!” Dar, cu un pic de răbdare, Jan merge înainte până când descoperă propria cărare. Şi, cu siguranţă, există şi un indicator pentru ea: „Jan – ieşirea 8 km la stânga”.

Fiecare are propria cărare, unică, ce îl aşteaptă în călătoria sa. Ca să o găsim, trebuie să intrăm pe autostradă. Avem o misiune colectivă – intrarea pe autostradă. Misiunea colectivă a oamenilor este să devină din ce în ce mai umani.

Fiecare naţiune are o misiune. O naţiune poate avea rolul de lider în tehnologia avansată. Alta poate deţine supremaţia în cercetarea medicală. Alta probabil contribuie la dezvoltarea artei şi muzicii. Iar alta ajută la promovarea progresului moral şi etic în lume.

Odată ce ne-am acceptat misiunea ca membri ai rasei umane, precum şi cea ca membri ai unei naţiuni, abia apoi ni se arată misiunea personală. Până atunci trebuie să depunem eforturi să devenim fiinţe umane respectabile şi cetăţeni model ai naţiunii noastre. Când suntem pe autostrada publică, Dumnezeu ne călăuzeşte către cărarea noastră unică.

A MERGE CU DUMNEZEU

În lumea afacerilor, dacă firma în care lucraţi vă

trimite într-o misiune, de obicei şeful rămâne la birou în timp ce dumneavoastră mergeţi să vă îndepliniţi sarcina. Dar nu acelaşi lucru este valabil şi dacă Dumnezeu vă trimite într-o misiune. El vă însoţeşte întotdeauna.

Iată semnificaţia versetului din *Psalmul* 126: „De n-ar zidi Domnul casă, în zadar s-ar osteni cei ce o zidesc”.

Acum, v-aţi putea întreba, dacă Dumnezeu tot îmi zideşte casă, ce rost are să mai muncesc? Psalmul spune că de muncit tot trebuie să muncim, dar dacă nu-L chemăm pe Dumnezeu să ne ajute, efortul nostru este în zadar. Nu avem puterea necesară să ne îndeplinim sarcina. Puteţi alege să vă construiţi o casă, puteţi căra mortarul şi cărămizile, însă fără ajutorul lui Dumnezeu, din care izvorăşte puterea, casa nu va fi zidită cum trebuie.

Iată ce este neobişnuit la misiunea noastră divină. Cel ce ne trimite ne şi însoţeşte pe parcursul ei. Dar dacă noi nu conştientizăm prezenţa Lui în lucrarea noastră, atunci suntem neputincioşi în privinţa reuşitei.

Zilnic ar trebui să ne îndreptăm chemarea către Domnul ca să ni se alăture în încercarea noastră de a ne îndeplini misiunea.

O poveste celebră ne vorbeşte despre un om care şi-a visat firul vieţii ca urme de paşi pe nisip. Câteodată apăreau două perechi de urme – ale lui şi ale Domnului. Dar în porţiunile unde drumul era mai dificil a zărit doar o pereche. I s-a plâns lui Dumnezeu: „Doamne, mi-ai promis că-mi vei sta întotdeauna alături în călătoria mea. Cum se face că în cele mai grele clipe ale vieţii mele te-ai făcut nevăzut?” Dumnezeu i-a răspuns: „Ţi-am stat alături tot timpul. Motivul pentru care ai văzut un singur şir de urme este că, în clipele cele mai grele, te-am purtat pe braţe. Acele urme sunt ale Mele”.

Este de mare ajutor să ne reamintim această pildă în momentele dificile.

În clipele de suferinţă v-aţi pus vreodată întrebarea: „De ce-mi face Domnul una ca asta? De ce mă loveşte?”

Nu există răspuns, deoarece întrebarea este pusă greşit. Ea se bazează pe accepţiunea noastră a unui

Dumnezeu care pluteşte undeva în văzduh, în vreme ce noi stăm aici, pe pământ, separaţi şi departe de El. Cabala ne învaţă că nu există un asemenea Dumnezeu, dar niciun asemenea „eu”. Adevăratul „eu” este sufletul, care nu este nimic altceva decât o scânteie din Dumnezeu.

Prin urmare, întrebarea corectă este: „De ce Domnul face asta unei manifestări ale sale?”

Recunosc că nici această întrebare nu are răspuns. Totuşi, cred că este o mare alinare să ştim că nu suntem singuri în suferinţa noastră, că Dumnezeu nu ne pândeşte să ne pedepsească, că indiferent prin ce trecem, Domnul ne este părtaş. Luaţi aminte, la orice vă supune Dumnezeu, se supune pe sine însuşi, întrucât suntem suflete, adică o manifestare a Lui însuşi.

Dacă îmbrăţişaţi această convingere, atunci căpătaţi putere divină şi un imens curaj. Veţi face faţă provocărilor şi veţi trăi triumful spiritului.

DEPĂŞIREA GELOZIEI

Odată ce aţi înţeles că viaţa este o misiune divină, vă veţi da seama că nimeni nu are o misiune mai importantă decât dumneavoastră. E ridicol să invidiezi grădina altuia. Să nu credeţi că preşedintele Statelor Unite este mai important decât un chelner dintr-un restaurant. Dacă Dumnezeu ne stă alături, nicio misiune nu este mai importantă decât alta, deoarece misiunea fiecăruia este de fapt misiunea lui Dumnezeu.

Adevăratul succes nu depinde de cât de multe am acumulat pe acest pământ. Şi nu are nimic de-a face cu atenţia pe care o acordă opinia publică. Contează doar intenţia şi calitatea faptelor noastre. Aţi pus suflet în îndeplinirea misiunii, v-aţi trăit viaţa de dragul lui Dumnezeu, căutând să evoluaţi, să deveniţi mai buni, preocupaţi să faceţi lumea mai bună?

Marii înţelepţi ai Torei spuneau: sunt o creaţie, iar prietenul meu (chiar şi cel mai needucat) este o creaţie. Aşa cum el nu este expert în ce fac eu, nici eu nu sunt expert în domeniul lui. Să nu credeţi că eu fac mai mult, iar el mai puţin. Nu este deloc aşa. Nu contează dacă face

fapte măreţe sau neînsemnate. Important este dacă intenţiile sale vizează un loc în rai.

Respectiva lecţie nu pare să aibă vreun înţeles aparte. Totuşi aceşti înţelepţi au adus contribuţii istorice la dezvoltarea spirituală, etică a omenirii. Numele lor vor rămâne veşnic în amintire. Cum de au putut să se compare cu oameni simpli, needucaţi, ale căror fapte nu ar căpăta niciodată renume mondial, oameni care vor fi rapid îngropaţi în analele istoriei? Cum pot spune ei că nu contează decât puritatea intenţiilor şi puterea angajamentului de a acţiona în numele lui Dumnezeu?

Aceşti învăţaţi au înţeles că fiecare dintre noi are o misiune în viaţă, o chemare. Important e *cine* ne cheamă. Dumnezeu ne cheamă să fim agenţii lui pe pământ, iar misiunea pe care El ne cere s-o îndeplinim nu este doar a noastră, ci şi a Lui.

Dacă toţi lucrăm pentru Dumnezeu, atunci nu poate fi vorba de o misiune neînsemnată. Cum poate fi o misiune divină mai puţin importantă decât altă misiune divină? Poate fi una mai prejos decât cealaltă?

Dacă ne asumăm acest adevăr, ne vom elibera de obiceiul prostesc de a ne compara cu ceilalţi. Ne vom vindeca de o boală istovitoare care ne macină – gelozia.

În Talmud aflăm povestea unui om care a reuşit să arunce o privire către lumea cealaltă. A fost uluit să vadă că acolo totul e cu susul în jos. A recunoscut câteva persoane care, pe timpul vieţii pe pământ, erau respectate şi faimoase, dar pe lumea cealaltă erau neică nimeni. Deşi fuseseră consideraţi membri marcanţi ai păturii de sus a societăţii, acum făceau parte din clasa de jos. De asemenea a văzut oameni care cândva fuseseră simpli muncitori, iar acum erau persoane de vază, deţinând cele mai înalte funcţii.

A fost o experienţă de-a dreptul şocantă.

Închipuiţi-vă că sunteţi un actor faimos şi că oriunde mergeţi lumea vă priveşte cu mare stimă şi admiraţie. Apoi se coboară cortina vieţii şi vă treziţi într-o altă lume – lumea de dincolo. Spre surprinderea dumneavoastră, aici

nimeni nu vă mai bagă în seamă. Deodată zăriţi un chip familiar – camerista, care acum e înconjurată de fani angelici. Pe lumea cealaltă ea poate fi o celebritate, iar dumneavoastră un fraier. Cum este posibil aşa ceva? Totul depinde de atitudinea şi de calitatea faptelor noastre. L-aţi chemat pe Dumnezeu să vă ajute? Aţi lucrat cu intenţia de a fi agentul Lui, sau a fost doar o manevră de a ajunge în atenţia publică?

PE SCURT

Poruncile din Tora nu sunt doar o mână de îndemnuri la fapte bune. Nu sunt doar nişte lecţii de viaţă. Înseamnă mult mai mult decât atât. Ele exprimă o misiune divină, de mare însemnătate. Este o misiune atât de înaltă, încât şi îngerii şi-au dorit-o iniţial. Ei nu au putut înţelege cum de i-a fost încredinţată omului, care este o creatură slabă, supusă greşelii, asaltată de imbolduri negative şi distructive. Însă n-au primit-o ei.

De fapt, ea le-a fost dată oamenilor tocmai pentru că nu sunt îngeri perfecţi. Suntem potriviţi pentru ea tocmai pentru că facem greşeli şi ne luptăm să devenim mai buni. Calificarea majoră pentru această misiune măreaţă este capacitatea de a da greş şi de a face rău. Iată în ce constă măreţia noastră. Problemele noastre sunt materia primă pentru propria emancipare. Iată de ce misiunii noastre îi este dat să se dezvolte, să dezvăluie perfecţiunea dinamică a devenirii. Ea înseamnă să depăşim eşecurile, să alegem binele şi să evoluăm în numele Domnului.

Misiunea vieţii noastre este sensul vieţii noastre. Nefericit este cel ce crede că nu are o misiune în viaţă. Nietzsche, filosoful german care a devenit faimos spunând că Dumnezeu a murit, a zis pe un ton ironic că „dacă cineva nu simte că în el lucrează un tot infinit, atunci viaţa lui nu are niciun sens”.

Acel „tot infinit” este Dumnezeu şi fiecare din poruncile sale reprezintă o şansă să experimentăm acest profund înţeles. Fiecare dintre poruncile sale ne împuterniceşte să ne corectăm atât pe noi înşine, cât şi societatea şi lumea în care trăim, în numele lui Dumnezeu.

Misiunea noastră divină este darul suprem de la Fiinţa Supremă.

3

TU ÎN MOD ABSOLUT DUMNEZEU ARE NEVOIE DE TINE?

Foarte mult, dar şi deloc.

Aşa cum am menţionat mai devreme, atunci când Dumnezeu a ales (ca să spunem aşa) să-şi manifeste *posibilitatea* de a deveni perfect, crearea omenirii a devenit la rândul ei un vehicul necesar pentru manifestarea acestui aspect al divinităţii. Cu toate acestea, motivul pentru care subliniez „posibilitatea" este de a ne aminti că Dumnezeu *nu trebuie* să-şi manifeste perfecţiunea în devenire, dar este *liber* să facă acest lucru. Dumnezeu nu a trebuit să ne creeze, ci El a ales s-o facă.

Şi tocmai această idee este fundamentul dilemei noastre umane, a crizei noastre existenţiale, a insistenţei noastre asupra importanţei pe care o avem, dar şi a frământării din pricina sentimentului că poţi fi oricând înlocuit. În câteva secunde, putem oscila de la senzaţia de încredere în rolul nostru esenţial atât la slujbă, cât şi în familie la nesiguranţă, la convingerea că suntem dispensabili şi uşor de substituit. Ne simţim indispensabili şi, totodată, inutili.

Câteodată suntem pe deplin conştienţi de acest lucru, în alte momente ne bântuie ideea în mod subconştient. Dar, ori de câte ori vom încerca să discernem sensul şi valoarea existenţei noastre, întotdeauna ajungem la această angoasă ascunsă. Şi permanent ne întrebăm care sunt semnificaţia şi sensul existenţei noastre.

Pentru a înţelege mai bine dilema şi în cele din urmă pentru a o putea depăşi, trebuie să plecăm din punctul de pornire, adică de la Dumnezeu. Este punctul de pornire al tuturor lucrurilor.

Potrivit Cabalei, Dumnezeu este realitatea absolută – Unul care a fost, este şi va fi întotdeauna. Această realitate supremă trebuie să existe. În terminologia filosofică, Dumnezeu este numit „existenţa necesară" sau „realitatea

necesară”. Dacă ceva e în devenire, atunci Dumnezeu trebuie să fie. Trebuie să existe o realitate absolută, originară, atemporală, care a fost, este şi va fi întotdeauna.

La asta ne referim atunci când folosim Tetragrammatonul, numele de nepronunţat al lui Dumnezeu, constând din patru litere ebraice, YHVH – un amalgam al formelor verbului „a fi” la trecut, prezent şi viitor, a fost/este/va fi.

La vârsta de şase ani, fiul meu Yehuda m-a întrebat în mod repetat cine l-a creat pe Dumnezeu. Şi am încercat în repetate rânduri să-i explic că nimeni nu l-a creat pe Dumnezeu, pentru că, dacă „cineva” l-ar fi creat pe „Dumnezeu”, acel cineva *ar fi* Dumnezeu. Şi că El a fost întotdeauna, este şi va fi. Dar, oricât m-am străduit să-i explic, el a replicat, „Ei, haide, tati, cine l-a creat pe Dumnezeu?” Desigur, în mintea unui copil care nu este încă pregătit pentru idei abstracte, Dumnezeu este o făptură invizibilă plutind în văzduh. Şi, aşa cum oricine altcineva din spaţiu a venit de undeva, Dumnezeu trebuie să fi venit de undeva.

Cu toate acestea, ca adulţi este important să înţelegem că, atunci când vorbim despre Dumnezeu, ne referim de fapt la realitatea primordială, care a fost, este şi va fi întotdeauna. Dumnezeu nu a fost creat. Dumnezeu pur şi simplu a fost, este şi va fi mereu. (Pentru mai multe detalii despre acest subiect, a se vedea Capitolul 1 din cartea mea *Seeing God*.)

Şi de aceea am putea spune că, deşi Dumnezeu trebuie să fie, El *nu trebuie* să ne creeze pe tine şi pe mine. Noi *nu trebuie* să fim.

Doar Dumnezeu, realitatea ultimă, există în mod necesar, nu şi lumea.

Acesta este un principiu de bază în Cabala. Dumnezeu a creat lumea. De ce? Fără motiv. Dumnezeu nu trebuia să o creeze. Dumnezeu trebuie să fie, dar El nu trebuie să devină. Ceea ce înseamnă că El nu trebuie să ne creeze – El creează printr-o liberă alegere absolută. Ce este liber cu privire la libera alegere absolută? Dumnezeu

a vrut să creeze şi, prin urmare, a creat. Dumnezeu a vrut să facă manifest procesul devenirii, astfel El a creat această lume imperfectă şi un personaj imperfect – fiinţa umană –, care se străduieşte şi lucrează pentru a atinge perfecţiunea.

Alegerea liberă absolută nu are nicio raţiune de a fi. Dacă ar fi avut una, atunci aceasta ar fi cea care o cauzează şi o constrânge, şi nu ar mai fi liberă alegere. Dacă există o raţiune pentru a crea, atunci actul creator nu este liber, ci este mai degrabă efectul ei necesar. Prin urmare, atunci când Cabala vorbeşte despre raţiunea pentru care Dumnezeu a creat lumea, ea nu se întreabă „Din ce motiv?", ci, mai degrabă, „Cu ce *scop*?"

Pentru a exemplifica, dacă eu vă întreb „De ce a inventat Bell telefonul?", de fapt v-aş pune două întrebări implicite: (1) „Din ce motiv a inventat el telefonul?" şi (2) „în ce scop a inventat el telefonul?". Acum, nimeni nu ştie motivul. Poate deoarece mama sa stătea mereu cu gura pe el, spunând: „Alex, ia-ţi o slujbă! Eşti un coate goale! Fii cineva!" Sau pentru că făcea curte unei fete frumoase şi a vrut s-o impresioneze cu ingeniozitatea sa. Nu cunoaştem motivul. Totuşi cunoaştem scopul pentru care a inventat telefonul. Ca un mijloc de a vorbi cu cineva de la distanţă. Iată la ce serveşte – la comunicare.

Când vorbim despre Dumnezeu, nu spunem pur şi simplu că nu ştim raţiunea pentru care Dumnezeu a creat lumea, ci mai degrabă că *nu există de fapt nicio raţiune*. Există un scop pentru care Dumnezeu a creat lumea, dar nu şi un motiv. Deşi lumea are un scop, ea nu are o raţiune de a fi.

Poate fi oarecum tulburător să realizăm că existenţa noastră nu are practic o raţiune de a fi, că este de fapt non-necesară. Nu există niciun motiv constrângător pentru existenţa ta. Ea se bazează pe nimic altceva decât pe pura voinţă liberă a lui Dumnezeu. El n-a trebuit să vă creeze, nu a avut niciun motiv pentru asta, ci pur şi simplu a vrut să o facă. Atunci când priveşti lumea din această perspectivă, în esenţă, lumea simte absurditatea – acest

vast univers şi tot ceea ce-l cuprinde pot la fel de bine să nu existe. Ar putea fi aici, şi peste o clipă să dispară.

Distincţia între Dumnezeu şi noi este că existenţa Lui este absolută şi necesară, iar existenţa umană nu este absolută şi nici necesară, ci doar simplă posibilitate – Dumnezeu nu avea nevoie să-şi manifeste posibilitatea de a deveni perfect, dar atunci când El şi-a manifestat-o, crearea omenirii a devenit un mijloc necesar pentru acest aspect al divinităţii.

Totuşi, Dumnezeu nu trebuie să-şi manifeste acest tip de perfecţiune. Şi, deşi a făcut-o şi omenirea a devenit necesară, nu înseamnă că, individual, tu şi cu mine trebuie să existăm. Nici nu înseamnă că acest tip de perfecţiune trebuie să continue să existe. Dumnezeu, în orice moment, ar putea alege să nu-şi mai manifeste perfecţiunea dinamică.

Desigur, asta nu ne face să ne simţim mai bine. Bineînţeles, putem spune că există un scop al lumii, dar, auzind că existenţa noastră este nemotivată şi inutilă – adică putem la fel de bine să existăm sau nu – asta ne face să ne simţim mai degrabă de unică folosinţă, cum sunt farfuriile din carton de care te descotoroseşti la sfârşitul unui picnic. Prin urmare, unul dintre ţelurile fundamentale ale fiinţelor umane este de a-şi justifica existenţa şi de a se face indispensabile. Vrem să fim fiinţe absolute şi necesare ca Dumnezeu. Amintiţi-vă, înainte ca vasele să se spargă, ele au gustat din Lumina-fără-sfârşit a lui Dumnezeu – lumina realităţii necesare absolute. Ca atare, noi, care suntem acele vase sparte, ne-am născut în această lume tânjind după recunoaşterea acelui sentiment de existenţă necesară.

Noi, fiinţele umane, investim prea mult timp şi energie ca să ne justificăm cumva existenţa. În cele din urmă, suntem ca angajatul care lucrează din greu şi se străduieşte să fie indispensabil, lăudându-se: „Fără mine, această afacere s-ar ruina. Trebuie să exist”.

Dar cine spune că *afacerea* trebuie să existe? într-adevăr, afacerea este total dispensabilă. Deci, ajungem să

ne simţim ca un câine care-şi urmăreşte propria coadă, în încercarea de a găsi încă un motiv pentru existenţa noastră.

DUMNEZEU ABSOLUT

Una din învăţăturile de bază ale Torei şi Cabalei este că nu avem o existenţă independentă. Este adevărat că trupurile noastre par să sugereze asta. Ceva din trupul nostru parcă spune: „Sunt propria mea persoană. Sunt independent. Nu am nevoie de nimeni. „Dar aceasta este o iluzie. Noi nu suntem independenţi. Noi nu suntem autosuficienţi. Noi nu suntem autodefiniţi. Nici vorbă!

La Isralight, invit adesea participanţii să-şi ia pulsul, să-şi închidă ochii şi să mediteze asupra semnificaţiei lui. îi întreb: „Cine hotărăşte ca pulsul să bată?"

Foarte rar realizăm că suntem total dependenţi. Depindem în întregime de Dumnezeu pentru fiecare moment al existenţei noastre. El nu are nevoie de noi pentru a exista, dar noi avem nevoie de El. Chiar în această clipă noi existăm doar pentru că Dumnezeu vrea astfel. Dacă El nu ar vrea ca noi să existăm în acest moment, existenţa noastră ar înceta.

Cu alte cuvinte, fundamentul existenţei noastre este simpla posibilitate, complet dependent de Dumnezeu. Prin urmare, nimeni altcineva în afara lui Dumnezeu nu are o existenţă absolută.

Pentru a înţelege mai bine acest concept, să luăm în consideraţie următorul exerciţiu. Opriţi-vă chiar acum din citit şi imaginaţi-vă un bărbat sau o femeie. Unde există acea persoană? în mintea voastră. Are ea o existenţă independentă? Nu. Ea există numai atâta timp cât veţi continua să vă gândiţi la ea. În momentul în care gândul la ea dispare şi reluaţi lectura, persoana încetează să mai existe. Acum, imaginaţi-vă acest exerciţiu din perspectiva omului din mintea voastră. Să spunem că acela ar avea conştiinţă. Din perspectiva lui, el ar putea crede: „Existăm şi eu, şi creatorul meu". Dar adevărul este că nu există cu adevărat decât creatorul său. El există numai în mintea creatorului său, el nu are o existenţă independentă. El este

o simplă posibilitate în mintea voastră, el există numai dacă voi o doriţi. Dar în momentul în care începeţi să vă gândiţi „Ce să mănânc la cină?”, acest om încetează să mai existe. Prin urmare, nu se poate spune „Există atât eu, cât şi acest om”. Existaţi doar voi, dar în mod misterios mai există şi omul acesta în mintea voastră. Şi, deşi el este diferit de voi şi nu e necesar să existe, el este o expresie a voastră.

Ceea ce se poate spune şi despre relaţia noastră cu Dumnezeu. Deşi nu suntem Dumnezeu şi deşi existenţa noastră nu e necesară, suntem o expresie a lui Dumnezeu, care trebuie să existe. Cu alte cuvinte, suntem manifestări non-necesare ale necesarului. Prin urmare, deşi ne simţim oarecum dispensabili, totuşi ceva ne spune că suntem totodată absoluţi şi necesari. Şi aici se află rădăcina dilemei noastre.

Desigur, metafora cu Gânditorul şi Gânditul explică doar o parte a naturii existenţei. Omul din mintea voastră nu are libertatea de a alege, în timp ce noi, în relaţia noastră cu Dumnezeu, o avem. (Vom aborda această problemă în capitolul următor.)

CINE, EU? NESIGUR PE MINE?

Îmi desfăşor activitatea în educaţie de mai bine de cincisprezece ani şi obişnuiam să cred că unii oameni au o siguranţă de sine, iar alţii, nu. Dar când am ajuns să-mi cunosc elevii la un nivel mai profund, am descoperit că niciunul dintre ei nu avea cu adevărat o siguranţă de sine. Prin definiţie, dacă eşti om, eşti nesigur, pentru că existenţa nu este necesară. Nu este neapărată nevoie să existaţi, şi totuşi simţiţi cumva că nu este chiar aşa, pentru că sunteţi un suflet, o scânteie din Dumnezeul absolut.

Când vă daţi seama că nu există niciun motiv ca voi să existaţi, percepeţi o anumită absurditate în propria voastră existenţă, şi totuşi simţiţi că aşa ceva nu este în regulă. Prin urmare, încercaţi să daţi o justificare propriei existenţe. Dar vă puteţi gândi la ceva ce aţi putea face pentru a deveni necesari? Trebuie să admiteţi că viaţa merge înainte şi fără voi. Asta este înfricoşătoarea

semnificaţie a morţii. Moartea vă spune încontinuu: „Nu este necesar să existi”. Mai rău decât moartea este acest sentiment malign de insecuritate pe care ea îl aduce – frica de moarte. Experienţa reală a morţii are loc o singură dată pentru fiecare dintre noi. Şi pentru mulţi dintre noi, care pot muri în somn sau, brusc, de un atac de cord, experienţa morţii nu va fi nici măcar dureroasă. Cu toate acestea, frica de moarte ne pândeşte în orice zi, conştient sau inconştient. Este o durere cronică.

Există o poveste despre o înţelegere între doi rabini. Ei au căzut de acord ca primul dintre ei care va muri să-i apară celuilalt în vis şi să-i spună cum este trecerea în lumea cealaltă. Când i s-a împlinit sorocul, unul dintre ei a răposat. Celălalt a aşteptat şi, bineînţeles, prietenul lui i-a apărut în vis şi i-a zis:

— Hei, iată-mă. Acum, sunt în partea cealaltă.

— Şi cum a fost?

— Grozav. Îngerul Morţii m-a scos din trupul meu ca pe un fir de păr dintr-un castron cu smântână.

— A fost aşa de uşor? De necrezut!

— Dar ia aminte, dacă mă obligă să mă întorc, o să mă împotrivesc din răsputeri.

— De ce? Acum ai aflat deja secretul morţii.

— Nu moartea mă deranjează, ci frica de moarte. Dacă mă înapoiez în lume, voi uita şi, din nou, mă voi înfricoşa de moarte.

De ce ne temem de moarte? Deoarece ea ne aminteşte că suntem o simplă posibilitate. Putem fi astăzi aici, iar mâine să dispărem. Chiar şi cineva de mare succes şi importanţă şi având un impact major asupra lumii poate muri brusc, fără avertisment. De aceea, toţi americanii cu vârsta de peste patruzeci de ani îşi amintesc exact unde se aflau când au auzit vestea că John F. Kennedy a fost asasinat. JFK a fost cea mai importantă persoană din Statele Unite. Nu numai că a fost preşedintele celei mai puternice ţări din lume, dar în ochii multor americani el a fost pe punctul de a conduce ţara spre o nouă eră a idealismului. El era indispensabil. Apoi, într-o vineri

dimineaţa, undeva între micul dejun şi ora de geografie, JFK a încetat să mai fie. Un memento implacabil destinat să ne arate că existenţa noastră nu este necesară.

Întreaga carte a Ecclesiastului reiterează această idee a condiţiei existenţiale a umanităţii de a fi tranzitorie, non-necesară şi nejustificată: „Deşertăciune a deşertăciunilor, totul este deşertăciune”. Viaţa, lumea, noi – totul nu înseamnă nimic, este ca un abur. Pare solid, dar nu are substanţă reală. Este dispensabil.

Oamenii de multe ori încearcă să depăşească nesiguranţa lor existenţială prin deţinerea de proprietăţi, clădiri, precum şi alte forme de bogăţie materială cunoscută sub numele de titluri de valoare.

Odată, un cuplu m-a invitat să le predau prietenilor lor învăţăturile Cabalei, obţinând astfel fonduri pentru Isralight. A fost o întâlnire plină de eleganţă. Locul întrunirii a fost conacul lor, bucătarul ne-a pregătit ultimul răcnet în domeniul artei culinare, iar chelnerii şi chelneriţele purtau mănuşi albe. „Incredibil!” mi-am spus. „Va fi un mare succes”.

Când mi-am început lecţia, Harry, gazda, stătea aşezat chiar în faţa mea. După două minute s-a sculat de pe scaun şi a plecat. M-am simţit umilit. M-am gândit: „O, Doamne, ce am greşit? Am spus ceva jignitor? în doar două minute, mi-am pus gazda pe fugă”.

Aproximativ cinci minute mai târziu, Harry s-a întors. S-a aşezat undeva în spate. După alte câteva minute, el s-a ridicat din nou şi a plecat. Când a revenit, a stat lângă uşă. A făcut acest lucru de atâtea ori, încât a început să mă enerveze. Nu ştiam ce se întâmplă.

După oră, am stat de vorbă cu unii dintre oaspeţi şi cu gazdele mele. Unul dintre prietenii gazdelor a spus: „Harry, noua piscină e minunată. Cât de mult v-a costat?”

El a răspuns: „Ştii, mă gândeam la asta. Am estimat că, dacă aş înota în piscină în fiecare zi, timp de zece ani, ţinând cont de câte ori aş bate apa, fiecare bătaie m-ar costa cincizeci de cenţi”.

Invitaţii au râs, dar Harry era, evident, serios.

Când ne pregăteam de plecare, a început să plouă cu găleata. Am ieşit de pe alee şi l-am văzut pe Harry, gazda mea multimilionară, cum ieşea din casă, cu capul plecat, în ploaie, fără umbrelă, fără haină. Prietenul lui s-a întors către mine şi a spus: „Bietul om!”

„Bietul om?” am întrebat cu uimire.

„Da, bietul om!” a continuat prietenul. „N-ai văzut cum nu putea să stea locului un moment în timpul orei tale? Aşa e el mereu. Nu poate sta. Oamenii spun că nici măcar nu doarme. Tot timpul bântuie noaptea pe străzi”.

Etica părinţilor noştri („Pirkei Avot”), o colecţie de sentinţe morale ale înţelepţilor care este inclusă în Talmud, proclamă: „Cu cât ai mai multe, cu atât îţi faci mai multe griji”. Vă faceţi griji că veţi pierde tot ce aveţi. Ştiţi că deţinerea acestor lucruri e valabilă numai în domeniul posibilităţii pure şi că ele ar putea dispărea la fel de uşor cum au venit. În asta constă nesiguranţa.

LIBERUL-ARBITRU

Încă din Antichitate, filosofii şi oamenii de ştiinţă au încercat să descopere din ce elemente sunt alcătuite fiinţele umane. Cabala spune că suntem alcătuiţi din voinţă liberă. Suntem o manifestare liberă a voinţei libere a lui Dumnezeu. Existenţa noastră este doar o simplă posibilitate, ceea ce adaugă mai mult gaz pe focul nesiguranţei noastre care ne mistuie sentimentele legate de rostul nostru în lume. Substanţa vieţii este liberul-arbitru. Dar ce este liberul-arbitru? Este posibilitate pură. Iată ce suntem noi.

Esenţa noastră este libertatea. Pe de o parte, ne străduim să fim cine suntem. Şi cine suntem noi? Suntem posibilitate pură, libertate pură. Prin urmare, cum să nu vrem să fim liberi şi să facem ce simţim? Libertatea ne oferă o mare plăcere. Pe de altă parte, libertatea ne provoacă o mare durere.

Deja clasica *Frică de libertate* a lui Erich Fromm, abordând această temă, afirmă că fiinţele umane consideră libertatea ca fiind dureroasă.

Noi, fiinţele umane, trăim într-un paradox. Vrem, şi

totuşi nu vrem să fim liberi. Avem o relaţie de dragoste-ură cu libertatea noastră. Urâm faptul de a fi liberi, pentru că ne aminteşte că suntem posibilitate pură, că nu suntem necesari. Nimic din ce facem nu este necesar. Este totuna dacă facem sau nu un anumit lucru. Şi asta e într-adevăr înfricoşător. Alegerea mea are vreo importanţă majoră? Dacă libertatea de alegere înseamnă că pot face ce doresc, atunci înseamnă că acţiunea mea este arbitrară, că nu este necesară, pentru că, dacă ar fi astfel, atunci de ce aş avea libertatea de a alege? Aş fi *obligat* să o fac. Dar nu trebuie să fac nimic, pentru că sunt liber. Iată de ce urâm libertatea, deoarece libertatea ne aminteşte de nesiguranţa noastră.

Oamenii vor cu adevărat să fie închişi. Ei nu doresc neapărat să fie într-un penitenciar, dar se simt confortabil şi în siguranţă în propria închisoare. Ei doresc să fie în măsură să spună „N-am avut de ales. Trebuia să se întâmple. „Asta îi face să se simtă mai bine. Iată de ce oamenii merg la prezicători, la ghicitori în palmă şi în tarot. Ei vor să fie eliberaţi de povara unui viitor incert. „Spune-mi ce trebuie să fie, ca să nu fiu nevoit să aleg”. Libertatea ne oferă atât plăcere, cât şi durere. Este expresia a ceea ce suntem – manifestări ale voinţei libere a lui Dumnezeu. Dar, de asemenea, ne aminteşte cine suntem – o simplă posibilitate.

REZOLVAREA DILEMEI

De-a lungul secolelor, oamenii au conceput modalităţi de a-şi depăşi nesiguranţa existenţială de a fi simplă posibilitate şi de a se elibera de durerea provocată de libertatea de alegere. Soluţia numărul unu: Negarea!

Negarea este un mod fantastic de a face faţă problemelor. Neg că sunt pură posibilitate. Eu nu sunt pură posibilitate. Cine spune că sunt posibilitate pură? Cine spune că lumea este creată? Cine spune că Dumnezeu a creat lumea printr-o alegere liberă şi că ea nu trebuie să fie în mod necesar? Lumea trebuia să fie. Natura este un rezultat necesar, o expresie a realităţii absolute. E doar un alt aspect al eternităţii.

Aceasta a fost poziţia lui Baruch Spinoza. Controversatul teolog al veacului al XVII-lea a susţinut că natura este Dumnezeu. Natura este absolută. Ea nu a fost creată, ci a fost întotdeauna, este şi va fi. Este necesară. Omul, ca parte a naturii, este necesar. Noi nu suntem posibilitate, nu existăm fără motiv. Suntem un alt aspect al realităţii absolute. Prin urmare, libertatea este o iluzie. Totul este predeterminat, în acelaşi mod în care dintr-o sămânţă de stejar ia naştere un stejar, care, la rândul lui, produce seminţe de stejar.

În esenţă, acest punct de vedere, cunoscut sub numele de panteism, este idolatrie. Care a fost poziţia idolatrului? Natura trebuie să fie. Natura este o realitate absolută şi necesară. Prin fuziunea cu natura, oamenii ating sentimentul de securitate.

Omul antic a fost nesigur, aşa că a găsit acest sentiment prin fuziunea cu natura. Dacă vă plimbaţi prin aripa de istorie antică a unui muzeu, veţi fi surprinşi să constataţi că mulţi dintre idolii civilizaţiilor păgâne erau animale. Ei au idolatrizat animale. De ce o fiinţă umană ar idolatriza un animal? Pentru că au crezut că animalele s-ar fi aflat pe o treaptă superioară în raport cu fiinţele umane. Aceste popoare antice aspirau să fie ca animalele, pentru că un animal este natural în stare pură, condus de instinct, neatins de ideea nebunească de a alege liber.

Păgânismul modern idolatrizează, de asemenea, natura. De aceea, obiectivul este de a „curge odată cu natura”, de a face ceva ce vine în mod natural. Desigur, în mod natural vi-ar putea veni să vă părăsiţi soţia şi copiii pentru a vă distra cu o zână, cu douăzeci de ani mai tânără. Toate tipurile de fapte atroce sunt săvârşite de persoane aparent bune, care spun: „Mi-a venit pur şi simplu”. Prejudecata este că, dacă este natural, este bine. Aceasta este idolatrie.

Iată motivul pentru care Tora este atât de ferm împotriva idolatriei. Dacă aţi citit vreodată Tora, poate vă întrebaţi de ce îi pune la zid pe idolatri. Adică, de ce ţi-ar păsa dacă cineva are chef să se închine la o piatră sau la

un copac? Este o lume liberă. Dacă cineva doreşte să facă asta, de ce ar trebui să mă deranjeze? Totuşi, idolatria nu înseamnă doar oameni care se închină la copaci. Înseamnă şi a zeifica natura. Idolatria este o viziune asupra lumii conform căreia orice este natural este şi bun.

Cea mai mare înflorire pe care a cunoscut-o păgânismul în timpurile moderne a fost nazismul. În esenţă, Adolf Hitler a fost un păgân. Iată ce spunea în Mein *Kampf*: „În natură, nu există milă pentru creaturile mărunte atunci când acestea sunt distruse, astfel încât cea mai puternică să supravieţuiască. A te împotrivi naturii aduce cu sine mina. Doar neobrăzarea evreiască cere să nu ţinem cont de natură".

Practic, spunea el, dacă un leu devorează o zebră, este ceva greşit în asta? Nu aşa trebuie să fie? Nu aceasta este natura? Supravieţuirea celui care se adaptează cel mai bine înseamnă natura. Noi, fiinţele umane, nu ar trebui să strivim natura.

Excepţie fac evreii şi Tora lor, care insistă asupra faptului că putem stăpâni natura.

Într-adevăr, Tora ne învaţă că trebuie să depăşim natura ridicând tot ce e natural la un nivel superior, mai degrabă decât să coborâm noi la nivelul lui.

Din nou, pentru a-l cita pe Hitler: „Este adevărat, suntem barbari. Acesta este un titlu de onoare pentru noi... Eu eliberez omenirea de cătuşele puse sufletului, de suferinţa degradantă cauzată de viziunea fals numită conştiinţă şi etică. Evreii au provocat două plăgi omenirii: circumcizia aplicată corpului său şi conştiinţa – sufletului său. Acestea sunt invenţii evreieşti. Războiul pentru dominaţie a lumii este purtat doar între noi, între aceste două tabere, germanii şi evreii. Orice altceva este înşelăciune. „Hitler a fost un adevărat păgân şi a recunoscut că ansamblul convingerilor pe care evreii le-au oferit lumii au fost antitetice cu referire la păgânism.

Prin circumcizia rituală, care transformă copilul într-un simbol al legământului lui Avraam, înţelegem că natura poate fi îmbunătăţită de aspiraţiile spirituale umane.

Conştiinţa, celălalt „flagel” pe care Hitler îl atribuie corect evreilor, obligă la respectarea legilor morale mai presus de orice impuls de „a face ceea ce vine natural”.

Păgânismul, declarând natura absolută, este o soluţie la nesiguranţa existenţială umană. O altă soluţie, opusul primei, este de a accepta pur şi simplu existenţa ca non-necesară, absurdă, neant. O străduanie de a deveni neant, ceea ce suntem de fapt în esenţă.

Există filosofii, cum ar fi cea susţinută de Arthur Schopenhauer în secolul al XIX-lea, care se bazează pe această concluzie. Astfel sunt unele religii orientale care se străduiesc să atingă Nirvāṇa, adică „nimicul” sau „extincţia” (egoul individului în Absolut). Toate dorinţele trebuie să fie înăbuşite, întrucât ele duc inevitabil la suferinţă. Unele dintre aceste religii ocolesc orice este legat de absolut, inclusiv conceptul de Dumnezeu; o fiinţă umană îşi îndeplineşte cel mai mare potenţial atunci când intră în starea de nimicnicie.

Între a crede că eşti absolut şi a crede că nu eşti nimic, există şi un alt mod de rezolvare a problemelor – calea poruncilor.

SOLUŢIA NESIGURANŢEI DE SINE

Regele Solomon, în *Ecclesiastul*, se luptă cu conştiinţa devastatoare că existenţa noastră este aparent absurdă:

Deşertăciunea deşertăciunilor!… Deşertăciunea deşertăciunilor, toate sunt deşertăciuni! Ce folos are omul din toată truda lui cu care se trudeşte sub soare? (1: 2 – 3)

Cu alte cuvinte, viaţa noastră nu are substanţă, noi nu trebuie să fim. Dar, după ce descrie un drum lung presărat cu încercări şi erori, anticipări şi dezamăgiri, după trudă spirituală personală, regele Solomon ne surprinde cu un răspuns final concis şi tăios:

Iată pe scurt; tot ceea ce ai auzit aceasta este: Teme-te de Dumnezeu şi păzeşte poruncile Lui! Acesta este lucru cuvenit fiecărui om. (12: 13)

Cum poate îndeplinirea poruncilor lui Dumnezeu să rezolve criza noastră de nesiguranţă existenţială? Cum pot

rezolva poruncile conflictul nostru cu privire la dorinţa de libertate şi dorinţa de a simţi că cine suntem şi ce facem este ceva necesar?

Ne plângem în repetate rânduri că poruncile ne răpesc libertatea. Dacă ni se porunceşte „Să nu furi”, de exemplu, atunci libertatea noastră de a fura este anihilată.

Moise, în *Deuteronomul* (30: 19), descrie situaţia alegerii arhetipale:

Viaţă şi moarte ţi-am pus eu astăzi înainte, şi binecuvântare şi blestem. Alege viaţa ca să trăieşti tu şi urmaşii tăi.

Dar stai o clipă! Cum pot vorbi despre alegere când cineva îmi spune ce să aleg? E ca şi cum aş spune: „Iată, te pun să alegi între un Chevrolet şi un Ford. Alege Chevroletul… sau suporţi consecinţele”.

Totuşi ai încă libertatea de a alege, căci, deşi cunoşti care sunt consecinţele, încă poţi alege Fordul. Şi când stai să te gândeşti dacă alegerea ta nu comportă nicio consecinţă, atunci ea nu are nicio însemnătate. Care ar fi diferenţa între a alege să faci sau să nu faci ceva, dacă asta nu are niciun fel de urmări?

Dacă vrei să-ţi manifeşti adevăratul sine ca fiinţă liberă şi totuşi simţi că eşti absolut şi necesar, vei alege fără constrângere exact ce ţi se ordonă, ce trebuie să faci. Şi astfel rezolvi problema nesiguranţei existenţiale. Problema nu constă în faptul că ni se spune ce să alegem. Din contră, este rezolvarea problemei. Rezolvarea înseamnă ca noi să alegem în mod liber să ne însuşim misiunea divină şi să ne transformăm într-un vehicul al lui Dumnezeu, care este absolut şi necesar.

Cu alte cuvinte, poruncile autorizează fiinţele umane să intre în legătură cu absolutul, iar absolutul este Dumnezeu, îmi depăşesc nesiguranţa de a mă simţi non-necesar şi îmi împlinesc dorinţa de libertate alegând asumarea misiunii pe care mi-o dă Cel ce este necesar. Şi când fac asta, aflu adevărul despre propriul sine, cel pe care l-am intuit în tot acest timp – sunt o scânteie din Dumnezeul absolut. Şi nu voi muri niciodată. Îmi pot părăsi

trupul şi lumea aceasta, dar voi exista veşnic în uniune cu Dumnezeu. Cum pot eu (o fiinţă care este doar o pură posibilitate) să intru în legătură cu Dumnezeu, realitatea absolută? Prin intermediul poruncilor, care reprezintă voinţa expresă a lui Dumnezeu. Aleg să fac ceea ce trebuie să fac, şi o fac pentru Cel care trebuie să fie. Accept nesilit de nimeni misiunea de a fi agentul lui Dumnezeu.

Dacă nu există o cale spirituală care să-mi arate voinţa expresă a Domnului – care să-mi spună exact ce vrea El de la mine şi ce trebuie să fac eu pentru El –, în niciun caz nu pot stabili o punte de legătură între neînsemnata mea existenţă umană şi realitatea absolută a lui Dumnezeu. Altfel nu pot depăşi conflictul interior între sentimentul nimicniciei şi aspiraţia către existenţa absolută.

Cabala ne învaţă că omul îşi găseşte pacea numai în Dumnezeu. Nu-şi poate afla odihna în altă parte. Dacă suntem plini de nelinişte şi de nesiguranţă este pentru că nu ne-am dedicat viaţa lucrării Domnului. Cu cât oamenii îşi doresc mai arzător să stabilească o legătură cu Dumnezeu, pe care, slujindu-l, să-l primească în viaţa lor, cu atât mai mult se apropie de existenţa absolută şi pacea interioară.

Singura cale de a stabili o legătură cu El este ca voinţa Lui să devină voinţa noastră, iar noi să fim agenţii Lui şi să îndeplinim misiunea pe care ne-a dat-o. Astăzi, mulţi dintre cei care vor să se apropie de Dumnezeu practică diferite tipuri de meditaţie în acest scop.

Nu cred că, dacă oamenii *simt* că se apropie de Dumnezeu, asta înseamnă că *într-adevăr o* fac. De fapt, deseori cei care simt că se află cel mai aproape de El sunt tocmai cei care se îndepărtează cel mai tare. Ei trăiesc într-o subiectivitate totală, iar experienţele lor spirituale sunt doar iluzii.

Bineînţeles că este posibil să atingem sentimentul autentic prin meditaţie. Singura modalitate de a deosebi meditaţia adevărată de cea iluzorie este să stăm şi să observăm dacă în urma meditaţiei persoana respectivă

respectă voinţa lui Dumnezeu împlinindu-l poruncile şi străduindu-se să progreseze, să aleagă binele şi să aducă îmbunătăţiri atât lor, cât şi lumii.

Un om poate să petreacă zece ore pe zi în meditaţie şi să pretindă că s-a apropiat de Dumnezeu, însă, dacă a comis adulter, toţi îşi dau seama că e un farsor.

Numai poruncile, adică voinţa expresă a Domnului, şi nu doar meditaţia, pot înlesni legătura omului cu Dumnezeu. Poruncile sunt puntea de legătură între fiinţa umană, care este pură posibilitate, şi fiinţa divină, care este realitatea absolută. Prin intermediul poruncilor ne simţim ca parte Absolutului; descoperim că sinele nostru nu este nimic altceva decât o expresie a Absolutului. Şi atunci suntem invadaţi de un profund sentiment de securitate şi pace.

Calea poruncilor îmi oferă o alegere. Pot să aleg ce trebuie să fac, sau pot să aleg să nu fac ce trebuie să fac. Pot să lucrez pentru Domnul şi să mă simt o părticică din Absolut, sau pot să lucrez pentru mine, să fac ce-mi trece prin cap şi să mă simt de prisos şi de înlocuit. Bineînţeles că asta ar fi ridicol. Când Domnul porunceşte: „Alege viaţa!” – iar asta înseamnă „viaţa veşnică” – vă puteţi închipui răspunsul: „Nu! Vreau libertatea, deci aleg moartea veşnică şi sentimentul covârşitor de nesiguranţă şi teama de a fi o simplă posibilitate şi de a nu descoperi adevăratul sine”.

Deşi pura posibilitate pare uneori atrăgătoare, în realitate ea este o tortură. Imaginaţi-vă că vă treziţi dimineaţa şi nu aveţi niciun plan. Puteţi face tot ce aveţi chef. Vă sculaţi şi nu trebuie să vă spălaţi pe dinţi, nu trebuie să vă duceţi copiii la şcoală, nu trebuie să vă mâncaţi micul dejun sau să vă duceţi la orele de gimnastică aerobică, sau să răspundeţi la mesajele lăsate în căsuţa vocală, sau să mergeţi la cumpărături pentru strictul necesar ori în vizită la un prieten, sau să citiţi ziarul de duminică. Sentimentul euforic al libertăţii care vă va cuprinde iniţial va fi înlocuit la scurtă vreme de anxietate. Iată de ce, chiar şi pentru vacanţe, ne facem

planuri de acţiune. Ne trezim şi mergem pe plajă, sau mergem la o plimbare cu bicicleta, sau dăm o raită prin Praga. A nu avea *nimic* de făcut ne leagă de mâini şi de picioare în loc să ne elibereze. Însă având până şi cel mai bun plan, dacă nu avem nimic de făcut pentru Domnul, nu vom depăşi niciodată suferinţa cauzată de nesiguranţa noastră existenţială.

Soluţia problemei este să considerăm voinţa divină ca fiind propria noastră voinţă şi să-i îndeplinim poruncile. Iată cum ne putem astâmpăra setea paradoxală. Pe de o parte, dorim să fim liberi, întrucât liberul-arbitru este esenţa fiinţei noastre. Pe de alta, dorim să ne simţim ca nişte fiinţe absolute şi necesare. Când urmăm calea poruncilor, primim răsplata visată.

În cazul în care alegem în mod liber să facem ceea ce trebuie să facem şi ne punem viaţa în slujba Celui care trebuie să fie, atunci vom afla adevărul despre cine suntem cu adevărat – scântei ale Absolutului reunite cu Absolutul.

ALEGEREA DE A PRIMI PORUNCILE

Chiar la începutul poveştii lui Avraam din Torah în care îi este descrisă călătoria spirituală, citim:

Dumnezeu îi zisese lui Avram: „Ieşi din ţara ta… şi vino în ţara pe care ţi-o voi arăta…” Avram a plecat, cum îi spusese Domnul. (Facerea 12: 1 – 4)

Comentariile clasice subliniază diferenţa din limba ebraică între verbele „a zice” şi „a spune” – ultimul având conotaţia de poruncă. Dumnezeu nu i-a poruncit lui Avraam (pe atunci cunoscut sub numele de Avram), să plece. Mai degrabă, Dumnezeu „a zis” că el ar trebui să plece, adică doar l-a povăţuit. Dar Avraam a înţeles ceva foarte profund, şi anume că împlinirea cea mai mare a unei fiinţe umane este *alegerea* de a primi porunci. Avraam a vrut să primească porunci, deoarece el a pătruns o taină: dacă nu am nimic de făcut pentru Dumnezeu în această lume, atunci nu pot să ating Absolutul şi existenţa mea va fi arbitrară.

Deşi Domnul l-a sfătuit pe Avraam „să iasă din ţara sa”, el a vrut mai mult de atât. El nu a vrut pur şi simplu să

plece, ci să o facă pentru Dumnezeu. El a vrut să transforme această călătorie fără însemnătate într-o misiune divină, să fie agent al lui Dumnezeu şi să devină un mijloc de manifestare pentru El.

Dumnezeu ne acordă fiecăruia dintre noi aceeaşi favoare – unirea cu Absolutul, cu necesarul –, dându-ne fiecăruia o misiune de îndeplinit în numele său. Iar noi putem alege să îndeplinim sau nu acea misiune.

Poruncile sunt cele care ne oferă această oportunitate. Ironia, de care ne vom ocupa în capitolul următor, constă în esenţă în faptul că, orice aş alege, eu nu pot evita cu adevărat misiunea mea.

Dar întrebarea este: Alegerea mea este liberă şi astfel îmi depăşesc nesiguranţa existenţială şi trăiesc experienţa legăturii cu Absolutul? Sau sfârşesc prin a o face oricum, fără măcar să ştiu, şi între timp îmi petrec viaţa copleşit de angoasă?

Cele ce trebuie să fie trebuie să fie. Adevărata noastră alegere constă în faptul dacă alegem să ştim, să simţim şi să sărbătorim.

PE SCURT

Starea noastră existenţială este aceea de nesiguranţă. Avem o relaţie de dragoste-ură cu libertatea noastră. Ne place libertatea, întrucât exprimă ceea ce suntem – fiinţe libere născute din liberul-arbitru. Cu toate acestea, libertatea noastră ne aminteşte că propria existenţă este pură posibilitate, nu este necesar ca noi să existăm, iar dacă suntem liberi să facem ce vrem, atunci vieţile noastre nu se adaugă la nimic.

Ce umple alegerile noastre libere cu un sentiment de însemnătate veşnică sau valoare absolută? Cum putem să unim existenţa noastră zadarnică de realitatea absolută?

Căpătăm răspunsul urmând poruncile – alegerea de a face ceea ce trebuie să facem în numele lui Dumnezeu. Alegerea satisface nevoia noastră de a ne manifesta liber şinele. Însă această alegere pe care noi o facem în calitate de agenţi ai Domnului ne leagă şinele liber de Dumnezeu. Şi astfel ajungem la sensul ultim. Iată unica formulă care

ne va putea scoate vreodată din dilema existenţială.

Revenind la întrebarea noastră iniţială: Cât de mult are Dumnezeu nevoie de noi? – depinde de noi, de alegerile pe care le facem. Răspunsul ar putea fi: foarte mult sau deloc. Cât de absolută este calitatea existenţei noastre depinde numai de noi – dacă vom alege să facem ceea ce trebuie să facem şi să fim agenţi ai lui Dumnezeu. Apoi, vom experimenta cucernicia adevăratului nostru sine, sufletul – o scânteie din Absolut.

4

ALEGEREA TA FINALĂ

În muzicalul *Scripcarul pe acoperiş*, Tevye, lăptarul sărac care se săturase să-şi câştige existenţa mizeră de pe urma sărmanei lui vite, cânta „Dacă aş fi un om bogat”. Visa la cât de luxoasă ar fi viaţa lui: o casă cu o scară lungă care urcă şi cu una chiar mai lungă care coboară; soţia sa, Goldie, „cu o bărbie dublă cumsecade”... strigând după servitori; şi şapte ore pe zi pentru a discuta despre cărţile sfinte. Cântecul se termină cu o întrebare dureroasă:

Dumnezeule, care ai făcut leul şi mielul, ai făcut ca eu să fiu ceea ce sunt; aş vătăma cumva măreţul şi veşnicul tău plan, dacă aş fi un om bogat?

Destinul lui Tevye era cumva să fie un om sărac, sau ar fi putut deveni bogat în vreun fel? Care este relaţia dintre soartă şi liberul-arbitru? Cât de liberi suntem în determinarea evenimentelor şi realizărilor din viaţa noastră? Şi în ce măsură conduce Dumnezeu lumea?

Liberul-arbitru este fundamentul unei vieţi călăuzite de porunci. Esenţa poruncilor este posibilitatea alegerii să le urmaţi sau nu şi să vă bucuraţi de recompensele venite în urma alegerii voastre, sau să acceptaţi consecinţele. Dacă Dumnezeu nu ar fi vrut ca noi să avem liber-arbitru, ar fi putut să ne preprogrameze pentru a face voia Lui instinctiv şi natural, ca animalele. Animalele nu au porunci. Orice ar face un animal este întotdeauna în conformitate cu voinţa lui Dumnezeu. Animalele nu au liber-arbitru şi nu sunt responsabile pentru acţiunile lor.

Tradiţia orală afirmă că omul a fost creat ultimul în povestea creaţiei tocmai pentru a afla din asta că, dacă alegem să facem voia Domnului, atunci noi suntem apogeul creaţiei. Dar dacă alegem să facem altceva decât voia lui Dumnezeu, atunci chiar şi un ţânţar se află înaintea noastră în planul creaţiei şi este mai aproape de Dumnezeu, obârşie a tuturor lucrurilor.

Cu alte cuvinte, atunci când alegem să îndeplinim poruncile, intrăm în legătură cu Dumnezeu şi, prin urmare, atingem cel mai înalt statut la care poate aspira vreodată o fiinţă creată – cucernicia. Dar dacă nu o facem, atunci micul ţânţar, care face mereu voia Domnului, este mai aproape de Absolut.

Liberul-arbitru este necesar pentru noi, fiinţele umane, în vederea îndeplinirii scopului divin pentru care am fost creaţi. Fără liberul-arbitru nu ar mai exista nici porunci, nici răspundere pentru acţiunile noastre, nici luptă, nici misiune, niciun sens al vieţii. Dacă totul ar fi fost predeterminat, dacă totul ar fi fost deja programat de Dumnezeu, atunci noi am fi pur şi simplu nişte marionete, iar consecinţele acţiunilor noastre în urma cărora ne umplem de bucurie sau suferim ar fi arbitrare.

Maimonide, marele filosof din secolul al XII-lea, defineşte explicit liberul-arbitru:

Permisiunea îi este acordată oricărei fiinţe umane. Dacă unul alege să urmeze calea binelui şi să fie drept, dreptatea este în mâinile sale. Dacă altul alege calea răului şi să fie rău, dreptatea este în mâinile sale. (Mishna Torah, Legile penitenţei, 5)

Cu alte cuvinte, aveţi înainte o alegere: puteţi fi răi sau puteţi fi buni. Maimonide continuă:

Nu fiţi ca nebunii care spun că a fi bun sau a fi rău este ceva stabilit de Dumnezeu. Nu este aşa. Fiecare individ este nimerit să fie bun ca Moise, învăţătorul nostru, sau o persoană rea ca maleficul rege Ieroboam Ben Navat [care a divizat Israelul în două regate şi a construit altare păgâne închinate viţelului de aur].

Iată o definiţie negru pe alb a liberului-arbitru. Ai

posibilitatea de a fi bun. Ai posibilitatea de a fi rău. Asta pare să fie sfârşitul poveştii.

Aş vrea eu să fi fost sfârşitul poveştii. Mi-ar fi fost mult mai uşor să scriu capitolul de faţă. Acest aspect, însă, este unul dintre cele mai complexe din Tora şi Cabala. Am învăţat de timpuriu că toţi avem liber-arbitru. După ani de studiu al Cabalei, am descoperit o carte intitulată *Leshem Shevo ve-Echlamah*[3], scrisă de un mare cabalist de la Ierusalim, rabinul Shlomo Elyashiv (1841 – 1925). Aici el prezintă sursele tradiţionale evreieşti care manifestă o cantitate şocant de mare de determinism, care ar părea să sugereze că nu suntem deloc liberi. Dar asta nu poate fi adevărat. Rezolvarea acestei dileme presupune explorarea unor idei extrem de provocatoare, dar în final totul va fi mult mai clar.

PLANUL LUI DUMNEZEU

Majoritatea oamenilor au auzit de faimosul citat din *Cartea Ecclesiastului*: „Pentru orice lucru este o clipă prielnică şi vreme pentru orice îndeletnicire de sub cer. „*Midraş* (literatura rabinică în care sunt studiate nuanţele din cele cinci cărţi ale lui Moise) dezvoltă ideea: „A fost o vreme pentru om să intre în Grădina Edenului şi o vreme ca el să o părăsească/ Dar cum rămâne cu liberul-arbitru? Ce s-ar fi întâmplat dacă Adam ar fi ales să nu mănânce din pomul cunoaşterii. Nu ar fi rămas el şi urmaşii săi pentru totdeauna în Eden? Conform *Midraş*, el *a trebuit* să plece. Asta înseamnă că plecarea lui şi, prin urmare, păcatul lui au fost predeterminate?

Midraş continuă: „A fost o vreme pentru ca Noe să intre în arcă şi a fost o vreme pentru el să o părăsească/ A fost cumva Potopul predeterminat? Sau a fost o consecinţă a alegerii fiinţelor umane de a comite crime unii împotriva altora în loc de a trăi în pace? Dar *Midraş* pare să sublinieze faptul că Potopul a fost iminent. Şi nu a fost salvat Noe datorită bunei lui purtări liber alese? Sau aşa i-a fost soarta să urce în Arcă, indiferent de opţiunile şi

3 Titlul se traduce prin „Un opal, o agată şi un ametist" (Ieşirea, 28:19), o referire la descrierea pieptarului marelui preot din Tora.

acţiunile sale?

Din nou, *Midraş*: „A fost o vreme pentru ca Avraam să primească legământul şi a fost o vreme pentru ca poruncile să fie date”. Nu a fost oare legământul lui Avraam o recompensă pentru descoperirea unui singur Dumnezeu inefabil în spatele întregii creaţii? Ce s-ar fi întâmplat dacă Avraam ar fi ales să rămână în afacerea cu fabricarea de idoli a tatălui său? Avea Avraam liber-arbitru? Şi nu a primit poporul iudeu poruncile întrucât au ales să le accepte şi să se călăuzească după ele?

Cu toate acestea, *Midraş* pare să spună că toate aceste momente şi evenimente fuseseră deja stabilite de la bun început.

Într-un alt loc, *Midraş* merge chiar mai departe pentru a adânci problema noastră: „Mulţi au primit un nume înainte să se nască. Moartea a fost ursită să vină în lume, şi Dumnezeu nu a adus-o decât prin mijlocirea şarpelui, care a fost menit pentru asta”.

Această afirmaţie pare să contrazică alegerea clasică descrisă în *Cartea Facerii*. Adam şi Eva au trebuit să decidă dacă să mănânce din pomul cunoaşterii şi, astfel, să aducă moartea în lume sau să asculte porunca lui Dumnezeu şi să se abţină de la a mânca tocmai din acel pom. *Midraş* presupune că a fost o cursă, că moartea a fost predestinată să vină în lume, indiferent de alegerea lui Adam şi a Evei.

Midraş îşi întăreşte punctul de vedere citând un verset din *Facerea* (2: 17):

A dat apoi Domnul Dumnezeu lui Adam poruncă şi a zis: „Din toţi pomii din rai poţi să mănânci, iar din pomul cunoştinţei binelui şi răului să nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreşit!”

Dumnezeu nu a zis „*dacă* mănânci din el” sau „poate mănânci din el”. El a spus „în ziua în care vei mânca din el”, însemnând „*chiar* vei mânca din el. Ştiu că ţi-am zis să n-o faci, dar ştiu şi că o vei face şi că vei *muri*”.

În cazul în care nu e de ajuns, *Psalmul 66* ne oferă un bonus:

Veniţi şi vedeţi lucrurile lui Dumnezeu, înfricoşător în sfaturi mai mult decât fiii oamenilor.

Midraş, în încercarea de a explica acest Psalm, spune că Dumnezeu a plănuit deja cum moartea ar trebui să vină în lume, prin fiinţa umană.

Midraş continuă să discute despre alte evenimente care au fost prestabilite şi, în cazul în care cineva citeşte totul, ar putea concluziona greşit că nu există libertate, nu există alegeri, scenariul a fost deja scris, iar noi pur şi simplu ne jucăm rolurile.

Ce rost ar mai avea atunci să mă trezesc mâine-dimineaţă dacă doar aş juca un rol care este deja scris?

Astfel de reflecţii privind soarta şi destinul pot părea metafizice, însă toată viaţa avem parte de evenimente şi întâlniri, care, în retrospectivă, par a fi fost predestinate să ni se întâmple. V-aţi certat vreodată cu cineva foarte apropiat? Sunteţi atât de furios încât vă hotărâţi să urcaţi la bordul primului avion care zboară spre Polul Nord. Cu cât mai departe, cu atât mai bine. Vă cazaţi la un iglu de 5 stele şi, ironia sorţii, cine este cazat alături de tine? Prietenul tău, în încercarea de a pune cea mai mare distanţă între voi. Şi apoi auzi în surdină tema muzicală din *Zona crepusculară*.

Uneori aruncăm o privire retrospectivă la cele mai importante reuniuni sau evenimente din viaţa noastră, şi nu le vedem ca pe o chestiune de noroc sau ca pe o decizie conştientă din partea noastră. Întrebaţi un cuplu tânăr, una dintre perechile perfecte, cum s-au întâlnit. Ea lucra la biroul de relaţii cu clienţii, iar el a venit să înlocuiască un telefon mobil defect. Şi dacă el nu ar fi cumpărat acel aparat? Dacă ar fi ales altul din vitrină, s-ar mai întâlnit ei vreodată? Nici vorbă! Sau ce ziceţi despre preşedintele unei companii care, la petrecerea de pensionare, dezvăluie faptul că în urmă cu patruzeci şi cinci de ani un străin care se aşezase lângă el, pe o bancă din parc, a spus din întâmplare că această societate era în căutare de sânge tânăr?

Seder Olam („Ordinea lumii”), o cronică a istoriei

umane scrisă în secolul al II-lea e.n., afirmă:

Dumnezeu i-a înfăţişat primului om [Adam] întreaga istorie. Dumnezeu i-a arătat fiecare conducător din fiecare generaţie, fiecare profet, fiecare funcţionar, sarcina fiecărei persoane etc… Dumnezeu i-a arătat că zilele şi orele le sunt numărate, până şi urmele paşilor lor.

Astfel, Adam ne cunoştea pe fiecare dintre noi. Primul om ştia că David Aaron va fi roşcat, că va trăi la Ierusalim şi va avea şapte copii. Ştia că David Aaron va fonda Institutul Isralight şi că va scrie această carte. Mă simt ridicol amintindu-mi agonia sufletului meu provocată de căutarea sensului vieţii, de decizia de a fonda Isralight, de a-mi canaliza toată energia către scrierea acestei cărţi. Mi-am pierdut vremea aiurea. Ar fi trebuit să-l întreb pe primul om. El mi-ar fi putut spune de la bun început.

Probabil că vă închipuiţi că aţi ales să cumpăraţi acest volum, sau să-l împrumutaţi de la un prieten. Însă primul om ştia deja că-l veţi citi. Aţi fi putut intra în librăria Barnes and Noble în căutarea unui manual de informatică sau a unui roman de doi bani şi totuşi să ieşiţi de acolo cu cartea mea în mână. Sau să vă duceţi să luaţi cina la un prieten ori să vizionaţi un film şi, cumva, să simţiţi nevoia să o împrumutaţi. Pentru astăzi plănuiaţi să ieşiţi cu bicicleta, să mergeţi la întâlnire sau la un film bun, în schimb staţi acasă şi citiţi *Viaţa secretă a lui Dumnezeu*. Iar primul om ştia că aşa veţi face.

Deci ce se petrece aici?

DUMNEZEU AUTORUL

Un profesor mi-a spus cândva: „Când faci o alegere proastă între două posibilităţi, poate că nu e vorba deloc de alegere proastă, ci este o simplă chestiune de imaginaţie. Există şi o a treia opţiune de a cărei existenţă nu aveai habar”.

Filosofii au dezbătut secole de-a rândul problema liberului-arbitru *versus* determinism. Totuşi poate că avem o imaginaţie săracă şi că mai există şi o altă opţiune în afara perechii „sau/său”.

Înainte de a analiza această a treia opţiune, ţin să vă

reamintesc avertismentul pe care l-am făcut la începutul cărţii: de câte ori vorbim despre Dumnezeu, trebuie să o facem în metafore. Vreau să vă prezint o metaforă care sper că vă va schimba accepţiunea asupra alegerilor pe care le faceţi şi să vă arăt cât de mult se implică Domnul în viaţa voastră.

Însă ea este doar atât – o metaforă. Uneori oamenii le interpretează literal. Metafora standard prin care e desemnată relaţia dintre Dumnezeu şi om este cea de rege şi supus, sau de părinte şi copil. Mai sunt şi altele: soţ şi soţie, sau chiar Dumnezeu ca prunc şi omenirea ca mamă. Cu cât mai multe metafore, cu atât mai bine, căci altfel ne axăm doar asupra uneia şi ajungem să credem că asta e realitatea. Fiecare metaforă ne oferă o scurtă privire asupra diverselor tipuri de relaţie pe care le avem cu Dumnezeu. După care urmează o altă privire furişă.

Domnul este autorul, iar noi suntem personajele.

Scrisul este o formă de expresie a conştiinţei de sine a autorului. Fiecare personaj reprezintă o părticică din scriitor. De aceea la cursurile de scriere creativă ţi se spune să scrii despre lucruri cunoscute. Nu scrii despre gheişe în Japonia decât dacă eşti una dintre ele; un roman despre o femeie din suburbiile New Jersey-ului poate fi mai puţin dramatic, dar mai bine scris, căci autorul trebuie să aibă o legătură cu personajul lui. Fiecare personaj exprimă un anumit aspect al creatorului său. Da, fiecare personaj e creat după chipul şi asemănarea autorului.

În *Cartea Facerii* întâlnim o afirmaţie stranie: Dumnezeu l-a creat pe om după chipul şi asemănarea sa. Ce vrea să spună asta? Domnul l-a creat pe om după imaginea sa, aşa cum un autor îşi creează personajul după imaginea sa. Fiecare personaj exprimă un aspect diferit al scriitorului. Fiecare interacţiune între personaje este într-o oarecare măsură o dezvăluire a adevăratului sine al autorului.

Pe de altă parte există un alt tip de personaje, cu care autorul nu se identifică absolut deloc. Fiecare poveste bună are şi un antagonist, un personaj negativ. Fiecare

carte bună are un personaj-problemă, care creează tot soiul de tensiuni. Dar care este rostul acestuia? El joacă un rol esenţial în dezvăluirea sinelui celorlalte personaje. Şi ăsta este un rol extrem de important. Rolul răilor într-o poveste este de a-i ajuta pe cei buni din aceeaşi poveste să-şi descopere şinele. Ticălosul dă naştere situaţiei în care personajele pozitive trebuie să accepte provocările acestuia şi să dea dovadă de un curaj extraordinar, de tărie de caracter şi de dăruire.

Talmudul compară forţele malefice din univers cu drojdia dintr-un aluat. Drojdia este compusă din ciuperci microscopice. Cine ar vrea să mănânce aşa ceva? însă drojdia lucrează ca un catalizator care face aluatul să crească. Tot astfel, răul a fost creat pe lume pentru a juca rolul de catalizator în vederea creşterii şi dezvoltării personale a altora. Şi el, la rândul lui, îi face un serviciu autorului în cadrul poveştii luate ca ansamblu.

Zoharul, lucrarea clasică a corpusului Cabalei, oferă o descriere metaforică a răului în lume ca prostituată angajată de rege să-i seducă fiul. Bineînţeles că regele nu doreşte ca ea să reuşească. Totuşi el vrea să creeze situaţia în care prinţul să-şi poată asuma integritatea pe care o presupune rangul său, rezistând în faţa acestei tentaţii şi alegând să se comporte potrivit statutului său regal. Înaintea acestui test, statutul regal al prinţului consta dintr-un simplu titlu moştenit şi o garderobă demnă de un rege, nu era expresia pură a propriului sine, dobândită prin intermediul alegerilor şi eforturilor sale susţinute.

Rolul antagonistului în fiecare poveste este de a crea ocazia celorlalte personaje de a face alegeri importante având ca fundament binele. Ticălosul le face efectiv o mare favoare atât personajelor, cât şi autorului (care este de fapt adevăratul protagonist).

Prin urmare, fiecare personaj se află în slujba autorului. Totuşi unele personaje îl slujesc nemijlocit, ca reflectare a propriului sine în lumea pe care a creat-o. Altele îl slujesc indirect prin prilejul pe care îl oferă

primelor de a-l sluji pe autor.

Iată esenţa tuturor alegerilor oricărui personaj. „A sluji sau a nu sluji” nu este întrebarea corectă şi nici alegerea potrivită. Fiecare personaj îşi slujeşte autorul. Alegerea se referă doar la modul în care îl slujeşte – direct, jucând rolul eroului sau al eroinei, sau indirect, personificând răufăcătorul.

Dar ce importanţă are dacă îl slujeşte direct sau indirect? Pentru autor nu are nicio importanţă, căci povestea lui oricum va fi scrisă. Dar cu siguranţă are o mare importanţă pentru personaj – pentru noi. Alegerile noastre nu numai că influenţează rezultatul final al ultimei scene, dar şi calitatea vieţii de-a lungul întregii poveşti.

Aşa cum bine ştim, băieţii buni ies întotdeauna învingători. Desigur, mai şi pierd câteva bătălii, dar întotdeauna câştigă războiul. Totuşi, chiar şi atunci când par să piardă, de multe ori ei câştigă, întrucât în fiecare moment al luptei în ei se produce o transformare şi se bucură de un profund sentiment de identificare cu autorul.

Din Talmud aflăm că *shekh în ah* – prezenţa divină, care este o manifestare feminină a lui Dumnezeu (un subiect pe care îl vom dezbate în următorul capitol) – doreşte să trăiască în această lume. Cum? Prin intermediul nostru, atunci când am ales să urmăm poruncile şi să-l slujim nemijlocit pe Dumnezeu, Autorul.

Nu este şi cazul răufăcătorului. Nu numai că se îndreaptă către cel mai oribil sfârşit, dar până şi întreaga lui călătorie, calitatea traiului zilnic, este privată de împlinirea divină pe care o oferă viaţa în această lume imperfectă.

La final, ticălosul este înfrânt. El poate crede că e învingător, dar întregul succes aparent nu face decât să-i aştearnă calea către pieire. Mai rea decât pedeapsa care-l aşteaptă la capătul drumului este suferinţa provocată de nesiguranţa existenţială pe care o încearcă zi de zi. El nu se străduieşte să se dezvolte spiritual, să învingă răul şi să aleagă binele. Nu-l interesează să-şi folosească imperfecţiunea ca punct de plecare către apropierea de

perfecţiune care implică slujirea lui Dumnezeu şi transformarea într-un agent al Său.

Astfel, ticălosul îşi refuză cea mai mare bucurie dintre toate – o viaţă umplută de prezenţa Domnului. Sufletul lui se înstrăinează de izvorul lui divin, iar lumea sa interioară nu poate intra în legătură cu realitatea absolută a lui Dumnezeu şi este privat de orice însemnătate sau valoare durabilă.

El poate avea o avere colosală, o vilă elegantă, cele mai scumpe şi mai luxoase haine şi îşi poate pune în practică toate fanteziile sexuale. Însă viaţa lui interioară este un iad. Într-adevăr el îşi creează propriul iad. „Cei fără de lege sunt ca marea cea înviforată, care nu se poate astâmpăra, şi valurile ei scormonesc tină şi nămol. Cei fără de lege n-au pace, zice Domnul”. *isala* (57: 20 – 21)

Acum avem o mai bună înţelegere a ceea ce înseamnă cu adevărat „a-L sluji” sau „a nu-L sluji” pe Dumnezeu. Deseori, când oamenii iau Biblia şi citesc despre slujirea lui Dumnezeu se simt daţi deoparte. Îşi spun: De ce-aş dori să-L *slujesc* pe Dumnezeu? Să fiu *servitor*? Pare ceva atât de degradant! însă dacă suntem un personaj de poveste, cum să nu ne dorim să-l slujim pe autorul ei? Asta suntem noi, şi ne este acordată cea mai mare onoare din lume.

Ce presupune slujirea nemijlocită a autorului? Ca eu să fiu un mijloc de expresie al autorului în această poveste. Abia aştept să-l slujesc pe autor, deoarece, cu cât îi sunt mai mult de folos, cu atât prezenţa acestuia îmi pătrunde fiinţa şi eu descopăr că sunt de fapt o scânteie din el. Aici este vorba nu de obedienţă, ci de autoexpresie, despre cine sunt, de ce sunt, despre identitatea lui Dumnezeu şi despre motivul creaţiei Lui.

Kurt Vonnegut, în *Breakfast of Champions* („Mic-dejunul campionilor”), scrie despre un autor care a hotărât să-şi facă intrarea în naraţiune şi să se prezinte personajului principal. Însă ultimul dă bir cu fugiţii, refuzând să accepte că primul este autorul şi că el este doar rodul imaginaţiei acestuia.

La polul opus romanului lui Vonnegut se află *Cartea Facerii* care ne înfăţişează întâlnirea dintre Autorul Divin şi unul dintre personajele sale principale – Avraam. Însă rezultatul este diferit. Dumnezeu, Autorul, îi spune lui Avraam: Eşti dispus să munceşti alături de Mine? Să Mă slujeşti? Să fii mijlocul prin care îmi manifest prezenţa în această lume? Căci vreau să particip la ea. Vreau să trăiesc în ea prin intermediul tău.

Şi Avraam răspunde răspicat: DA!

Iată povestea legământului lui Avraam.

Folosind paralela autor-personaj, vei ajunge să-ţi contempli viaţa dintr-un unghi diferit. Îţi zici: Chiar vreau să servesc unui scop mai înalt şi să fiu parte integrantă a unei poveşti măreţe. Chiar vreau să-l slujesc nemijlocit pe Dumnezeu, Autorul, şi să-mi joc rolul cât mai bine cu putinţă.

MONOLOG SAU DIALOG?

Acum haideţi să vedem dacă avem liber-arbitru, sau viaţa ne este predeterminată.

E oare povestea vieţii un monolog în care autorul vorbeşte pe mai multe voci despre sine prin intermediul personajelor sale a căror viaţă este total predeterminată? Sau este un dialog în care personajele interacţionează cu autorul şi îşi aduc contribuţia prin libera lor alegere?

Răspunsul este: da şi da.

Liberul-arbitru şi predeterminarea există simultan în povestea vieţii, fiind dincolo de logica lui „sau/său”.

Majoritatea marilor scriitori mărturisesc că, în timpul procesului creativ, în cele mai clare pasaje scriitura parcă urmează propriul curs. Personajele prind viaţă şi participă activ la poveste.

Iată misterul istoriei. E atât un monolog sinea lui Dumnezeu, deja aşternut pe hârtie până în cele mai mici amănunte, dar şi, paradoxal, un dialog între Dumnezeu şi noi, personajele Sale – o dramă avându-i drept coautori pe El şi pe om.

Ingmar Bergman, faimosul regizor, a fost odată întrebat: „Cum regizaţi un film?” Răspunsul: „Nu regizez

filme. Le las pe ele să-mi dea indicaţii regizorale. În procesul creativ, cel mai important lucru este să-i permiţi intuiţiei să-ţi spună ce să faci. Scriu un scenariu, şi unui individ îi hărăzesc anumite acţiuni; restul detaliilor vin de la sine. Însă intuiţia îmi spune că el nu vrea să le întreprindă. Şi atunci o întreb: «De ce?» Iar ea îmi răspunde: «N-o să-ţi zic niciodată de ce. Trebuie să afli singur.» Apoi pornesc într-un lung safari prin junglă ca să urmez indicaţiile intuiţiei. Dar, dacă nu ţin cont de intuiţia mea, atunci abia pot să potrivesc lucrurile, prin urmare personajele nu-mi dau ascultare. O pornesc pe propriul lor drum. Dacă ar fi obligate să-mi dea ascultare, ar muri”.

Iată secretul: când ridicăm vălul misterului relaţiei liber-arbitru-predeterminare, descoperim un paradox simbolizat de cele două nume ale lui Dumnezeu mai des utilizate în Tora – YHVH, numele de nerostit, cunoscut ca Tetragrammaton, şi Elohim, folosit şi cu sensul de „judecători YHVH, care este o combinaţie a lui a fost, este şi va fi, sugerează că Dumnezeu este realitatea absolută – nu e nimic în afară de El. Astfel, întreaga poveste a vieţii trebuie să fie un monolog în sinea Lui.

Dar mai e şi numele Elohim, desemnându-l pe Dumnezeu creator al oamenilor după chipul şi asemănarea Sa – acel Dumnezeu care ne-a înzestrat cu capacitatea de a alege şi care ne judecă alegerile. Luând în consideraţie acest adevăr, povestea vieţii este un dialog între om şi Dumnezeu. Istoria este o piesă de teatru scrisă şi produsă în colaborare de El şi de noi.

Ambele variante ale paradoxului sunt adevărate. Viaţa e un monolog scris de Domnul şi e predeterminată. Însă, în mod misterios, este şi un dialog scris de Dumnezeu şi noi pe baza alegerilor pe care le facem. Este ceva dincolo de logica lui „sau/său”.

Noi trăim adevărul acestui paradox. Cumva trăim perfecţiunea cunoaşterii felului în care trebuie scrisă fiecare scenă. Totuşi, pe de altă parte, simţim că ne aducem contribuţia la crearea scenei, că alegerile noastre au o mare importanţă. Cum e posibil acest lucru?

Imaginaţi-vă o muscă plimbându-se pe un tablou. Deşi pictura este desăvârşită, musca are libertatea de a alege pe unde să se mişte pe suprafaţa acesteia. Pentru mica vietate există infinite posibilităţi de a explora pânza, iar experienţa insectei va fi total diferită, în funcţie de traseul ales. Când îşi va lua zborul deasupra tabloului, musca va vedea că pânza reprezenta o imagine, însă alegerile ei au determinat succesiunea evenimentelor pe care le-a trăit.

Conform noii teorii a continuumului spaţio-temporal, timpul reprezintă o dimensiune, şi toată istoria pare pictată pe o pânză. Totuşi noi nu vedem decât o porţiune din ea şi avem libertatea de a alege cum să privim imaginea care este deja pictată. Alegerile noastre oferă un punct de vedere unic şi personal asupra tabloului.

ALEGEREA SUPREMĂ

Din Talmud aflăm o poveste uluitoare despre un rabin pe nume Eliezar ben Pedat. Ea ne învaţă cum să ne jucăm rolul şi ce alegeri ar trebui să ne preocupe.

Rabinul Eliezar era un om extrem de sărac. Trăia doar cu pâine şi usturoi. Într-o zi era atât de slăbit încât a leşinat. Aflat în stare de inconştienţă, a avut un dialog cu Domnul. Adus în simţiri de învăţăceii săi, el a declarat:

— Dumnezeu mi-a vorbit.

— Şi ce a zis?

— L-am întrebat: „De ce nu m-ai făcut un om bogat? De ce trebuie să sufăr atât?” Şi El a răspuns: „Rabinule Eliezar, dragul meu fiu, ai prefera să distrug lumea întreagă, să o recreez pentru ca tu să te naşti, poate, sub un alt destin?” Am spus: „Doamne, să distrugi lumea întreagă? Şi e vorba doar de un «poate»? Adică nici măcar nu este sigur că obţin un alt rol în următorul scenariu pe care îl scrii?” Şi El a replicat: „Aşa este!”

Haideţi să reflectăm la profunzimea celor revelate de această conversaţie. Fiecare dintre noi joacă rolul ce i se potriveşte. Şi întreaga lume trebuie distrusă şi recreată, toată istoria trebuie ştearsă şi rescrisă pentru ca tu să obţii un alt rol. Dar chiar şi atunci nu există certitudinea că

tu vei obţine un rol mai bun în piesă. Şi asta pentru că întreaga pânză a istoriei este bine ţesută. Când îţi compune rolul, Dumnezeu ia în consideraţie rolurile tuturor celorlalţi. El nu te poate scoate din istorie ca să scrie un alt scenariu, special pentru tine.

Toţi suntem parte a poveştii. Fiecare cu problemele, cu provocările, cu bucuriile şi cu suferinţele lui – toate se regăsesc în scenariu în conformitate cu un plan vast şi etern.

Rabinul Eliezar, ca mulţi alţii înaintea lui şi după el, s-a întrebat: „N-aş putea să joc rolul unui om bogat? N-aş putea obţine un alt rol?" Dumnezeu a răspuns că scenariul este atât de bine legat, că fiecare personaj este interconectat cu celelalte, încât a-l scoate de acolo şi a-i da un alt rol ar însemna să rescrie întreaga piesă. Şi care a fost reacţia rabinului la această revelaţie? A zis: „Stăpâne al Universului, am trecut de prima jumătate a vieţii mele?" Dumnezeu: „Da. Ai trecut". Rabinul: „Ei bine, atunci rămân cu rolul meu". Iată sfârşitul criptic al poveştii.

Ce îl neliniştea pe Eliezar? Se temea ca din cauza rolului dificil pe care îl avea să nu fie în stare să-l joace cu sfinţenie. Se temea ca nu care cumva să facă vreo greşeală. Întrucât sărăcia lui era atât de chinuitoare, îi era frică să nu devină prea aspru şi să-şi verse frustrările asupra altora sau să întreacă limita în vreun fel. Doar asta îl preocupa. Tot ce voia era să fie bun. Dar, când Dumnezeu i-a zis că a trecut de jumătatea vieţii, rabinul a constatat că n-a făcut-o atât de rău. Şi-a jucat destul de bine rolul. Doar asta conta pentru el.

Din păcate, unii oameni sunt cuprinşi de gelozie crezând că alţii au un rol mai bun decât al lor. Fiecare dintre noi îl slujeşte pe Dumnezeu într-un mod unic. Adevăratele întrebări sunt acestea: Ajungem să-L slujim pe Autor şi să fim un mijloc viu care să-L aducă pe Domnul în lumea noastră, sau pretindem că nu există niciun Autor? Pretindem că suntem unicii scenarişti ai spectacolului? Refuzăm personajul şi încercăm să ne dăm drept ceva ce nu suntem?

Omul este singura făptură de pe pământ care poate fi un impostor. Animalele nu sunt niciodată astfel. O pisică nu îşi închipuie niciodată că este un câine. O pisică e o pisică. Însă un om se poate amăgi că este cineva ce nu este de fapt. (Recunosc că am văzut în emisiunea lui David Letterman o mâţă care lătra. Cred că e excepţia care confirmă regula.)

Când fiica mea Leyadya avea 9 ani, clasa ei se pregătea să pună în scenă o piesă de teatru. Dura doar douăzeci de minute, dar pentru clasa a IV-a era ca un spectacol de pe Broadway. Leyadya s-a întors acasă amărâtă, deoarece îi fusese distribuit rolul măturătoarei stradale. Iar ea dorea să fie regina! încearcă să explici unui copil de 9 ani că a-ţi juca rolul bine, indiferent care ar fi el, este mai important decât a avea unul spectaculos! Din păcate, mulţi adulţi nu înţeleg această lecţie.

În *Etica părinţilor noştri* din Talmud se spune: Binecuvântat este omul care a fost creat după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Dar şi mai binecuvântat este cel ce ştie asta.

Fiecare personaj al poveştii este creat după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, Autorul, cu excepţia răufăcătorului, a cărui sarcină e să-i facă pe ceilalţi să-şi manifeste chipul divin. Toţi sunt creaţi astfel, numai că puţini o ştiu. Bucuria vieţii constă în conştientizarea faptului că la mine acasă se joacă un spectacol care nu e doar al meu, la care nu particip doar eu cu copiii mei, cu slujba mea, ci este un poem epic de dimensiuni cosmice. (De altfel, ce rol aţi prefera să jucaţi, unul principal într-o scenetă şcolară, sau unul secundar în următorul film al lui Steven Spielberg?)

Eşti măreţ deoarece eşti parte din măreaţa piesă de teatru pentru care Dumnezeu a creat lumea. Iar rolul tău, chiar şi cele mai mici amănunte, nu poate fi schimbat fără a distruge lumea şi a o recrea. Şi poate nici atunci.

Dumnezeu a scris piesa, a făcut scenografia şi a hotărât ce oameni vor lucra alături de tine. Te poţi eschiva, sau îţi poţi juca rolul conştiincios, înţelegând că fiecare

scenă vorbeşte despre alegerile făcute, despre atitudinile adoptate, despre conştiinţă şi despre sensul pe care l-ai dat fiecărei situaţii.

Eşti liber să-l cunoşti pe Dumnezeu, să-ţi manifeşti pioşenia în orice moment al vieţii tale, fie că e vorba de suferinţă sau plăcere, succes sau eşec, câştig sau pierdere, bucurie sau tristeţe. Eşti liber să alegi binele şi să evoluezi.

Iată înţelesul fragmentului din *Cartea lui îeremia* (9: 23 – 24):

Aşa zice Domnul: „Să nu se laude cel înţelept cu înţelepciunea sa, să nu se laude cel puternic cu puterea sa, nici cel bogat să nu se laude cu bogăţia sa. Ci de se laudă cineva, să se laude numai cu aceea că pricepe şi Mă cunoaşte că Eu sunt Domnul, Cel ce fac milă şi judecată şi dreptate pe pământ, căci numai aceasta este plăcut înaintea Mea, zice Domnul”.

Cu alte cuvinte, fie că eşti deştept, bogat sau puternic, niciuna dintre aceste calităţi nu reprezintă adevăratele tale realizări cu care să te lauzi. Adevăratele realizări ale unui om sunt alegerile lui. Ai ales să-l cunoşti pe Domnul şi să faci fapte bune? Aceasta este singura întrebare care contează.

Adevăratele realizări nu au loc pe scena lumii, pentru ca toţi să le vadă şi să le admire. Ele se găsesc în sinea ta: lecţiile învăţate, atitudinile adoptate, bunătatea, corectitudinea, cinstea, compasiunea şi iertarea de care dai dovadă.

Chiar dacă ai ajuns multimilionarul tuturor timpurilor, prezent pe coperta revistei *Fortune*, tot nu-ţi poţi atribui ţie succesul. Eşti bogat pentru că ăsta era scenariul lui Dumnezeu. Te-a înzestrat cu un puternic simţ al afacerilor. A făcut să se ivească în ultima clipă un loc disponibil care ţi-a înlesnit admiterea la

Wharton School of Business. El a pus la cale ciudata întâlnire întâmplătoare cu agentul de bursă – atunci când ai făcut pană pe Autostrada 211, la ora 2 noaptea – şi El, nu brokerul, ţi-a dat pontul care ţi-a dublat banii din cont.

Niciuna dintre marile tale afaceri nu este cu adevărat o mare afacere. Nu te lăuda cu ce ai în cont. Nu este în mod necesar rezultatul eforturilor tale. Nenumărate lucruri puteau ruina şi cea mai sigură afacere. Adevăratele tale bunuri în viaţă, proprii şi de neînlăturat, sunt alegerea de a face fapte bune şi de a urmări binele. Ele se regăsesc înăuntrul tău. Ele constituie lumea ta interioară, înaintea morţii nu va conta câţi bani, ce proprietăţi sau faimă ai acumulat în această lume. Este singura ta realizare autentică şi de durată. Te va însoţi din această lume până în următoarea, întrucât te defineşte.

Chiar şi atunci când alegi să faci binele, însă eforturile tale rămân sterile, nu dispera! Nu eşti răspunzător de rezultate. Acestea ţin de departamentul lui Dumnezeu.

Am putea spune că tu şi Domnul sunteţi coautorii dramei vieţii. Numai că tu scrii alegerile, iar Dumnezeu rezultatele. Eşti răspunzător doar pentru alegerile tale. Restul se află în mâinile divine.

Dumnezeu scrie scenariul pentru toate actele care se petrec pe scena lumii în general. Totuşi, ai dreptul exclusiv să scrii scenariul lumii lăuntrice a sufletului tău. Îţi alegi gândurile, atitudinile, percepţiile, interpretările, simţămintele, reacţiile etc. Ia aminte că, dacă alegi binele, întotdeauna vei avea reuşite pe plan sufletesc.

Să spunem că ai ales să strângi 50.000 $ pentru un orfelinat aflat în mare nevoie, însă nu ai reuşit să strângi decât 10.000, oricât de mult te-ai străduit. Să nu te consideri un ratat. Succesul tău rezidă în alegerea bună, în eforturile depuse – restul se află în mâinile Domnului.

Cu alte cuvinte, devii bun chiar şi atunci când ai ales să faci binele, dar din motive ce nu ţin de tine nu ai fost în stare să duci fapta la bun sfârşit. Talmudul ne învaţă că atunci când o persoană alege binele, dar ceva îl împiedică să-şi pună în practică alegerea, recompensa este aceeaşi, căci alegerea este cea care a determinat schimbarea în el. Recompensa constă în cine ai devenit.

Tot din Talmud aflăm că nu există recompense

pentru îndeplinirea Poruncilor în această lume. Ea este trecătoare, iar realizările tale de aici sunt de asemenea trecătoare. Totuşi, recompensele îndeplinirii poruncilor se regăsesc în lumea ta interioară, care va dura veşnic.

Când îţi vei asuma aceste adevăruri şi-ţi vei trăi viaţa în acord cu ele, vei descoperi că în orice moment al vieţii tale Dumnezeu îţi stă alături. Important pentru tine nu este ultima scenă, căci Dumnezeu deja o cunoaşte, ci alegerile tale care stabilesc cum vei juca scena prezentă – dacă o vei face cu sfinţenie, cinstit, corect. Vrei să-ţi joci rolul ca imagine a lui Dumnezeu, alegând binele şi evoluarea.

Nu poţi lua cu tine ce se află în *posesia* ta, însă *cine eşti* reprezintă averea ta pe vecie. Aşa cum spune şi proverbul: „Locul în care mergi, iată ce eşti”. Raiul şi iadul nu sunt locuri în care mergi, ci stări ale conştiinţei pe care le-ai creat înăuntrul tău, lumea lăuntrică a sufletului tău. Numai alegerile şi eforturile de a-L cunoaşte pe Dumnezeu şi a-l face voia sunt responsabilitatea ta şi succesul personal. Restul se află în mâinile Domnului. Ai grijă să nu te amăgeşti, să nu-ţi încâlci graniţele şi să treci fraudulos pe domeniul lui Dumnezeu.

Asta aflăm din povestea regelui Iezechia, spusă în *A doua carte a Cronicilor*. Iezechia a fost un rege bun al Regatului lui Iuda, urmaş al lui David. La un moment dat s-a îmbolnăvit grav, iar profetul Isaia l-a vizitat şi l-a informat că va muri şi că nu va trăi nici măcar pe lumea cealaltă. Aici Talmudul dezvoltă ideea şi relatează dialogul dintre rege şi profet. Iezechia întreabă de ce trebuie să îndure o astfel de soartă. Isaia îi răspunde că asta e pedeapsa nesocotirii poruncii „Creşteţi şi vă înmulţiţi”. Iezechia s-a scuzat spunând că nu s-a căsătorit, întrucât avusese un vis profetic conform căruia unul dintre fiii săi avea să fie viclean.

Dumnezeu, prin intermediul lui Isaia, i-a răspuns: Ce treabă ai tu cu tainele Milostivului? Cu alte cuvinte: nu-i treaba ta dacă fiul tău va deveni viclean. Dumnezeu a scris scenariul. Sarcina ta, Iezechia, ca a tuturor, de altfel, este

să alegi să faci voia Domnului.

Iezechia a ales să fie pios şi să nu joace rolul de tată al unui fiu viclean, care să-i urmeze la tron şi să distrugă tot ce făcuse el bun în viaţă. îi putem înţelege reţinerea în a juca acest rol. Totuşi, răspunsul lui Dumnezeu a fost: fie îşi joacă rolul, fie e exclus din distribuţie, pe vecie.

„Tainele Milostivului" sugerează că viitorul (care este de preferat să rămână secret) e un rezultat al milei Domnului, deşi aici, în mijlocul actului al 324-lea, este posibil să nu percepem mila, deoarece nu putem vedea finalul dramei.

Isaia l-a sfătuit pe Iezechia să facă ce i s-a poruncit, adică să se înmulţească şi să-l lase pe Dumnezeu să hotărască rezultatul. Iezechia s-a supus, s-a însănătoşit, s-a însurat cu fiica lui Isaia şi a avut un fiu, vicleanul Manase.

Manase a ales să fie un rege rău, care şi-a omorât propriul bunic, profetul, s-a închinat la idoli şi a adus năpastă asupra poporului evreu. Nimeni nu şi-ar fi dorit drept fiu un asemenea netrebnic, mai ales bunul Iezechia, care pe toată durata domniei sale s-a străduit să distrugă din rădăcină cultul idolilor.

Totuşi sarcina lui Iezechia, ca a tuturor personajelor din scenariul divin, este de a alege binele – adică de a asculta poruncile Domnului. Iar restul să lase în seama lui Dumnezeu.

Acum putem înţelege de ce Tora interzice orice mijloace ce ţin de paranormal sau de astrologie prin care se prevesteşte viitorul. Nu e treaba noastră să desluşim viitorul, desfăşurarea acţiunii. Cunoaşterea viitorului ar diminua capacitatea noastră de a juca perfect scena prezentului. Am aflat că la Hollywood, dacă filmul conţine o scenă a morţii, încep cu aceasta, pentru ca apoi actorii să se relaxeze pe tot parcursul filmărilor. Altfel, iminenta scenă a morţii i-ar împiedica să joace cum trebuie scenele vesele. Vă imaginaţi cum ar putea să joace o scenă de dragoste când ştiu că în următoarea vor fi călcaţi de autobuz?

Întrucât nu ştii ce se va întâmpla în următoarea

scenă, trebuie să joci scena prezentă cât mai bine cu putinţă. Dacă Etiopia este lovită de foamete, nu trebuie să tragi concluzia că inevitabil vor muri zeci de mii de oameni. Poate că rolul tău este să organizezi o strângere de fonduri pe plan internaţional. La fel, dacă în copilărie ai fost victima unui abuz, n-ar trebui să renunţi la a avea copii mergând pe ideea că „de obicei copiii agresaţi se transformă în agresori". Poate că rolul tău este să demonstrezi excepţia. Recunoaşterea destinului nu ne poate împiedica să facem alegerile corecte în prezent. Şi cum viitorul este o taină cunoscută doar de Dumnezeu şi deznodământul fiecărei scene se află în mâinile Lui, atunci tu scrii povestea lăuntrică, alegi binele şi te transformi.

Talmudul ne spune că regele Solomon a scris *Cartea Ecclesiastului* după ce a avut un vis profetic cum că regatul şi Templul pe care le construise aveau să fie distruse. Închipuiţi-vă ce a însemnat această revelaţie, să ştii că tot ce ai clădit cu trudă va ajunge la ruină. E de înţeles lamentarea lui „Deşertăciunea deşertăciunilor […] Ce folos are omul din toată truda lui cu care se trudeşte sub soare?"

Totuşi, aşa cum am pomenit mai sus, cuvintele lui de încheiere sunt „Teme-te de Dumnezeu şi păzeşte poruncile Lui! Acesta este lucru cuvenit fiecărui om".

Regele Solomon a înţeles că singurele reuşite în viaţă nu sunt clădirea unui regat sau a unui templu, ci ceea ce facem din noi – regatul şi templul pe care le clădim în lumea lăuntrică.

Asta nu înseamnă că n-ar mai trebui să construieşti nimic în această lume, ci că trebuie să recunoşti că tot ce construieşti în afară este un mijloc, şi nu un scop, în vederea celor clădite în lumea interioară.

Pionierii care cu bravură au reîntregit pământul lui Israel cântau deseori un cântec: „Am ajuns să clădim acest pământ şi să fim clădiţi de el". Ce construieşti în exterior durează doar dacă ştii cum să te construieşti în interior.

Dacă-ţi asumi această idee, nu vei fi pustiit când regatul sau templul îţi va fi distrus. Vei realiza că ai făcut

voia Domnului construind templul şi regatul şi, chiar dacă sunt nimicite, tot ce ai clădit înăuntrul tău nu poate fi distrus niciodată. Nu e ca şi cum întregul trecut ar fi egal cu zero şi ar trebui s-o iei de la capăt. Mai degrabă acum ai noi prilejuri de a continua să te clădeşti cu ajutorul provocărilor şi alegerilor venite în urma distrugerii. N-am fost aduşi pe lume ca s-o construim, ci ca să ne construim pe noi înşine ca expresie vie a imaginii lui Dumnezeu.

Putem să ne dezvoltăm permanent, chiar şi atunci, sau mai ales atunci când lumea se năruie în jurul nostru.

Câteodată învingătorul este de fapt învinsul şi viceversa. Dacă învingătorul nu învaţă nimic din victoria sa şi nu devine o persoană mai bună, ci una arogantă şi agresivă, atunci, chiar dacă ţine în mână trofeul, de fapt el este învinsul. Totuşi, dacă învinsul îşi acceptă înfrângerea cu modestie, depăşeşte momentele de furie şi de autocompătimire şi alege să fie fericit cu ce are, atunci are parte de cea mai mare victorie – un sine transformat. El însuşi este trofeul.

PE SCURT

E un paradox. Istoria lumii şi cea personală sunt un monolog scris de Dumnezeu… dar şi, în mod misterios, un dialog scris de Dumnezeu în colaborare cu noi.

Domnul creează scenele, intriga şi regizează toate actele până la cele mai mici amănunte. Cu toate acestea, personajelor li se oferă şansa majoră de a-L cunoaşte pe Dumnezeu, de a face binele şi de a fi buni.

Talmudul ne învaţă că tot ce ni se întâmplă e întotdeauna spre bine. Oamenii trag de aici concluzia că dacă pierd o slujbă, li se iveşte prilejul de a primi una mai bună. Eu nu cred că este o regulă. A pierde o slujbă avantajoasă poate fi spre binele nostru, întrucât următoarea, plătită mai prost, într-o companie cu şefi mofturoşi, îţi oferă un context mai bun de a face schimbări, de a-L cunoaşte pe Domnul şi de a face fapte bune. Această slujbă mizeră îţi va aduce mai puţini bani, dar te va maturiza.

Până la urmă, cel mai bine pentru tine este nu ceea

ce ţi se întâmplă în viaţa exterioară, ci în cea lăuntrică. Alegerile tale chiar contează, în sensul că produc în tine o schimbare.

5

DUMNEZEIASCĂ POVESTE DE DRAGOSTE

Într-o zi, fiul meu Ananiel şi cele două fiice, Leyadya şi Ne ema, au dat buzna în biroul meu. În mod evident se încăieraseră pentru ceva şi erau foarte supăraţi. Mi-am dat seama că am fost ales să fiu norocosul judecător care să rezolve încă un caz de rivalitate între fraţi. Au strigat unii la alţii: „Du-te tu, tu să-l întrebi pe tata!” „Nu, nu! Du-te tu, du-te tu!” în cele din urmă Ananiel, care avea pe-atunci cinci ani, a acceptat provocarea şi a spus: „OK, OK. Tată, nu-i aşa că Dumnezeu este băiat?” Ne ema şi Leyadya, în vârstă de opt, respectiv, nouă ani, aveau lacrimi în ochi. Le auzeam cum mă roagă în surdină: „Te rog, nu, te rog, nu. Spune-ne că nu e adevărat. E de-ajuns că fratele nostru e băiat. În mod sigur Dumnezeu este fată”. Le-am răspuns: „Dumnezeu nu este băiat, dar nici nu este fată. Dumnezeu este mai presus de asta. Poate că vorbim despre Dumnezeu ca şi cum El ar fi băiat. Dar nu trebuie să luăm acest lucru literal. „Toţi s-au uitat la mine şocaţi şi confuzi. A urmat o tăcere apăsătoare şi apoi, brusc, fiul meu a izbucnit: „N-ai dreptate! El este băiat”. Şi a ieşit din cameră.

Din păcate, în prezent, mulţi adulţi cred că Dumnezeu este de genul masculin. Şi la o primă privire asupra Cărţii Facerii, s-ar părea că Tora ar fi de acord. Dumnezeu este menţionat pretutindeni ca fiind un „El”. Deşi în multe tradiţii evreieşti îl găsim pe Dumnezeu înfăţişat ca tată sau rege, există şi referiri la El ca „Ea”, mamă sau regină. În orice caz, aceia dintre noi care suntem în cunoştinţă de cauză ne dăm seama că totul nu e decât poezie sacră. Orice spunem despre Dumnezeu nu poate fi luat în sens literal.

După cum am subliniat deja, potrivit Cabalei, Dumnezeu este mai presus de descrierile care folosesc în mod clar şi concis principiul logic al terţului exclus –

„sau/său”.

Să cercetăm acum care sunt aspectele masculine şi feminine ale lui Dumnezeu.

Mulţi oameni se gândesc că Dumnezeu este infinit. Dar nu este corect. Infinitul este ceea ce continuă fără oprire în spaţiu. Oricum, El a creat spaţiul şi prin urmare nu este legat de legi şi limitări ale spaţiului. Dacă-L descriem pe Dumnezeu ca infinit, noi spunem, de fapt, că Dumnezeu este nelimitat. *Infinit* este opusul lui *finit*, în timp ce *nemărginit* înseamnă „fără limite în spaţiu”. Acela care este nelimitat este liber să fie atât dincolo de spaţiu, cât şi înăuntrul spaţiului, simultan. În consecinţă, Dumnezeu este dincolo de lumea finită şi totuşi face parte integrală din fiecare centimetru de pământ.

Multă lume crede că Dumnezeu este etern. Dar nu este corect. Eternitatea se poate defini drept ceva ce continuă neîntrerupt în timp. Dar Dumnezeu a creat timpul, prin urmare nu poate fi cuprins în limitele timpului. Dacă-L descriem ca etern, de fapt vrem să spunem că e *atemporal* Eternul este opus temporalului, în timp ce *atemporal înseamnă* „fără limite în timp”. Atemporalul este liber să existe atât dincolo de timp, cât şi în timp, simultan. Prin urmare, Dumnezeu este atât dincolo de timp, cât şi în fiecare moment, umplându-l cu întreaga Sa prezenţă.

Iar când spunem că Dumnezeu este Unul, prin asta înţelegem că El este non-dual. Unul este limitat; este opusul mulţimii, însă non-dualitatea este liberă de limitele unului sau multiplului. Non-dualitatea este liberă de a fi dincolo de multiplu şi în interiorul multiplului. De aceea, Dumnezeu este dincolo de tine, de mine şi de oricine altcineva din lumea aceasta, şi totuşi în noi.

Cum poate fi exprimată nemărginirea în cadrul mărginirii? Cum se poate manifesta Dumnezeu nemărginit în interiorul timpului, al spaţiului şi al fiinţelor mărginite?

Dacă nemărginirea nu ar putea fi exprimată în cadrul limitelor, atunci aceasta ar fi o limitare. Libertatea supremă trebuie să includă libertatea de a alege să fii constrâns. Altminteri libertatea nu ar mai fi liberă; aceasta

ar implica o limitare a alegerilor – tu nu ai putea alege să fii constrâns şi limitat.

Aceasta este semnificaţia principiului cabalistic numit *tzimtzum* – autoconstrângerea divină. Cabala spune că Dumnezeu şi-a retras Lumina-fără-sfârşit pentru a face loc timpului, spaţiului şi fiinţelor mărginite. Apoi a umplut timpul, spaţiul şi diversele fiinţe cu o lumină îngrădită, astfel încât creaţia Lui să nu fie copleşită şi să nu distrugă existenţa acesteia.

Aşadar, potrivit Cabalei, Dumnezeu este liber să fie atât dincolo de timp, cât şi în fiecare moment, dincolo de spaţiu şi în fiecare centimetru, dincolo de multiplicitate şi înăuntrul a miliarde de fiinţe umane. Dumnezeu este liber să se manifeste sută la sută transcendent, şi totuşi sută la sută imanent.

Bineînţeles este o contradicţie şi este ilogic. Cu toate acestea, trebuie să ţinem cont în permanenţă că toate se văd din punctul nostru de vedere limitat. Din perspectiva Lui nu sunt două aspecte ale Divinităţii. Apar doar când descriem adevărul divin cu limbajul nostru limitat, fiind nevoiţi să-l folosim în acest mod paradoxal. Aşa cum spunea un înţelept, Cabala nu este calea spre paradis, ci spre paradox.

Metaforic am putea spune că sunt două feţe ale unui Dumnezeu – una transcendentă şi una imanentă. Cabala explică faptul că faţa divinei transcendenţe este identificată cu puterea masculină şi este cunoscută sub numele de „Cel Sfânt, Binecuvântat fie El”. Faţa divinei imanenţe este identificată cu puterea feminităţii şi este cunoscută sub numele de Shekhinah – „Prezenţa divină” sau „Spiritul lăuntric”.

În Cabală, masculinitatea este puterea detaşării raţionale, capacitatea de a privi din exterior precum un observator obiectiv. Feminitatea este puterea empatiei, intimităţii, abilitatea de a privi situaţia din interior, ca participant.

Tora ne învaţă că prima fiinţă umană a fost creată după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Totuşi, versetul

din *Cartea Facerii* (1: 27) care ne dezvăluie acest lucru este oarecum bizar: „Şi a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat şi femeie”.

A fost prima fiinţă umană un „el” sau un „ei”? Răspunsul este da! Prima fiinţă umană a fost o entitate ce includea ambele sexe. Primul om nu era doar bărbat, ci mai mult decât atât – era atât bărbat, cât şi femeie. *Miăraş* ne învaţă că primul om avea două feţe – bărbat şi femeie. Totuşi, cele două sexe fiind lipite spate în spate, ele nu se puteau vedea una pe cealaltă şi nu erau conştiente de unitatea lor.

La ceremonia evreiască de nuntă este recitată o binecuvântare care ar putea părea enigmatică: „Binecuvântat eşti Tu, Dumnezeule, Regele Universului, care ai creat omul după chipul şi asemănarea Ta”. S-ar putea părea că această binecuvântare ar fi mai adecvată la naşterea unui copil decât la o nuntă. Totuşi când se naşte un copil nu vezi întreaga imagine a lui Dumnezeu.

Imaginea completă a lui Dumnezeu se manifestă doar atunci când se uneşte un bărbat cu o femeie.

Prin urmare, Dumnezeu nu este bărbat sau femeie. Dumnezeu este dincolo de „sau/său”. Manifestarea Lui în afara timpului, spaţiului şi fiinţelor mărginite este descrisă ca masculină. Manifestarea lui Dumnezeu în interiorul timpului, spaţiului şi al fiinţelor mărginite este descrisă ca feminină.

OPRIMARE SAU EXPRIMARE

Biblia vorbeşte despre Dumnezeu în terminologie masculină, pe când adevărul despre partea feminină a lui Dumnezeu a fost inclus în tradiţiile orale şi dezvăluit doar puţinilor aleşi. Abia mai târziu în istorie înţelepţii au discutat despre aceasta în public. De ce?

Mai întâi, pentru că tradiţia învăţăturii ebraice a fost concepută să insufle mesajul clar că Dumnezeu este mai presus de noi şi că noi nu suntem Dumnezeu. Dacă înţelepţii ar fi introdus misterul imanenţei divine prea devreme în public, ar fi riscat pericolul de a-i deruta pe

oameni, făcându-i să creadă că ei înşişi ar fi Dumnezeu şi că îngrădirile spaţio-temporale nu ar avea nicio semnificaţie. Lumea ar fi căzut în capcana panteismului.

Înainte de a primi adevărul că Dumnezeu se manifestă şi înăuntrul lor, oamenii trebuie să înţeleagă ferm că Dumnezeu este mai presus de ei.

De asemenea mai este şi un motiv moral pentru care tradiţia evreiască vorbeşte despre Dumnezeu în mod predominant la genul masculin. Unul din obiectivele Torei este să călăuzească umanitatea şi să ne dea posibilitatea să facem alegeri care să ne reflecte sfinţenia şi să scoată la iveală adevăratul nostru sine, divinitatea din noi. Totuşi, acest lucru nu poate fi îndeplinit până când nu ne vom înfrâna înclinaţiile egoiste şi nu ne vom îmblânzi pornirile animalului desfrânat.

Aşadar, Tora ne arată calea şi ne îndeamnă către supunere şi ascultarea de Dumnezeu împăratul – Dumnezeu transcendent. Pe de altă parte, aceasta este doar un mijloc pentru a ne ajuta să atingem şi să ne exprimăm adevăratul sine – divinitatea din noi, împărăteasa. În mod ironic, după un timp, supunerea şi ascultarea de Dumnezeu ca putere mai presus de noi ne transformă şi devine o expresie a libertăţii noastre, o experienţă extatică a manifestării lui Dumnezeu ca putere esenţială înăuntrul nostru.

Iniţial, auzim vocea Dumnezeului transcendent care ne porunceşte să ne supunem. Dar, odată supuşi şi obedienţi, la un moment dat auzim aceeaşi voce, de data aceasta venind dinlăuntrul nostru şi nu din afară. E ca şi cum vocea divină pe care o auzim vorbeşte şi *prin* noi. Suntem acum în armonie cu vocea lui Dumnezeu vorbind prin sufletul nostru, care chiar este o fărâmă din El. Atunci poruncile nu mai sunt manifestări de ascultare, ci mai degrabă expresia liberă a adevăratului nostru sine lăuntric.

Cu alte cuvinte, după ce facem voia lui Dumnezeu, descoperim că de fapt este ceea ce *vrem* noi, întrucât adevăratul nostru sine lăuntric este tocmai un aspect al

voinţei divine.

Talmudul expune două opinii contrare în legătură cu situaţia poruncilor la momentul venirii Mântuitorului. Un înţelept spunea că în viitor poruncile vor fi abrogate, deoarece acestea nu vor mai fi necesare, în timp ce un alt înţelept zicea că poruncile vor fi valabile şi în viitor. Nu este nicio contradicţie aici. În viitor omenirea va continua să îndeplinească poruncile, dar nu ca acte de obedienţă faţă de Dumnezeul transcendent, nu ca *porunci*, ci ca o expresie firească a ceea ce suntem – suflete, sau scântei din Dumnezeu.

Cabala ne învaţă că atunci când nu respectăm poruncile este ca şi cum am separa manifestarea Divinului lăuntric (Shekhinah)

de manifestarea Divinului transcendent („Cel Sfanţ, binecuvântat fie El"). Aşadar, când urmăm poruncile, reunim manifestarea Divinului lăuntric cu manifestarea Divinului transcendent. Suntem ca un comutator care poate întrerupe circuitul care dezvăluie unitatea misterioasă a lui Dumnezeu (care este atât transcendent, cât şi imanent) sau îl poate conecta. De aceea, Cabala ne îndeamnă să rostim înainte de îndeplinirea unei porunci: „În scopul uniunii dintre Cel Sfânt, binecuvântat fie El, şi-Shekhinah…"

Această unificare se realizează prin alegerile noastre umane. Sarcina ce ne revine este să conştientizăm unitatea dintre cele două aspecte ale unui singur Dumnezeu – transcendent şi imanent – prin libera alegere de a asculta de porunca Lui. Iată ce înseamnă „a alege să facem ceea ce trebuie". Ceea ce trebuie să facem este o poruncă venită din afară. Ceea ce alegem vine dinlăuntrul nostru. Atunci când alegem să facem ceea ce trebuie, noi dezvăluim uniunea Divinului lăuntric cu Divinul transcendent. Ne simţim apoi conectaţi, iar o incredibilă forţă vitală şi o puternică stare de conştiinţă ne invadează.

Încă o dată vă rog să vă amintiţi să fiţi cu mare băgare de seamă, deoarece păşim pe un teren foarte periculos aici. Noi nu unificăm „părţi" din Dumnezeu, căci

El nu are părţi, ci este deja Unul absolut. Munca noastră spirituală şi realizările sunt doar epistemologice (care ţin de percepţiile noastre) şi nu ontologice (care ţin de realitate).

Dumnezeu este unul, a fost unul şi întotdeauna va fi unul. În orice caz, această unitate este ascunsă şi nu e percepută, recunoscută sau experimentată de noi. Aceasta este semnificaţia descrierii profetului Zaharia (14: 9) privind izbăvirea viitoare: „În vremea aceea va fi Domnul unul singur şi tot aşa şi numele Său unul singur. „Dumnezeu este unul chiar acum, astăzi, dar oamenii nu văd, nu-şi dau seama sau nu experimentează acest adevăr.

Este ca şi cum am avea o afecţiune temporară la ochi şi am vedea dublu. Problema noastră nu este cu *ce* ne uităm, ci *modul* în care o facem – modul în care noi percepem. Zaharia ne învaţă că în clipa prezentă Dumnezeu este singurul, dar numele Său nu este singurul. Noi nu recunoaştem şi nu percepem încă unitatea lui Dumnezeu. Pentru noi ea e ascunsă. Totuşi, în viitor vom percepe unitatea Domnului. Vom percepe şi vom fi conştienţi că numele său este „Singurul”. Prin urmare, istoria este de fapt o evoluţie a conştiinţei – o aventură a conştiinţei către înţelegerea şi recunoaşterea unităţii lui Dumnezeu, care este experienţa supremă a iubirii.

SEXUALITATE SPIRITUALĂ

Există multe aluzii sexuale în Cabala referitoare la diferitele etape ale procesului de conştiinţă, de unificare, ca să spunem aşa, a manifestărilor de sex masculin şi de sex feminin ale lui Dumnezeu. Cuvinte cum ar fi sărutul, îmbrăţişarea şi actul sexual sunt adesea întâlnite în lucrările cabalistice. Acesta este unul dintre motivele pentru care numai oamenii maturi ar trebui să studieze Cabala. În caz contrar, metaforele sexualităţii sacre ar putea fi uşor de profanat. Trebuie să recunosc că am scris aceste idei cu mare teamă. Am rugămintea să trataţi problema cu multă sensibilitate şi respect. Ele pot fi uşor interpretate greşit şi folosite abuziv.

Aceste aluzii sexuale sugerează că tema vieţii este un

proces gradual către înţelegerea unităţii lui Dumnezeu – experienţa supremă a iubirii. Întotdeauna există o sexualitate spirituală sacră şi cosmică în joc. Noi trebuie să alegem dacă participăm sau nu la ea, acceptând să fim mijloacele ei de manifestare.

Aşa cum am menţionat deja, toate acestea sunt doar din perspectiva noastră. Este doar un mod de a înţelege cât mai bine ce reprezintă viaţa şi care este rolul nostru în ea. Din perspectiva lui Dumnezeu există doar unitate. Nu există niciodată o separare între transcendent şi imanent. Există doar veşnica şi simpla unitate. Cu toate acestea, întrebarea este dacă unitatea este conştientă sau nu.

Iată mesajul ascuns în spatele poveştii creaţiei primului om. După cum am arătat, Adam a fost iniţial o singură entitate cu două feţe – masculină şi feminină. Pe de altă parte, cele două părţi erau unite spate în spate. Dumnezeu a spus: „Nu este bine ca Adam să fie singur. Am să-i fac un ajutor care este opusul şi egalul lui”. Domnul a adus apoi animalele la Adam ca să vadă cum are să le numească. Totuşi Adam nu şi-a găsit nicio pereche printre ele şi s-a întristat. Atunci Dumnezeu a trimis un somn adânc peste el şi, potrivit Cabalei şi Talmudului, l-a despicat pe Adam pe jumătate, separând partea masculină de partea feminină. Apoi Domnul i-a adus faţă în faţă.

Deşi Adam a fost iniţial o singură fiinţă, el/ea nu avea cunoştinţă de adevărata semnificaţie a acestei misterioase unităţi. Odată ce el/ea a fost despicat în două, el/ea/ei au fost capabili să se vadă şi să aleagă să devină unul, dobândind conştiinţa realei unităţi şi experimentând extazul iubirii.

Această poveste este o metaforă pentru povestea cosmică a vieţii şi o aluzie la scopul creaţiei. Ne învaţă că noi toţi avem un rol în drama cosmică a cărei temă este procesul divinei autocunoaşteri. În acest proces unitatea devine conştientă şi este experimentată şi manifestată ca dragoste.

Dumnezeu este unul. Pe de altă parte, ştie Dumnezeu că El/Ea este unul? Are Dumnezeu experienţa unităţii?

Poate Dumnezeu să devină unul singur? Răspunsul este da şi nu. Răspunsul este mai presus de logica minţii noastre. Misiunea noastră în viaţă nu este să înţelegem acest adevăr profund, ci să-l promovăm, să-l trăim, să-l experimentăm şi să-l sărbătorim. Misiunea noastră este să devenim conştienţi de unitate şi să descoperim dragostea. Misiunea noastră este să ne dăm seama că suntem în esenţă unul cu fiecare dintre noi şi unul cu Dumnezeu. Provocarea noastră este să înţelegem că doar dragostea este reală.

Pildele lui Solomon (16: 4) ne învaţă că tot ceea ce a creat Dumnezeu a creat pentru El însuşi. Totuşi *Psalmii* (89: 3) ne învaţă că facerea lumii se bazează pe bunătate. A fost creaţia egoistă sau altruistă? Răspunsul este mai presus de „sau/său". Răspunsul este dragostea, care este mai presus de alb/negru sau egoism/altruism. Potrivit Cabalei, Dumnezeu este unul, iar noi – în ciuda iluziei separării noastre de Dumnezeu şi a unuia de altul – suntem, de fapt, incluşi în unitatea lui Dumnezeu şi pătrunşi de unitatea Lui. Lumina înconjoară vidul şi totuşi îl umple. Scopul nostru este să devenim conştienţi de acest adevăr şi să-l trăim alegând să ne iubim unii pe alţii şi să-l iubim pe Dumnezeu.

Adevărata putere a sexualităţii umane îşi are de fapt rădăcinile în procesul cosmic al sexualităţii spirituale. Există impulsul de a contopi şi dezvălui unitatea. De aceea este atât de puternică şi trebuie să fie abordată cu sfinţenie mare. Potrivit tradiţiei evreieşti, atunci când sexul este o adevărată expresie a iubirii, vorbim despre „sfânta sfintelor".

Potrivit Cabalei, dacă Dumnezeu nu este în dormitorul nostru, sexul este plictisitor. Adevărata împlinire sexuală vine doar atunci când sexul este o parte a unui serviciu spiritual – un mijloc de exprimare a unităţii divine – adevărata iubire. Numai atunci este conectat la circuitul cosmic al autocunoaşterii divine – înţelegerea supremă a dragostei atemporale. Sexualitatea fără iubire nu este intimitate adevărată, şi niciodată nu va ajunge la

înălţimile sublime ale extazului.

OGLINDA LUI DUMNEZEU

Atunci când *Cartea Facerii* declară că Dumnezeu a creat omul după chipul său, acesta ne explică ce este viaţa. Păgânii îşi gravau imagini ale zeilor în piatră şi lemn, dar acest lucru ne spune că obligaţia noastră reală este să fim o reflexie *vie* a imaginii lui Dumnezeu.

Acea persoană care este expresia şi oglindirea lui Dumnezeu îl slujeşte cu adevărat.

În Tora, Dumnezeu de fapt ne porunceşte să „mergem" pe calea Lui. Interpretând-o, înţelepţii spun că ar trebui să imităm atributele divine, cum ar fi mila, bunătatea, generozitatea şi seriozitatea stând la căpătâiul celor bolnavi, consolându-i pe cei îndoliaţi, îndeplinindu-ne promisiunile şi dezvoltând trăsături de caracter pozitive. Acea persoană care cultivă efectiv aceste trăsături şi le exprimă în acţiuni concrete a făcut din el însuşi sau ea însăşi o reflexie a divinului. Scopul nostru ca oameni este să alegem dragostea şi să devenim, ca să spunem aşa, o oglindă pentru Dumnezeu.

Dar cum este posibil?

Exact despre aceasta este vorba în Tora: să ne spună cum.

Poruncile Torei, care vin la noi prin revelaţia divină, ne permit să aducem în act chipul divin după care am fost creaţi şi astfel să reflectăm atributele Lui, conectaţi la circuitul autocunoaşterii de Sine a lui Dumnezeu şi cunoscând dragostea.

De aceea comportamentul meu nu depinde doar de mine; trebuie să fie călăuzit de Dumnezeu. În afara cadrului poruncilor, nici chiar cea mai elevată înţelepciune umană, nici practicile spirituale cele mai înalte formulate de cel mai luminat maestru nu-mi pot permite să ating şi să finalizez circuitul divin de autocunoaştere şi iubire.

Adevărul este că nevoia de a-L găsi pe Dumnezeu în noi vine de fapt tot de la El (aşa cum vom vedea în capitolul următor). Cumva suntem participanţi la un proces de autocunoaştere divină şi de dragoste. Fiecare

dintre noi este un personaj dintr-o dramă scrisă de Marele Autor pentru a fi un vehicul pentru propriul proces de autoreflexie şi de înţelegere. Noi alegem dacă vom juca acest rol în mod conştient, dacă vom alege să-L oglindim pe Dumnezeu şi să-l reflectăm înapoi lumina adevăratei unităţi. Expresia de sine a lui Dumnezeu şi reflectarea adevărului Său este menţionată în Cabală ca „lumina directă", respectiv „lumina reflectată".

Fiecare personaj din dramă poate alege să reflecte lumina lui Dumnezeu şi să se conecteze la circuitul divinei autocunoaşteri şi al iubirii. Iată adevăratul sens al slujirii lui Dumnezeu – a contribui la înlesnirea acestui proces divin, cu ajutorul căruia Unul devine conştient prin liberă alegere şi este experimentat ca iubire. De aceea semnificaţia alegerilor noastre nu se măsoară prin modul în care ne afectează ceea ce se întâmplă în jurul nostru, ci modul în care se întâmplă în interiorul nostru. Accentul alegerilor noastre nu se pune pe felul în care schimbăm lumea, ci pe care să ne schimbăm şi să conştientizăm mai bine adevărul lui Dumnezeu. Acesta este singurul nostru scop şi adevărata izbândă în viaţă. Aminteşte-ţi ce a spus Dumnezeu în cartea profetului Ieremia: „Numai cine Mă cunoaşte, cine face judecată şi dreptate poate fi lăudat". De asemenea mai este şi versetul din *Pilde* (3: 6): „Recunoaşte-L în toate căile tale".

Oricum, procesul nu începe şi nu se termină cu noi. După cum dezvăluie *Cartea lui îsaia* (44: 6): „Eu sunt Cel dintâi şi Cel de pe urmă şi afară de Mine nu este alt Dumnezeu".

Din perspectiva personajului, el este subiectul şi povestea este despre el. Începe cu el şi se sfârşeşte cu el. Dar din perspectiva Autorului, El este subiectul şi întreaga poveste este doar despre El.

Personajul este vehiculul în cadrul procesului de autoexprimare şi reflectare. Adevăratul sens în viaţă al personajului este dus la bun sfârşit slujind ca mijloc pentru viaţa Autorului. împlinirea supremă a personajului este să trăiască experienţa Autorului.

Ne punem în slujba Lui conectând circuitul autoreflexiei lui Dumnezeu cu înţelegerea – experimentarea iubirii. Marea noastră recompensă constă în prilejul de a participa şi a înlesni procesul divin lăuntric. Recompensa dragostei este dragostea. Acest proces este sugerat în măreaţa Cântare a cântărilor a Regelui Solomon care este menţionată în Talmud ca „Sfânta Sfintelor" – Sfânta care în mod misterios include mai multe Sfinte. Aceasta este adevărata dragoste, o unitate care include multiplul şi totuşi rămâne una singură (ca şi unicul Adam care includea cele două sexe).

Drama pe care o jucăm este istorie. Este o aventură în conştiinţă. Nu începe şi nu se termină cu noi. Este vorba numai despre Dumnezeu. Cu toţii intuim că viaţa noastră nu are sens, nu poate fi împlinită dacă nu serveşte drept mijloc al unui scop mai măreţ, mai presus de noi înşine. Aceasta este calea poruncilor care ne ghidează în slujirea Marelui Sine – Dumnezeu. (Pentru mai multe despre acest subiect, vezi cartea mea *Endless Light*, capitolul 7.)

Rolul nostru în această piesă este să preluăm sarcina aşa cum e conturată în *Deuteronom* (4: 39):» Să ştii dar în ziua aceasta, şi pune-ţi în inimă că numai Domnul este Dumnezeu, sus în cer şi jos pe pământ, şi că nu este alt Dumnezeu afară de el".

Punctul culminant al dramei va avea loc atunci când toate personajele îşi vor asuma în cele din urmă această responsabilitate – când se va împlini profeţia lui Zaharia: „În ziua aceea, Domnul va fi singurul Domn, şi Numele Lui va fi singurul Nume". Şi apoi ne dăm seama că viaţa nu a fost povestea mea sau povestea ta – a fost povestea Lui.

Istoria este autobiografia lui Dumnezeu, autopublicată, pentru o piaţă exclusivă: Dumnezeu. Este scrisă de Dumnezeu, despre Dumnezeu, de dragul lui Dumnezeu. Nu există nicio modalitate de a cumpăra o copie a acestei autobiografii şi de a o pune în bibliotecă. Ne putem identifica însă ca personaje din poveste. Putem avea un rol în autobiografia Lui. Putem alege să învingem răul, să facem binele, să iubim şi să devenim personaje

conştiente şi importante în povestea Lui.

ISTORIA SAU POVESTEA EI

Înţelesul cuvântului ebraic *cabala* este „a primi”, dar şi „paraleli Unul dintre cele mai importante principii ale Cabalei este că microcosmosul reflectă macrocosmosul. De aceea dinamica vieţilor noastre individuale oglindeşte dinamica vieţii cosmice. Povestea lui Adam şi a Evei în grădina Edenului nu înseamnă, totuşi, doar o paralelă a procesului cosmic aşa cum am explicat, ci reprezintă de asemenea şi un model repetitiv al vieţii.

Adam şi Eva duceau o viaţă lipsită de griji în grădina Edenului. Aveau o singură restricţie. Dumnezeu le poruncise să nu mănânce din pomul cunoştinţei binelui şi răului. Oricum, fructele interzise tind să pară mai gustoase pentru oameni. Mai mult, având primprejur un şarpe seducător care-i încuraja să mănânce, provocarea a devenit mult mai dificilă.

Majoritatea oamenilor sunt familiarizaţi cu această parte a poveştii. Mai puţin cunoscut este ce le-a spus şarpele ca să-i atragă în păcat. El n-a zis: „Hei, ştiţi ce? Dumnezeu nu vrea ca voi să mâncaţi din pom pentru că ştie că în ziua în care veţi mânca din el, veţi fi bogaţi”. Şarpele ştia că în adâncul sufletului oamenii nu sunt cu adevărat motivaţi de avere, nu bani doreau ei. De asemenea, şarpele nu i-a ispitit spunându-le că vor deveni celebri. Nici celebritatea nu-i atrăgea pe oameni. Şi nici nu a folosit sexul ca momeală. El n-a pretins că fructul interzis le va oferi o viaţă sexuală nemaipomenită. Potrivit Torei, sexul nu este o momeală pentru om. Cu alte cuvinte, această poveste ne învaţă că bogăţia, faima sau sexul nu pot ispiti oamenii să facă ceva greşit. Sunt doar falsificări a ceea ce vrem cu adevărat să realizăm. Şarpele ştia care era adevărata dorinţă a oamenilor şi le-a zis: „Dumnezeu nu vrea ca voi să mâncaţi din acest pom, pentru că dacă o faceţi, atunci voi veţi fi ca Dumnezeu”. Asta da, ispită!

Şarpele ştia secretul omului, dar el i-a ispitit pe Adam şi pe Eva printr-o falsificare a unui lucru real.

Potrivit Torei, toate imboldurile şi ambiţiile omeneşti

îşi au rădăcina în dorinţa de a fi divin. Bogăţia, faima şi plăcerea sexuală ne ispitesc doar ca un surogat al acestui imbold primar de a fi atotputernic şi asemenea lui Dumnezeu. Dar ele nu împlinesc autenticele noastre dorinţe lăuntrice.

Această poveste ne învaţă că în adâncul sufletului ne dorim să fim ceea ce suntem. Deoarece adevăratul nostru sine este de fapt o manifestare a imanenţei divine, dorim să obţinem statutul divin. Prin urmare, chiar şi atunci când facem o greşeală, aceasta este un efort de a ne pretinde dreptul de a fi propriul nostru Dumnezeu. Aici este greşeala. Am fost creaţi după *chipul şi asemănarea* lui Dumnezeu, dar nu suntem dumnezei.

Tot ce dorim să obţinem în viaţă este să fim cine suntem. Adevărata libertate este libertatea de a fi credincioşi nouă înşine. Vreau să fiu liber să fiu eu. Manifestarea imanenţei divine se revarsă din interiorul meu, căutând să se exprime.

Aceasta a fost dilema fundamentală a lui Adam şi a Evei. În consecinţă, ei trebuie să se fi întrebat: „Să renunţăm la libertate şi să ne supunem lui Dumnezeu, sau să ne impunem şi să facem ce dorim?” Ei nu şi-au dat seama că răspunsul nu era „sau/său” – ci da şi da.

Provocarea noastră constă în a deveni conştienţi că puterea din noi este una cu puterea mai presus de noi. Când ne supunem şi cedăm glasului lui Dumnezeu ce ne porunceşte din afară, de fapt îi dăm expresie şi susţinere glasului Său din noi – sufletul.

E ca şi cum ai urmări cu degetul o bandă Möbius – o suprafaţă cu o singură faţă continuă ce se poate forma dintr-o bandă rectangulară rotind un capăt la i80° şi lipindu-i celălalt capăt. La început eşti în exterior, apoi în mod misterios te afli în interior. Dar dacă vei continua, te vei afla în exterior.

Adam şi Eva nu au înţeles acest lucru. Ei au crezut că vor putea demonstra şi afirma adevărul lor prin sfidarea poruncii Domnului. Cu toate acestea, atunci când au sfidat cu îndrăzneală voia lui Dumnezeu, dintr-odată s-au simţit

mai degrabă slabi şi speriaţi decât însufleţiţi de această afirmare curajoasă de sine. Până atunci, ei se simţiseră confortabil în prezenţa Lui, dar după aceea s-au ascuns. Cu alte cuvinte, afirmarea lor de sine, sfidând voinţa Domnului, a ajuns de fapt o capitulare a sinelui – o pierdere de sine.

Cabala explică faptul că Adam şi Eva au divorţat Shekhinah de Cel Sfânt, Binecuvântat fie El. Ei au despărţit manifestarea divinei imanenţe de manifestarea transcendenţei divine. Aceasta este dinamica tuturor păcatelor. Când divorţăm Divinul „lăuntric" de cel „mai presus" de noi, sinele nostru cel mai profund este minimizat. Este tăiat de la sursă, smuls din rădăcină. Nu numai că nu mai putem da ochii cu Dumnezeu, dar scade şi stima de sine.

Potrivit metaforei din Cabala, când manifestarea divinei imanenţe este detaşată de manifestarea divinei transcendenţe, Shekhinah însăşi nu mai este orientată şi nu mai reflectă măreţia divinei transcendenţe – Cel Sfanţ, Binecuvântat fie El – şi de aceea îi scade dimensiunea.

Cabala ne învaţă că lumina lunii simbolizează lumina divinei imanenţe, iar lumina soarelui, pe cea a divinei transcendenţe. Relaţia ideală, vorbind la modul figurativ, e când soarele şi luna sunt faţă în faţă. Atunci lumina lunii este o deplină şi strălucitoare reflexie a luminii soarelui. Aşadar, când luna nu este faţă în faţă cu soarele, atunci lumina ei este diminuată până la o fracţiune.

Cabala ne spune că la origine lumina lunii era la fel de strălucitoare ca şi a soarelui. Pe de altă parte, după ce Adam şi Eva au mâncat din pomul cunoştinţei, în ciuda poruncii lui Dumnezeu, lumina lunii a fost micşorată. În era mesianică, lumina lunii va fi restaurată şi va străluci la fel de plin şi de puternic ca soarele. Acest lucru se va întâmpla când umanitatea se va întoarce la Dumnezeu şi conştiinţa Lui va umple pământul aşa cum apa umple oceanele. Cu alte cuvinte, unitatea misterioasă a lui Dumnezeu care este atât în afară, cât şi în interiorul timpului, spaţiului şi al umanităţii va fi experimentată şi

înţeleasă în mod conştient de toţi.

Atunci când citiţi Tora în lumina Cabalei, descoperiţi că este vorba mai puţin despre povestea Lui şi mai mult despre povestea Ei. Vedeta spectacolului este importanţa crescândă a Shekhinah şi întoarcerea Sa pentru suprema reuniune faţă în faţă cu Cel Sfânt, Binecuvântat fie El. Luaţi aminte, vă rog, că acest lucru este doar epistemologic (care ţine de percepţie), nu şi ontologic (care ţine de realitate).

Tora arată cum Adam şi Eva au intuit manifestarea Shekhinah înăuntrul lor şi în mod eronat au încercat să se proclame dumnezei, sfidându-l pe Dumnezeu. Procedând astfel, ei au obţinut de fapt opusul. Retrăgându-se singuri din preajma Domnului, ei au pierdut legătura cu Izvorul Divin al stimei de sine şi nu au mai putut da ochii cu Dumnezeu. Temă Torei este deci progresul omenirii în lupta sa de a reconstitui dimensiunea lui Shekhinah (cea mai intimă obârşie divină a stimei noastre de sine) şi de a obţine reuniunea faţă în faţă cu „Cel Sfânt, Binecuvântat fie El”.

Mântuirea întregii omeniri este descrisă ca mântuirea lui Shekhinah. În termeni practici, aceasta înseamnă că, în momentul mântuirii, nu vom mai suferi de blestemul dominaţiei masculine: „iar el va stăpâni peste ea „(*Facerea*, 3: 16). Nu vom mai crede că Dumnezeu este doar „bărbat”, doar transcendent. Vom înţelege că Dumnezeu este mai presus de principiul „sau/său” al transcendenţei versus imanenţă. Dumnezeu este unul. Iar noi suntem una cu Dumnezeu, deşi nu identic cu El. Această unitate este minunea dragostei adevărate.

Iertaţi-mă că mă repet, dar amintiţi-vă că acest proces de mântuire este doar epistemologic – este doar un proces al conştiinţei şi al experienţei. Ontologic, Dumnezeu era, este şi întotdeauna va fi unul singur. Dar procesul se referă la unitatea care devine conştientă.

Atunci când Adam şi Eva au muşcat din fructul interzis, ei au separat-o pe Shekhinah de Cel Sfânt, Binecuvântat fie El, micşorându-i dimensiunea şi aducând

asupra lumii blestemul dominaţiei masculine. Aspectul masculin al lui Dumnezeu – transcendenţa divină – a devenit atunci predominant. (Acest lucru a pregătit scena pentru monoteism, explicat în capitolul 7.) Povestea Lui a început odată cu mâncatul fructului interzis şi a continuat cu uciderea lui Abel de către fratele său Cain, cu o serie de crime şi a culminat cu distrugerea lumii în vremea lui Noe.

Povestea El a început când Avraam a ascultat porunca lui Dumnezeu „du-te de unul singur" şi a continuat când Avraam a început să restabilească obârşia divină a stimei de sine a omului printr-o relaţie cu Dumnezeu.

Până la Avraam, oamenii erau blocaţi în modul de gândire „sau/său". Ei fie credeau că erau zei, fie credeau că nu erau nimic. Cu alte cuvinte, ei credeau fie că divinitatea era în totalitate în interiorul lor şi că erau divini, fie că divinitatea era complet mai presus de ei şi că ei nu erau nimic. Imanenţa şi transcendenţa divine erau termeni incompatibili.

Aceasta pare a fi povestea tuturor filosofiilor religioase şi politice. Umanitatea este pe un balansoar, săltând în sus şi-n jos de la o extremă la alta. Fie Divinul este perceput a fi în noi, şi prin urmare, individul este ceea ce contează şi este liber să facă ce doreşte; fie Divinul este mai presus de umanitate şi individul trebuie să sacrifice totul pentru marele întreg.

Avraam, cu toate acestea, a aşezat piatra de temelie pentru un nou mod de gândire – dincolo de „sau/său". A lui a fost calea identităţii, arta de a iubi.

Cabala ne spune că Avraam şi Sara au pus în mişcare procesul de mântuire pentru Shekhinah. Procesul a continuat de la sine, prin eforturile lui Isaac, Rebeca, Iacov, Rahela, Lea şi ale celor doisprezece fii ai lui Iacov. Cu toate acestea, ei au reuşit doar să mântuiască Shekhinah pentru ei înşişi ca indivizi. Mântuirea lui Shekhinah încă mai trebuia să fie desăvârşită la nivel naţional. Acest proces începe cu eliberarea poporului lui Israel din sclavia Egiptului şi se dezvoltă cu revelaţia

colectivă a Torei pe Muntele Sinai când întreaga naţiune L-a întâlnit pe Dumnezeu faţă în faţă. (Aşa cum povesteşte Moise în *Deuteronomul*, 5: 4: „Faţă către faţă a grăit Domnul cu voi din mijlocul focului de pe munte.”)

Punctul culminant al mântuirii naţionale s-a întâmplat atunci când poporul evreu s-a întors în ţara promisă şi a reconstruit Templul Sfânt din Ierusalim.

Totuşi, acest lucru nu este suficient, pentru că mântuirea supremă trebuie să fie universală – să cuprindă întreaga lume.

Prin urmare, finalul acestei măreţe „poveşti de dragoste” este venirea lui Mesia, care va negocia pacea mondială şi va însufleţi dragostea universală. Atunci, conştiinţa misterioasei identităţi divine şi extazul iubirii vor îmbrăţişa şi umple totul. „Că tot pământul este plin de cunoştinţa şi de temerea de Dumnezeu, precum marea este umplută de ape!” (Isaia, 15: 9). Dragostea şi pacea vor fi suprema domnie.

Iată ce aşteaptă lumea. Pe peretele exterior al sediului Adunării Generale din New York a Naţiunilor Unite au ales să împrumute cuvintele profetului evreu Isaia pentru a exprima viziunea supremă:

Preface-vor săbiile în fiare de pluguri şi lăncile lor în cosoare.

Niciun neam nu va mai ridica sabia împotriva altuia şi nu vor mai învăţa războiul. (Isaia, 2: 4)

Totuşi, oricât de bine ar suna, acest lucru nu este sfârşitul suprem. Pacea, fraternitatea şi dragostea nu sunt un destin; ele sunt o călătorie fără sfârşit. Conştiinţa plină de bucurie a unităţii lui Dumnezeu – experienţa iubirii – va creşte veşnic.

NATURA MIRACOLELOR, MIRACOLELE NATURII

Se vor întâmpla toate acestea printr-un miracol excesiv?

Răspunsul este nu, iar pentru a-l lămuri, trebuie să ne afundăm în natura minunilor.

Oamenii spun adesea: „Dacă există cu adevărat un Dumnezeu, de ce nu mai face minuni? Aş fi crezut în

Dumnezeu dacă aş fi văzut despicarea mării sau altă întâmplare supranaturală”.

Această întrebare vine de la orientarea „masculină” către El. Dumnezeu, Făcătorul de minuni, este o parte din povestea Lui, şi mai puţin din povestea Ei. În trecut, Dumnezeu a făcut minuni în scopul de a preveni întâmplarea unor tragedii teribile. Dumnezeu a nesocotit legile naturii pentru a menţine continuitatea poveştii – în caz contrar, aceasta s-ar fi încheiat. Dar acest tip de intervenţie nu este modul ideal în care Dumnezeu vrea să acţioneze. El preferă să nu facă minuni. Le face doar atunci când nu mai există nicio altă cale de a menţine continuitatea poveştii sau de a arăta controlul Său asupra naturii.

Oamenii nu se schimbă cu adevărat asistând la un miracol. Desigur, la început, ei sunt puternic mişcaţi şi par să se schimbe. Dar pioşenia dispare repede şi ei se întorc la vechile obiceiuri. Observăm de mai multe ori acest model de om în povestirile Torei.

Poporul lui Israel a asistat la despicarea miraculoasă a mării şi a fost salvat de la distrugere din mâinile armatelor egiptene. Cu toate acestea, nu prea mult timp după aceea, credinţa le-a fost ştirbită şi au început să se plângă cu privire la condiţiile lor din deşert. Miracolele nu-i schimbă pe oameni, doar oamenii se pot schimba; şi pentru asta ei trebuie să facă alegeri şi să fie optimişti.

Mai există şi un alt motiv pentru care Dumnezeu este reticent în a face minuni. Şi asta pentru că povestea vieţii este povestea Ei. Vedeta spectacolului este manifestarea crescândă a Duhului lui Dumnezeu în interiorul umanităţii. Miracolele înăbuşă de fapt manifestarea lui Shekhinah înăuntrul nostru. Lumina imanenţei divine trebuie să se dezvolte prin alegerile noastre, prin angajamentele noastre şi prin munca noastră asiduă.

Aceasta lămureşte comportamentul bizar al poporului lui Israel, care s-a luptat cu semnificaţia identităţii lor în deşert timp de patruzeci de ani. Deşertul era un loc miraculos pentru poporul lui Israel. Ei s-au bucurat de

porţia zilnică de mană, cereasca pâine care a căzut din cer zi de zi. De asemenea, au băut apă care curgea abundent dintr-o stâncă. Timp de patruzeci de ani poporul lui Israel a locuit într-un deşert miraculos în care totul era cu susul în jos. În mod normal, grâul provine din pământ, iar apa din cer, dar timp de patruzeci de ani s-a întâmplat exact opusul.

În deşert poporul lui Israel a trăit ca într-un pântece divin, ca un făt ale cărui nevoi sunt complet acoperite. În ciuda acestor facilităţi, ei s-au plâns şi s-au răzvrătit iar şi iar. De ce?

Deoarece sub aceste condiţii miraculoase, importanţa lor s-a diminuat. Era ca şi cum am trăi în umbra părinţilor noştri. Există un spirit în noi care este neliniştit şi care cere să fie recunoscut şi manifestat. El este manifestarea divinului din noi, care trebuie să evolueze şi să iasă în evidenţă. Iată motivul pentru care deşertul miraculos nu a fost destinaţia poporului lui Israel. Acesta a fost doar o parte a procesului şi a călătoriei lor.

Destinaţia lor iniţială a fost pământul făgăduinţei. Lucru amuzant însă este faptul că, atunci când au fost pe cale să ajungă acolo, au început să se îndoiască. Au trimis un grup de iscoade să verifice. La întoarcere, acestea le-au spus oamenilor că pământul promis îi va epuiza pe locuitorii săi. Cu alte cuvinte, era un loc care cerea multă muncă. Poporul se întreba: „De ce să părăsim confortabilul pântece al lui Dumnezeu care ne acoperă zilnic cu minuni? De ce să părăsim acest deşert minunat şi să mergem într-un ţinut care cere atât de mult efort şi muncă grea din partea oamenilor? Ce este atât de promiţător la pământul făgăduinţei?”

Aceasta a fost dilema lor: pe de o parte, spiritul divin lăuntric a dorit să se evidenţieze prin alegerile, eforturile determinate şi munca lor grea. Prin urmare, ei au respins toate lucrurile gratuite din deşert. Dar, pe de altă parte, era foarte bine să aibă în mod miraculos totul la îndemână pe un platou de argint şi să se încălzească la lumina lui Dumnezeu. De ce ar trebui ei să se întineze cu muncile din

această lume, când ar putea sta fericiţi şi s-ar putea bucura de deşertul supranatural? De ce să părăsească viaţa spirituală a deşertului şi să se ducă la muncă?

În esenţă, această poveste surprinde reala criză de identitate a întregii omeniri: „Dumnezeu este în noi sau dincolo de noi?” Suntem noi parte din povestea Lui, observând cum Dumnezeu de sus pocneşte din degete, abrogă legile naturii şi face minuni? Sau suntem parte din povestea Ei, servind ca mijloace pentru manifestarea aspectului Dumnezeului lăuntric, dorind să participăm la procesul devenirii, exprimat prin luptele, alegerile şi eforturile noastre?

Încă o dată, răspunsul este da şi da. Patruzeci de ani în deşert au reprezentat timpul pentru revelarea transcendenţei lui Dumnezeu, arătând că El este puterea mai presus şi dincolo de legile şi limitările naturii. În această vreme, poporul lui Israel a dezvoltat o credinţă profundă în transcendenţa divină – Dumnezeu s-a manifestat precum Cel Sfânt, Binecuvântat fie El. Şi au înţeles că ei nu erau Dumnezeu. Dar apoi a venit timpul pentru manifestarea imanenţei divine – acel aspect al lui Dumnezeu care se manifestă din interiorul umanităţii.

Acestea sunt cele două feţe ale unicului şi singurului Dumnezeu.

Problema cu viaţa miraculoasă din deşert a fost că lumina transcendenţei divine a eclipsat lumina imanenţei divine. Dar pericolul din ţara făgăduinţei era că lumina divinei imanenţe ar fi putut eclipsa lumina divinei transcendenţe. În ţara făgăduinţei, poporul lui Israel ar fi putut crede că tot succesul a fost cu adevărat al lor şi că nu a avut nimic de-a face cu Dumnezeu.

Dilema poporului lui Israel de dinaintea intrării în ţara făgăduinţei aruncă o lumină asupra dilemei noastre de astăzi. În fiecare zi asistăm la progresele uimitoare din domeniul ştiinţei şi tehnologiei. Noi suntem, de asemenea, creatori de lumi. Părem a ne ridica la statutul de zei. Vom lăsa această putere să ni se urce la cap şi să ne facă să credem că suntem zei şi că acţionăm după cum ne place?

Sau vom accepta cu umilinţă aceste puteri, ca daruri de la Dumnezeu, semne ale luminii tot mai mari a divinului din noi? Alegem să facem ceea ce trebuie, să ascultăm şi să urmăm cu smerenie poruncile lui Dumnezeu, unind astfel lumina divină din interior cu lumina divină transcendentă?

Ne amăgim şi credem că viaţa este povestea *noastră*, sau ne înălţăm până la înţelegerea supremă că totul este într-adevăr povestea Lui/Ei şi că bucuria noastră este aceea de a sluji?

PE SCURT

Deci Dumnezeu este masculin sau feminin? Cunoaşteţi deja răspunsul. Imaginea completă a lui Dumnezeu este unitatea dragostei – mai presus de „sau/său”. Cu toţii suntem parte dintr-o aventură divină în conştiinţă, fie că alegem să o cunoaştem sau nu. Totuşi, bucuria noastră cea mai mare este să o cunoaştem. Fiecare gând pe care-l gândim, fiecare cuvânt pe care îl spunem şi orice faptă pe care o facem poate fi ca un fir care conectează sau deconectează curenţii conştiinţei reunind luminile divine – cea transcendentă şi cea lăuntrică.

Provocarea noastră este să alegem dragostea şi să experimentăm misterul extatic al identităţii lui Dumnezeu. Obţinem adevărata fericire atunci când alegem să completăm circuitul autoreflexiei şi al cunoaşterii lui Dumnezeu şi lăsăm lumina iubirii să strălucească. Iată munca noastră şi recompensa noastră.

6

DE-A V-AŢI ASCUNSELEA

Pentru a explica unele adevăruri adânci, marele maestru hasidic al secolului al XVIII-lea, Rebbe Nachman din Breslov, avea pasiunea de a spune poveşti. În povestirea sa „Regele smerit”, el ilustrează metaforic procesul divinei autoreflexii şi al cunoaşterii.

Un rege şi-a chemat sfetnicul şi i-a spus că are portretele tuturor regilor lumii, cu excepţia unuia, pe care, bineînţeles, trebuie să-l aibă pentru a-şi completa colecţia. El l-a însărcinat pe sfetnic să-l găsească pe acest rege şi

să-i deseneze portretul. Totuşi, nu era o sarcină atât de simplă. Nimeni nu-l văzuse vreodată pe acest rege, deoarece el stătea în spatele unei cortine. Un alt lucru misterios – regele se iscălea „războinic vânjos, om al adevărului şi persoană smerită”. (Dacă povestea sună cumva familiar, amintiţi-vă că Rebbe Nachman a murit cu aproape nouăzeci de ani înainte ca *Vrăjitorul din Oz* să fie scrisă.)

Înţeleptul sfetnic a acceptat misiunea şi a plecat spre ţara în care domnea misteriosul rege. Pentru a aduna indicii despre modul de abordare al regelui, el s-a hotărât ca mai întâi să cunoască ţara. A acţionat în acest sens într-un mod ciudat – a ascultat glumele spuse de popor. A motivat că natura esenţială a unei ţări constă în simţul umorului. Din glumele lor, sfetnicul şi-a dat seama că locuitorii acelei ţări erau escroci şi mincinoşi.

Înarmat cu aceste cunoştinţe, sfetnicul a pus la cale un mod de a-l vedea pe rege. El a intrat într-o afacere şi s-a lăsat înşelat. Apoi a mers cu cazul său la tribunal, unde a constatat că instanţa însăşi opera prin mituire şi fals. Aşa că s-a dus cu cazul său la o instanţă superioară, în care s-a întâlnit cu aceeaşi corupţie. Apoi a mers succesiv la alte instanţe superioare până când, în cele din urmă a ajuns la rege, care judeca din spatele cortinei cazurile. Când, în sfârşit, sfetnicului i s-a aprobat o audienţă, el i-a spus regelui că regatul său era plin de minciună.

În mod logic, ne-am putea aştepta ca regele să fie la fel ca supuşii săi. Dar sfetnicul credea că poate acesta nu era chiar aşa; poate că era cu adevărat un om al adevărului şi de aceea se ascundea – ca să se distanţeze de supuşii săi, deoarece nu le putea tolera minciunile.

Cu acest gând în minte, consilierul a început să-l laude pe rege ca să vadă dacă era smerit, şi pe măsură ce laudele sporeau, regele devenea tot mai mic, până aproape că nu a mai însemnat nimic. În cele din urmă, regele a tras cortina să vadă cine era acest om care-l înţelegea atât de bine. În acel moment, sfetnicul a schiţat rapid un portret al regelui, pe care l-a dus apoi monarhului său.

Această poveste plină de aluzii cabalistice este neobişnuită deoarece are doi regi; în general, poveştile lui Rebbe Nachman au un singur rege, care-l simbolizează pe Dumnezeu. Este ciudat că în această poveste un rege îşi trimite sfetnicul pentru a găsi alt rege. Cine este celălalt rege? De fapt nu există un alt rege. Această poveste este despre cele două aspecte ale unui singur rege.

Rebbe Nachman ne învaţă că acela care te-a trimis în căutare este cel pe care îl cauţi. Regele de mai presus de noi ne trimite să-l găsim pe regele din noi. Regele de mai presus de noi, ca să spunem aşa, vrea să vadă o imagine a regelui din noi – care este, de fapt, o reflexie a lui însuşi. Sfetnicul ne simbolizează pe fiecare dintre noi. Călătoria şi provocarea noastră în viaţă este să pictăm unicul portret al regelui din noi ca o reflexie a regelui de mai presus de noi. Fiecare dintre noi trebuie să exprime şi să dezvăluie unitatea sufletelor noastre ca o reflexie a lui Dumnezeu. Misiunea sfetnicului regelui (tu şi cu mine) este de a fi agentul regelui (Dumnezeu) şi de a lucra în numele Său pentru a înlesni procesul Lui de autoreflexie şi cunoaştere. Cu alte cuvinte, misiunea noastră de la Dumnezeu este să devenim imaginea Lui unică în care am fost creaţi şi să reflectăm adevărul Său. Dar călătorie înseamnă să mergi într-o îndepărtată ţară a minciunii, care este lumea. Această lume ne amăgeşte că ambii regi sunt foarte diferiţi unul de celălalt. Este lumea lui „sau/său” în care transcendenţa divină şi imanenţa divină par separate şi contradictorii. De asemenea este lumea minciunilor în care adevărul evlaviei lăuntrice este ascuns de noi.

În lumea lui „sau/său” nu există dragoste şi respect, deoarece fiecare persoană este pe cont propriu. Unitatea lui Dumnezeu este ascunsă, iar adevăratul înţeles al dragostei nu este desluşit. Oamenii nu au respect pentru evlavia celuilalt şi sunt orbi la unitatea omniprezentă a lui Dumnezeu care ar trebui să inspire dragostea între ei. Prin urmare, sfetnicul descoperă că în ţara aceasta toată lumea trişează şi se înşală reciproc.

El intuieşte că, pentru a reuşi în misiunea sa, trebuie

să înţeleagă umorul ţării. Umorul este cheia necesară pentru a face faţă provocărilor zilnice ale vieţii şi de a putea înainta în această călătorie. Potrivit Cabalei, numai prin umor poţi câştiga adevărata înţelepciune – care provine dintr-un loc mai înalt decât logica. Într-o călătorie spirituală trebuie să fii capabil să râzi şi să nu iei toate provocările la modul cel mai serios. Aţi putea crede că obstacolele încearcă să vă oprească să vă atingeţi scopul, dar de fapt ele contribuie la succesul vostru final şi creşte înţelegerea scopului atunci când îl atingeţi. Adam şi Eva ar fi avut nevoie de un bun-simţ al umorului, ca să înţeleagă că şarpele nu a vrut într-adevăr ca ei să mănânce din pom; el doar i-a provocat în aşa fel încât să înţeleagă dragostea lor pentru Dumnezeu. Am explicat mai devreme, în Capitolul 4, că răul este ca o prostituată care a fost angajată de un rege ca să-l provoace pe fiul său şi astfel să-i ofere ocazia de a deveni conştient de ceea ce este şi de relaţia cu tatăl său. Prostituata este cu adevărat angajata regelui şi nu vrea ca fiul să cadă pradă ispitei. Dacă ar fi să vedem o persoană care încearcă din greu să-i convingă pe oameni să facă ceva, dar am şti tot timpul că ea nu vrea să o facă cu adevărat, situaţia ni s-ar părea plină de umor.

De asemenea, umorul cere obiectivitate. Într-o călătorie spirituală, un bun-simţ al umorului te ajută să eviţi luarea prea în serios a perspectivei. Acest lucru îţi permite să gestionezi abaterile aparente, care provin din faptul că văd doar o parte din imaginea de ansamblu. Atunci când oamenii pot râde într-o situaţie dată, înseamnă că nu sunt prea implicaţi. Pot depăşi modul obişnuit de a înţelege situaţia, privind-o într-un context mai larg, dintr-o perspectivă mai înaltă.

Există o poveste despre rabinul Akiva, unul dintre cei mai mari lideri din istoria evreilor, care a trăit în timpul distrugerii Templului Sfânt de către romani în anul 70 e.n. Vederea Templului din Ierusalim în ruină i-a făcut pe înţelepţi să plângă cu disperare. Doar Akiva a râs. Cum a putut să râdă în faţa uneia dintre cele mai cumplite calamităţi care s-a întâmplat vreodată poporului evreu?

Rabinul Akiva a explicat: râsul lui vesel a izvorât din înţelegerea că dacă prorocirea distrugerii Templului s-a adeverit, tot astfel profeţia biblică a reconstrucţiei şi a venirii epocii de glorie a lui Mesia va avea loc cu siguranţă.

Akiva a avut capacitatea să depăşească momentul şi să privească dintr-o perspectivă mai vastă planul lui Dumnezeu. Contrastul dintre momentul sumbru şi viitorul luminos (în vederea căruia s-a desfăşurat acel moment) a fost amuzant pentru el.

Era mesianică este descrisă în Psalmul 125 ca un moment în care „s-a umplut de bucurie gura noastră şi limba noastră de veseliei Toate evenimentele oribile şi contradictorii ale istoriei vor prinde contur. Vom obţine o vedere panoramică a tuturor timpurilor – trecut, prezent şi viitor iar noi vom izbucni în râs. Vom vedea cum toate provocările şi cele mai întunecate timpuri ale istoriei au fost cele care au adus lumină.

Sfetnicul a trebuit să-şi păstreze simţul umorului pentru a-l găsi în cele din urmă pe rege. El a avut nevoie de un simţ al umorului ca să înţeleagă adevărata glumă: că regele nu se ascundea pentru că nu dorea să fie găsit de către sfetnic – regele se ascundea ca să fie găsit.

UNUL ÎN MULTIPLU, MULTIPLUL ÎN UNUL

Ce ascunde Dumnezeu?

Pe El însuşi – unitatea Sa.

Pentru o mai bună înţelegere, avem nevoie mai întâi să cercetăm sensul profund al adevăratei unităţi a lui Dumnezeu. Unitatea lui Dumnezeu nu este acelaşi lucru cu „unitatea” din dicţionarele noastre. Nu e ca numărul unu. Mulţi oameni care nu înţeleg Tora spun: „De unde obsesia asta că Dumnezeu ar fi unul? Cultura occidentală a încetat să mai creadă în zei cu multe mii de ani în urmă”.

Dar unitatea lui Dumnezeu nu înseamnă că El este doar „unul” în opoziţie cu „doi” sau cu „trei”. Unitatea lui Dumnezeu este una atotcuprinzătoare, care include multiplul, rămânând în acelaşi timp unul. Lumina înconjoară vidul şi totuşi îl umple. Este o unitate misterioasă. *Sefer Yetzirah* („Cartea Alcătuirii), o clasică

lucrare cabalistică, pune întrebarea: „Ce numeri înainte de numărul unu? De acest fel este divinul”.

În altă lucrare clasică, *Tikkunei Zohar* („Ornamente pe Zohar”), este citat profetul Ilie: „Stăpâne al universului, Tu eşti unul, dar nu în număr”.

Aşa cum am explicat înainte, unitatea lui Dumnezeu este non-dual; nu este opusul „multora” – nu este doar unul dintr-o pereche de termeni opuşi. Este, aşadar, o unitate care include atât unul, cât şi multiplul. Cea mai apropiată experienţă care ne poate oferi un strop din unitatea lui Dumnezeu este dragostea, în dragoste, doi pot fi unul şi totuşi doi. Este un mister minunat (min-un-al).

Când unitatea lui Dumnezeu este ascunsă, vedem multe forţe distincte, multe persoane independente, multe situaţii incompatibile, multe obiecte izolate. Ne-am putea gândi chiar că nu există nici Dumnezeu, nici unitatea supremă, că suntem doar noi în această fragmentată lume a haosului.

Într-adevăr, totuşi, Unul este în multiplu şi multiplul este în Unul. Dar atunci când această unitate este ascunsă, tot ceea ce vedem este fragmentat şi multiplu. Iar noi trăim într-o lume care încurajează atitudinile de egoism, minciună, ură, competiţie şi război.

Dar atunci când urcăm în lumile superioare ale percepţiei (aşa cum vă voi explica în curând), unde adevărul unităţii lui Dumnezeu este descoperit, înţelegem că doar dragostea este reală şi că orice altceva nu este decât iluzie.

De cine îşi ascunde Dumnezeu unitatea?

De suflet. De tine şi de mine.

Totuşi Cabala descrie sufletul ca o scânteie din Dumnezeu. Din acest motiv Dumnezeu se ascunde El însuşi de un aspect al Lui însuşi. Evlavia din noi este chinuită de dorul de a găsi şi de a se reuni cu evlavia de mai presus de noi. Iar cea din urmă este chinuită de dorul de a găsi şi de a se reuni cu evlavia din noi. Aşa cum am menţionat mai devreme, aceasta este ceea ce Cabala numeşte dorinţa de a unifica lumina divinei transcendenţe (Cel Sfânt,

Binecuvântat fie El) cu lumina divinei imanenţe (Shekhinah).

A „uni" este adevăratul obiectiv al oricărei religii autentice. Cuvântul *religie* vine de la latinescul *religare*, însemnând „a fi legat de „şi care are rădăcină comună cu „ligament" (care leagă două oase).

Bineînţeles că noi nu am fost niciodată deconectaţi, dar, de vreme ce unitatea lui Dumnezeu este ascunsă, credem şi ne simţim ca şi cum am fi. Pentru a schimba acest sentiment, trebuie să ne relegăm în mod conştient; trebuie să ne schimbăm mentalitatea.

Viaţa este o călătorie în conştiinţă. Într-adevăr, Dumnezeu este veşnic unul, iar noi suntem întotdeauna cu Dumnezeu şi unii cu alţii. Problema e că noi nu cunoaştem acest adevăr. Acesta este un punct critic. Noi suntem întotdeauna una cu supremul – sarcina noastră este să atingem o conştientizare a acestui adevăr – experienţa extatică a iubirii supreme.

Lucrul acesta ne ajută să înţelegem adevăratul înţeles al poruncii „Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi" (*Leviticul*, 19: 18).

Cum se poate să ni se poruncească să nutrim dragoste faţă de altă persoană? Şi dacă pur şi simplu nu avem nimic în comun? Dacă nu suntem, în mod serios, de acord asupra multor probleme politice şi sociale? Cum ne putem aştepta să iubim oameni care sunt atât de diferiţi de noi?

De fapt porunca ne spune că în realitate noi suntem deja unul şi că *putem* cu siguranţă descoperi acest adevăr şi să simţim dragostea. Însă, pentru o mai bună înţelegere, trebuie să acţionăm în aşa fel încât să exprimăm şi să dezvăluim acest adevăr. Este tema tuturor poruncilor care au de-a face cu relaţiile interpersonal.

Aceeaşi dinamică o întâlnim şi îndărătul poruncii de a-L iubi pe Dumnezeu. Noi suntem deja una cu Dumnezeu. Dar trebuie să demonstrăm acest lucru prin ceea ce gândim, spunem şi facem. Abia atunci o vom simţi. Iată tema tuturor poruncilor care se referă la relaţia noastră cu

Dumnezeu.

LUMI DIFERITE

Atunci de ce ne simţim separaţi de Dumnezeu şi unii de alţii? De ce această unitate nu este evidentă? Ce ascunde unitatea lui Dumnezeu? De ce vedem atât de mult haos?

Din cauza lumii – sau mai precis a lumilor.

Cuvântul ebraic pentru lume este *olam*, care derivă din rădăcina unui cuvânt ce înseamnă „a dispărea" sau „a fi ascuns". *Olam* este o măsură a tăinuirii, o măsură a ascunderii. În majoritatea rugăciunilor evreieşti, ne referim la Dumnezeu ca *Melekh ha-Olam*, care este tradus de regulă ca „Regele Universului", dar de asemenea are sensul şi de „Regele Ascunderii". Dumnezeu este regele Ascunderii.

Potrivit Cabalei, există patru lumi, care reflectă patru niveluri ale conştiinţei. Aceste lumi nu sunt ca nişte planete separate, una deasupra alteia, ci mai degrabă ca nişte cercuri concentrice. Lumea de jos este la exterior şi ascunde. Cea mai înaltă lume este în interior şi dezvăluie.

Celei mai de jos lumi i se mai spune şi lumea acţiunii, *asiyyah*. Următoarea este numită lumea lui *yetzirah*, a alcătuirii.

Urmează lumea *beriyah*, a creaţiei. Cea mai înaltă lume, cea despre care nu vorbim de obicei (deoarece este mai presus de cuvinte), este numită *atzilut*, lumea emanaţiei.

Atzilut Lumea Emanaţiei *Beriyah* Lumea Creaţiei *Yetzirah* Lumea Alcătuirii *Asiyyah* Lumea Acţiunii

Astfel cuvântul „lumi" exprimă diferite niveluri şi dimensiuni ale ascunderii. Deoarece ne aflăm în cea mai de jos lume, măsura celei mai mari ascunderi şi tăinuiri, noi nu vedem unitatea lui Dumnezeu. Privim de jur-împrejurul lumii noastre şi vedem diversitate şi individualitate.

Imaginaţi-vă că vă aflaţi în terminalul de Plecări al unui aeroport. Ce vedeţi? Câteva sute de indivizi diferiţi. Dar dacă ar fi să urcaţi către sferele înalte ale conştiinţei,

atunci aţi deveni conştienţi că, deşi toate aceste persoane sunt într-un anumit sens distincte, ele nu sunt separate, ci în esenţă sunt unul. Unitatea lui Dumnezeu, de fapt, îmbrăţişează şi pătrunde în fiecare şi în toate. Lumina înconjoară vidul şi totuşi îl umple. Cu toate acestea, Dumnezeu îşi ascunde unitatea.

Fiecare lume (sau dimensiune) reprezintă un nivel gradual de ascundere, astfel încât, cu cât vom coborî mai mult, cu atât mai ascuns va fi Dumnezeu. Din moment ce oamenii trăiesc în cea mai de jos lume, lumea acţiunii, adevărul suprem şi experienţa supremă a dragostei ne sunt cel mai bine ascunse. Pe măsură ce urcăm spre lumea alcătuirii, ni se descoperă treptat, până ce ajungem la lumea creaţiei, unde ne sunt revelate într-o măsură mult mai mare.

Dumnezeu S-a ascuns atât de bine de noi printre lumi, încât în lumea cea mai de jos în care trăim aproape că începem să credem că este posibil să nu existe un Dumnezeu. Poate că suntem numai noi. Poate că există doar o multitudine şi o diversitate de fiinţe independente şi fără vreo legătură între ele. Poate că este doar haos. Nu ar fi mai bine dacă totul ar fi la vedere? Care-i scopul acestei ascunderi?

Pentru a afla răspunsul trebuie să clarificăm ce înseamnă să te ascunzi de cineva. Atunci când mă ascund de voi, unde sunt? Sunt chiar aici. Doar că nu mă vedeţi. Când mă ascund în spatele unui copac, înseamnă că sunt în totalitate prezent în spatele copacului, dar nu mă puteţi zări din locul în care staţi. Dacă veţi face câţiva paşi la dreapta sau la stânga, mă veţi putea vedea.

Ideea fundamentală a Cabalei este că Dumnezeu se află chiar aici tot timpul. Unitatea este chiar aici, însă este ascunsă. Ce anume trebuie să se schimbe? Unghiul nostru de vedere. Percepţia noastră.

Fiecare lume ne oferă un nou unghi de vedere, o perspectivă mai largă prin care eu descopăr că Dumnezeu a fost aici tot timpul şi că unitatea divină ne cuprinde şi pătrunde în toţi şi în toate.

Potrivit Cabalei, noi vom înţelege în viitor că nu am părăsit niciodată Grădina Edenului. În esenţă, suntem încă acolo. Doar că nu o vedem. Ceea ce trebuie să se schimbe este modul nostru de a privi.

Unii oameni au lentile care măresc, iar alţii au lentile superangulare. Dacă sunteţi tipul de persoană cu lentile care măresc, vedeţi toate detaliile, dar pierdeţi imaginea de ansamblu. Dacă sunteţi o persoană cu lentile superangulare, vedeţi întreaga panoramă, dar pierdeţi detaliile. Obiectivul în viaţă este să fim capabili să vedem atât prin lentile care măresc, cât şi prin lentile care lărgesc cadrul în acelaşi timp, să percepem o imagine atotcuprinzătoare fără să pierdem claritatea detaliului. Sarcina noastră este să schimbăm modul în care vedem lumea şi pe noi înşine.

Aceasta este esenţa tuturor provocărilor şi opţiunilor noastre. Beneficiile de care ne bucurăm sau consecinţele pe care le suportăm sunt determinate de alegerile pe care le facem şi atitudinile pe care le avem. Noi hotărâm în ce lume trăim prin viziunea asupra lumii pe care o adoptăm. (Pentru mai multe detalii, vezi Capitolul 4 din cartea mea *Seeing* Cod.)

Să revenim la întrebarea noastră iniţială – care-i scopul ascunderii? Putem vedea că ascunderea creează provocarea şi şansa de a năzui şi evolua spre a deveni din ce în ce mai conştienţi de misterul lui Dumnezeu, de unitatea atotcuprinzătoare şi de fericita experienţă a extazului iubirii. Cum se spune, „Până nu pierzi, nu ştii ce ai avut”.

LUMILE PE CARE LE CREĂM

Cu câţiva ani în urmă le-am dat copiilor mei cereale Cheerios la micul dejun. Pe faţa cutiei scria că pe spate se află un bondar Cheerios tridimensional. M-am uitat pe spatele cutiei şi am văzut ceva neclar şi distorsionat. V-aţi uitat vreodată pe o carte 3-D fără ochelari? Se vede un amestec de imagini tipărite greşit, deformate, în cutie nu erau ochelari speciali, dar în instrucţiunile de pe spate scria să-ţi pui imaginea deasupra nasului, apoi începetişor să

o îndepărtezi de faţă. Ei bine, stăteam şi-i aşteptam pe copii să-şi termine micul dejun, aşa că m-am gândit, de ce nu? Mi-am pus cutia deasupra nasului şi încetişor mi-am îndepărtat-o de faţă. N-am înţeles prea bine. Mi-am pus din nou cutia deasupra nasului şi încetişor am îndepărtat-o. Am observat cum una din fiicele mele i-a dat un ghiont pe sub masă surorii ei, gest care însemna „Tata a înnebunit! Ştim că el studiază Cabala, dar acest lucru este o nebunie. De ce nu mănâncă pur şi simplu Cheerios în loc să încerce să-şi îndese cutia în nas?”

Oricum n-aveam de gând să renunţ, deoarece se spunea că este o imagine tridimensională, iar eu am plătit pentru acea cutie de Cheerios. Am vrut să beneficiez de întreaga experienţă. Aşa că mi-am pus din nou cutia pe nas. Am tras-o uşor înapoi şi dintr-odată am văzut-o! Am strigat „O, Doamne!” Puştii au sărit în sus şi au fugit de la masă. Acum copiii mei nu mai mănâncă Cheerios. Se tem să nu-i afecteze şi pe ei.

Lecţia profundă de pe cutia de cereale a fost că, schimbând punctul focal, putem vedea ceva care era virtual invizibil pentru noi cu câteva clipe mai înainte. Modul în care privim lucrurile determină cu adevărat modul în care ele arată.

Când Iacov era în drum spre Egipt, Dumnezeu i-a zis: „Iacov nu-ţi face griji. Iosif îţi va închide ochii”.

Z oh arul interpretează că atunci când o persoană îşi dă duhul, potrivit legii iudaice, cineva trebuie să-i închidă ochii decedatului. Aşa că lui Iacov i s-a spus: în Egipt îţi vei da duhul, dar cel care îţi va închide ochii va fi preaiubitul tău fiu Iosif.

Zoharul întreabă: De ce trebuie să închidem ochii decedatului? Tot *Zoharul* răspunde: Deoarece culorile, textura, formele acestei lumi sunt în ochii tăi; ca să vezi următoarea lume, cineva trebuie să-ţi închidă ochii.

Potrivit Cabalei, noi nu vedem realitatea aşa cum e. Mai degrabă vedem *percepţia* noastră asupra realităţii, care este lumea în care trăim.

Pentru a înţelege mai bine acest lucru, să

împrumutăm puţină terminologie de la filosoful Immanuel Kant. El spunea că există două aspecte ale adevărului: „noumen” sunt lucrurile aşa cum sunt în ele însele, componentele realităţii; „fenomen” sunt lucrurile aşa cum le percepem. Iar modul în care noi percepem realitatea poate fi foarte diferit de realitatea însăşi.

Un exemplu familiar al acestei discrepanţe dintre realitate şi percepţia noastră este sentimentul pe care-l avem că lumea este staţionară. Oamenii de ştiinţă ne asigură că planeta se roteşte în jurul soarelui cu viteza de 107 826 km pe oră, dar realitatea mea empirică confirmă că sunt total nemişcat, aşa cum stau aici la calculatorul meu, deoarece senzorii de viteză încorporaţi în anatomia umană sunt limitaţi de gravitaţie.

În mod asemănător, uneori întâlneşti o persoană despre care simţi că este dintr-o lume diferită de a ta. Şi ea chiar este: lumea în care tu trăieşti nu este aceeaşi lume în care trăieşte şi ea. Deoarece modul în care vezi tu realitatea este diferit de felul în care o vede ea. Iar modul în care vezi realitatea creează de fapt lumea ta. Aceasta se înţelege prin fenomen.

Lumile acţiunii, alcătuirii şi creării sunt lumi ale fenomenului. Ele reflectă realitatea aşa cum ne apare nouă, cu perspectiva noastră limitată. Noumenul, realitatea aşa cum este, alcătuieşte lumea lui *atzilut*, lumea emanaţiei. Pe măsură ce urcăm tot mai sus prin aceste trei lumi, obţinem o mai largă perspectivă şi pe măsură ce ne apropiem şi mai mult, desluşim ce este adevărat despre realitatea care a fost ascunsă.

Atzilut Lumea emanaţiei Noumen: realitatea însăşi *Beriyah* Lumea creaţiei Fenomen: perceperea realităţii Yetzirah Lumea alcătuirii *Asiyyah* Lumea acţiunii

Aşa cum am menţionat mai devreme, profetul Zaharia a spus cu privire la epoca mesianică: „În ziua aceea, Domnul va fi singurul Domn, şi Numele Lui va fi singurul Nume”. Ciudat. Nu este deja Dumnezeu singurul? Această afirmaţie spune că, deşi Dumnezeu este întotdeauna unul, în lumea actuală a fenomenelor, noi nu

percepem această unitate. Dumnezeu este unul, dar „numele” Său – ceea ce sugerează modul în care noi îl descriem pe Dumnezeu, pe baza felului în care îl percepem – nu este încă „unul”. În timpul mântuirii, atunci când conştiinţa noastră va evolua către perspective mai înalte, către o lume superioară, vom percepe efectiv identitatea/unitatea lui Dumnezeu aşa cum este cu adevărat. „Domnul va fi singurul Domn, şi Numele Lui va fi singurul Nume”.

Din acelaşi motiv, când iudeii recită: „Ascultă, Israele! Domnul, Dumnezeul nostru, este singurul Domn” (*Deuteronom*, 6: 4) – declaraţia supremă a unităţii lui Dumnezeu – ne acoperim ochii. Ne dăm seama că noi nu vedem această unitate. Dar într-o zi vom vedea această unitate, deoarece conştiinţa noastră va evolua spre o perspectivă mai largă. Unitatea ascunsă a lui Dumnezeu va fi dezvăluită, iar noi ne vom da seama în cele din urmă că doar dragostea este reală.

Călătoria noastră în viaţă se referă la perspective. Scopul nostru este să obţinem cea mai mare perspectivă, care va fi lumea supremă. Din acea lume vom fi cel mai aproape de a vedea totul din perspectiva sursei. Ne vom apropia cel mai mult de perspectiva lui Dumnezeu.

Acest lucru se va întâmpla atunci când ceea ce e ascuns va fi descoperit. Atunci când unitatea şi dragostea vor deveni evidente, iar noi vom fi de un entuziasm debordant, cu bucurie şi râsete la înţelegerea modului în care a fost acolo tot timpul – doar perspectiva noastră limitată ne-a prostit şi ne-a ascuns acest adevăr.

PĂTRUNDEREA PERSPECTIVELOR

Pe când eram în liceu, m-am angajat ca agent de pază. Trebuia să port uniforma standard: chipiu albastru, cămaşă bleu, cu emblema „Pinkerton Security Guard” pe mânecă şi pantaloni cu vipuşcă. Într-o zi purtam uniforma în drum spre casă. Cum stăteam în staţia de autobuz, mi-am scos chipiul Pinkerton.

Bineînţeles că pe dedesubt aveam kipah. Acum am o frumoasă *kipah* cu trandafiri albi şi numele meu brodate

pe ea. Singura persoană care mai stătea în staţia de autobuz era un băiat. S-a uitat la mine şi a început să chicotească. Nu ştiam de ce râde. Am văzut că voia să-mi spună ceva, dar se simţea jenat. În cele din urmă şi-a făcut curaj şi mi-a spus: „Scuzaţi-mă, domnule, dar v-a rămas pe cap căptuşeala de la chipiu”.

Am spus: „Pardon?”

El a repetat „Căptuşeala de la chipiu a rămas pe capul dumneavoastră”.

Nu ştiam despre ce vorbeşte. Mi-am atins capul şi am dat de *kipaha* mea. „A, mulţumesc” am bolborosit eu şi mi-am pus chipiul înapoi pe cap.

Ceea ce pentru mine era în mod evident o *kipah*, un semn de reverenţă pe care-l port în prezenţa lui Dumnezeu, pentru o altă persoană era o căptuşeală detaşată de la chipiu, o gafă demnă de Camera ascunsă. M-am abţinut să nu râd foarte tare, ca să nu par şi mai ciudat. Dar contrastul dintre perspectivele noastre a fost amuzant.

Tot aşa, pe măsură ce vom pătrunde prin lumea percepţiei şi vom descoperi tot mai mult din adevărul ascuns, vom râde şi ne vom amuza de contrastul hilar dintre ceea ce credeam şi ceea ce este în realitate. Şi vom aprecia modul în care a fost ascuns de dragul revelaţiei. Întunericul ne-a permis să vedem lumina.

CĂLĂTORIA SPRE PARADIS

Ascensiunea dincolo de lumile perspectivelor noastre limitate este cheia înţelegerii uneia dintre marile poveşti mistice ale Talmudului.

Această faimoasă poveste ne vorbeşte despre patru înţelepţi care au intrat în *par des*, care se traduce prin „livadă” sau „paradis”, în Cabală, *pardes* se referă la cele mai înalte tărâmuri mistice. Cei patru înţelepţi erau Ben Azzai, Ben Zoma, Alisha ben Abuya şi Rabinul Akiva. Chiar înainte de a porni în această călătorie lăuntrică, Rabinul Akiva s-a întors către tovarăşii săi de călătorie şi le-a spus: „Când veţi ajunge la locul cu marmură pură, să nu spuneţi «Apă, apă»”. „Ca urmare a acestei călătorii mistice, Ben

Azzai a murit, Ben Zoma a înnebunit, iar Alisha ben Abuya a devenit un eretic. Doar Rabinul Akiva a intrat în pace şi a ieşit la lumină în pace.

Hai să discutăm despre această călătorie. Unde au plecat ei? Cum poate cineva ajunge acolo? Ce este locul cu marmură pură? Ce e în neregulă să zici „Apă, apă”? De ce a provocat *pardes* moartea unui înţelept, nebunia altuia, iar pe celălalt l-a transformat în eretic? Ce a ştiut Rabinul Akiva de i-a permis să iasă în condiţii de siguranţă?

Unul dintre cei mai mari cabalişti care au existat vreodată, Ari (Rabinul Yitzhak Luna), care a trăit în secolul al şaisprezecelea, ne spune că aceşti rabini au decis să călătorească spre lumea creaţiei prin meditaţie.

Deoarece acei patru rabini au urcat prin lumi, ei au descoperit din ce în ce mai mult din unitatea lui Dumnezeu. Pentru a înţelege grafic acest lucru, priviţi la următorul desen:

Ce vedeţi? Patru puncte, patru puncte separate. Să vă spun un secret: ele nu sunt de fapt patru puncte, sunt două cercuri. Veţi spune: „Rabinule, îţi spunem, sunt patru puncte”. Aceasta se întâmplă deoarece priviţi la o singură dimensiune a desenului. Cealaltă dimensiune este ascunsă. Când priviţi desenul celor două cercuri într-o dimensiune, tot ce puteţi vedea sunt cele patru puncte vizibile în singura voastră dimensiune.

Dar acum hai să spunem că puteţi vedea două dimensiuni:

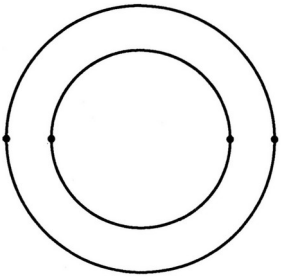

Acum puteţi vedea că într-adevăr sunt două cercuri. Să vă mai spun un secret: de fapt nu sunt două cercuri. Ştiu că arată ca două cercuri. Pentru că le vedeţi doar în

două dimensiuni. Dacă le-aţi putea privi în trei dimensiuni, aţi putea vedea că acesta este de fapt desenul unei gogoşi (în geometrie, o formă cunoscută sub denumirea de tor). Punctele separate şi cercurile sunt chiar o parte dintr-o gogoaşă, dar într-o viziune unidimensională sau bidimensională nu o puteţi vedea în unitatea sa.

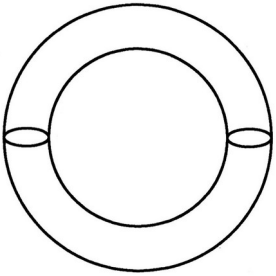

Mintea noastră nu poate recunoaşte decât trei dimensiuni, dar imaginaţi-vă că v-aş da nişte ochelari care v-ar putea permite să vedeţi dincolo de trei şi patru dimensiuni. Cum ar arăta acea gogoaşă?

Divina identitate (unitate).

Dar nu vă puteţi imagina, aşa cum nicio fiinţă bidimensională nu şi-ar putea imagina o gogoaşă. Unii oameni de ştiinţă ne spun acum că în realitate există douăzeci şi şase de dimensiuni (ceea ce este interesant, deoarece în ebraică, douăzeci şi şase este echivalentul numeric al numelui suprem al lui Dumnezeu, YHVH).

Atunci, acesta a fost scopul călătoriei meditative a celor patru înţelepţi în conştiinţa superioară. Ei au vrut să vadă dincolo de gogoaşă. Au vrut să vadă unitatea care include multiplul în vreme ce rămâne una singură. În acelaşi timp, în această lume, ei au putut vedea doar fragmentare şi multiplicitate. (A privi din perspectiva lumii acţiunii este analog cu a privi gogoaşa într-o singură dimensiune.) Ei au dorit să urce prin nivelurile cele mai înalte ale conştiinţei, astfel încât să poată fi capabili să vadă realitatea din cea mai înaltă perspectivă, aşa cum este ea cu adevărat: una. Potrivit lui Ari, cei patru înţelepţi şi-au croit în mod mistic drumul din lumea acţiunii, unde se aflau, către lumea creaţiei.

Ce anume au vrut ei să vadă? Ari ne spune că ei au vrut să afle cum se văd poruncile din perspectiva lumii creaţiei. Ei au vrut să vadă primul set al tăbliţelor pe care Moise le-a adus cu el de pe vârful Muntelui Sinai.

În timpul revelaţiei de pe Sinai, poporul evreu a făcut un salt incredibil pe scara conştiinţei înspre lumea creaţiei. Moise le-a adus tăbliţele, cele Zece Porunci, dar ele nu arătau ca două lespezi de piatră, aşa cum au părut mai târziu din perspectiva lumii acţiunii. *Midraş* ne spune că aceste tăbliţe erau gravate de

„Degetul lui Dumnezeu”. Literele mergeau până pe cealaltă parte şi puteau fi citite pe ambele părţi, ceea ce bineînţeles este logic imposibil. Aceasta sugerează că, probabil, israeliţii erau în stare să le citească atât din perspectivă umană, cât şi divină. Din nefericire, din cauză că israeliţii au comis păcatul Viţelului de aur, au fost azvârliţi din această perspectivă superioară şi au căzut iar la cel mai mic nivel al conştiinţei. Tăbliţele s-au întors la forma materială, piatră grea, iar Moise, fiind în imposibilitatea de a le mai căra, le-a scăpat. Al doilea rând de tăbliţe, pe care Moise însuşi le-a dăltuit în piatră, erau la nivelul lumii acţiunii.

Ben Azzai, Ben Zoma, Alisha ben Abuya şi Rabinul Akiva au decis că ei vor să vadă poruncile dintr-o perspectivă mai apropiată de modul în care le vede Dumnezeu. Rabbi Akiva a spus: „Când veţi ajunge la locul cu marmură pură, să nu spuneţi «Apă, apă»”. „Ce este marmura pură? Ari explică faptul că Rabinul Akiva le-a oferit un indiciu pentru a-i proteja de revelaţia pe cale să o aibă. În ebraică *shesh*, cuvântul pentru „marmură”, mai înseamnă şi „şase”. Primele tăbliţe ni s-a spus că aveau şase coţi (un cot avea 45 cm). „Şasele pur” se referă, prin urmare, şi la tăbliţele originare. Rabbi Akiva i-a avertizat ca atunci când vor ajunge la şasele pur, când vor reuşi să vadă poruncile din perspectiva lumii creaţiei, „Să nu spuneţi «Apă, apă»”. În tradiţia iudaică, poruncile şi lecţiile din spatele lor au drept simbol apa, datorită proprietăţilor lor dătătoare de viaţă şi a faptului că sunt

accesibile numai celor smeriţi (aşa cum apa curge întotdeauna în jos).

Prin urmare de ce să nu spui „Apă, apă”? Deoarece, văzute din perspectiva lumii creaţiei, poruncile ar fi arătat atât de diferit de cele pe care ei le ştiau în lumea acţiunii, încât ar fi fost posibil ca ei să fi spus „Apă, apă”, însemnând că sunt două tăbliţe diferite. Modul în care se citesc poruncile în lumea creaţiei şi modul în care se citesc în lumea acţiunii sunt atât de diferite, chiar contradictorii, încât cineva ar putea în mod eronat să tragă concluzia că una din scrieri este falsă. Asupra acestui lucru şi-a avertizat Rabinul Akiva colegii.

În lumea creaţiei îţi dai seama că eşti doar tu şi cu Dumnezeu, de aceea nu ai liberul-arbitru; povestea vieţii este un monolog scris în întregime de către Autor, iar tu eşti doar un personaj jucându-şi rolul după voinţa Lui. Totuşi când înţelegi poruncile din perspectiva lumii acţiunii, atunci eşti liber să alegi dacă să asculţi sau nu poruncile lui Dumnezeu – viaţa este dialogul dintre Dumnezeu şi noi. Deşi Dumnezeu este Autorul, în mod misterios voi contribuiţi la poveste.

Bineînţeles, în realitate, în lumea emanaţiei, adevărul merge mai presus de „sau/său”, de unu versus multiplu, monolog versus dialog, determinism versus liberă alegere.

Ce s-a întâmplat? Ben Azzai a murit. El nu s-a mai putut întoarce în această lume. Odată ce a văzut că nu este nimic altceva decât unitatea lui Dumnezeu, el a înţeles greşit că diversitatea şi libera alegere era doar o iluzie; el a ajuns aşadar la concluzia că existenţa sa individuală pe pământ nu a avut nicio semnificaţie.

Ben Zoma a înnebunit. Paradoxul era prea mult pentru el ca să-l poată rezolva. El a insistat să susţină paradigma lui „sau/său” – că viaţa este sau una, sau mai multe, determinism sau liberă alegere, monolog sau dialog. Dar contradicţia din faţa sa era de necontestat şi l-a condus spre nebunie.

Alisha ben Abuya a devenit eretic. El a spus: „N-am nevoie să ascult de porunci aşa cum apar ele în lumea

acţiunii. Acum văd că sunt mai presus de toate. Nu există frontiere şi nici limite, doar divina unitate. Totul este predeterminat, astfel încât ori de câte ori aleg să fac ceva este exact ceea ce îmi este destinat să fac. „Doar Rabinul Akiva a fost capabil să trăiască cu acest paradox şi să înţeleagă că întreaga imagine a adevărului nu este captată din perspectiva lumii acţiunii, nici de lumea alcătuirii, nici chiar din lumea creaţiei. Adevărul suprem aparţine perspectivei superioare a lumii emanaţiei, care este cu adevărat perspectiva lui Dumnezeu. Toate aceste alte lumi oferă perspective parţiale şi, deci, înţelesuri contradictorii. El a înţeles că unul şi multiplul, determinism şi liberă alegere, monolog şi dialog, toate reprezintă cele două feţe ale unei singure monede, adevărul lui Dumnezeu. El a fost dispus să accepte că realitatea nelimitată a lui Dumnezeu este mai presus de percepţiile noastre limitate.

Este la fel ca faimoasa poveste despre cei cinci orbi care au dorit să afle cum arată un elefant. Unul a zis: „Un elefant este lung şi subţire”, pentru că el îi pipăia coada. Celălalt a spus: „Nu, nu! Un elefant este ca un furtun gros”, deoarece îi atingea trompa. Altul a spus: „Ce tot îndrugaţi acolo? Un elefant este ca un trunchi de copac”, pentru că el îl ţinea de picior. Fiecare dintre ei a avut o experienţă diferită, adevărată, deşi în mod parţial, a contactului cu un elefant.

Ce a înţeles Rabinul Akiva? Cum a ieşit neatins din călătoria în *pardes*?

Talmudul spune că Rabbi Akiva a intrat în pace şi a ieşit în pace. Talmudul ne zice că a ieşit în pace *deoarece* a intrat în pace. Rabinul Akiva cunoştea secretul păcii.

Shalom, cuvântul ebraic pentru pace, de fapt înseamnă „deplinătate”, „integritate”. Care este secretul păcii? Pacea nu este atunci când toată lumea este de acord. Înţelegerea totală nu a avut loc niciodată, pur şi simplu pentru că toţi avem perspective diferite asupra aceleiaşi realităţi. Talmudul ne învaţă că aşa cum faţa fiecărei persoane este diferită de a altora, tot astfel şi opiniile, ideile şi filosofiile persoanelor diferă.

Pacea este capacitatea de a înţelege că toate perspectivele variate sunt cu adevărat perspective parţiale ale întregii imagini. Adevărul este mult mai mare decât suma tuturor acestor părţi.

Rabinul Akiva a înţeles că drumul spre paradis era un paradox. El a fost capabil să facă pace cu aparentul conflict.

În plus, după cum am văzut, Rabinul Akiva era un maestru al umorului. Şi el, ca şi sfetnicul regelui din povestea lui Rebbe Nachman, nu a luat niciodată o singură perspectivă ca factor esenţial pentru a înţelege adevărul suprem. El a fost capabil să râdă în drumul lui spre paradis şi înapoi.

Pe de altă parte, fiecare din ceilalţi înţelepţi a fost la fel ca şi orbul care pipăia piciorul elefantului. Fiecare era absolut sigur că el cunoştea forma elefantului. Tot aşa şi ceilalţi înţelepţi au luat prea în serios perspectiva lor. Toţi erau convinşi că punctul lor de vedere asupra realităţii era cel corect. Şi este. Dar este o vedere parţial exactă a realităţii.

Noi trebuie să cunoaştem secretul păcii şi arta râsului. Pacea supremă (care înseamnă cu adevărat supremul complet) poate include două idei care par a fi contradictorii. Dintr-o perspectivă mai înaltă vom înţelege că ele nu erau contradictorii. Ele erau perspective diferite ale unui adevăr complet. Ele nu erau patru puncte diferite; era o singură gogoaşă. Atunci când vom înţelege acest adevăr, vom râde sănătos.

PE SCURT

Potrivit Cabalei, Dumnezeu însuşi îşi ascunde unitatea de noi, ca să-L găsim, să-L conştientizăm şi să experimentăm. Cu toate acestea, din moment ce şi eu şi voi suntem scântei din Dumnezeu, este ca şi cum Dumnezeu S-ar ascunde El însuşi de un aspect al Lui însuşi. Prin urmare, călătoria noastră în căutarea Aceluia este în numele Aceluia şi de dragul Aceluia. Datoria noastră este să-L slujim pe Dumnezeu în procesul Său de autoreflexie şi de cunoaştere. Am fost puşi în această lume

a ascunderii ca să găsim Divinul din noi, să descoperim că suntem suflete – scântei ale Divinului, să acţionăm în consecinţă şi, prin urmare, să reflectăm unitatea lui Dumnezeu.

Pe măsură ce ne vom înălţa spiritual prin lumile perspectivelor din ce în ce mai mari, vom descoperi din ce în ce mai mult adevărata identitate a lui Dumnezeu mai presus de „sau/său”. Vom înţelege din ce în ce mai mult că multiplul este inclus în unitate şi pătruns de ea. Iar noi vom experimenta extazul dragostei.

Aceasta este călătoria vieţii noastre. Este călătoria în care ne-a trimis Dumnezeu. Aceasta este misiunea noastră divină – să devenim reflexia vie a lui Dumnezeu, să-L dezvăluim pe Cel ascuns şi să împlinim dragostea.

7

DE CE AŞA MARE SECRET?

Cu câţiva ani în urmă predam un curs despre misterioasa, atotcuprinzătoarea unitate a lui Dumnezeu şi despre cum misiunea noastră în viaţă este de a dezvălui această unitate şi de a experimenta dragostea. În public era o femeie mai în vârstă care părea să fie foarte deranjată de ceea ce predam. Cu fiecare punct cu care înaintam ea părea tot mai iritată. Nu înţelegeam ce se întâmplă. În general, când predam despre aceste adevăruri mistice, oamenii deveneau foarte emoţionaţi şi fericiţi să afle în sfârşit o perspectivă spirituală şi sofisticată asupra lui Dumnezeu şi a scopului nostru divin pe pământ. Ei se simt despovăraţi că Dumnezeu nu este un veşnic bătăuş celest care vrea să facă pe şeful pe-aici şi să ne transforme în sclavii Săi. La sfârşitul cursului, o femeie fierbea: a făcut un salt spre mine şi m-a întrebat, „Cum de n-am mai auzit aşa ceva de la un alt rabin până acum?”

I-am explicat că există mai mulţi rabini care simt că acest mod de abordare este prea periculos şi că ar trebui ţinut secret. Ea a spus: „Dacă aş fi auzit aceste idei cu douăzeci de ani în urmă, n-aş mai fi devenit atee. Ce mă fac acum?”

De ce este viaţa secretă a lui Dumnezeu ţinută

secret? Voi admite că şi eu gândesc că ideile din această carte sunt periculoase, deoarece pot fi foarte uşor interpretate greşit. Cine suntem noi, chiar şi doar să vorbim despre călătoria spre paradis, când trei din patru înţelepţi au fost grav afectaţi de această încercare?

Pentru a răspunde, trebuie să explic două moduri de abordare a unităţii lui Dumnezeu – monoteism şi panenteism (a nu se confunda cu panteismul) – şi implicaţiile lor.

Ce înţelegem atunci când spunem că Dumnezeu este unul?

La vârsta de trei ani, fiul meu m-a întrebat odată: „Tată, Dumnezeu este unul, nu-i aşa?"

„Da".

„Atunci când s-a transformat în doi?"

Cu siguranţă, m-a surprins şi mi-am dat seama cât de complicat va fi pentru mine să explic adevăratul înţeles al unităţii lui Dumnezeu unui copil de numai trei ani.

În general prin „Dumnezeu este unul" se înţelege că nu există alte fiinţe enumerate în categoria zeilor – doar atât, „Dumnezeu".

Când Moise a venit la faraonul Egiptului cu mesajul de la Dumnezeu ca să-i lase pe copiii lui Israel să plece, faraonul i-a spus: „Cine este acest dumnezeu? Nu am auzit niciodată de el".

Midraş ne spune că faraonul a căutat în arhiva sa şi a scos o listă de zei. A început s-o citească: „Dumnezeul lui Moab, dumnezeul lui Ammon, dumnezeul lui Zidon… „şi în final a declarat: „Vezi, am citit toată lista şi numele dumnezeului tău nu este înregistrat nicăieri".

Faraonul era politeist şi credea într-o mulţime de dumnezei. Dar de la Avraam, care a popularizat monoteismul, evreii au crezut că există un singur Dumnezeu autorizat să practice – unul şi singurul „Dumnezeu". Nu mai sunt alţii.

Chiar şi atunci când majoritatea oamenilor sunt convinşi de adevărul acestui punct de vedere, mai sunt câţiva care continuă să creadă că mai sunt multe alte

„chestii” în spatele lui Dumnezeu, cum ar fi, mese, scaune, pietre, copaci şi tot aşa. Exista un singur Dumnezeu, apoi au fost restul lucrurilor.

Cabala ne învaţă că este total greşit. Faptul că Dumnezeu este *unul* este o declaraţie absolută. Aceasta nu înseamnă pur şi simplu că există un singur Dumnezeu; înseamnă că *există doar* Dumnezeu.

În Tora găsim versete cum ar fi „Numai tu ai fost martor la aceste lucruri, ca să cunoşti că numai Domnul este Dumnezeu şi că nu este alt Dumnezeu afară de El” (*Deuteronom*, 4: 35). «Să ştii dar în ziua aceasta, şi pune-ţi în inimă că numai Domnul este Dumnezeu, sus în cer şi jos pe pământ, şi că nu este alt Dumnezeu afară de El” (*Deuteronom*, 4: 39). Aceste cuvinte sunt luate foarte, foarte în serios.

În general, tradiţia care a început cu Avraam a fost descrisă ca monoteism. Iar monoteismul înseamnă că există un singur Dumnezeu, că nu mai sunt alţi dumnezei. Adică, Dumnezeu este ca un monarh ce conduce această lume ca pe împărăţia Lui. Totuşi, monoteismul dezvăluie mari probleme pentru egoul uman.

Practic, mesajul monoteismului este că la început a fost Dumnezeu, şi El a decis pentru nu ştiu ce motiv să mă creeze pe mine. Deci acum există Dumnezeu, şi pe lângă el sunt şi eu. Şi, bineînţeles, stând alături de Dumnezeu, mă simt un nimic. El este infinit, şi eu sunt neînsemnat. El este etern, iar eu sunt vremelnic. El este atotputernic, iar eu sunt un slăbănog fragil. El este un Spirit Atotcunoscător şi eu sunt un pământean nătâng. Pe scurt, cu cât ne comparăm mai mult cu Dumnezeu, cu atât mai rău ne simţim în legătură cu sinele nostru pricăjit.

Monoteismul creează şi hrăneşte sentimentul de dihotomie între om şi Dumnezeu. Suntem separaţi de Dumnezeu şi comparativ cu El, noi suntem infinit mai mici decât punctul de la sfârşitul acestei propoziţii. Dacă eşti un monoteist, atunci uită-te bine la acel punctuleţ şi fă cunoştinţă cu adevărata ta valoare şi mărime. Acesta este mesajul monoteismului: Există un singur Dumnezeu, iar tu

nu eşti EL

VERDE DE INVIDIE

Ascunsă adânc în psihicul multora dintre noi este gelozia care ne roade încrederea în semnificaţia şi mărimea noastră. Aceasta ne provoacă multă suferinţă şi tristeţe.

De ce cauzează tristeţe? Ori de câte ori simţiţi tristeţe, înseamnă că aţi avut anumite aşteptări ca lucrurile să arate diferit. Dacă veniţi pentru micul dejun şi tot ce găsiţi sunt fulgi de porumb, atunci nu sunteţi trişti; nu aţi avut alte aşteptări. Acum imaginaţi-vă că la micul dejun primiţi întotdeauna ouă ochiuri, cafea fierbinte şi suc de portocale proaspăt stoarse, şi apoi, într-o zi sunt doar fulgi de porumb; veţi fi dezamăgiţi şi întristaţi, deoarece aveaţi aşteptări mult mai mari. Şi dacă aţi fi văzut pe altcineva servit cu ouă, aţi fi devenit geloşi.

Nu puteţi fi trişti dacă nu puteţi compara situaţia voastră din prezent cu alta mai bună. Nu puteţi fi trişti pentru ceva până când nu aveţi aşteptări că ar putea fi sau ar trebui să fie şi altfel. Nu puteţi fi geloşi până când nu vedeţi că altcineva are ceea ce aşteptaţi pentru voi înşivă. Dumnezeu are totul, ceea ce multora dintre noi ne stârneşte gelozie.

Această gelozie, oricum, este în general în subconştient, pentru că majoritatea o neagă. Dacă o admitem, ne putem trezi cu eticheta de eretic. Dar mulţi dintre noi sunt geloşi pe infinita fericire a lui Dumnezeu, pe perfecţiunea Sa absolută.

Nietzsche spunea: „Dacă ar fi existat un Dumnezeu, n-aş fi suportat să nu fiu EL” Adânc în sufletul nostru, mulţi dintre noi ar fi de acord. Întrebăm: „De ce nu pot fi eu Dumnezeu? De ce eşti Tu marele Dumnezeu? De ce stai pe tronul sfanţ în ceruri? De ce leneveşti în turnul Tău de fildeş, retras, scutit de toate luptele şi durerile acestei lumi? Hai să schimbăm rolurile pentru câţiva eoni să vedem cum Te descurci în groapa aceasta numită Pământ pe care ai creat-o pentru noi”.

Acest sentiment copilăresc de gelozie, dacă nu este

corect abordat, se transformă din supărare în furie şi apoi în depresie. Iar în cele din urmă, pur şi simplu va trebui să negăm existenţa lui Dumnezeu pentru a ne găsi liniştea sufletească. Cu alte cuvinte, monoteismul, când este luat prea în serios, conduce spre ateism. Trebuie să scăpăm de Dumnezeu, deoarece nu putem suporta sentimentul de a fi nimic pe lângă Cel Atotputernic.

Imaginaţi-vă că sunteţi un artist în căutarea unui coleg de cameră. Cineva se interesează de o cameră şi se dovedeşte a fi tot un artist. Sună bine – veţi avea multe în comun. El se mută, şi dintr-odată telefonul începe să sune aşa cum n-a mai sunat înainte.

— Bună ziua, e vreun artist acolo?

— Da, Jeff la telefon.

— Nu, nu e cumva un artist pe nume Harry?

— O, ba da, te referi la noul meu coleg de cameră. Harry… este pentru tine!

Telefonul sună din nou.

— Bună, îl caut pe Harry, artistul.

Şi continuă aşa pentru câteva zile. Cât va mai dura până când vei începe să te simţi contestat, nesigur, inferior şi gelos?

Dacă nu vei putea face faţă geloziei faţă de colegul de cameră – singurul cu care toţi vor să lucreze –, ce vei face? îl vei evacua. Bineînţeles, nu vei recunoaşte niciodată că eşti gelos. Vei veni cu tot felul de scuze de ce nu mai poate locui cu tine în apartament. Dar, practic, tu nu suporţi competiţia.

E posibil, ca să spunem aşa, să simţi şi pentru Dumnezeu la fel. Dacă te simţi ca un nimic pe lângă El, atunci unul din voi doi trebuie să plece. Atunci când vă aflaţi în această stare de spirit, pentru a crede în voi înşivă, trebuie să vă îndoiţi de Dumnezeu.

Ateismul poate fi adesea un mod de autoconservare. Stima mea de sine este anulată, egoul meu este zdrobit, când trebuie să cred în Dumnezeul cel unic care întotdeauna se uită peste umărul meu, întotdeauna mă judecă şi-mi spune ce să fac.

Am văzut odată o bandă desenată care arată un om frustrat plângându-se: „Sunt dispus să fac compromisuri, însă Dumnezeu trebuie să facă întotdeauna în felul Său. „La acestea, un monoteist ar putea adăuga: „Şi chiar şi atunci când o fac în felul Său, tot nu e de ajuns. Niciodată nu mă pot ridica la nivelul măreţiei Sale, bunătăţii Sale şi perfecţiunii Sale".

Gândind în acest mod, după un timp, oamenii se satură de religie şi pur şi simplu îl neagă pe „Marele Egocentric din Cer". În cele din urmă vor ajunge la pace cu ei înşişi, sau aşa cred ei.

Totuşi, când în final îşi fac curaj să nege existenţa lui Dumnezeu, rămân cu un sentiment de goliciune şi cu o depresie: „Dacă nu există Dumnezeu, atunci sunt doar un accident fără semnificaţie. Nu vin de nicăieri şi nu merg niciunde". Şi revin la sentimentul, pe care au sperat să-l evite, că sunt doar un fir de praf.

Nu putem trăi cu El, dar nu putem trăi nici fără El.

Când ajungem la acest sumbru punct terminus, cei mai mulţi dintre noi intră în starea de negare şi îngroapă ceea ce tocmai au conştientizat. Încercăm „să mâncăm, să bem şi să ne bucurăm" pentru a îneca nemulţumirea care ne roade lăuntric. La fel ca într-o glumă veche, spunem: „Am renunţat la căutarea adevărului – acum sunt în căutarea doar a unei bune fantezii". Sperăm că o vacanţă în Bali, o întâlnire erotică sau o experienţă de bungee-jumping va ţine cumva angoasa la distanţă. Dar niciunul din aceste lucruri nu se dovedeşte a fi vreodată soluţia problemei, deoarece într-un moment de slăbiciune ţipătul surd al sufletului după sens şi semnificaţie devine asurzitor.

SOLUŢIA

Cabala oferă soluţia.

Explică faptul că într-adevăr nu există un asemenea Dumnezeu care trăieşte într-o categorie aparte numai şi numai a unui Dumnezeu, în timp ce noi trăim în oricare altă categorie. Dumnezeu *este* unul şi singurul, dar nu la modul în care se gândesc cei mai mulţi dintre oameni.

Cabala dezvăluie adevăratul înţeles al unităţii lui Dumnezeu.

Imaginea monoteistă a lui Dumnezeu a fost esenţială în etapele timpurii ale dezvoltării umanităţii. Totuşi, la un moment dat în evoluţia noastră spirituală, atunci când monoteismul a fost dus la extrem, a devenit problematic, iar pentru unii oameni, chiar contraproductiv.

Ştiu că acest lucru poate suna foarte confuz, deoarece în general iudaismul este înţeles ca o religie monoteistă, şi fondatorul său Avraam, ca primul promotor al monoteismului. Iar eu nu susţin că monoteismul este greşit. Ceea ce vreau să spun – şi ceea ce Cabala spune – este că monoteismul nu este imaginea întreagă.

La un anumit moment în etapa dezvoltării civilizaţiei, omenirea a fost pregătită pentru o nouă conştiinţă, iar simpla înţelegere a lui Dumnezeu furnizată de monoteism a trebuit să dispară.

Într-un mod ciudat, ateismul a ajutat. El a distrus conceptul copilăresc al chipului cioplit a lui Dumnezeu şi, prin urmare, a deschis calea unei mai bune înţelegeri a Domnului. Această înţelegere a lui Dumnezeu, aşa cum este explicată în Cabala, a fost aici tot timpul. (De fapt, chiar Avraam însuşi este considerat a fi autorul unuia dintre textele fundamentale ale Cabalei, *Sefer Yetzirah*.) Totuşi lumea nu a fost pregătită pentru acest nivel de abstractizare timp de mai multe mii de ani. A trebuit să treacă printr-o evoluţie mentală, în care monoteismul a fost piatra de temelie esenţială, înainte de a putea vedea imaginea de ansamblu. Acesta este motivul pentru care învăţăturile antice ale Cabalei au devenit populare abia mai târziu.

Cabala ne spune că nu este adevărată experienţa unui „eu” distinct, vieţuind în afara lui Dumnezeu şi având sentimentul că este un nimic. Cabala relevă faptul că, în realitate, noi existăm *în* Dumnezeu.

Motivul pentru care nu experimentăm acest minunat adevăr mistic este percepţia noastră distorsionată. Dihotomia pe care o simţim între noi şi Dumnezeu depinde

în esenţă de modul în care gândim şi acţionăm (aşa cum am explicat mai devreme). Într-adevăr nu există nicio separare între uman şi divin. Suntem diferiţi, dar nu separaţi. Ne aflăm într-o deplină stare de unitate cu divinul, în cadrul divinului. Ceea ce creează percepţia şi senzaţia noastră ca independenţi şi separaţi de măreţia lui Dumnezeu este doar modul în care gândim, întărit de modul în care acţionăm. Acest lucru se înţelege prin versetul din *îsaia* (59: 2): „Ci nelegiuirile voastre pun un zid de despărţire între voi şi Dumnezeul vostru".

Noi suntem incluşi în cadrul divinului şi, cu o atitudine corectă şi un comportament adecvat, putem experimenta acest adevăr. Cu alte cuvinte, noi existăm deja în Dumnezeu şi suntem una cu El. Nu putem face nimic să schimbăm lucrul acesta. Totuşi, dacă vrem să experimentăm şi să ne bucurăm de el, atunci depinde de noi să gândim, să vorbim, şi să acţionăm în consecinţă.

Acum, să nu mă înţelegeţi greşit. Cabala nu spune că voi sunteţi Dumnezeul Atotputernic. Aşa cum a fost precizat deja, Cabala spune că tu şi cu mine suntem suflete, aspecte şi expresii ale Dumnezeului Atotputernic.

Acesta este un înţeles complet diferit al unităţii lui Dumnezeu.

Monoteismul sugerează că există un Dumnezeu şi există un eu. Şi că există un decalaj infinit care ne desparte. Dar, potrivit

Torei şi Cabalei, nu există decât Dumnezeu şi nimic dincolo de El, pentru că totul este în Dumnezeu. Nu există nimic în afara Divinului; totul este inclus în Divin. Şi iată-ne şi pe noi incluşi în Divin. Oferiţi-vă un moment pentru a contempla acest minunat secret. Oferiţi-vă o viaţă pentru a-l trăi şi sărbători.

Când acceptam ideea de Dumnezeu oferită de Cabala, nu mai simţim dihotomia şi separarea dintre Dumnezeu şi noi înşine. Nu există nici concurenţă şi nici motiv de gelozie. Ar putea fi inima geloasă pe corp? Ar putea fi vreun alt organ tratat ca un întreg corp? Bineînţeles că nu.

Totuşi, există o distincţie serioasă între aceste metafore şi adevărul despre relaţia noastră cu Dumnezeu. Corpul nu ar exista dacă i-ar lipsi inima. Ceea ce nu se poate spune şi despre Dumnezeu. El poate exista şi fără noi. Dumnezeu nu are nevoie de noi. El a ales în mod liber să ne creeze şi să ne includă în unitatea sa misterioasă.

Acesta este supremul act de iubire. Dumnezeu în mod liber îşi împarte splendoarea Sa divină cu noi toţi. Tot ce avem de făcut e să o primim prin cunoaşterea acestui adevăr şi să o trăim. Atunci vom vedea – cu ochii noştri – că toată lumea este o revelaţie a divinităţii, strălucind în diferite culori.

Dumnezeu este unul şi noi suntem una cu Dumnezeu, cu toate că nu suntem la fel cu Dumnezeu. Atunci când ştii că eşti una cu cineva, nu te simţi ameninţat şi nu te simţi gelos. Şi, bineînţeles, nu există competiţie. Vă împărtăşiţi atât bucuria, cât şi durerea celuilalt.

PANTEISM *VERSUS* PANENTEISM

Nu confundaţi aceste idei cu panteismul. Cabala este absolut non-panteistă. Panteism înseamnă că Dumnezeu este egal cu universul. Aşadar, Dumnezeu minus univers egal nimic. Cabala ne învaţă că „*Dumnezeu – Univers = Dumnezeu*”. Universul nu adaugă sau nu diminuează caracterul complet al lui Dumnezeu.

În plus, panteismul susţine că natura este o expresie inevitabilă a lui Dumnezeu. Dimpotrivă, Cabala afirmă, fără echivoc, că Dumnezeu a creat natura în mod liber. Dumnezeu nu a trebuit să creeze lumea – pur şi simplu a vrut s-o facă.

Această perspectivă este în general numită panenteism, ceea ce înseamnă că toate sunt incluse în Divin. *Panteism* vine de la *pan*, „tot”, şi *theo*, „dumnezeu”. Cu alte cuvinte, totul este Divinul. Dar *panenteismul* vine de la *pan*, „tot”, plus *en*, „interior”, şi *theo*, „dumnezeu”: totul este în interiorul Divinului.

Am putea spune că panenteismul este cumva o combinaţie între monoteism şi panteism.

Panenteismul este de acord cu monoteismul că există

un singur Dumnezeu şi că noi nu suntem Dumnezeu. Totuşi, nu este de acord cu ideea că noi avem o existenţă independentă şi că suntem relativ nimic pe lângă Dumnezeu.

Panenteismul este de acord cu panteismul că există doar Dumnezeu, dar nu este de acord cu noţiunea că noi suntem Dumnezeu.

Potrivit panenteismului, există doar Dumnezeu, iar noi existăm în Dumnezeu. Şi de asemenea noi nu avem o existenţă independentă şi cu siguranţă nu suntem un nimic. Nu suntem Dumnezeu, dar suntem evlavioşi.

Panenteism

Există doar unitatea lui Dumnezeu; toate (universul, natura, oamenii etc.) sunt cuprinse în Dumnezeu.

Monoteism

Există un singur Dumnezeu; natura există separat de Dumnezeu şi este condusă de El.

Panteism

Universul este Dumnezeu; natura îl întruchipează pe Dumnezeu.

POLITEISM

Există mai mulţi dumnezei; dumnezei diferiţi guvernează diferite forţe ale naturii.

Aici poate fi o răsturnare a abordării panenteistice. Potrivit monoteismului, avem măcar o identitate independentă, deşi este relativ infinitezimal alături de unul şi singurul Dumnezeu. Potrivit panenteismului, noi nu avem deloc independenţă. Simţul identităţii noastre independente este doar o iluzie bazată pe o eroare de percepţie. Prin urmare, dacă suntem egoişti şi ne îngrijim să facem mai degrabă doar ceea ce ne dorim noi, decât ceea ce vrea Dumnezeu, ne vom simţi în cele din urmă ca un nimic absolut. Egoismul este de fapt negarea de sine. Ne smulgem singuri din rădăcină, de la rădăcină, din context şi din propriul nostru conţinut – Dumnezeu. Închipuie-ţi o persoană care este doar o plăsmuire a imaginaţiei. Presupune că persoana imaginară decide să nege legătura cu tine şi să caute o viaţă independentă de

tine. O nebunie, nu-i aşa?

În afară de Dumnezeu, nu există fiinţe independente autodefinite. Toate sunt incluse în Dumnezeu. Tu şi eu suntem diferiţi de Dumnezeu, dar cu toate acestea în mod absolut una cu Dumnezeu. Există o distincţie între uman şi divin, dar nu dihotomie sau separaţie. Este doar o misterioasă unitate care include multiplicitatea şi diferenţa în timp ce rămâne una. Atunci când vom alege să recunoaştem acest lucru şi să facem voia lui Dumnezeu, vom descoperi că există doar unitatea lui Dumnezeu, şi vom experimenta extazul iubirii supreme.

Când doi oameni se iubesc cu adevărat, ei experimentează o unitate care cuprinde individualităţile lor unice. Eu nu sunt tu, tu nu eşti eu, totuşi suntem una. Ecuaţia dragostei este „1 + 1 = 1”. Misterul extazului iubirii are gustul panenteismului – adevăratul înţeles al unităţii absolute a lui Dumnezeu.

Din punct de vedere monoteist, ne simţim separaţi şi depărtaţi de Dumnezeu. Din punctul de vedere al panenteismului, noi suntem una cu Dumnezeu şi nimic nu ne poate abate. Dacă ne simţim depărtaţi, atunci creăm această distanţă numai în mintea noastră. Ne simţim depărtaţi pentru că am adoptat o mentalitate greşită şi un comportament pe măsură. Numai dacă facem aşa ne vom simţi ca un nimic absolut. Însă dacă ne dăm seama că suntem una cu Dumnezeu şi vom gândi şi acţiona în consecinţă, atunci vom trăi experienţa împărtăşirii gloriei, măreţiei şi vitalităţii Sale. Atunci vom gusta dulceaţa împărtăşirii atemporale, deoarece vom descoperi adevărata obârşie divină, pământul, contextul şi conţinutul vieţii noastre. Chiar dacă nu suntem Dumnezeu, suntem atât de mult una cu El, încât încetăm să ne mai simţim prea puţin semnificativi şi începem să ne bucurăm de măreţia lui Dumnezeu, pe care o împărtăşim.

ŞINELE SUPREM

Potrivit Cabalei, adevărata sarcină în viaţă este să-ţi depăşeşti iluziile egoiste de a fi separat, independent şi autodefinit. Trebuie să-ţi dai seama că a fi independent de

Dumnezeu e totuna cu a nu fi nimic. A fi independent de divina realitate atotcuprinzătoare e totuna cu a nu fi absolut nimic.

Pentru cei mai mulţi oameni acest lucru este foarte înspăimântător. Dar când renunţaţi la ego-ul vostru, veţi descoperi un mai mare sentiment al sinelui, acela de a fi una cu Dumnezeu. În această stare de extaz, trăiţi experienţa că nu este nimic altceva decât Dumnezeu. Şi fără a avea deloc în minte fantezia cum că aţi fi Dumnezeu. Atunci când îl veţi cunoaşte pe Dumnezeu la acest nivel, veţi fi profund conştienţi, dar nu conştienţi de sine.

Am un exemplu personal al unui asemenea moment de conştiinţă. Odată interpretam într-un concert muzica originală pe care o compusesem. Când am păşit prima oară pe scenă, am simţit că eram eu (realitate independentă blocat în această cochilie a ego-ului) şi acolo era publicul. Eu a trebuit să-i mulţumesc, şi ei au trebuit să mă aprobe. Atmosfera era încărcată, iar eu îmi simţeam propria valoare şi mă temeam că voi exploda.

Cortina s-a deschis, acea mulţime mă privea şi dintr-odată mi-am uitat cântecul. Eu nu citesc muzica, aşa că ori de câte ori dau un concert o fac întotdeauna din memorie. În acel moment îmi pierdusem memoria. Eram total pietrificat – ce aveam de făcut? în acel moment, mi-am dat seama că ar trebui să-mi abandonez în întregime ego-ul, să-l las să plece şi să am încredere în Dumnezeu. Cu o credinţă perfectă, mi-am pus degetele pe clape şi miracolul s-a întâmplat. Degetele mele au mers direct spre notele corecte şi, cu graţie, au dansat de-a lungul claviaturii cântând un cântec. Brusc am trăit experimentul de a fi instrumentul lui Dumnezeu. Dumnezeu cânta prin mine. Tot ce a trebuit să fac a fost să-mi las ego-ul să plece.

Din păcate nu am reuşit până la capăt. Dintr-odată am fost copleşit din nou de conştiinţa de sine. Am auzit vocea ego-ului meu: „Hei, David, te descurci bine, chiar foarte bine”. Şi exact atunci am dat-o în bară; am făcut o mare greşeală şi am cântat alte note. Orbit de jenă şi din ce în ce mai disperat a doua oară, mi-am aruncat ego-ul de

pe scenă, lăsându-l iar să plece şi m-am regăsit iar în ton.

Anihilarea propriei conştiinţe este o experienţă eliberatoare şi îmbucurătoare. Aceasta se întâmplă cu voi, atunci când trăiţi panenteismul. Nu credeţi că sunteţi Dumnezeu, dar trăiţi experienţa de a fi instrumentul lui Dumnezeu. Vă simţiţi plini de evlavie, dar ego-ul vostru nu se va proclama el însuşi Dumnezeu. Vă veţi da seama că nu există decât Dumnezeu, pentru că nu aveţi o existenţă independentă – identitatea voastră distinctă ca fiind alta decât Dumnezeu este în mod misterios inclusă în Dumnezeu. În acel moment veţi trăi experienţa miracolului dragostei atemporale şi nesfârşite.

MESAJUL CORPULUI

Ce anume menţine ideea că eu am o existenţă independentă?

Corpul meu.

Corpul sugerează că adevăratul „eu”, sinele meu, trăieşte în sacul de piele.

Primul bărbat şi prima femeie nu au avut corpuri învelite în piele; ei aveau corpuri de lumină. În Grădina Edenului nu existau umbre. Umbrele apar atunci când ceva interferează cu razele luminii. Un obiect blochează lumina, deoarece are o existenţă independentă care interferează cu lumina. În Grădina Edenului nu existau umbre. Erau entităţi distincte, dar lumina străpungea totul fără să anuleze aceste distincţii.

Abia după ce Adam şi Eva au mâncat din pomul cunoştinţei binelui şi răului au apărut aceste umbre, iar ei au început să trăiască experienţa limitării în cadrul corpurilor de piele care-i separa de restul existenţei, Dumnezeu.

Înainte de păcatul lor, ei erau una cu această existenţă, dar alegerea de a mânca din fructul interzis le-a schimbat percepţia asupra a ceea ce este cu adevărat real. După săvârşirea păcatului, conştiinţa a căzut în lumea acţiunii – cel mai scăzut nivel al percepţiei – în care unitatea lui Dumnezeu este cel mai mult ascunsă.

Misiunea noastră acum este să urcăm scara

conştiinţei şi să dezvăluim unitatea ascunsă a lui Dumnezeu care de fapt continuă să străpungă şi să îmbrăţişeze totul.

În lumea cea mai de jos, unde unitatea lui Dumnezeu este cel mai bine tăinuită, percepem această unitate într-un mod monoteist: sunt eu, este Dumnezeu şi suntem separaţi. Dar, pe măsură ce ne deplasăm pe scara lumilor, descoperim că această diferenţiere dintre noi începe să se topească. Când atingem percepţia celei mai înalte dintre lumi, toate iluziile unei existenţe separate dispar. În cea mai înaltă stare a conştiinţei trăim experienţa adevăratului înţeles al unităţii atotcuprinzătoare a lui Dumnezeu şi descoperim că doar dragostea este reală.

Aceasta explică în continuare sensul călătoriei celor patru înţelepţi care au mers în *pardes*. Locul de plecare a acestora pentru călătoria lor meditativă, metafizică a fost lumea cea mai de jos, unde unitatea lui Dumnezeu este percepută prin ochii monoteismului. Destinaţia lor a fost cea mai înaltă dintre lumi, unde unitatea lui Dumnezeu este văzută prin ochii panenteismului.

Ben Zoma nu a putut face faţă aparentei contradicţii dintre a avea sau nu o existenţă independentă. El a înnebunit încercând să asambleze perspectiva lui Dumnezeu din lumea cea mai de jos şi perspectiva lui Dumnezeu din lumea superioară.

Ben Azzai a murit pentru că se simţea atât de atras de unitate încât a refuzat să se mai întoarcă la corpul său din lumea de jos a separării.

Alisha ben Abuya a devenit un eretic deoarece el a ajuns la concluzia că toate graniţele şi limitele sunt pur şi simplu iluzii. Nu este nimic altceva decât Dumnezeu. El a devenit un panteist, crezând că totul este Dumnezeu, inclusiv el. De aceea, în semn de protest faţă de autoamăgirea sa, oamenii au început să-l numească Acher, care înseamnă „altcineva”. Ei au vrut să-i amintească faptul că era altcineva decât Dumnezeu. Acher nu a putut asculta şi a început să facă tot felul de lucruri interzise de legea iudaică. El credea că era dincolo de toate limitele. El

era acum o fiinţă iluminată care ştia adevărul despre lumea reală – că legile şi limitele sunt doar iluzii.

Acesta este pericolul panenteismului. Indivizi precum Acher pot interpreta greşit panenteismul şi-l pot confunda cu panteismul. De aceea este esenţial să-i înveţi pe oameni mai întâi monoteismul, chiar dacă are unele efecte secundare problematice. Trebuie să fie bine gravat în mintea şi în inimile oamenilor că ei nu sunt Dumnezeu. Oamenii trebuie mai întâi să creadă că ei sunt altcineva decât Dumnezeu, chiar dacă în mod greşit vor crede că sunt separaţi de El şi comparativ nesemnificativi. Cu toate acestea, este foarte important pentru dezvoltarea lor spirituală să creadă în acest fel, astfel încât atunci când, în cele din urmă, le va fi introdus panenteismul, nu vor mai crede că sunt Dumnezeu. Vor fi pregătiţi să înţeleagă că totul este cuprins de Dumnezeu.

Monoteismul este o condiţie obligatorie pentru panenteism. Monoteismul ne pregăteşte pentru adevărul suprem al panenteismului. Dacă panenteismul vă este prezentat prematur, înainte ca sentimentul independenţei de sine să fi evoluat (chiar dacă este o iluzie), atunci aţi putea crede că nu aveţi niciun sine distinct în afara lui Dumnezeu – că totul este Dumnezeu – şi că graniţele sunt simple iluzii.

Este momentul pentru educaţie. Nu-i puteţi învăţa pe copii tot adevărul imediat. Uneori trebuie să ascundeţi adevărul întreg şi să dezvăluiţi doar o parte din el, chiar dacă vor exista neînţelegeri şi efecte secundare derivate negative. Totuşi, pe termen lung va merita.

Este esenţial să le insuflaţi copiilor principiul pedepsei şi recompensei pentru a le ghida comportamentul. Cu toate acestea, la un moment dat în dezvoltarea lor, va trebui să-i învăţaţi să facă ceea ce trebuie, pentru că aşa este corect şi nu datorită promisiunii unei recompense sau din cauza fricii de pedeapsă. Atunci când copiii sunt în clasa întâi sau a doua, le creaţi o diagramă de fapte bune şi le acordaţi puncte, astfel încât, dacă vor acumula destule puncte, vor obţine

un premiu. Dar, odată ce ajung în clasa a treia, va trebui să începeţi să le introduceţi o motivaţie mai mare pentru comportamentul lor. În caz contrar punctele vor începe să înăbuşe dezvoltarea favorabilă a copiilor, de a avea o atitudine corectă faţă de motivul pentru care fac ceea ce fac. Tot aşa şi monoteismul a fost pozitiv pentru dezvoltarea umană, dar la un anumit stadiu a devenit contraproductiv. A sosit timpul pentru panenteism.

SFÂNTA CONCEPŢIE GREŞITĂ

Aceasta este povestea evoluţiei credinţelor religioase. La început omenirea a avut nevoie să creadă că există un singur Dumnezeu, iar noi nu suntem Dumnezeu. A trebuit să credem că existenţa noastră independentă şi separată este reală. Altfel nu am mai fi dezvoltat niciodată sentimentul de sine şi nu am mai fi învăţat să preţuim graniţele şi limitările. De asemenea am avut nevoie să învăţăm că suntem relativ mici pe lângă Dumnezeu, astfel încât să ne temem de El şi să ne controlăm foamea de putere. Deşi frica de Dumnezeu nu este un mod ideal de a motiva o persoană, iar mulţi dintre noi îi rezistăm şi găsim conceptul nepotrivit, poate fi uneori o unealtă necesară. Scopul este de a ajunge la Dumnezeu prin iubire şi veneraţie, care sunt inspirate de panenteism.

Totuşi, într-o anumită etapă a dezvoltării umane, monoteismul a înăbuşit progresul nostru sănătos şi ne-a provocat pierderea întregii stime de sine. În acest punct ateismul a devenit o reacţie naturală; ne-a ajutat să ne recuperăm ceva din respectul de sine şi să ne eliberăm de copleşitoarea frică de Dumnezeu. Dar imaginea lui Dumnezeu prezentată de monoteism era doar parţială şi prin urmare greşită. Acum suntem pregătiţi pentru o percepţie superioară a panenteismului. Când începem să ne pierdem respectul de sine şi să ne împotrivim lui Dumnezeu, atunci întregul adevăr al panenteismului, aşa cum este exprimat în Cabala, trebuie să fie dezvăluit. Acum putem, în sfârşit, să ajungem la marele secret.

A fost doar o chestiune de timp.

Atât panenteismul, cât şi monoteismul pot avea şi

efecte pozitive, şi efecte negative asupra omenirii. Fiecare abordare este pozitivă când vine la timpul potrivit şi negativă la timpul nepotrivit. Abordarea monoteistă este pozitivă atunci când acesta este modul de care am nevoie pentru a vedea lucrurile. Şi negativă când continuă să fie perspectiva unei religii, chiar dacă eu sunt gata să înţeleg realitatea din perspectiva superioară a panenteismului.

DIALECTUL

Aceasta a fost tensiunea dintre Hasidim şi Mitnagdim. În istoria evreilor a existat un conflict foarte acid între aceste două mişcări. Mişcarea hasidică a fost fondată de Baal Shem Tov în secolul al optsprezecelea în Europa de Est şi continuă să fie şi astăzi un curent uriaş. Gaon din Vilnius a condus Mitnagdimul.

Unii explică faptul că tensiunea a fost asupra întrebării educaţionale dacă oamenii obişnuiţi erau gata pentru perspectiva panenteismului. Hasidismul credea că a venit timpul să înveţe masele despre secretul unităţii lui Dumnezeu aşa cum este exprimată în Cabala. Mitnagdimul, pe de altă parte, simţea că o astfel de revelaţie era prematură şi periculoasă pentru mase. Ei se temeau că oamenii nu ar reuşi să înţeleagă adevăratul sens şi ar putea confunda panenteismul cu panteismul, crezând în mod eronat că totul este Dumnezeu. Oamenii ar nega atunci semnificaţia poruncilor, a căror bază este respectarea limitelor şi graniţelor. Prin urmare, introducerea secretelor Cabalei în acest stadiu al dezvoltării umane ar fi distructivă.

Hasidismul a argumentat contrariul. Ei au susţinut că, dacă vom continua să ascundem adevărul deplin şi să nu renunţăm la monoteism, oamenii îşi vor pierde credinţa. Monoteismul a devenit neinteresant. Oamenii nu pot face faţă deloc dihotomiei dintre om şi Dumnezeu. Mesajul implicit al caracterului neînsemnat al omului este de acum contraproductiv şi are drept consecinţă alegerea ateismului.

Chiar dacă această dezbatere a avut loc în secolul al optsprezecelea, încă am mai simţit dilema când am scris

această carte. Puteţi fi siguri că am atras antipatie din partea unora dintre cititori. Ei vor argumenta că mai întâi ar fi trebuit să-i învăţ pe oameni să se teamă de Dumnezeu şi să le arăt unde le este locul. Cu toate acestea, chiar dacă şi eu cred că aceste idei ar putea fi interpretate greşit, cred că a sosit timpul – oamenii trebuie să ştie că locul lor este *în* Dumnezeu.

Am întâlnit unii oameni care au o determinare extraordinară de a învăţa misticismul, dar nu au picioarele bine înfipte în pământ şi nici respectul adecvat pentru Dumnezeu. Pentru asemenea oameni, aceste idei sunt periculoase. Ei le vor folosi pentru propria preamărire şi vor crede că sunt liberi să facă ce le place, ca şi Acher. Totuşi, am întâlnit şi mai mulţi oameni care sunt foarte pregătiţi pentru aceste idei şi care sunt în pericolul spiritual să nu le descopere prea curând.

Unul dintre marii maeştri ai hasidismului le-a scris o scrisoare ucenicilor săi, în care le-a explicat: „Noi, mişcarea Hasidică, nu am reuşit să apreciem cât de mult datorăm oponenţilor noştri. Au avut dreptate. Focul învăţăturilor mistice ale hasidismului ar fi ars toată legea iudaică. Trebuie să le fim recunoscători pentru opoziţia lor. Ei ne-au furnizat forţa contrabalansată esenţială care să ne menţină în linie”.

În cele din urmă istoria se echilibrează singură. Stânga compensează dreapta şi dreapta compensează stânga. Monoteiştii îi echilibrează pe panenteişti şi-i protejează de a deveni panteişti. Iar panenteiştii îi echilibrează pe monoteişti, astfel încât ei să nu sfârşească prin a deveni atei din cauza lipsei stimei de sine.

CREDINCIOŞII SECREŢI

Trebuie să recunosc acum că panenteismul experimental este ca o călătorie psihedelică. Abuzul de droguri poate fi motivat uneori de dorinţa de a experimenta unitatea lui Dumnezeu. Dar călătorul psihedelic încearcă să sară înapoi într-un fel de existenţă primordială nediferenţiată, pentru a scăpa de provocările şi responsabilităţile acestei lumi. Cabala ne avertizează că

nu există o astfel de existenţă nediferenţiată. Unitatea lui Dumnezeu cuprinde toate individualităţile, diversitatea şi multiplicitatea fiind în acelaşi timp unul absolut.

Există foarte puţine persoane ca Rabinul Akiva care pot intra în paradis în pace şi să se întoarcă în această lume în pace. Cei mai mulţi oameni nu pot trăi în ambele lumi simultan. Mulţi nu se mai pot întoarce în această lume, după ce gustă extazul perspectivei superioare a unităţii. De aceea trebuie să fim monoteişti în viaţa noastră publică de zi cu zi, dar panenteişti de taină în viaţa privată. „Timp de şase zile, să-ţi faci lucrarea. Dar în ziua a şaptea să te odihneşti". (*Ieşirea*, 23: 12)

Acesta este unul dintre mesajele din povestea cerealelor stricate a maestrului hasidic Rebbe Nachman din Breslov:

A fost odată un rege care, împreună cu prietenul său, a observat că întregul regat a înnebunit după ce a mâncat anumite cereale. Toţi cei care înnebuniseră au început să creadă că ei sunt cei normali şi că regele şi prietenul său sunt nebuni. (Imaginează-ţi că toţi cred că sunt broaşte, iar tu nu; ai putea fi considerat ţăcănitul lumii.) Regele şi prietenul său au decis că şi ei ar trebui să mănânce cereale halucinogene şi să se alăture celorlalţi. Totuşi au hotărât să-şi pună un semn pe frunte, astfel încât să-şi amintească mai târziu că au înnebunit. În acest fel, deşi întregul regat ar fi fost nebun, cel puţin regele şi prietenul său ar fi putut şti că erau nebuni ori de câte ori s-ar fi uitat unul la celălalt.

Această poveste ne învaţă că avem nevoie de memento-uri, astfel încât să nu uităm că suntem legaţi de Dumnezeu. Noi trăim într-o lume nebună în care credem că suntem separaţi unii de alţii şi de Dumnezeu. Doar aceia dintre noi care ne putem pune un semn pe frunte ca să ne amintească faptul că am fost odată „sănătoşi", că am văzut odată lumea foarte diferit, putem să păstrăm o legătură cu ceea ce este real. Acesta este motivul pentru care există o tradiţie evreiască de a lega cureluşe din piele care conţin crezul unităţii lui Dumnezeu – „Ascultă, O,

Israele, Domnul este Dumnezeul tău, şi singurul Dumnezeu" – la mână şi frunte, ca un memento că omul este legat de Dumnezeu.

Trăim într-o lume în care cei mai mulţi oameni cred că sunt separaţi şi că sunt normali. Aceia dintre noi care au destulă experienţă sfârşesc prin a pretinde că alţii au dreptate. Oricum, noi avem nevoie să ne creăm memento-uri pentru a ne aminti că doar pretindem.

Îmi pare rău să vă spun că nu puteţi să plecaţi de la acest capitol şi să spuneţi tuturor că de acum este panenteism. Va trebui să pretindeţi că sunteţi monoteişti. Dar atunci când vom trece unul pe lângă altul pe stradă, vom închide ochii şi vom recunoaşte unitatea care îi reuneşte pe toţi. Acesta este singurul mod în care putem trăi în această lume practică.

CALEA UNITĂŢII

Cu acest lucru în minte, să examinăm acum modul în care vede monoteismul poruncile lui Dumnezeu şi cât de diferit le-ar înţelege panenteismul.

Potrivit monoteismului, Dumnezeu Atotputernicul care locuieşte în locurile cereşti mi-a poruncit să fac voia Lui. Mă poate pedepsi sau recompensa în baza voinţei mele de a mă conforma şi de a mă supune. Bineînţeles, pot decide să nu acţionez în conformitate cu porunca Lui, deoarece sunt independent – eu am propria mea minte şi propria mea voinţă. Totuşi, recunosc că Dumnezeu este mai puternic decât mine. Aş fi destul de nătâng să aleg o luptă şi să mă menţin pe poziţie. De ce să sufăr consecinţele şi să port mânia Lui? Mă tem de durerea pedepsei şi de pierderea recompensei potenţiale. Prin urmare, deşi acest lucru nu este ceea ce vreau să fac, trebuie să mă predau şi să mă supun dacă vreau să supravieţuiesc. Sperând că pe termen lung sacrificiul meu de sine va fi răsplătit cu o recompensă mare. În esenţă monoteismul este o religie a fricii.

Acum haideţi să aruncăm o privire la modul panenteistic de a-L vedea pe Dumnezeu şi poruncile Lui. Din această perspectivă nu mai sunt eu împotriva lui

Dumnezeu, ci eu în interiorul lui Dumnezeu. Nu este niciun conflict de interese, deoarece îmi dau seama că nu am o existenţă, voinţă sau gândire independentă – adevărata mea voinţă este o expresie a voinţei lui Dumnezeu, iar adevăratul meu ego este o scânteie din Dumnezeu. Prin urmare, ca să fiu sincer cu mine şi să experimentez unitatea cu Dumnezeu, vreau să îndeplinesc poruncile. Acesta nu este un act de ascultare, ci, într-adevăr, un act profund de manifestare de sine. Am înţeles că, dacă aş avea perspectiva lui Dumnezeu, atunci acest lucru este ceea ce aş vrea cu adevărat să fac.

Este ca atunci când l-am învăţat pe fiul meu să facă la oliţă. La început el a crezut că sunt nebun. Puteam vedea în ochii lui ceea ce gândea: „Tată, cred că glumeşti. Chiar vrei să renunţ la libertatea mea de exprimare şi de spontaneitate şi s-o pun în oala aceasta? Vreau doar să-l las să meargă oriunde şi ori de câte ori se întâmplă. Sunt un copil normal, sănătos şi spontan. Voi, adulţii, sunteţi cei rigizi, dogmatici şi lipsiţi de creativitate”.

Prin urmare, am creat un sistem de recompense pentru a-l încuraja să mă asculte şi să renunţe la libertatea sa. De fiecare dată când ar fi folosit oala, ar fi primit o bucată de ciocolată. Cu toate acestea, odată ce a aflat secretul, şi-a dat seama că nu avea nevoie de recompensă ca o compensaţie pentru ascultarea şi sacrificiul său de sine. Acum el îşi dă seama că acesta este un mod mult mai civilizat de comportament şi că este ceea ce vrea cu adevărat să facă. Nu mai simte că trebuie să mi se supună; în schimb, alege acest comportament ca o modalitate de a fi cu adevărat un om civilizat şi sofisticat.

La fel se poate spune şi despre poruncile lui Dumnezeu. La început pare ca şi cum ar fi voia lui Dumnezeu împotriva voinţei noastre. Există un conflict, iar noi trebuie să ne predăm. Totuşi, pe măsură ce evoluăm, ne dăm seama că nu avem o voinţă independentă şi că adevărata noastră voinţă este o parte din cea a lui Dumnezeu. Atunci înţelegem că recompensa poruncii este posibilitatea de a fi ceea ce fiecare dintre noi este – o

exprimare a lui Dumnezeu. Cu această perspectivă în minte îndeplinim poruncile pentru că aşa vrem şi nu pentru că trebuie. Cu toate acestea dacă ne gândim că există un conflict de interese şi simţim că ne sacrificăm libertatea, atunci muncim sub iluzia că suntem separaţi şi independenţi de Dumnezeu. (Acestea explică în continuare Midrash, despre care am menţionat mai devreme, privind disputa modului în care vom privi poruncile în viitor – nu va mai trebui să le ascultăm, pentru că va fi clar pentru noi că aceasta este calea naturală de a ne comporta.)

Astfel pentru un monoteist, ascultarea poruncilor este un act de supunere motivat de teamă. Dar pentru un panenteist este un act de autoexprimare motivat de dragoste.

Atunci când iubeşti pe cineva, te simţi una cu acea persoană. Dacă ea sau el îţi cer să faci ceva, care va fi răspunsul tău? Vei spune: „Cine eşti tu să profiţi de mine? Ştiu ce încerci să faci; încerci să mă faci sclavul tău. „Dacă iubeşti pe cineva cu adevărat şi ştii că împreună sunteţi una, atunci vei spune: „Cum aş putea altfel? Doar suntem una". Nu există competiţie. Există doar unitate.

În Grădina Edenului şarpele le-a prezentat lui Adam şi Evei un înţeles monoteist al lui Dumnezeu. El a spus: „Ştiţi voi adevăratul motiv pentru care Dumnezeu v-a poruncit să nu mâncaţi din pomul cunoştinţei binelui şi răului? Pentru că El ştie că dacă veţi mânca, atunci veţi deveni la fel de puternici ca şi El. Nu vrea ca voi să evoluaţi prea mult. Aşadar, pentru a vă înăbuşi dezvoltarea, v-a interzis aceasta ca să vă poată avea la degetul Lui cosmic. Nu-şi poate permite să vă lase să-l provocaţi atotputernicia şi, eventual, să-l uzurpaţi tronul".

Aceasta este cu adevărat problema cu înţelegerea monoteistă a lui Dumnezeu. Se sugerează că există un conflict între noi şi Dumnezeu, că poruncile sunt menite să ne facă să renunţăm la libertate şi să ne supunem lui Dumnezeu.

Când Adam şi Eva au cumpărat această atitudine, ei au devenit muritori. Aceasta s-a întâmplat deoarece s-au

decuplat singuri de la unitatea lui Dumnezeu şi şi-au tăiat legătura cu sursa şi suportul vieţii lor. Ei au început să trăiască experienţa de a avea corpuri de piele, ceea ce le-a alimentat iluzia că sunt separaţi de restul existenţei – Dumnezeu. După ce au mâncat din fructul interzis, ei s-au temut de moarte. Pe de altă parte, Cabala ne învaţă că moartea este de fapt o iluzie.

Când ne vom părăsi corpurile în moarte, ne vom întoarce de fapt la marea conştientizare a unităţii noastre cu Dumnezeu. Să nu înţelegeţi greşit acum. Cabala nu ne încurajează să ne sinucidem. Încearcă să ne facă să vedem că sentimentul de independenţă şi separare sugerat de prezenţa corpului este o iluzie. Suntem distincţi şi alţii decât Dumnezeu, dar nu suntem separaţi.

Când ne vom da seama de adevăratul înţeles al unităţii lui Dumnezeu, atunci vom transcende moartea şi ne vom descoperi nemurirea. Experimentăm faptul că suntem indisolubil legaţi de Dumnezeu nemuritorul. Cu cât mai mult ne identificăm în mod conştient cu Dumnezeu, cu atât mai mult ne dăm seama că întotdeauna am fost una cu Dumnezeu. Că nu a fost niciodată o separare. A fost doar în mintea noastră. A fost doar o chestiune legată de percepţia, cunoştinţele şi comportamentul nostru.

SOARTA ALEGERII

Putem ajunge acum la o înţelegere mai profundă a modului în care liberul-arbitru se află în strânsă legătură cu determinismul. Potrivit Cabalei, noi şi toate alegerile noastre existăm în cadrul contextului unităţii, voinţei şi planului lui Dumnezeu. Cu alte cuvinte noi avem liberul-arbitru şi totuşi orice am alege se potriveşte în mod misterios cu planul lui Dumnezeu şi îndeplineşte voinţa Sa atotcuprinzătoare.

Acest lucru înseamnă că putem alege să facem altceva decât voia lui Dumnezeu şi totuşi nu ne putem opune voinţei Lui. Orice am alege să facem serveşte de fapt lui Dumnezeu. Dacă alegem să facem răul sau să facem binele, alegerile noastre vor îndeplini voinţa lui Dumnezeu.

Acest mister este bine sugerat de artistul M.C. Escher în unele din desenele sale geniale. Într-o imagine Escher creează o moară de apă al cărei curs ajunge departe de moară şi totuşi revine în partea de sus a morii, continuând să o propulseze. El are un alt desen care prezintă un şir de bărbaţi coborând o scară şi totuşi, pe măsură ce urmărim calea lor în jos, ei treptat par că urcă şi, în mod misterios, sfârşesc în partea de sus a scărilor.

Într-adevăr, viaţa este ca un desen a lui Escher. Da, puteţi face altceva decât voinţa lui Dumnezeu – dar de ce aţi vrea să faceţi aceasta? Puteţi coborî scările, dar veţi sfârşi urcându-le fie că vreţi, fie că nu.

Aceasta este ceea ce se întâmplă în povestea Purimului. Haman, căpetenia groaznică a împăratului Persiei, hotărăşte să ucidă toţi evreii. Totuşi, fără nicio intervenţie aparentă din partea lui Dumnezeu, el sfârşeşte săpându-şi mormântul. Acelaşi model este vizibil şi în povestea poporului evreu din timpul sclaviei lor în Egipt. Astrologii faraonului i-au spus că mântuitorul iudeilor se va naşte în curând, dar el va fi învins de apă. Prin urmare, faraonul a decis ca toţi nou-născuţii iudei să fie aruncaţi în Nil. În mod ironic, mama lui Moise l-a ascuns într-un coş etanş şi l-a lăsat să plutească printre papura de la malul Nilului. Fiica faraonului, care se scălda din întâmplare chiar în acel loc, a descoperit acest copil fermecător. L-a adus acasă la tatăl său, faraonul, şi l-au crescut la palat, dându-i o educaţie potrivită unui lider destinat să-i elibereze pe evreii înrobiţi din Egipt.

Deşi faraonul a ales să se opună planului lui Dumnezeu, el de fapt a contribuit la realizarea lui. (încă o dată putem observa cât de periculoasă poate fi o asemenea idee.)

Atunci, care este sensul alegerilor noastre? Alegerile noastre fac diferenţa între noi. Noi hotărâm dacă vom experimenta dragostea noastră pentru unitatea cu Dumnezeu sau dacă vom trăi experienţa de a fi separaţi şi în conflict.

Aceasta ne întoarce la versetul din Isaia: „Doar

fărădelegile voastre vă despart de Dumnezeu". Din perspectiva lui Dumnezeu noi nu suntem deloc separaţi de El, dar din perspectiva noastră, din cauza alegerilor greşite pe care le facem, trăim experienţa separării de Dumnezeu.

Adesea ne temem de pedeapsa lui Dumnezeu. Dar ceea ce nu ne dăm seama e că Dumnezeu nu trebuie să ne pedepsească. Facem deja o treabă destul de bună noi înşine. Înstrăinarea de Dumnezeu pe care o creăm prin alegerile noastre devine propriul nostru iad.

Cu toate acestea, atunci când alegem să ne punem în acord voinţa noastră cu voinţa lui Dumnezeu, ne creăm propriul nostru rai – experienţa extatică a unităţii şi iubirii lui Dumnezeu.

IERTAREA ESTE DIVINĂ

În ciuda celor mai bune intenţii ale noastre de a ne crea propriul rai, au existat câteva ocazii în care am făcut nişte greşeli, dintre care unele ar putea avea consecinţe profunde şi foarte descurajante. Ne-am putea întreba dacă într-adevăr am fi putut să le facem vreodată şi dacă vom fi totdeauna inhibaţi de fărădelegile trecutul nostru. Va continua să ne bântuie iadul trecutului nostru?

Dacă fur ceva, îl pot returna. Dar dacă omor pe cineva, nu-i mai pot da viaţa înapoi. Cu toate că puţini dintre noi am făcut o greşeală atât de gravă, avem cu toţii în repertoriu multe greşeli comise care nu pot fi anulate.

Talmudul ne spune însă că, în viitor, vom vedea imaginea de ansamblu şi vom înţelege că până şi fărădelegile noastre, care au fost cu siguranţă altele decât voia lui Dumnezeu, totuşi au servit într-un fel la finalizarea imaginii.

Aceasta este puterea de transformare a zilei speciale numită Yom Kippur, ziua ispăşirii şi iertării. Există un verset criptic în cartea *Psalmilor* (139: 16) în care înţelepţii spun referitor la Yom Kippur: „Zilele au fost formate şi una dintre ele este a Lui".

Fiecare zi a anului vedem lumea din perspectiva noastră, dar există o zi – ziua lui Dumnezeu – în care

aruncăm o privire la modul în care se vede lumea din perspectiva Lui. Aceasta este de fapt perspectiva Lumii care va veni (momentul din istorie, după era mesianică) în care veţi obţine imaginea de ansamblu. Când vom privi înapoi şi vom vedea întreaga imagine, ne vom da seama că fiecare act şi fiecare eveniment au contribuit la planul lui Dumnezeu de a actualiza bunătatea supremă.

Yom Kippur este o uimitoare zi a transformării, când cele mai întunecate momente ale noastre sunt scoase la lumină. Deoarece lumina Lumii care va veni străluceşte în lumea noastră în această zi.

Aceasta este o altă manifestare a relaţiei misterioase dintre liberul-arbitru şi determinism. Pe de o parte, avem libera alegere de a face altceva decât voia lui Dumnezeu, şi totuşi El deţine întotdeauna controlul. Deşi putem face altceva decât voia lui Dumnezeu, nu ne putem opune voinţei Lui şi nici nu putem să subminăm planul Său. Prin urmare, atunci când am făcut o greşeală şi ne pare rău, trebuie să ne dăm seama că, indiferent de ceea ce am făcut, totul se potriveşte cu planul lui Dumnezeu şi contribuie la binele suprem.

Încă odată vedem aici pericolul abordării panenteiste şi înţelegem de ce este un mare secret. Oamenii ar putea interpreta acest lucru că pot merge mai departe şi făcând ceva rău. Ei ar putea argumenta: „Ce mai contează, dacă indiferent ce aş face, se îndeplineşte voia lui Dumnezeu?”

Trebuie să ni se reamintească faptul că, deşi ceea ce facem îndeplineşte voia lui Dumnezeu, alegerea de a merge împotriva lui Dumnezeu ne desparte de El. Această distanţă ne provoacă sentimente de alienare şi angoasă spirituală care se manifestă chiar ca o suferinţă fizică şi boală.

Este important să ne amintim că dacă regretăm sincer greşelile noastre şi luăm hotărârea să nu le mai repetăm, trecutul nostru poate fi iertat, reciclat şi pus deoparte pentru viitorul bun. Putem obţine ispăşirea şi încă o dată să ne simţim în pas cu Dumnezeu. Când se întâmplă acest lucru, experimentăm ceva mult mai uimitor

decât iertarea lui Dumnezeu: de fapt ne iertăm singuri.

Aşa cum am menţionat mai devreme, Talmudul merge atât de departe încât spune că dacă remuşcările noastre profunde vin din iubirea pentru Dumnezeu, atunci datoriile noastre spirituale sunt convertite în puncte de merit. Cu alte cuvinte, puteţi încasa puncte chiar şi pentru greşeli, utilizându-le ca motivaţie pentru a ne apropia de Dumnezeu.

V-aţi luptat vreodată cu cineva iubit, pentru ca apoi să vă daţi seama cât de greşit şi prostesc v-aţi purtat? Atunci când s-a întâmplat, nu v-aţi simţit brusc mai apropiaţi de acea persoană decât eraţi înainte? Este posibil chiar să vă fi gândit: „Poate ar trebui să planificăm o ceartă o dată pe lună pentru a ne reînnoi iubirea. „Bineînţeles acest lucru nu este necesar, deoarece vor fi destule probleme şi fără să le plănuim. Este la fel de adevărat cu noi şi Dumnezeu.

Există o regulă de bază în legătură cu rectificarea trecutului: recunoşti că ceea ce ai făcut a fost greşit, regreţi că ai făcut această alegere, hotărăşti că nu o vei mai repeta şi repari orice stricăciune ai provocat. Ori de câte ori nu poţi repara, las-o şi aminteşte-ţi că Dumnezeu este, a fost şi întotdeauna va fi la comandă. Dacă nu se poate repara, chiar dacă ai încercat tot posibilul, nu-ţi face griji; şi ea, cumva, se potriveşte planului divin şi totul este în vederea binelui.

Această idee poate fi uşor înţeleasă greşit şi folosită abuziv. Noi nu trebuie să gândim în acest fel înainte de a face alegeri. Nu putem spune: „Ei bine, dacă este menit să fie, atunci nu contează ce aleg”. Ba contează. E vorba despre diferenţa dintre raiul şi iadul pe care-l creaţi pentru voi şi pentru ceilalţi. Diferenţa constă în a trăi într-o lume întunecată, dureroasă, fragmentată sau într-o lume luminoasă şi fericită a unităţii şi iubirii lui Dumnezeu.

PE SCURT

Motivul secretomaniei în legătură cu viaţa tainică a lui Dumnezeu este că, dacă aţi fi cunoscut-o înainte de a fi pregătiţi să o cunoaşteţi, aţi fi putut crede că aţi fost una

cu Dumnezeu şi pe aceeaşi treaptă cu El. Aceasta a fost grava greşeală a lui Acher: în extazul experimentării unităţii cu Dumnezeu, el a pierdut distincţia dintre uman şi divin.

Aceasta este o greşeală comună a doi oameni îndrăgostiţi. În euforia pasiunii lor, ei îşi pot pierde simţul identităţii proprii. Ei pot face atunci anumite presupuneri foarte greşite, fiecare gândind: „Suntem una, şi cu siguranţă ceea ce vreau este, de asemenea, doar dorinţa persoanei iubite". Apoi vin surprizele, dezamăgirile şi luptele.

Talmudul ne avertizează că iubirea dărâmă graniţele.

De aceea avem nevoie de monoteism, pentru că, deşi promovează sentimentul separării de Dumnezeu şi evocă teama de El, ne ajută să menţinem distincţia necesară. Menţinerea acelor distincţii intacte ne permite intrarea şi ieşirea din paradisul panenteismului (în care experimentăm unitatea atotcuprinzătoare a lui Dumnezeu), fără a cădea în capcana distructivă a panteismului (unde toate graniţele dintre noi şi Dumnezeu sunt desfiinţate).

8

A CUNOAŞTE ŞI A FI CUNOSCUT

Odată ce ne-am lămurit în privinţa misteriosului adevăr despre viaţa secretă a lui Dumnezeu, cum putem folosi aceste puternice cunoştinţe pentru a ne călăuzi spre o întâlnire directă cu Dumnezeu?

Când îl căutăm pe Dumnezeu, ne confruntăm cu două obstacole inerente. Primul este limbajul pe care îl folosim atunci când descriem ceea ce ştim, şi al doilea este chiar procesul cunoaşterii.

În general, noi descriem lucrurile în limitele timpului, de spaţiului şi ale comparării cu alte obiecte. De exemplu, ai putea descrie această carte în limitele timpului şi spaţiului, cum ar fi acum şi aici. Ai putea-o descrie în raport cu alte obiecte, mai mică decât corpul tău, dar mai mare decât mâna ta. Dacă descrii o persoană, atunci poţi spune că George a trăit optzeci de ani şi a murit acum doi ani. A locuit într-un oraş aflat la şaisprezece kilometri de

aici. A fost mai inteligent decât media, dar mai puţin sentimental. L-am descris pe George în limite temporale şi spaţiale, precum şi comparativ cu alte persoane.

Dar acestea nu pot fi aplicate când vrem să-L descriem şi să-L cunoaştem pe Dumnezeu. El este Creatorul timpului, al spaţiului şi al tuturor fiinţelor. Prin urmare, el transcende aceste categorii. Aşa cum am explicat în capitolul 5, deşi se obişnuieşte să se spună că Dumnezeu e „veşnic" şi „infinit", aceste limitări sunt incorecte. Pentru majoritatea oamenilor, „etern" înseamnă ceva care merge la nesfârşit, în timp. Timpul nu-L poate limita sau defini pe Dumnezeu. „Infinit" înseamnă ceva care nu are capăt şi merge la nesfârşit în spaţiu. Dar Dumnezeu este sursa spaţiului. Spaţiul nu-L poate limita sau defini pe Dumnezeu.

Deoarece limbajul descriptiv este în mod inerent relativ, el nu poate să fie exact atunci când îi este aplicat lui Dumnezeu. Dacă aş descrie o masă ca fiind mai mare sau mai mică, ar fi în funcţie de alte mese. Dacă am descrie ca o „masă din mahon", mintea ascultătorului în mod automat va apela la imaginea despre lemn învăţată, punând în contrast mahonul cu pinul sau stejarul şi aşa mai departe. Dumnezeu, însă, este sursa şi creatorul a tot ceea ce există şi, prin urmare, nu poate fi comparat cu *nimic*. Chiar şi principiul de bază al Torei şi al Cabalei că Dumnezeu este unul este urmat de rezerva că acest lucru nu înseamnă „unul" în comparaţie cu „doi". Prin urmare, toată terminologia, atunci când este aplicată referitor la Dumnezeu, este de fapt o formă de idolatrie lingvistică şi conceptuală.

Din moment ce oamenii sunt obişnuiţi să gândească în limite spaţiale şi temporale şi prin comparaţii, în mod automat îl concep pe Dumnezeu ca fiind singura fiinţă Atotputernică şi fără existenţă materială, etern în timp şi infinit în spaţiu. Această imagine nu este numai greşită, ci şi de-a dreptul distructivă. Este un mod de gândire care contribuie la separarea şi la conflictul dintre omenire şi Dumnezeu. El contribuie la concepţia greşită că, dacă

Dumnezeu este infinit şi eu sunt finit, atunci suntem opuşi şi incompatibili; dacă Dumnezeu este etern şi eu sunt temporar, atunci suntem opuşi şi incompatibili; dacă Dumnezeu este unul, iar noi suntem mai mulţi, atunci suntem opuşi şi incompatibili. Acesta este motivul pentru care (după cum am explicat mai devreme), ar fi mai corect să spunem că Dumnezeu este nelimitat, nesfârşit şi non-dual. Nelimitarea poate cuprinde spaţiul şi poate fi şi în interior, şi în exterior, simultan. Nesfârşirea poate include timpul şi poate fi şi în interior şi în exterior, simultan. Non-dualitatea nu este cum ar fi numărul „unu" opusul lui „doi", „trei" etc. Non-dualitatea este unitatea înainte de numărul „unu". Este unitatea care poate include multiplul şi care poate completa multiplul, rămânând în acelaşi timp una. Non-dualitatea este unul care poate include multiplul, prin care multiplul se află în unul şi unul în multiplu. Dumnezeu este cu totul unic şi nu poate fi comparat cu alte fiinţe, aşa cum a cântat poporul lui Israel după ce a traversat Marea Roşie:

„Cine este ca Tine între dumnezei, Doamne?
Cine este ca Tine minunat în sfinţenie.
Bogat în fapte de laudă.
Şi făcător de minuni?" (Ieşirea, 15: 11)

În acel moment, erau blocaţi de către limitările descrierilor relative ale limbii. Terminologia normativă pe care o folosim pentru a descrie ceva nu mai funcţionează atunci când vine vorba de cunoaşterea lui Dumnezeu. Cu toate acestea, vorbim încă despre Dumnezeu ca despre o fiinţă atotputernică veşnică şi infinită. Acest lucru este un pic nebunesc, dar ce putem face? Suntem blocaţi; nu avem niciun alt limbaj disponibil.

Într-adevăr, Tora este plină cu tot felul de descrieri enigmatice, cum ar fi „mâna lui Dumnezeu", „spatele lui Dumnezeu", „faţa lui Dumnezeu", şi „ochiul lui Dumnezeu". Aceşti termeni ar constitui idolatrie dacă tradiţia evreiască nu ar avertiza la fiecare pas că aceste metafore sunt menite să fie poetice şi nu literale şi că le folosim tocmai pentru că nu avem niciun alt limbaj pentru

descrierea lui Dumnezeu. Tora îşi propune să comunice idei abstracte, incredibil de profunde, şi trebuie să o facă în limbajul comun al oamenilor. Totuşi, trebuie să căutăm ca întotdeauna să traducem metafora în experienţa adevărată pentru care a fost transmisă.

Atâta timp cât ne amintim că aceşti termeni sunt metafore poetice, ele ne vor fi utile pentru îndrumarea şi concentrarea minţii. Dar dacă uităm şi luăm literal aceste cuvinte, ca descriind o fiinţă „acolo", eternă, infinită, atotputernică, atunci căutarea noastră spirituală este sortită eşecului.

CĂUTÂND ÎN TOATE LOCURILE GREŞITE

Există două motive principale din cauza cărora oamenii nu reuşesc, de cele mai multe ori, să-L găsească pe Dumnezeu. Primul este că ei sunt în căutarea unui Dumnezeu nepotrivit – un concept lingvistic, un idol. Ei doresc să-L perceapă pe Dumnezeu cu mintea lor ce clasifică şi ordonează în limitele de temporale, spaţiale şi existenţiale. Acest lucru este ca şi cum ai încerca să prinzi apa cu o plasă.

Ca rabin, mă aflu în dureroasa poziţie de a fi nevoit să vorbesc despre Dumnezeu, despre care nu se poate vorbi. Ar trebui să ne simţim incomod atunci când vorbim despre Dumnezeu, cu toate că este, cu siguranţă, mai bine decât să vorbim despre cele mai recente achiziţii ale noastre sau bârfe despre alte persoane. Citind Biblia, ar trebui să vă simţiţi incomod cu imagistica mâinii lui Dumnezeu, a ochilor lui Dumnezeu, mâniei lui Dumnezeu şi aşa mai departe. Dacă vă simţiţi confortabil cu asemenea imagistică, atunci aţi pierdut ideea, deoarece în Biblie se vorbeşte despre poezia sfântă când se face referire la Dumnezeu. În mod ironic, multă lume face o abordare greşită. Ei cred că Biblia este literală atunci când se referă la Dumnezeu, şi metaforică atunci când relatează poveştile oamenilor. Dimpotrivă, Biblia este literală în istorisirile sale despre omenire (deşi există, de asemenea, niveluri mai profunde ale înţelesului din fiecare poveste) şi poetică ori de câte ori este menţionat Dumnezeu.

Dacă veţi citi poemul lui Carl Sandburg care spune: „Ceaţa vine cu lăbuţe de pisoi”, nu veţi crede că ceaţa are lăbuţe. Mai degrabă, simţiţi experienţa poetului în cuvinte. Prin această metaforă poetul vrea să vă călăuzească în experienţa sa, care este dincolo de cuvinte. În mod similar, atunci când tradiţia evreiască se referă la Dumnezeu ca la un tată, iubit sau rege, vrea să ne atragă într-o experienţă a acestei relaţii. Toate trimiterile la Dumnezeu din tradiţia evreiască sunt mai degrabă poetice, decât literale.

Celălalt obstacol în cunoaşterea lui Dumnezeu este limitarea inerentă din chiar procesul cunoaşterii. Atunci când încerc să cunosc ceva, eu sunt subiectul, iar lucrul pe care caut să-l cunosc este obiectul. În plus, trebuie să existe un anumit grad de distanţă şi de separare între subiect şi obiect. Ochiul tău poate vedea aproape totul, dar nu se poate vedea pe el însuşi. Cunoaşterea implică două entităţi separate: cunoscătorul şi cunoscutul.

Totuşi, nu-L puteţi cunoaşte pe Dumnezeu în felul acesta prescriptiv, pentru că Dumnezeu este sursa tuturor cunoaşterilor. Capacitatea voastră de a gândi vine de la Dumnezeu, care este sursa tuturor gândurilor. Cum puteţi să gândiţi despre sursa tuturor gândurilor? Cum poate spera mintea voastră să înţeleagă sursa şi temelia tuturor minţilor?

Dar dacă vreţi să-L cunoaşteţi pe Dumnezeu, atunci trebuie să căutaţi sursa tuturor cunoaşterilor. Trebuie să căutaţi sursa tuturor căutărilor.

Acesta este motivul pentru care nu putem ajunge de fapt să-L cunoaştem pe Dumnezeu printr-o anchetă filosofică. Filosoful încearcă să facă din Dumnezeu un obiect al minţii sale. Crede că el este subiectul şi că el îl poate înţelege pe Dumnezeu ca obiect al cercetării sale. Chiar dacă filosoful vine cu o teză strălucită despre Dumnezeu, el a câştigat o idee, dar L-a pierdut pe Dumnezeu. Dumnezeu nu este o idee. Dumnezeu este sursa tuturor ideilor.

În general, voi sunteţi subiectul cunoscător şi orice altceva este obiectul de cunoscut. Dar cu Dumnezeu

relaţia este exact invers. Dumnezeu este subiectul, iar voi sunteţi obiectul. Dumnezeu este cunoscătorul, şi voi sunteţi obiectul de cunoscut.

Într-adevăr, Dumnezeu este ca un gânditor, şi întregul univers este gândul Lui. Potrivit Cabalei, creaţia este o acţiune a gândului divin. Noi am luat fiinţă pentru că Dumnezeu s-a gândit la noi, ca să spunem aşa. Noi existăm doar atâta timp cât Dumnezeu continuă să se gândească la noi. Dacă la un moment Dumnezeu ne-a uitat, poc! N-am mai avea nicio existenţă.

Aceasta este o idee esenţială. Dacă aş crea o masă, aş putea să mă despart de ea, iar masa va continua să existe. Dar dacă aş crea o masă în mintea mea, ea va exista doar atâta timp cât voi continua să mă gândesc la ea. În momentul în care încetez să mă gândesc la masă, ea dispare. Iată mesajul Torei în afirmaţia că Dumnezeu creează universul din nou în acest moment. Fără procesul constant de gândire divină, universul, care este o formă-gând divină, nu ar putea exista în momentul următor.

Marele maestru hasidic din secolul al XVIII-lea şi autor al cărţii *Tanya* („Am învăţat”), Rabinul Shneur Zalman din Liadi, ne învaţă:

Cel Sfânt cunoaşte toate fiinţele create, şi cunoaşterea Lui despre ele nu adaugă nici pluralitate, nici noutate pentru EL Pentru că El cunoaşte totul, cunoscându-Se pe El însuşi... Cel Sfânt îmbrăţişează de fapt fiecare creatură cu gândul Său şi cunoaşte toate fiinţele create. Deoarece cunoaşterea Sa este într-adevăr forţa lor de viaţă şi ceea ce aduce la viaţă.

Tu şi cu mine suntem făcuţi din gândire – din conştiinţă. Cabala ne învaţă că, cu cât suntem mai conştienţi, cu atât suntem mai realişti, mai vii, şi mai conectaţi cu sursa conştienţei. Cu cât suntem mai puţin conştienţi, cu atât mai puţin suntem vii.

Aceasta este, de asemenea, ceea ce înţelege Tradiţia Orală atunci când spune că omul sfânt trăieşte chiar şi după ce moare, iar omul rău este mort chiar în timpul vieţii. Oamenii răi au pierdut însăşi substanţa vieţii, care

este conştiinţa unităţii – conştiinţa lui Dumnezeu. Cu cât participăm la conştiinţa divină, cu atât participăm la esenţa vieţii. îl cunoaştem pe Dumnezeu în măsura în care ne cunoaştem pe noi înşine – nu ca pe un obiect pe care-l observăm şi studiem, ci prin participarea şi implicarea directă.

Mai devreme am discutat despre ideea unui personaj existent în mintea autorului. Acum staţi puţin şi creaţi în minte o femeie. Nu vă gândiţi la cineva cunoscut. Mai degrabă creaţi un personaj cu totul nou. Unde există această femeie? în mintea voastră. Prin urmare, voi sunteţi subiectul cunoaşterii şi ea este obiectul de cunoscut. Acum imaginaţi-vă că această femeie din minte încearcă să-şi cunoască creatorul – voi. Cum ar putea să facă acest lucru? Cum ar putea ea, care este obiectul minţii voastre, să vă facă obiectul minţii ei? Cum ar fi posibil ca ea să vă înţeleagă?

Este aceeaşi problemă pe care o avem noi în căutarea lui Dumnezeu. În raport cu tot ceea ce căutăm să înţelegem, noi suntem cunoscătorul, iar restul este de cunoscut. Dar când ne întoarcem gândurile spre Dumnezeu, el este cunoscătorul, iar noi, obiectul de cunoscut. El este subiectul, iar noi suntem obiectul.

Fiecare dintre noi este ca o picătură din ocean încercând să înţeleagă oceanul.

Imaginaţi-vă o sferă care vă înconjoară. Dacă această sferă L-ar reprezenta pe Dumnezeu, v-aţi descrie ca fiind cuprinşi de această realitate cuprinzătoare care este Dumnezeu. Ce aţi vedea din perspectiva voastră? Pe voi şi pe Dumnezeu. Din perspectiva lui Dumnezeu, ce vede El? Doar pe Dumnezeu.

Din perspectiva femeii pe care ai creat-o în minte, există ea şi cu tine. Din perspectiva ta eşti doar tu.

Când se întâmplă ceva dureros cu tine, te-ai putea trezi acuzându-L pe Dumnezeu: „Cum ai putut să-mi faci una ca asta?” Dar din perspectiva lui Dumnezeu există doar El. Nu există nici făptuitor şi nici victimă. Doar Dumnezeu. Din această perspectivă, acuzaţia apare la fel

de ridicolă, ca şi cum degetul tău lovit ţi-ar striga: „Ce-mi faci?”

În *Cartea lui Isaia*, Dumnezeu exclamă: „Gândurile mele nu sunt gândurile voastre”. Aceasta înseamnă că perspectiva lui Dumnezeu este total diferită de perspectiva noastră omenească. La fel cum o fiinţă teoretică ce trăieşte într-o realitate bidimensională nu poate concepe posibilitatea perspectivei unei fiinţe tridimensionale, cum suntem noi, tot astfel nici noi nu putem concepe posibilitatea perspectivei lui Dumnezeu.

În esenţă, acesta este răspunsul Domnului pentru Iov, care trece printr-o serie de evenimente tragice: moartea tuturor copiilor săi, boli şi pierderi materiale. El încearcă să înţeleagă de ce Dumnezeu a procedat astfel, dat fiind faptul că este un om bun care a făcut numai bine. Prietenii şi soţia sa îi oferă perspective diferite, Iov le respinge pe toate ca fiind lipsite de credibilitate. În cele din urmă Dumnezeu îi vorbeşte lui Iov: „Unde erai când am întemeiat pământul? Spune, dacă ai pricepere. Cine i-a hotărât măsurile, ştii?” Dumnezeu îi spune lui Iov că el pur şi simplu nu are perspectiva cosmică de a înţelege ce se întâmplă în această lume. Iov este lăsat fără răspuns la suferinţa umană, nu pentru că Dumnezeu refuză să-i spună, ci pentru că nu există nicio modalitate ca o fiinţă umană să poată înţelege realitatea din perspectiva lui Dumnezeu, care este adevărul suprem.

Un înţelept spunea că atunci când vom ajunge în lumea viitoare, vom privi înapoi la întreaga istorie a omenirii şi vom vedea totul ca fiind perfect. Chiar şi cele mai rele perioade ale istoriei vor arăta minunat. Aceasta înseamnă că, în acea lume viitoare, fără limite de timp şi spaţiu, vom vedea totul din perspectiva lui Dumnezeu. Dar acum, aşa cum suntem instalaţi în lumea timpului şi a spaţiului, această percepţie este pur şi simplu inaccesibilă pentru noi. Fiinţele umane care încearcă să pătrundă planul divin sunt asemenea unui om care încearcă să ruleze Windows 2000 pe un computer 286. Noi pur şi simplu nu avem hardware-ul necesar pentru a-L înţelege

pe Dumnezeu, care este suprema realitate atotcuprinzătoare.

Acum putem aprecia complicaţiile din încercarea de a-L înţelege şi cunoaşte pe Dumnezeu. Regulile normativelor cunoscute nu se aplică aici. Dumnezeu este sursa timpului, a spaţiului şi a fiinţelor. Poate fi sursa delimitată de către emanaţiile sale? Dumnezeu este gânditorul, iar noi suntem gândurile. Poate fi gânditorul înţeles de către gânduri? Se pot vedea ochii singuri? Se pot auzi urechile pe ele însele? Aşa cum nu-ţi poţi vedea propriii ochi, deoarece ochii sunt sursa vederii tale, nu-L poţi cunoaşte pe Dumnezeu, deoarece Dumnezeu este sursa cunoaşterii tale. Oamenii cred că nu-L pot vedea pe Dumnezeu deoarece El este prea departe. Chiar contrariul: este imposibil să-L vadă pe Dumnezeu deoarece El este prea aproape. Tânjim după sursa noastră, dar forma gândului nu-l poate concepe pe gânditor.

Această recunoaştere este foarte umilitoare. Totuşi este posibil ca noi să-L cunoaştem pe Dumnezeu. Este nevoie de o umilinţă extraordinară pentru a-L cunoaşte pe Dumnezeu, pentru că trebuie să lăsăm căutarea să aibă un concept mai bine formulat, uşor de înţeles, la dispoziţia minţii noastre. Trebuie să ne oprim din încercarea de a-L înţelege pe Dumnezeu în limitele timpului, spaţiului şi al fiinţei. Şi trebuie să încetăm a încerca să-L cunoaştem pe Dumnezeu ca pe un obiect al minţii noastre.

A CUNOAŞTE ŞI A FI CUNOSCUT

Astfel, din perspectiva noastră umană, Dumnezeu nu poate fi cunoscut. Atât procesul obişnuit, cât şi terminologia cunoaşterii sunt complet inadecvate atunci când sunt aplicate divinului. Până când o persoană nu este gata să recunoască acest lucru, el sau ea nu poate înţelege ceea ce Tora şi Cabala au în vedere atunci când se referă la Dumnezeu.

Avem nevoie de o schimbare a paradigmei: nu-l pot cunoaşte pe Dumnezeu ca pe un obiect al gândirii, dar îl pot *experimenta* pe Dumnezeu ca *subiect* al tuturor gândurilor. Aceasta este cheia pentru primul din cele patru

moduri alternative de cunoaştere a lui Dumnezeu pe care am de gând să le prezint.

Cum aş putea să-l cunosc pe cunoscător? Lăsându-l pe cunoscător să mă cunoască. Cu alte cuvinte, nu-l pot cunoaşte pe Dumnezeu, dar pot trăi experienţa de a fi cunoscut de Dumnezeu.

Talmudul spune că cineva ar trebui să fie întotdeauna conştient de faptul că „există un ochi care vede şi o ureche care aude". Bineînţeles, nu într-un sens material. Aceasta înseamnă că sentimentul de a fi cunoscut de Dumnezeu este o întâlnire cu Dumnezeu. Mulţi căutători spirituali urmăresc obiectivul de a-L cunoaşte pe Dumnezeu. Într-adevăr, suprema experienţă religioasă este experienţa de a fi cunoscut de către Dumnezeu. Cu cât mai mult îţi dai seama şi trăieşti în consecinţă, cu atât mai substanţială este existenţa ta.

Îl cunoşti pe Dumnezeu experimental atunci când trăieşti experienţa de a fi cunoscut de Dumnezeu. Să spunem că eşti într-un oraş pustiu, niciun suflet la vedere, ai ocazia de a fura orice doreşti fără să te prindă cineva. Cum vei proceda? Dacă nu ai face-o, atunci înseamnă că ştii că există un suflet la vedere. Că sufletul eşti tu şi Dumnezeu este la vedere. Un suflet sănătos intuieşte ceea ce trebuie făcut şi că este cunoscut de Dumnezeu.

Oricând faci ceva (sau nu faci ceva) pentru că eşti conştient de faptul că te urmăreşte „cineva", trăieşti experienţa de a fi cunoscut de către Dumnezeu, care în esenţă este o modalitate directă de a-L cunoaşte pe Dumnezeu.

Cum ţi-ai trăi viaţa dacă ai fi în permanenţă conştient că tot faci este important şi cunoscut lui Dumnezeu. Potrivit Cabalei, cu cât mai mult îţi dai seama că ceea ce faci contează pentru Dumnezeu, cu atât mai multă substanţă are fapta ta.

Scopul nostru nu este să-L cunoaştem pe Dumnezeul necunoscut, ci să ne simţim pătrunşi de cunoaşterea lui Dumnezeu.

Dacă pare un concept foarte greu de înţeles este din

cauză că nu este un concept, ci o experienţă. Şi nu poate fi înţeleasă; ea trebuie trăită. Această abordare ne duce chiar la marginea şi capătul percepţiei, care este experienţa de a fi pătruns. Când mă uit după Dumnezeu, nu-mi întorc atenţia către imensitatea spaţiului cosmic. Mai degrabă mă întorc către imensitatea spaţiului interior. Îmi întorc atenţia spre sursa tuturor atenţiilor, a tuturor gândurilor, a tuturor cunoştinţelor şi a tuturor conştiinţelor. Caut sursa minţii mele, Mintea tuturor minţilor, Sufletul tuturor sufletelor, Şinele tuturor.

Biblia începe, în *Cartea Facerii*, cu următoarele cuvinte „La început, Dumnezeu a făcut cerurile şi pământul…" Când te gândeşti la aceasta, este o adevărată presupunere. Biblia nu începe cu dovezi foarte strălucite privind existenţa lui Dumnezeu, nici cu introduceri filosofice despre natura lui Dumnezeu. Aceasta se datorează faptului că Tora adoptă ideea că Dumnezeu este de la sine înţeles. Nu doar evident, ci de la *sine* înţeles. Modul în care-L pot cunoaşte pe Dumnezeu este acelaşi cu a mă cunoaşte pe mine – din interior. Aşa cum eu sunt de la sine înţeles pentru mine, tot la fel Dumnezeu (care este Sinele tuturor) este de la sine înţeles pentru mine ca sursă a fiinţei mele.

Problema este că majoritatea oamenilor au pornit pe o cale greşită în căutarea lui Dumnezeu. Ei caută un obiect – un idol. Ei vor să vadă un Dumnezeu despre care a vorbit toată lumea, fiinţa eternă, infinită, care pluteşte în spaţiul cosmic.

Am citit odată că primul cosmonaut care a mers în spaţiu a fost întrebat de către staţia de la sol: „Ce vezi?" El a răspuns: „Nu-L văd pe Dumnezeu". O fiinţă eternă şi infinită care lucrează în spaţiul cosmic nu este de la sine înţeleasă. Dar Dumnezeu care este Sinele tuturor este de la sine înţeles.

Este de la sine înţeles, această conştiinţă nu începe şi nu se termină cu mine. Aş putea avea posibilitatea de a decide la ce vreau să mă gândesc, dar nu am de ales cu privire la faptul că mă gândesc la tot. Prin urmare, dacă nu

eu sunt stăpânul conştiinţei, atunci cine este? Oricine ar fi, eu îi dau numele de Dumnezeu.

JOCUL FAIMEI

Pentru a-L cunoaşte pe Dumnezeu, trebuie să trăiesc experienţa de a fi cunoscut de către Dumnezeu. De fapt, doar pentru că exist, trebuie să fiu cunoscut. Acesta este motivul pentru care oamenii au o nevoie înnăscută de a fi recunoscuţi. Faptul de a fi recunoscuţi reprezintă fundamentul existenţei noastre. Fiica mea, în timp ce se legăna într-un loc de joacă, a strigat către mine: „Tată, uite!" Şi nu pentru că dorea atât de mult lauda mea, ci pentru că la un anumit nivel ea a simţit că dacă e cineva martor la realizarea ei, acest lucru o face mai reală. Acesta este şi motivul pentru care copiii fug de acasă: pentru că îi va căuta cineva. Dacă ai fugit vreodată când ai fost copil, poate că-ţi vei aminti teama teribilă pe care ai simţit-o că nimeni nu-ţi va observa lipsa; că nimeni nu va veni să te caute. Simplul fapt de a fi căutat consolidează identitatea în curs de dezvoltare a copilului mic.

Odată, pe când mă plimbam prin Ierusalim, am observat un grup numeros de oameni adunaţi în jurul unui soi de spectacol. Eu, de asemenea, am încercat să arunc o privire la ce se holba toată lumea. Spre surpriza mea, erau doar doi punkişti care stăteau într-un colţ. Unul avea părul verde, iar sprâncenele şi nările erau străpunse de ace de siguranţă. Celălalt avea părul ca o creastă de cocoş şi tot corpul tatuat. Pentru Ierusalim erau într-adevăr neobişnuiţi. M-am întrebat de ce oamenii îşi fac singuri una ca asta. Dar apoi mi-am dat seama că ei pur şi simplu doreau atenţie. Aveau nevoie să simtă că existenţa lor a fost recunoscută. Şi într-adevăr, cu toţii o dorim, deoarece însăşi temelia existenţei noastre este recunoaşterea de către Dumnezeu. Problema este că recunoaşterea umană niciodată nu ne poate da satisfacţia supremă pe care ne-o dorim cu adevărat.

Este chiar atât de important să fiu cunoscut de tine? Şi tu şi eu, amândoi suntem temporari. Astăzi suntem, mâine nu. În plus, recunoaşterea umană nu poate fi

niciodată suficientă. Kirk Douglas a povestit o întâmplare despre un rol timpuriu pe care l-a jucat pe Broadway. Comentariile au fost remarcabile. Un critic i-a lăudat interpretarea lui Kirk şi a spus că a fost „nici mai mult, nici mai puţin decât superb”. Dar reacţia lui Kirk nu a fost una fericită. În acea noapte, lungit în pat, el nu putea dormi. „Ce au vrut să spună cu «nici mai mult nici mai puţin»? Dacă ei cred că sunt superb, de ce nu au spus-o de-a dreptul!”

Recunoaşterea omenească nu va fi niciodată suficientă deoarece existenţa depinde de recunoaşterea lui Dumnezeu.

Prima întrebare pe care mi-a adresat-o Larry King într-un interviu din emisiunea sa a fost „Dumnezeu ne urmăreşte?**

Am crezut că o să-mi scape o glumă. Ceva de genul, „Larry, milioane de oameni urmăresc zilnic Larry *King Live*. Cum ar putea Dumnezeu să-ţi rateze emisiunea?” Am ales să nu risc umorul. Aşa că pur şi simplu am spus: „Da, Dumnezeu ne urmăreşte tot timpul. Este fundamentul existenţei noastre”.

Înainte de emisiune am fost foarte emoţionat. Milioane de oameni de pe întregul glob erau pe cale să mă urmărească la televizor. Fiorul, însă, a durat doar o scurtă perioadă de timp după spectacol. Deşi astfel de oportunităţi sunt amuzante, ele nu-ţi transformă calitatea existenţei. Fie că te urmăresc milioane, fie că nu, tu vei continua să exişti. Ceea ce contează cu adevărat este să ştii că Dumnezeu te urmăreşte. Dacă oamenii închid televizorul în timpul emisiunii lui Larry King, Larry va continua să existe. Dar dacă Dumnezeu va înceta să-l mai urmărească pe Larry King, atunci nu va mai exista *Larry King Live*.

După cum ne învaţă Cabala, cu cât mai mult credem că Dumnezeu ne urmăreşte şi exprimăm această credinţă în acţiunile noastre şi în interacţiunile unora cu ceilalţi, cu atât mai mult vom trăi, de fapt, experienţa acestui adevăr. Vom simţi îndrumarea iubitoare şi atenţia lui Dumnezeu în

viaţa noastră de zi cu zi.

Adevărata împlinire în viaţă nu vine de la a cuceri recunoaşterea lumii şi de la obţinerea faimei. Există o mulţime de oameni celebri care sunt nefericiţi. Adevărata împlinire vine cunoscând faptul că Dumnezeu vă ştie şi îi pasă. Când vă veţi da seama că acest lucru este fundamentul vieţii, atunci priorităţile în viaţa voastră vor fi diferite. Veţi fi mai puţin îngrijoraţi de ceea ce cred alţii despre voi şi preocupaţi mai mult de a fi pur şi simplu mai buni şi de a face lucrurile corect. Veţi fi motivaţi să faceţi fapte care sunt demne de atenţia lui Dumnezeu. I-aţi spune o vorbă bună şoferului de taxi astăzi. V-aţi suna un prieten doar ca să vedeţi ce face. Aţi face cu plăcere o donaţie pentru o cauză bună sau pentru o persoană fără adăpost. Aceste fapte nu sunt pentru paginile ziarelor. Ele nu vă vor propulsa pe prima pagină a New York *Times*. Şi nu veţi rămâne în memoria publicului pentru totdeauna. Chiar şi beneficiarul bunăvoinţei voastre s-ar putea să vă uite. Dar ele sunt în centrul atenţiei în rai, iar Dumnezeu nu vă va uita niciodată. Poate că faptele mărunte nu sunt în centrul atenţiei, dar sunt remarcabile. Pentru că Dumnezeu, să spunem aşa, va remarca şi vă va înscrie în Cartea vieţii. Acesta este secretul adevăratei fericiri. Ţineţi minte că sunteţi în mintea lui Dumnezeu. Şi amintiţi-vă că existaţi pentru că Dumnezeu se gândeşte şi are grijă de voi. Cu alte cuvinte, existaţi datorită minţii lui Dumnezeu.

Prin urmare, adevărata cale de cunoaştere a lui Dumnezeu este de a trăi experienţa de a fi cunoscut de Dumnezeu. Şi dacă vreţi să trăiţi experienţa de a fi cunoscut de Dumnezeu, atunci acţionaţi ca şi cum aţi fi cunoscuţi de către El. Faceţi ceea ce Dumnezeu vă cere.

Potrivit Torei, căutarea spirituală nu este despre încercarea de a găsi o imagine a lui Dumnezeu, ci mai degrabă despre căutarea imaginii voastre dumnezeieşti. Când primul capitol din *Facerea* declară că Dumnezeu a creat omul după chipul său, ne spune despre ceea ce este vorba în viaţă: nu să găsim chipul lui Dumnezeu, ci să fim chipul lui Dumnezeu, o reflexie şi o expresie a lui

Dumnezeu.

O persoană care este cu adevărat o reflexie şi o expresie a lui Dumnezeu îl cunoaşte pe Dumnezeu. O persoană care filosofează despre Dumnezeu nu cunoaşte nimic, pentru că Dumnezeu nu este un obiect. Dumnezeu poate fi cunoscut numai ca subiect al tuturor expresiilor – la fel cum un gânditor este exprimat şi reflectat prin gândirea sa, sau un muzician prin cântecul lui.

Scopul nostru ca fiinţe umane nu e de a vedea o viziune a lui Dumnezeu, ce nu poate fi imaginat, ci de a deveni viziunea lui Dumnezeu, de a fi, de fapt, modul în care El ne imaginează.

CALEA SLUJIRII

Îl cunoaştem pe Dumnezeu ca subiect nu numai prin a fi cunoscut de Dumnezeu, dar, de asemenea, şi prin a fi folosit de El.

Am întâlnit odată un scenarist cu foarte mare succes la Hollywood. El mi-a spus că în fiecare zi, înainte de a se apuca de scris, spune o rugăciune: „Doamne, Te rog, foloseşte-mă”. Mi-a explicat că niciodată nu simte că ar scrie el scenariul. El trăieşte experienţa că Dumnezeu scrie prin el. „Aceste filme sunt ale lui Dumnezeu, nu ale mele”, a spus el. I-am zis: „Cele bune sunt ale lui Dumnezeu, dar cele proaste sunt ale tale”.

O prietenă, scriitoare, a împărtăşit o experienţă similară. Ea a spus că cele mai frumoase pasaje din cartea sa i-au fost cumva „dictate”. Ea a auzit cuvintele în mintea ei şi pur şi simplu le-a scris, făcând efortul să tasteze la fel de repede ca şi cuvintele care veneau.

De multe ori, când am ţinut prelegeri în public, am auzit, de fapt, o voce în mine care mi-a spus ce să zic. Problema este că, uneori, mi-a spus să merg într-o altă direcţie decât ce aveam pregătit în notiţele mele. Am învăţat să am încredere în această voce şi să mă predau, chiar dacă nu ştiu încotro mă va duce. Întotdeauna prelegerea iese mai bine decât am planificat-o. De asemenea, îmi place mult mai mult, deoarece trăiesc experienţa având pe Dumnezeu ca difuzor şi eu ca

vorbitor.

O atenţionare: dacă începeţi să credeţi că, ori de câte ori primiţi un impuls, este Dumnezeu care acţionează sau vorbeşte prin voi, veţi avea mari necazuri. Acesta este motivul pentru care Tora ne oferă îndrumări şi principii directoare cu privire la modul în care putem fi cu adevărat în slujba lui Dumnezeu. Şi atunci când urmăm astfel de directive, ne conectăm la sursa tuturor fiinţelor.

Acest lucru este exprimat în sensul profund al numelui esenţial al lui Dumnezeu – YHVH, Tetragrammatonul, care (aşa cum am menţionat mai devreme) vine de la ebraicul „a fi”. Unul din principiile esenţiale ale Torei este că toate numele asociate cu Dumnezeu sugerează ceva în legătură cu acţiunile lui Dumnezeu (dar nu esenţa sa). YHVH sugerează că acţiunea esenţială a lui Dumnezeu este aceea de a fi. Prin urmare, probabil, cea mai bună traducere din acest nume ar fi „fi”-ist. Dacă vorbeşti, atunci eşti vorbitor. Aşa că dacă eşti, atunci eşti „fi”-ist.

Acest nume ne descoperă un adevăr uimitor despre noi înşine. Noi suntem „fiinţe”. De fapt noi suntem verbe.

Ce înseamnă „a fi”?

Să spunem că Joe este inteligent, dar nu „fiinţează” inteligenţă. Aceasta ar însemna că el nu îşi exprimă şi nu-şi manifestă inteligenţa. Astfel, de asemenea, întregul univers este un verb – un proces dinamic de exprimare. Atunci, cine este substantivul? Cine este subiectul? YHVH – unica şi singura sursă a tuturor fiinţelor, Fi-istul.

Când am înţeles că ar fi cea mai bună traducere a Tetragrammatonului, m-am uitat într-un dicţionar să văd dacă a existat vreodată un astfel de cuvânt. Şi într-adevăr am găsit în *Oxford Universal Dictionary* această definiţie: „Fi-ist: Acela care este, Auto-existentul, marele Eu sunt”.

Da, Dumnezeu este Fi-istul, sursa şi subiectul tuturor fiinţelor. Dar noi suntem fiinţe. Suntem verbe.

Dumnezeu este Vorbitorul, iar noi vorbim. Dumnezeu este Cunoscătorul, iar noi nu suntem doar obiectul de cunoscut, ci şi cunoaşterea.

Toţi artiştii autentici au trăit experienţa lui Dumnezeu ca subiect, indiferent dacă l-au identificat sau nu ca atare. Sentimentul de a fi un canal pentru o forţă creatoare care curge într-un singur sens este o experienţă a lui Dumnezeu ca subiect.

Bob Dylan a fost întrebat odată: „Cum îţi scrii muzica?" El a răspuns: „Eu doar mă aşez să scriu, şi ştiu că totul o să fie bine".

Câteodată scriu cântece. Odată stăteam la pianul meu şi am început să cânt un cântec frumos, pe care nu-l mai auzisem niciodată. De fapt m-am simţit posedat; degetele mele s-au mişcat, fără să le spun eu pe unde să meargă. Soţia mea a intrat în cameră şi a întrebat: „Ce cântec este acesta?" I-am răspuns: „Habar n-am. Eu doar încerc să stau deoparte". În asemenea acte de creaţie, artiştii experimentează faptul că pictura, poezia sau dansul vin prin intermediul lor, nu de la ei. Adevărata sursă este oarecum „mai presus". Aceasta este o experienţă intuitivă a lui Dumnezeu ca subiect. În asemenea momente de iluminare îl cunoaştem pe Dumnezeu.

Aceasta este adevărata semnificaţie din spatele tuturor poruncilor. Ajungem să-L cunoaştem pe Dumnezeu servindu-L prin transpunerea în realitate a voinţei Sale şi prin a fi după chipul Său. Poruncile sunt ca nişte cabluri care ne conectează cu sursa tuturor conştiinţelor.

Atunci când poporul evreu a primit Tora pe Muntele Sinai, prima revelaţie pe care au auzit-o a fost chiar motivul convingător pentru care ei ar fi dorit să îndeplinească voia lui Dumnezeu, cu bucurie. Prima poruncă este să ştii că „Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, care te-am scos din Egipt".

Totuşi, nu este neapărat singurul mod de a traduce textul original din ebraică. Mai poate fi tradus şi astfel „«Eu»-l este Domnul Dumnezeul tău, care te-a scos din Egipt". Cu alte cuvinte, poporul evreu a trăit experienţa Supremului „Eu", unicul şi singurul subiect, Dumnezeu. Atunci când ne conectăm la Eul suprem, îndeplinind poruncile, accesăm puterea supremă de libertate şi

creativitate. Eliberarea din sclavie se dobândeşte slujindu-i lui Dumnezeu. A-L sluji pe Dumnezeu înseamnă de fapt autoslujire, deoarece Dumnezeu este sursa tuturor.

CALEA REFLEXIEI

A treia modalitate de cunoaştere a lui Dumnezeu este prin reflexia Sa în univers. Ochii voştri nu se pot vedea singuri, dar pot vedea reflexia lor într-o oglindă, ceea ce vă poate da o idee despre cum arată. Eu nu-L pot defini pe Dumnezeu în limite temporale, spaţiale sau materiale, dar îl pot experimenta pe Dumnezeu după cum se reflectă în ei.

De exemplu, uitându-ne la un tablou de Rembrandt, nu ne vom imagina că-l vedem pe însuşi Rembrandt, dar putem deduce câte ceva despre atributele caracterului său doar privindu-i opera. Are ceva de maestru în capodopera lui. Astfel, în pictura lui Rembrandt este evident un anumit rafinament, un umor fin şi o blândeţe de caracter, care ne spun ceva despre persoana care a mânuit pensula, deşi esenţa artistului rămâne ascunsă.

În mod similar, noi putem vedea reflexia lui Dumnezeu în lucrările Sale. *Cartea lui Iov* (19: 26) spune: „Prin carnea mea îl voi vedea pe Dumnezeu”, ceea ce înseamnă că reflectând la complexitatea uluitoare a propriului corp, putem învăţa multe despre atributele lui Dumnezeu.

De exemplu, un mare semn al dragostei lui Dumnezeu faţă de noi este saliva noastră. Saliva nu numai că are proprietăţi antibacteriene, dar ne înmoaie mâncarea, astfel încât să putem înghiţi fără efort sau durere. Cele şase glande salivare perfect poziţionate în gură nu trebuiau să fie acolo. Fiinţele umane ar putea mânca, digera şi obţine substanţe nutritive din hrana lor şi fără glandele lor salivare. Saliva face diferenţa între a fi plăcut sau nu actul de a mânca. Faptul că Dumnezeu a creat fiinţele umane cu glandele salivare în gură este un act de iubire. Mâncatul este o plăcere pentru că Dumnezeu a vrut să ne-o ofere.

Dacă soţul îţi oferă un cadou strict utilitar, cum ar fi

un robot de bucătărie, ai putea pune la îndoială faptul dacă el te iubeşte pe tine sau funcţia de bucătar gastronomic; dar dacă-ţi oferă un colier frumos, care serveşte doar pentru a te face fericită, poţi deduce iubirea lui pentru tine.

Varietatea încântătoare de culori, forme şi mirosuri dintr-o grădină atestă în mod similar iubirea Celui care a creat o astfel de frumuseţe pentru plăcerea noastră. Deşi oamenii de ştiinţă spun că florile sunt, pur şi simplu, concepute de natură pentru a atrage polenizatorii, în mod sigur cine vede un delicat trandafir roşu sau miroase parfumul de iasomie consideră că acestea sunt daruri de la Dumnezeu pentru omenire. Când miros o gardenie, trăiesc experienţa dăruirii cu mărinimie a dragostei lui Dumnezeu pentru mine.

Este important să subliniez că nimic din creaţie nu mă poate face capabil să descriu esenţa Creatorului. Atributele sale pot fi reflectate în creaţia sa; esenţa sa rămâne complet ascunsă. Cu toate acestea, dacă reflectez asupra minunilor universului şi asupra existenţei mele, îl pot cunoaşte experimental pe Dumnezeu.

CALEA PROFETULUI

A patra metodă de cunoaştere a lui Dumnezeu este prin revelaţiile profetice. Utilizând unele metode, cum ar fi meditaţia şi muzica, profeţii vechiului Israel au fost capabili să introducă stări de conştiinţă modificate, în care au trăit o revelaţie directă de la Dumnezeu. Cu alte cuvinte, Cunoscătorul a comunicat cu cel de cunoscut. Câteodată ei au recepţionat un mesaj pentru întreaga lume.

Atunci când asemenea mesaje au avut o semnificaţie veşnică, ele au fost scrise şi ulterior incluse în Biblia ebraică. Doar cincisprezece revelaţii profetice au fost incluse, împreună cu alte nume de profeţi menţionaţi în diferite cărţi biblice.

Talmudul ne spune că au fost tot atât de mulţi profeţi în vechiul Israel, câţi israeliţi au ieşit din Egipt în timpul exodului – aproximativ trei milioane.

Talmudul de asemenea ne spune că după ce Templul a fost distrus, perioada profeţiilor s-a sfârşit. Astăzi suntem capabili să experimentăm inspiraţia divină, dar nu şi profeţia.

Inspiraţia divină este doar un mesaj general de orientare, în contrast cu profeţia, care era un mesaj anumit cu o direcţie clară.

Revelaţia profetică este exact opusul a ceea ce facem atunci când căutăm o experienţă a lui Dumnezeu – care caracterizează atât de mult căutarea spirituală din timpul nostru. Atunci când căutăm chipul lui Dumnezeu, El este obiectul. În revelaţie, Dumnezeu este subiectul; ceea ce înseamnă că Dumnezeu îi poate spune unui profet ceva ce el nu vrea să audă.

Un prim exemplu în acest sens este *Cartea lui Iona*. Dumnezeu i-a spus lui Iona să meargă la Ninive, şi el s-a îndreptat cât a putut de repede, în direcţia opusă, pentru că avea obiecţii majore să le predice păcătoşilor din acel oraş. (De aceea a ajuns în burta acelui peşte uriaş.)

Spre deosebire de profeţi, căutătorii de astăzi ai lui Dumnezeu se percep ca subiect, iar căutarea lor nu-i va conduce dincolo de propria lor voinţă sau preferinţă.

Revelaţia oferă cunoaştere. Este cunoaşterea care ne călăuzeşte în lumea noastră potrivit perspectivei lui Dumnezeu. Revelaţia începe acolo unde se termină experienţa umană. Experienţa mă poate duce doar la limitele exterioare ale propriei mele perspective. Revelaţia este informaţia dăruită din cea mai înaltă perspectivă.

Tora pretinde că Dumnezeu S-a revelat pe Sine întregului popor al lui Israel pe Muntele Sinai. Poruncile sau instrucţiunile călăuzitoare ale Torei nu pot completa niciodată înţelesul perspectivei umane, pentru că însăşi definiţia revelaţiei este cunoaşterea dăruită din perspectiva divină. Ca să dau o simplă metaforă, revelaţia este ca o staţie radio pentru trafic. Vă deplasaţi în jos pe drumul 83 şi vă întrebaţi care este cea mai rapidă cale către destinaţie. Oare e vreun blocaj de trafic mai în faţă? Ar trebui să renunţaţi la rută la următoarea ieşire şi să

urmaţi o rută alternativă? Sau să vă încercaţi şansa cu semafoarele de pe artera principală? De fapt nu există cu adevărat nicio cale să afli; nu este posibil să puteţi vedea următorii trei kilometri de drum. Dar elicopterul ce supraveghează traficul vede totul de deasupra. Din perspectiva sa, toate autostrăzile şi reţelele de trafic sunt perfect vizibile. Aşa că potriviţi şi acordaţi pe staţia radio a traficului şi ascultaţi mesajul clar: „Traficul este blocat pe drumul 83 între Kilmer şi Havington. Dacă vă îndreptaţi spre nord, ieşiţi pe drumul 144”. Nici chiar şi cele mai luxoase şi mai moderne automobile nu vor putea cunoaşte ceea ce ştie un elicopter, cu excepţia cazului în care elicopterul comunică. Aceea este revelaţia.

Deşi revelaţia este o informare a oamenilor dintr-o perspectivă mai înaltă, conţinutul revelaţiei este încă exprimat în terminologia umană. Astfel, atunci când poporul lui Israel L-a perceput pe Dumnezeu în mod direct la despicarea Mării Roşii, l-a văzut ca pe un războinic. La revelaţia de pe Sinai, L-a perceput pe Dumnezeu ca pe un bătrân înţelept. Profetul Ezechiel a avut o viziune a lui Dumnezeu şi a văzut carul ceresc şi tronul. Despre ce este vorba aici? Aceşti oameni au făcut greşeala de a-L vedea pe Dumnezeu ca pe un obiect?

Deloc. Revelaţia profetică vine sub formă de mesaje transcendentale, care sunt traduse de mintea umană în imagini. Aţi ascultat vreodată o simfonie stând culcat pe canapea, cu ochii închişi? Uneori, în timp ce ascultaţi muzică, vedeţi imagini cu ochii minţii. O anumită secvenţă veselă de flaut sau vioară poate evoca imaginea unui fluture. Sunetul turbulent poate invoca imaginea unei furtuni. Deşi mintea traduce sunetul în imagine, ştiţi că nici fluturele şi nici furtuna nu sunt o imagine reală a sunetului pe care-l auziţi. Tot astfel, în revelaţie, experienţa profetică este tradusă într-o imagine, dar aceasta nu este o imagine a lui Dumnezeu mai mult decât este un fluture o imagine a acestor sunete muzicale.

PE SCURT

În concluzie, trebuie să înţelegem că atunci când îl

căutăm pe Dumnezeu, suntem în căutarea sursei timpului, spaţiului şi a întregii creaţii. Şi suntem în căutarea sursei de omniscienţă. Prin urmare, limba noastră normativ descriptivă şi metodele de cunoaştere nu se aplică pentru a-L cunoaşte pe Acela care este sursa a tot ce există.

Pentru a-L cunoaşte pe Dumnezeu trebuie să adoptăm metode complet noi de cunoaştere. îl putem cunoaşte pe Dumnezeu trăind experienţa de a fi cunoscuţi de către Dumnezeu. îl putem cunoaşte slujindu-i şi experimentându-L ca pe subiectul suprem – sursa tuturor fiinţelor. îl putem cunoaşte reflectând asupra minunilor acestui univers şi aruncând o privire la capodopera Maestrului. Şi-L mai putem cunoaşte prin experienţele profetice în care Dumnezeu comunică cu noi în mod direct – Cunoscătorul comunică celui de cunoscut.

9

A SERVI, A CREŞTE.

A IUBI, A CUNOAŞTE

Acum, să le punem pe toate laolaltă, să facem o scurtă trecere în revistă şi să privim imaginea de ansamblu.

Poate deveni perfect Dumnezeul perfect? Da şi nu.

Dumnezeu, Cel Absolut Perfect, atunci când este descris din perspectiva noastră umană limitată, are posibilitatea de a manifesta două tipuri de perfecţiune: faptul de a fi perfect, care e statică şi neschimbabilă, şi faptul de a deveni perfect, care este dinamică şi permanent schimbabilă.

Când, să spunem aşa, Dumnezeu alege în mod liber să actualizeze posibilitatea de a deveni perfect, atunci trebuie să fie o imperfecţiune ca fundament pentru procesul dinamic de dezvoltare şi înaintare din ce în ce mai mult spre perfecţiune. Dumnezeu a creat omul imperfect în această lume imperfectă şi l-a animat cu o scânteie din el însuşi – sufletul. Cu alte cuvinte, Dumnezeu îşi trăieşte viaţa secretă pe pământ prin tine şi prin mine, deoarece suntem scântei ale Sufletului Său.

Dumnezeu poate să eşueze, să sufere, să fie trist, să

facă greşeli, să lupte cu răul şi să depună eforturi pentru a deveni perfect, să aleagă binele, să depăşească provocările, să se dezvolte şi să sărbătorească victoria? Da. Prin tine şi prin mine.

Dumnezeu participă la provocările vieţii de pe pământ prin tine şi prin mine. Dumnezeu împărtăşeşte durerile şi zbuciumul nostru, suişurile şi coborâşurile, vremurile bune şi cele rele, deoarece suntem scântei ale Lui. Noi nu suntem Dumnezeu, ci un aspect al Lui. Şi întotdeauna trebuie să ne amintim că, deşi Dumnezeu se manifestă în noi, El este, de asemenea, mai presus de noi. Totuşi, cu cât mai mult îl invităm pe Dumnezeu în vieţile noastre prin rugăciune şi prin îndeplinirea poruncilor Sale, cu atât mai mult trăim experienţa lui Dumnezeu trăindu-şi viaţa secretă prin noi.

Poruncile sunt instrucţiuni de la Dumnezeu, şi mai mult decât atât, ele sunt de fapt o misiune a Lui. Ele sunt o declaraţie de misiune care urmează să fie efectuată, în numele lui Dumnezeu, de către noi, oamenii de pe pământ. Atunci când acceptaţi misiunea poruncilor, deveniţi agenţii lui Dumnezeu pe pământ, aşa cum îngerii sunt agenţii lui Dumnezeu, dar în ceruri.

Ne calificăm pentru misiune, deoarece suntem în măsură să facem atât de multe greşeli şi să luptăm cu răul. Suntem inundaţi cu probleme şi provocări din interior şi din afară. Suntem perfecţi pentru această funcţie pentru că suntem atât de imperfecţi!

Misiunea noastră este să dezvăluim o perfecţiune dinamică în devenire, să ne depăşim slăbiciunile, să alegem binele şi să ne dezvoltăm de dragul lui Dumnezeu.

Atunci când ne acceptăm misiunea divină, nu facem un serviciu doar lui Dumnezeu, ci şi nouă înşine. Când îndeplinim poruncile lui Dumnezeu, ne rezolvăm criza existenţială de insecuritate şi experimentăm semnificaţia adevăratului nostru sine. Altfel ne simţim ca un nimic – inutili şi de înlocuit.

Diferenţa dintre Dumnezeu şi noi oamenii este că existenţa Lui este absolută şi necesară, pe când a noastră

este o simplă posibilitate. Într-un anumit fel, am putea spune că Dumnezeu trebuia să fie, dar El nu trebuia să ne creeze pe tine şi pe mine. Suntem manifestări ale voinţei libere a lui Dumnezeu. Şi Dumnezeu în orice moment ar putea alege să nu mai exprime perfecţiunea dinamică.

Această idee stă la baza marii noastre dileme umane, a crizei existenţiale, a insistenţei asupra semnificaţiei noastre, şi încă a luptei cu disponibilitatea noastră. Suntem în mod paradoxal manifestări non-necesare ale necesarului. De aceea este ceva în noi care se simte de înlocuit, şi totuşi mai există ceva la acel sentiment că suntem perfecţi şi necesari. Aici se află rădăcina dilemei noastre.

Libertatea ne provoacă atât plăcere, cât şi durere. Ea exprimă ceea ce suntem – manifestări ale voinţei libere a lui Dumnezeu. Dar, de asemenea, ne aminteşte cine suntem – o simplă posibilitate.

Poruncile ne rezolvă conflictul dintre dorinţa de libertate şi dorinţa de a simţi că cine suntem şi ceea ce facem noi este necesar. Când alegem în mod liber să facem ceea ce trebuie să facem şi ne dedicăm slujirii Celui care trebuie să fie slujit, atunci dezvăluim şi experimentăm adevărul despre noi înşine, pe care l-am intuit de la început – scântei ale perfectului Dumnezeu. Ne simţim apoi pătrunşi de un sentiment profund de securitate şi pace.

Care este adevărata noastră misiune în viaţă? Cât de liberi suntem ca să determinăm întâmplările şi împlinirile din viaţa noastră pentru a atinge perfecţiunea? Şi în ce măsură Dumnezeu dirijează cu adevărat lumea?

Alegerea liberă este baza unei vieţi călăuzite de porunci. Esenţa poruncilor constă în faptul că poţi să alegi dacă să le urmezi sau nu, şi poţi să te bucuri de recompensă sau să suferi consecinţele. Fără liberă alegere nu ar putea exista nici porunci, nici responsabilitate pentru acţiunile noastre, nici luptă, nici misiune şi nici semnificaţie pentru viaţă. Dacă totul ar fi fost determinat, dacă totul ar fi fost trasat deja de Dumnezeu, atunci noi am

fi pur şi simplu nişte marionete, iar consecinţele de care ne bucurăm sau suferim în funcţie de acţiunile noastre ar fi arbitrare.

Cu toate acestea, există multe surse tradiţionale evreieşti, care indică o cantitate şocantă de determinism în lume, ceea ce ar părea să sugereze că nu suntem liberi deloc.

Prin urmare, trebuie să ne întrebăm: Este povestea vieţii un monolog în care Dumnezeu este ca un autor care vorbeşte pe mai multe voci diferite pentru sine prin personajele sale, ale căror vieţi sunt în totalitate determinate? Sau povestea vieţii este un dialog, în care interacţionăm cu Dumnezeu şi contribuim la poveste prin alegerile noastre libere?

Răspunsul este da şi da.

Alegerea liberă şi determinismul există simultan – povestea vieţii este mai presus de „sau/său”.

Acesta este misterul istoriei. Ambele părţi ale paradoxului sunt adevărate. Viaţa este un monolog, predeterminat şi scris de Dumnezeu. Dar în mod misterios este în acelaşi timp şi un dialog scris de Dumnezeu şi de noi prin alegerile libere pe care le facem. Este mai presus de „sau/său”.

Alegerea noastră supremă, totuşi, este alegerea în sine, şi conştientizarea se realizează. În fiecare scenă a vieţii este vorba despre alegerile pe care le facem, conştientizarea pe care o dobândim, sensul pe care-l dăm fiecărei situaţii, lecţiile pe care le învăţăm, atitudinile pe care le adoptăm, precum şi calităţile de sfinţenie, bunătate, corectitudine, onestitate, compasiune, integritate şi iertare pe care le întruchipăm. Cu alte cuvinte, sarcina noastră reală este să ne schimbăm lumea interioară şi să devenim o reflectare vie a imaginii lui Dumnezeu. Scopul nostru ca fiinţe umane este să devenim, ca să spunem aşa, o oglindă pentru Dumnezeu. Poruncile ne permit să transpunem în act chipul divin, şi astfel să reflectăm atributele lui Dumnezeu. Atunci când reuşim acest lucru, este ca şi cum am conecta circuitul

autoreflexiei lui Dumnezeu cu cunoaşterea unităţii sale. În acest proces, unitatea devine conştientă.

Deşi Dumnezeu este unul, El/Ea ştie că este singurul? Trăieşte El/Ea experienţa unităţii? Poate Dumnezeu alege să devină unul? Bineînţeles, răspunsul este da şi nu. Noi existăm deoarece răspunsul este, de asemenea, da, şi ne-a fost dată misiunea să recunoaştem unitatea lui Dumnezeu şi s-o dezvăluim. Misiunea noastră este să ne dăm seama că suntem în esenţă una cu ceilalţi şi una cu Dumnezeu.

Aceasta înseamnă cu adevărat să-l slujim lui Dumnezeu – a fi agentul lui Dumnezeu şi a lucra în numele său pentru facilitarea acestui proces divin, prin care cineva devine conştient, prin libera alegere. De aceea semnificaţia alegerilor noastre nu se măsoară atât prin modul în care influenţăm ce se întâmplă în jurul nostru, ci ce se întâmplă în interior. Accentul alegerilor noastre se pune pe care să ne schimbăm, cum să devenim reflexii vii ale lui Dumnezeu şi cum să atingem o mai mare conştientizare a unităţii Lui.

Care este adevărata semnificaţie a unităţii lui Dumnezeu? Unitatea lui Dumnezeu nu are o explicaţie de dicţionar. Nu este ca numărul „unu”. Unitatea lui Dumnezeu nu înseamnă „unu” opus lui „doi” sau „trei”. Unitatea lui Dumnezeu este de fapt non-dualitatea. Nu este ca un opus multiplului. Este o unitate care include atât unu, cât şi multiplul, unde Unul este în multiplu şi multiplul este în Unul.

Cea mai apropiată experienţă care ne poate oferi gustul unităţii lui Dumnezeu este dragostea. În dragoste, doi poate deveni unu şi totuşi să rămână doi.

Într-adevăr, Dumnezeu este întotdeauna unul şi noi suntem una cu El şi una cu alţii. Problema este că acel adevăr este ascuns de lumile percepţiei. Noi trăim în lumea cea mai de jos a percepţiei. De aceea tot ce vedem sunt doar fragmente şi multitudine. Această lume încurajează atitudinile de egoism, ură, înşelăciune, concurenţă şi de război.

Provocarea şi munca noastră sunt să urcăm pe scara

conştiinţei şi să atingem *conştientizarea* unităţii lui Dumnezeu precum şi să trăim experienţa iubirii.

De ce îşi ascunde Dumnezeu unitatea? Pentru ca ea să devină conştientă, trebuie în primul rând să fie ascunsă. Prin urmare, ascunderea unităţii este pentru scopul de a fi dezvăluită. Dumnezeu ascunde El însuşi unitatea Sa de noi pentru ca s-o găsim, să devenim conştienţi de ea şi să trăim experienţa dragostei. Cu toate acestea, din moment ce tu şi eu suntem scântei din Dumnezeu, atunci este ca şi cum El şi-ar ascunde un aspect de sine însuşi. Prin urmare, călătoria noastră în căutarea Unului este în numele Unului şi de dragul Unului. Treaba noastră este să-l slujim lui Dumnezeu în procesul său de autoreflexie, să-l cunoaştem unitatea şi să trăim experienţa extazului iubirii.

Când îndeplinim poruncile, noi unim, să spunem aşa, manifestarea divină din interiorul nostru cu manifestarea divină transcendentă. Suntem ca un comutator care poate întrerupe atât circuitul autoreflexiei lui Dumnezeu ce dezvăluie unitatea misterioasă a Lui (care este atât transcendentă, cât şi imanentă), cât şi să-l conecteze. Atunci lumina dragostei străluceşte.

Aceasta este călătoria vieţilor noastre. Este călătoria în care ne-a trimis Dumnezeu. Este misiunea noastră divină – să-L descoperim pe Cel ascuns şi să trăim experienţa dragostei.

La vremea răscumpărării, când conştiinţa noastră va evolua spre cea mai înaltă perspectivă, cea mai înaltă lume, atunci vom percepe unitatea lui Dumnezeu, aşa cum este ea cu adevărat. „Domnul va fi singurul Domn, şi Numele Lui va fi singurul Nume”. În vremea aceea, vom izbucni în râs, dându-ne seama că toată ascunderea şi tot întunericul ne-au făcut, de fapt, să vedem lumina şi să dezvăluim unitatea lui Dumnezeu. Şi atunci vom cunoaşte că numai dragostea este reală.

Dar bineînţeles că dragostea nu este un destin. Poţi iubi mereu mai mult, tot mai mult. De aceea, dragostea este o călătorie fără sfârşit.

Această poveste de dragoste nu se termină niciodată.

PE SCURT

Suntem mijloacele de manifestare a lui Dumnezeu şi participăm la procesul de a deveni perfecţi. Noi, fiinţele umane imperfecte, suntem în această lume imperfectă să îndeplinim o misiune divină. Tora şi poruncile definesc această misiune. Fără această misiune divină suntem nesiguri şi ne simţim ca şi cum nu am fi nimic. Vom găsi pacea interioară şi siguranţa atunci când vom alege să facem ceea ce trebuie să facem pentru Cel care trebuie să fie, pentru că în acest fel ne exprimăm şi experimentăm adevăratul nostru sine – sufletul, o scânteie de Absolut. Poruncile ne dau posibilitatea să devenim o reflexie vie a lui Dumnezeu, ca să spunem aşa, o oglindă pentru Dumnezeu. Scopul nostru suprem şi singura realizare adevărată este de a-l sluji Lui în procesul său de autoreflexie şi de cunoaştere a unităţii sale. Atunci vom atinge experienţa plină de bucurie a dragostei.

Suntem agenţi secreţi în viaţa secretă a lui Dumnezeu. El îşi trăieşte viaţa secretă pe pământ prin tine şi prin mine – dacă îl lăsăm să intre.

Misiunea noastră este să slujim, să ne dezvoltăm, să iubim şi să cunoaştem.

Acesta este supremul nostru scop, puterea, pasiunea şi plăcerea.

Cuprins

Mulţumiri 5
Introducere 7
1. Trăind viaţa secretă a lui Dumnezeu 11
2. Misiunea noastră divină 41
3. Tu în mod absolut 62
4. Alegerea ta finală 83
5. Dumnezeiască poveste de dragoste 107
6. De-a v-aţi ascunselea 131
7. De ce aşa mare secret? 154
8. A cunoaşte şi a fi cunoscut 185
9. A servi, a creşte, a iubi, a cunoaşte 208

18

Aaron David

Viața secretă a lui Dumnezeu

„Dumnezeu își trăiește viața secretă prin intermediul nostru. Oprește-te o clipă pentru a contempla, a simți și a gusta acest delicios adevăr. Dedică-ți întreaga viață pentru a-l trăi și a-l sărbători."

Aaron David

Care este adevărata noastră misiune pe pământ? Cât de liberi suntem ca să determinăm întâmplările și împlinirile din viața noastră pentru a atinge perfecțiunea? Și în ce măsură Dumnezeu dirijează cu adevărat lumea?
Este povestea omului un monolog în care Dumnezeu Autorul vorbește pe mai multe voci diferite prin personajele sale ale căror vieți sunt în totalitate determinate? Sau este un dialog în care interacționăm cu Dumnezeu și contribuim la poveste prin alegerile noastre libere?
Iată câteva din întrebările la care Aaron David ne promite un răspuns.

ISBN 978-606-579-664-5